MISTERELE UNIVERSULUI

Silviu N. Dragomir

DRACULEA

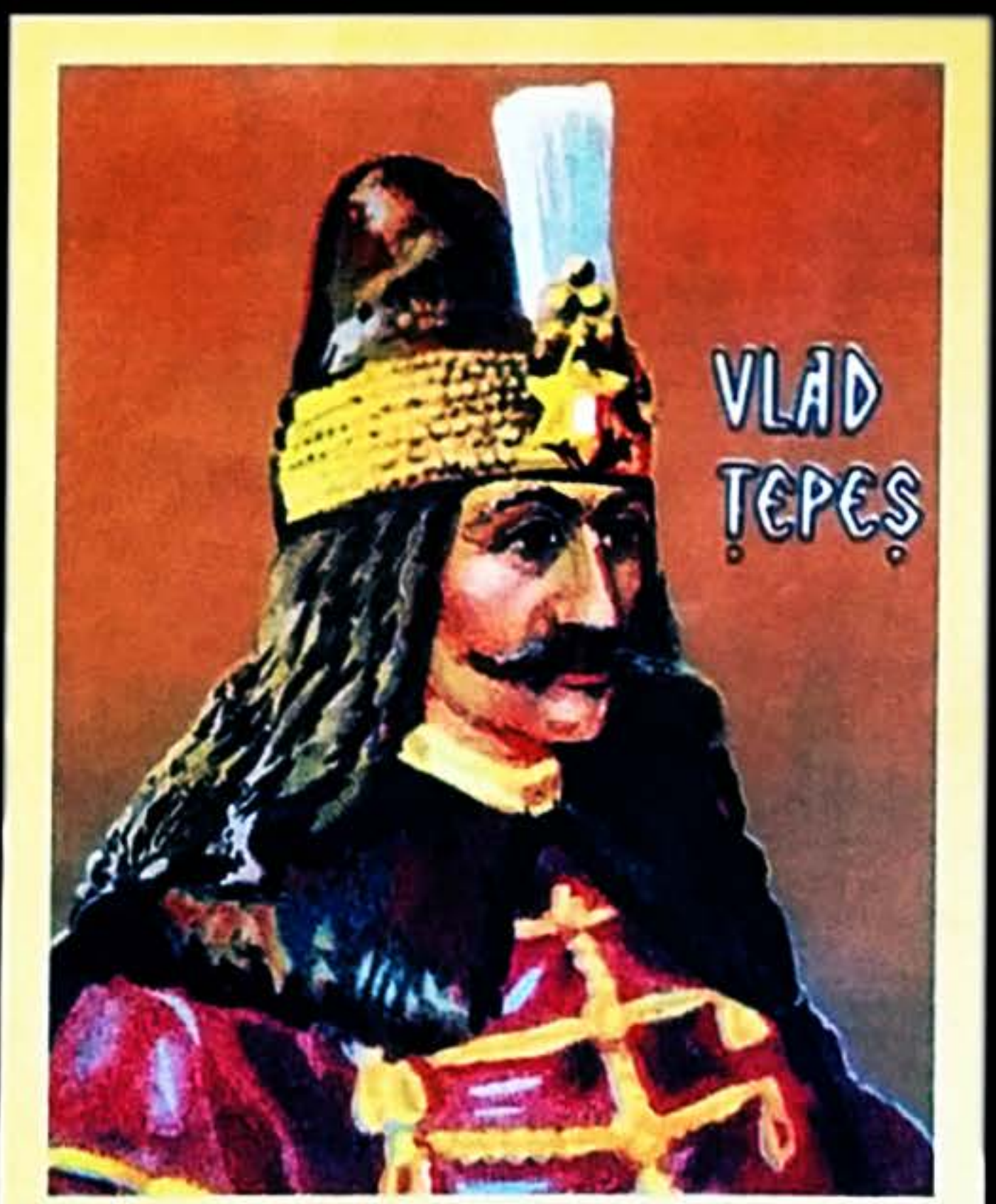

Istorii mai mult sau mai puțin elucidate

LUCMAN

...ipostazele autorului sunt îndrăznețe câteodată, pe urmele unor mai vechi cercetători, corectați de urmaşii lor întru aceeaşi disciplină. Important ni se pare lanțul argumentării, îndemnul de a recurge la izvoarele mitice şi legendare, acolo unde scrisul pietrelor s-a şters. Şi mai cu seamă, de a străbate pas cu pas acele locuri ale patriei care se feresc din calea călătorului grăbit, din bătaia ochiului nepăsător, pretinzând, pentru dezvăluirea unui spirit afin, primitor. Acest spirit... îi este prieten lui Silviu N. Dragomir, cugetului său scormonitor şi încrezător în semne...
Cine ar crede că în toate cercetările sale autorul a urmărit senzaționalul s-ar înşela, luând acea vie plăcere de a şti şi a explora a practicantului în istorie, drept principalul său mobil. În realitate e vorba de un sentiment mai adânc, de marca unei devoțiuni, în celebrarea ideii de vechime nenumărabilă pe roata de pământ unde sălăşluieşte. A da contur şi relief cu precădere acelor imagini pe care timpul trudeşte să le şteargă, iar civilizația să le distrugă, în marşul ei nivelator, înseamnă a-ți asuma un risc pe care scriitorul nu l-a ocolit. De aceea şi-a şi prezentat demonstrațiile însoțite de o bogată bază ilustrativă, cu unele documente unicat, dacă nu foarte rare...

Silviu N. Dragomir

DRACULEA

Istorii mai mult sau mai puțin elucidate

Editor: **Lucian BORLEANU**
Tehnoredactor: **Gabriela CHIRCEA**
Coperta: **Mona SANDU**

Editura Lucman, 2010

Toate drepturile pentru ediția de față sunt rezervate
Editurii Lucman.
Reproducerea parțială sau integrală a textului
fără acordul editurii este interzisă și va fi pedepsită conform legilor în vigoare.

Comenzile pot fi trimise pe adresa editurii:
Editura Lucman
București, Str. Miron Costin nr. 19, Sector 1
Telefon/fax: 021.222.53.17
e-mail: comenzi@lucman.ro
www.lucman.ro

ISBN: 978-973-723-314-1

TIPAR executat la:
Tipografia
LUCMAN
Strada Miron Costin nr.19

Silviu N. Dragomir

DRACULEA

Istorii mai mult sau mai puțin elucidate

LUCMAN

Semnul înțelepciunii este
ca din cele văzute sau auzite
a adulmeca pe cele nevăzute și
neauzite și a socoti cele viitoare...

(Dimitrie Cantemir Vv.)

Cuprins

Introducere 7

Cap. 1. Draculea – istorii mai mult sau mai puțin elucidate 9
1.1 – Proveniența poreclei „Țepeș" 10
1.2 – Acuzația de vampirism, chiar nejustificată, nu e întâmplătoare 21
1.3 – Reconstituiri de vremuri revolute 28
1.4 – Câteva referiri istorice 35
Un scriitor clasic față cu vremea lui Dracula (35);
Spicuiri din „Hronicul" lui Șincai (39);
Atacul de noapte al lui Vlad Țepeș (42);
Cine-i învingătorul? (44);
Cine poate influența istoria? (45);
1.5 – Taina sfârșitului voievodului 46
A treia și ultima domnie a lui Vlad Țepeș (46);
Taina morții, decapitării și înmormântării lui Dracula (47);
Începutul sfârșitului (50);
Tradițiile pot fi invocate să țină loc, uneori, și de istorie (51).

Cap. 2. Lebăda – un simbol pierdut încă din protoistorie. 57
2.1 – Puțină istorie nu strică 58
Motivul respectiv, de regină a păsărilor, a fost utilizat încă din vechime (58);
2.2 – Lebăda paftalei din aur masiv a lui Vlaicu (Negru Vodă) de la Argeș 63
Orașul Curtea de Argeș (Urbs Argis) (63);
O mai veche atestare documentară a unei Valahii Negre – Ugro Vlahia (63);

Credința Egipteană = Credința pământeană – Thales » Pitagora » Zamolxe (65);
Începerea săpăturilor arheologice la biserica „Sf. Nicolae Domnesc (69);
Ciudățeniile unei lebede care nu prea avea ce să caute la curtea de pe Argeș (71);
Se impun unele concluzii și completări... (74);
2.3 – Adâncind simbolistica lebedei... 80
Simbolul lebedei e menționat și pe *actul de naștere al poporului român* (80);
Simbolul lebedei utilizat chiar din adânca protoistorie (82);
Simbolul lebedei a pătruns în arta contemporană (83).

Cap. 3. Pila profesorului Karpen față cu lămpile veșnice **90**
3.1 – Pila Karpen – o invenție care frizează domeniul imposibilului 90
Cine era profesorul Karpen? (91);
Fantasticul începe cu „Pilele lui Karpen" (93);
3.2 – Să fi redescoperit, oare, Vasilescu-Karpen tainele antichității?..... 95
Pila antică din Mesopotamia (95);
Electricitatea statică în antichitate (95);
Avalanșa unor informații despre lămpi veșnice (96);
3.3 – Un perpetuum mobile de gradul doi 98
Încheind povestea lămpilor veșnice (103).

Cap. 4. Pictograme la Colții Buzăului: *„Piatra cu Semne"* **106**
4.1 – Scurtă introducere în lumea scrisului 107
4.2 – Suporturi posibile pentru scriere 112

4.3 – Prezentarea generală pentru *Piatra cu Semne* ... 116
Grafia semnelor de la Colți (71).

Cap. 5. Enigma de la „*Pietrele Rotării*" 123
5.1 – Un romantism târziu... 123
Desfășurarea respectivului romantism (125);
5.2 – Zona Rotarea 127
Civilizația pietrei (131);
Urmărind încadrarea în zonă (131);
Pe-un picior de plai / Pe-o gură de rai... (133);
Marea dezamăgire (134);
5.3 – La Pietrele Rotării mai există, totuși, enigme... 136
Dum spiro, spero! (136);
Mitul unei populații dispărute (138)
Miturile primordiale (139)

Cap. 6. Paranormal la stânele din munții noștri ... 142
6.1 – Stâna la români 143
Stâna propriu-zisă (145);
6.2 – Din tainele ciobanilor. 150
„Oaia-i sfântă" (153);
6.3 – Jurăminte pentru păstrarea secretului stânei ... 157
6.4 – Un obicei ancestral: „Focul viu" 159
6.5 – Povestea lupului șchiop 161

Cap. 7. Nichifor Crainic a explorat *Lumea de dincolo* 164
7.1 – *Unde sunt cei care nu mai sunt?* 165
7.2 – *„Dincolo de viață și moarte"* 166
7.3 – Într-un București sordid apare clarvăzătorul Iosef Schmidt 167
7.4 – Un experiment-pilot, de spiritism, care i-a uluit pe contemporani 169
7.5 – Experimentul propus de filosoful-teolog Nichifor Crainic. 172

7.6 – Mareșalul Pilsudski s-a implicat, la rându-i, în par normal 176

Cap. 8. Ritualul urcării pe munte la geto-daci, carpi și români 179
8.1 – Urmele sacerdoților de odinioară 180
8.2 – Tradiția urcării pe munte la români 190
8.3 – Să coborîm mai adânc... 196
8.4 – Mușatin și codrul 198

Cap. 9. Reorientarea lui M. Eminescu printre totemurile arboricole 204
9.1 – Avem de-a face cu impresii de moment sau de anume aprofundări atavice? 205
9.2 – Câteva precizări privind totemismul arboricol în protoistorie 209
9.3 – Totemismul arboricol în Dacia 211
9.4 – O posibilă justificare privind momentul și motivul transgresării către tei 215
9.5 – Eminescu și binomul „Timp-Tei"..... 218
Câteva aprecieri privitoare la despersonalizarea lui Mihail Eminescu (221).

Cap. 10. Interviuri la „Masa Umbrelor" 224
10.1 – Întâmplări astrale mai puțin obișnuite 225
10.2 – Interviu la „Masa Umbrelor" cu un fost profesor din Vălenii de Munte 227
Cazul Valea Plopului (229)
10.3 – Interviu la „Masa Umbrelor" cu un fost pilot de vânătoare bucureștean 235
10.4 – Călătorind pe *Tărâmul Celălat*... 239
De mii de ani se tot aud murmure venite de pe *Cea' lume* (239);

Există români care au studiat *Lumea de dincolo* (241);
10.5 – Taina sfârșitului 246

Cap. 11. Cazul doctorului romașcan Leon Mirahorian 249
11.1 – Un mediu prielnic somnambulismului 251
Noaptea, somnambulii păşeau lunatec pe creste de acoperişuri (252);
Pentru unii, începutul zilei este noaptea (255);
Unde apelăm pentru lămuriri şi pe cine să credem? (256);
Susţinerile savantului Bogdan Petriceicu Hasdeu (257);
11.2 – Maestrul King era un as al paranormalului sau al prestidigitaţiei? 260
Spectacol nu prea şcolăresc la Roman (261);
Spectacol desfăşurat pentru „lumea bună" (262);
Hipnotism sau somnambulism în grup? (262);
Mereu cu un pas în urma adevărului (265);
Paranormalul faţă de maşina de război germană (268);
11.3 – Domesticirea paranormalului: vindecările doctorului Mirahorian 269
„Fiţi îndrăzneţi în ipoteze şi scrupulos în experimente!" (270);
Un impresionant Curriculum vité (271);
Experimentele parapsihologice de la Spitalul Colţea (273);
11.4 – Câteva considerente privindu-l pe doctorul Mirahorian 275
Din cazuistica marelui practician (276).

Cap. 12. Transnistria, file de poveste 283
12.1 – Românii de peste Nistru..... 283

12.2 – Cine sunt, cu adevărat, „Oamenii locului"? ... 285
12.3 – Rusia, veşnic trădătoare! 290
Pilonii deznaţionalizării românilor incluşi sub ocupaţie (291);
12.4 – Realipirea Basarabiei 294
Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească – R.A.S.S.M. (297);
Ostaşi, vă ordon: *Treceţi Prutul!* (300);
12.5 – O tresărire de orgoliu: Transnistria..... 305
Dilema din 26 iulie 1941 (305);
O naştere cu forcepsul (306);
Plantaţia Eroilor de la Dalnik (309);
Memento (311).

Postfaţă. Evidenţa tripticului „Istorii neelucidate" 313

PREFAȚĂ

Acest volum – al treilea din ciclul pe care l-am numit *Istorii neelucidate* (v. postfața) – e alcătuit, la rândul său, după unul și același tipic: din totalul de 12 „istorii" înfățișate, am preluat jumătate dintre acele capitole care au fost deja prezentate în lucrări anterioare (*Enigme în jurul nostru*, *Taine*, *Mistere*, *Controverse* și *Incursiuni în paranormal*), dar având un impact dovedit de oarecare notorietate –, iar restul de jumătate le-am completat cu alte ultime comunicări primite cu un deosebit interes la cercurile de istorie veche a țării: *Getica*, *Renașterea Daciei*, și *Dacia Revival International Society* din New York –, chiar dacă aceste cercuri de studii se află într-o rezervată expectativă a majorității „științificilor", cum îi numea Bogdan Petriceicu Hasdeu pe istoricii-funcționari pentru care asemenea concluzii neașteptate sunt și vor rămâne mai întotdeauna nedorite.

Iar toate astea, fiindcă am rămas și încă vom rămâne tributari sistemelor financiare ce ne-au găsit oarecum nepregătiți în ceea ce privește zona economică din atât de necesara asimilare a culturii, astfel că:

– Nici un editor nu mai dorește riscuri, aruncând pe piață vreo „Ediția II-a";

– Nici un cititor nu cumpără „Volumul 2" (ori „3") dacă nu le deține pe cele anterioare, iar asta chiar și atunci când nu se pune problema vreunei continuități.

În asemenea situație, am căutat ca măcar în titlu să apară sintagma **istorii neelucidate**.

Pentru că în fiecare capitol e vorba de **istorii** și, mai ales, pentru că mai toate au rămas (încă) **neelucidate**...

Silviu N. Dragomir

Capitolul 1

Tinere, și ei sunt copiii Domnului...
(v. Papa Ioan Paul al II-lea)

Draculea – istorii mai mult sau mai puțin elucidate

Viforoasele vremuri din timpul domniei voievodului Vlad Țepeș, cunoscut prin cognomenul ***Dracula*** *(mai corect:* ***Draculea****), au fost jalonate prin câteva importante încercări de materializare:* ***1)*** *În anul 1897, scriitorul Bram Stoker a publicat, primul, o lucrare care s-a bucurat de un răsunător succes pe întreg mapamondul și a generat multe reeditări, traduceri și teatralizări urmate de câteva sute de filme, totul datorat în cea mai mare măsură înșiruirii unor fapte imaginare colcăind de sânge și magie frizând fantasticul, îndeosebi prin transformarea personajului într-un vampir (superstiție care bântuie și azi lumea), precum și din cauza poreclei exotce lăsând loc celor mai felurite interpretări;* **2)** *În 1906, cu ocazia Expoziției Generale de la București, s-a reconstituit în Parcul Carol renumitul Cuib de Vulturi închipuit după castelul de la Aref (cunoscut drept „Cetatea Poienari" cu acel vechi turn pătratic și bastioanele rotunde completate de Vlad Țepeș), arhitectul executant Scarlat Petculescu utilizând într-o destul de mare măsură materialele originale transportate direct de la Poienari-Argeș;* **3)** *Datorită respectivului interes față de personajul în cauză, între anii 1967 și 1971 au debutat cercetările unor cunoscuți autori: Raymond Mc Nally și Radu Florescu desfășurate pe baza unei burse Fulbright, așa că prin anul 1972 a văzut lumina tiparului rodul acestor cercetări istorice, popularizate prin trei lucrări: „În căutarea lui Dracula", „Adnotări la Bram Stoker" și „Povestea completă a lui Dracula" –, lor adăugându-se și o biografie academică a voievodului: „Dracula, prințul cu multe chipuri" (1973), realizare a doctorului Radu Florescu, profesor emerit la Boston College.*

Draculea a fost adevăratul cognomen al domnitorului Vlad Țepeș.

Deci acesta, iar nu altul era adevăratul său apelativ și nicidecum „Țepeș" –, care era, în fond, doar o destul de târzie poreclă, precum: „cel Bun", „cel Mare", „cel Bătrân", „cel Rău", „cel Orb", sau „Viteazul", „Șchiopul" etc.). Antroponimul „Draculea", adeseori folosit de terțe persoane, însemna „fiul lui Dracul", apelativ extrem de vechi –, întocmai unei precizări în genul arhaicelor „Mamulea = fiul lui Mamul", „Tatulea = fiul lui Tatu" ori „Radulea = fiul lui Radu" ș.a.m.d. (v. Constantin C. Giurescu).

Draculea Vv., sau Vlad Țepeș, era cel de-al doilea fiu al lui Vlad Dracul, născut după Mircea (Vv.) și fiind urmat de Radu (Vv.), ultimul cunoscut în istorie și sub porecla de „cel Frumos"). Tatăl lor, tot un Vlad (zis ades „cel Bătrân"), fusese poreclit „Dracul" datorită primirii sale în *Ordinul Dragonului* – societate militaro-religioasă (fondată în Germania prin anul 1387) – la care a fost cooptat de Sigismund de Luxemburg și Barbara Cilli. Cum acest Vlad I, zis „Dracul" (la el în sens de poreclă), fusese căsătorit cu fiica lui Alexandru cel Bun, rezultă clar că Vlad al II-lea, „Țepeș", era atât nepotul lui Mircea cel Bătrân (după tată), cât și al lui Alexandru cel Bun (după mamă), fiind astfel un exponent al ambelor familii domnitoare românești: Basarabii din Țara Românească și Mușatinii din Țara Moldovei.

1.1 – Proveniența poreclei „ȚEPEȘ"

Porecla voievodului (*Țepeș Vodă*), i-a fost atribuită acestuia după înscăunare. Referirea cea mai veche la respectiva poreclă apare încă din vremea lui Radu cel Mare când, prin anul 1506, a fost pomenită în unele vechi hotărnicii fabuloasa vreme a domnitorului amintit: *„Vladul Voievod, cel numit Țeapeș"*. În acele vremuri – ale respectivului Vlad

al II-lea, poreclit Țepeș – asupra întregii Europe plutea o atmosferă de cruzime și de sânge, dominate de magie, prin nimic întrecute de cineva anume. Dealtmiteri, chiar Vlad Țepeș se destăinuia orășenilor brașoveni printr-o scrisoare din 10 septembrie 1456: *„Gândiți-vă și voi că, atunci când un om sau un Domn este tare și puternic, atunci poate face pacea cum vrea el; iar când e fără putere, unul mai tare va veni asupra lui și va face cu dânsul ce va vrea"*...

A. D. Xenopol afirma la rându-i: *„El și-a dobândit urâta lui poreclă de la felul morței cu care pedepsia pe acei osândiți de el la pierderea vieței și care era tragerea în țeapă. Deși această pedeapsă barbară și crudă era foarte folosită în acele timpuri de cruzime și de barbarie, totuși nici unul dintre contemporanii săi nu o pusese în lucrare pe o scară atât de întinsă ca Domnul Munteniei... Aceste cruzimi aveau totuși o țintă politică ... mântuirea țării de robia păgânului"*.

După anul 1459, când Vlad Țepeș refuză tributul anual de 10.000 de galbeni și 500 de copii, sultanul îl trimise pe Hamza, pașa din Vidin, să-l prindă prin viclenie pe acest domnitor rebel, cu ajutorul scriitorului Curții sale, Catabolinos, și să-l aducă peșcheș la *Sublima Poartă*. Însă, Vlad Vv. află de capcană, îi înfrânge pe turci, iar pe cei prinși, îi trage (pe absolut toți!) în țeapă, având grijă ca pe Hamza Pașa să-l înfingă, în batjocură, pe o țeapă ceva mai înaltă –, potrivită rangului său de comandant al oștirii invadatoare...

În continuare, supărat pe turcii care îi nesocoteau independența și căutaseră să-l prindă prin vicleșug, Vlad Țepeș a declanșat, în teribila iarnă a anului 1461/1462, cea mai cruntă, cea mai crâncenă campanie de răzbunare pe care o cunoaștem, trupele sale trecând peste Dunărea înghețată și pustiind în adâncime imperiul turcesc. Acest atac devastator, a fost pur și simplu năucitor pentru turci, mai cu seamă datorită elementului surpriză.

Draculea a cerut să i se prezinte personal trofeele șarjelor cavaleriei sale, cumplita *cavalerie valahă*, bilanțul fiind

absolut uluitor: 23.809 căpățâni de osmanlîi –, însă, căpitanii de oaste scuzându-se că le lipsesc de la numărătoare alte 884 de capete ale turcilor arși de vii prin casele lor și ale căror dovezi nu au putut fi înfățișate domnitorului.

Există date certe de istorie, în arhivele Vaticanului, care consemnează incursiuni de pradă făcute de *cavaleria valahă*, alături de cumani, până în sudul Italiei. Există date certe, de istorie, în arhivele Bizanțului, care consemnează utilizarea (oficială) a *cavaleriei valahe* care-i susținea pe bizantini în conflictele acestora împotriva turcomanilor ce vânturau Asia Mică. Fie că sunt onorante, fie că nu, dar datele amintind teribila *cavalerie valahă* fac parte din istorie. Iar ea, istoria, consemnează selectiv doar victoria zdrobitoare din anul 1422, la Marienburg, a *cavaleriei valahe* (din Valahia Neagră, „Bogdania") asupra *Ordinului Teutonic* –, care, în realitate, fusese așa, doar ca o simplă joacă...

Uluit și stupefiat de cele suferite din partea acestui principe valah care, copil fiind, mâncase la masa sa, însuși răzbunătorul Mahomed al II-lea, cuceritorul Țarigradului, cel care intrase călare în catedrala Sfânta Sofia ștergându-și de draperia iconostasului iataganul plin cu sângele vărsat de ultimii apărători creștini ai Țarigradului, trecu Dunărea în fruntea uriașei sale oștiri de 250.000 de oameni pentru a spăla neînchipuita sfidare umilitoare a acestui *ghiaur*-numit *„Kazîkli Bey"* (= *Prințul Țepeș*).

Dar, în bivuacul făcut de otomani înaintea Târgoviștei în noaptea de 16-17 iunie 1462, a avut loc o surprinzătoare luptă de noapte a oștirii valahe (v.), devenită celebră, când doar ghinionul a condus la confundarea cortului sultanului cu acela al vizirului și, astfel, Mohamed abia a scăpat cu viață. Turcii, care crezuseră până la Țepeș că doar ei au privilegiul de a semăna oroare și spaimă în adversari, au fost de data asta la rându-le absolut îngroziți de respectiva determinare a acelei mici armate de *ghiauri*, pe care o

consideraseră dinainte învinsă. Mahomed, zis *El Fatîh* (=Cuceritorul), se opri din spaimă abia la Adrianopol, pe data de 11 iulie 1462. Cronicarii turci au recunoscut: *Sultanul se întoarse în fugă dinspre Dunăre cu mari pierderi printre ai săi și cu rușinea de a fi dat dosul.* E sigur că asemenea întâmplări de un mare impact socio-politic, sunt păstrate și în folclor, putând genera anume porecle care etichetează – la rându-le – personajele în speță.

Însă, întru atribuirea poreclei, mai există și alte posibile motivații.

Unii istorici susțin că, în decursul timpului, Vlad Țepeș s-ar mai fi iscălit în corespondențele purtate de el: „Dracula", „Draculea" sau, uneori, chiar „Dragula".

Ei bine, această de a treia semnătură ar putea genera și alte curioase supoziții, diferite însă ca proveniență, precum ar fi aceea că porecla de Draculea (de unde Dracula) nu ar avea neapărat doar o semnificație dedusă direct dintr-un însemn purtat – care să vină de la asemănarea cu un „Drac" (cumva sugerat de imagistica acelui *Ordin al Dragonului*), deoarece sunt și alte câteva păreri, destul de autorizate, susținând că semnătura „Dragula" poate fi luată ca un sinonim cu un nume de mângâiere, de alint, care ar veni de la „Drag", deci foarte bine ar putea să însemne „cel drag" (v. susținerea lui A. Verancsics). Sub un caracter de inventar, mai amintim și alte câteva curioase variante ale vremii, precum: „Drakol", „Drakole", „Trakle", „Trakel", „Trakole", „Dragulus", „Drakulya", „Dragulia" ș.a. În sprijinul unor asemenea teorii vine și același nume de „Dragul", apelativ dat lui Vlad, într-un poem al episcopului-poet Ianus Ungheretus de la curtea lui Matei Corvin.

Mai nou, amintim că cercetătorul Adrian Bucurescu face, la rându-i, unele asocieri cu „drácila" (v. în botanică: *Berberis Vulgaris*), un arbust incomod ale cărui viguroase nuiele sunt acoperite din belșug cu o mulțime de ghimpi

extrem de puternici, tripli și dispuși în mod divergent –, servind mai ales la operațiunea de „dărăcit".

În plus, ar mai putea exista încă și alte posibile sorginți ale poreclei, cum ar fi o proveniență din cuvintele „drochila" sau „trochila" (ambele arhaisme) care au în vechea limbă română unele semnificații cum ar fi „a se întoarce", „a reveni" (mereu și insistent), astfel că același A. Bucurescu remarca faptul că în portretul pictat la castelul *Ambras*, din Tirol, Vlad Țepeș poartă pe cap o cușmă roșie (asociată semnificației de întoarcere sau revenire întotdeauna extrem de insistentă a morților printre oamenii vii, așa precum mereu revine și *strechea* sau «tăunul » spre a suge sângele victimelor), întocmai așa precum revin mereu și strigoii, cei care în popor se spune că „se întorc iară-și-iară" printre cei vii –, ei născându-se pe cap cu o... *căiță roșie*!

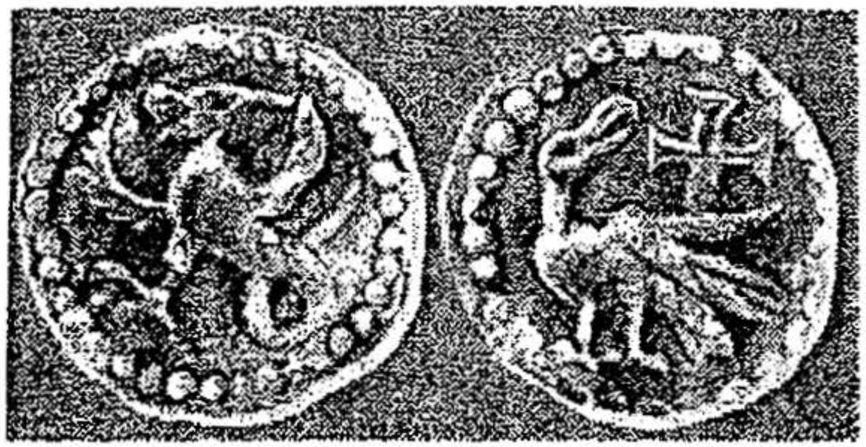

Amprente ale unor monede anepigrafice
emise de Vlad Dracul (1436-1447)

De observat: reprezentarea capului ca fiind adeseori animalier, coada uneori încolăcită și urcată în sus, laba dreaptă mereu ridicată și având patru degete, crucea de Malta și perenul șirag de perle

Să nu uităm că suntem în plin *Ev Mediu* –, pe acele timpuri ale încifrărilor, ca și ale etichetărilor...

Vlad Țepeș, unul dintre cele mai răspândite portrete

Cușma domnească apare aici deosebit de interesantă fiind împodobită cu o stea în opt colțuri astrale, prinsă peste opt șiruri de perle, iar deasupra având alte cinci perle – aștri. Suma astrală fiind 13, apare ca o cifră considerată încă de pe la începutul Evului Mediu ca fiind de rău augur celor care vor privi personajul ca potențiali dușmani al purtătorului, deci nu ca un deochi, o pavăză, ci ca o descurajare, o amenințare a unor gânduri ascunse. Dar nu doar cușma, ci și pelerina – ambele de purpură – au posibile semnificații aparte (a se urmări în acest sens veșmintele împăraților romani iar, ulterior, bizantini).

Deci, prin costumație, există referiri certe la o moștenire de tip autocratic. Unii au mers și mai departe, făcând referiri la cetatea dacică *Optatiana* din Ardeal sau satul *Optași* din Oltenia (v. portretul de pe copertă). Portretistica lui Vlad Țepeș este, în general, adânc deficitară.

Vlad Ţepeş – Draculea
Portret în mărime naturală, localizat de Benjamin le Blanc la *Castelul Forchtenstein*

Ultima imagine a domnitorului – având alt tip de cuşmă (intermediară faţă de aceea de pe copertă bazată pe cifra 6, sau cea din text bazată pe cifra 8) – sprijină, oarecum şi prin mantie, presupusa hematofagie a lui Draculea.
Remarcăm: probabilul veridic portret al lui Vlad Ţepeş pictat votiv în pronaosul bisericii de la Curtea de Argeş a fost răzuit de ep. Ilarion de Argeş şi nici ctitoria de la Târgşor nu-l poartă.

Addenda. La cumpăna dintre secolele 14-15 s-a desfăşurat în Valahia o lungă şi îndârjită luptă între două ramuri ale uneia şi aceleiaşi familii voievodale a Basarabilor: *Dăneştii* şi *Drăculeştii*. Începută la 22 septembrie 1385 prin asasinarea de către boieri a lui Dan I, rivalitatea dintre Basarabi a mocnit stins sub gloriosul Mircea cel Bătrân, pentru ca apoi să fie reaprinsă când se punea problema moştenirii de tron şi nu arareori ea a întrerupt domniile înainte de vreme. Vina multor asemenea frământări a avut la bază modalitatea urcării pe tron prin aşa-numitul sistem electiv-ereditar, care la noi a înlocuit sistemul ereditar al primogeniturii –, fiindcă strămoşii noştri aleseseră un sistem electiv-ereditar, spre a mări competitivitatea accederii la domnie. Dintre urmaşii voievodului răposat, se alegea – prin sfat –, cel mai îndreptăţit nou domnitor. Astfel, toţi competitorii care erau „Os de domn" aveau acelaşi drept de a fi ales –, dar mulţi se considerau nedreptăţiţi prin înlăturare. Prin asta, însă, izvora o întreagă serie de maşinaţii, intervenţii şi durităţi de care istoria nu a dus lipsă. Lupta dintre Dăneşti şi Drăculeşti a fost doar un episod...

Vremea lui Draculea, vremea tragerilor în ţeapă

Cruzimile lui Dracula – în fond cruzimile veacului – aveau drept ţintă atât socialul cât şi politicul. Dacă ţinta socială era ştiută, din cauza anarhiei şi hoţiilor ce nu mai puteau fi stăpânite, politica vremii a fost mai puţin arătată.
Spre a putea înfrunta urgia musulmană în cazul când birul turcesc (10.000 de galbeni şi 500 de copii anual) ar fi încetat, Vlad Vv. ştia că în ţară trebuia să domnească ordinea, liniştea şi belşugul –, pentru că numai astfel românii se vor ridica printr-un singur gând şi o singură inimă împotriva păgânismului. Şi Domnitorul s-a ajutat de ţeapă spre a-şi atinge scopul!

(Xilogravuri de epoca din spaţiul germanic)

„Cuibul de Vulturi" al lui Draculea (Cetatea Poienari)

se află la Arefu-Căpățâneni și așa arăta pe vremea construirii hidrocentralei Vidraru când s-a construit scara de acces

Addenda. Acest, foarte corect numit *Cuib de Vulturi*, i-a atras pe cercetători încă din secolul al XIX-lea, atât prin basmele ce l-au legat de Draculea, cât și prin faptul că a fost vreme îndelungată utilizat de trupele regulate fie ca o garnizoană pentru paza tezaurului voievodal. După care a fost preluat de... haiduci (v. *Haiducul*, de Bucura Dumbravă). Cronicarul Radu Popescu consemnează legenda *Cetății lui Vlad Țepeș*: Vlad Țepeș, Draculea, a refăcut și întărit cetatea ca o pedeapsă dată târgoviștenilor care-i uciseseră pe tatăl său, Vlad Dracul (cel Bătrân), și îl schingiuiseră îngropându-l de viu pe frătâne-su mai mare, numit Mircea. *„Făcut-au târgoviștenilor mare pedeapsă*, povestește cronicarul, *pentru o vină ce avusese că făcuse unui frate al Vladului un mare necaz. Pentru aceea au trimis slujitori și, în ziua de Paști lovindu-i, au prins și pe bărbați, și pe muieri, și pe feciori, și fetele – împodobiți toți în haine de sărbătoare – i-au dus așa la Cetatea Poienarii de au lucrat până li s-au spart hainele de pe dânșii și au rămas cu toții dezbrăcati în pieile goale"*. Mai spun legendele că cetatea a fost ridicată de Seneslau Vv. (~ 1247), Bărbat Vv. (~ 1277), Tihomir Vv. (~ 1290) și chiar îl adăpostise pe la anul 1330 pe Basarab I – acel învingător al regelui Carol Robert la Posada – oprindu-i pe unguri din expansiunea lor spre sud-est. Vechile cronici îi amintesc pe pârcălabii cetății: Ratea, Danciul, Toma, Miski, Vâlcu, Drăghici și Milco. Se mai știe că fortificațiile au suferit mult la cutremurul din 1915, precum și că arheologul Gheorghe I. Cantacuzino a cercetat științific ruinele pe timpul pregătirii lucrărilor hidroenergetice din zona Vidraru

Portretul lui Mircea cel Bătrân (1386-1418)
bunicul voievodului Vlad Ţepeş, ca şi al lui Ştefan cel Mare

Pictură aflată la mănăstirea Curtea de Argeş, înfăţişându-l pe voievod în costum de cavaler medieval echipat după moda apuseană, având tunica albastră şi mantia roşie tivite cu galon de aur şi cu perle naturale, iar coroana domnească, bogată şi deschisă, de asemeni având pietre scumpe şi perle.

1.2 – Acuzaţia de vampirism, chiar nejustificată, nu e întâmplătoare

Acuzaţia de vampirism care i-a fost aplicată ca o etichetă de nedezlipit domnitorului cunoscut în istorie ca Vlad Ţepeş (având, cum spuneam, cognomenul *Draculea*) a însumat cu certitudine unele lucruri rele prin nedrepte, apăsătoare atribuiri, dar şi unul bun printr-o popularizare unanimă pe plan mondial a unui personaj român (de care, să recunoaştem, nu s-a mai bucurat nimeni altcineva pe parcursul întregii noastre istorii) –, iar asta, chiar dacă multora dintre noi atributul *vampir* le apare ca fiind oarecum înjositor.

Ei bine, respectivul atribut, cel de Dracula, necesită o despletire în două chestiuni.

În primul rând, foarte curioasă ne apare această realitate, anume că majoritatea celor vexaţi de aplicarea „înjositoarei" etichete, pur şi simplu nu cred o iotă din veridicitatea atribuirii, absolut inexistente şi prin nimic confirmată –, dar, curios, intens sugerată...

Atunci, care poate să fie deranjul provocat de o asemenea (aproape imposibilă) atribuire?

Mai ales că, în fapt, în mediul rural de la noi, vampirii sunt consideraţi ca fiind nişte oameni handicapaţi din naştere şi care ar trebui exorcizaţi doar din momentul în care aduc prejudicii majore comunităţii. Nu doresc să ridic aici problema unei posibile existenţe a vampirilor, deoarece am avut – în domeniu – o tristă experienţă (răvăşitoare), problemă pentru care ar fi necesar un capitol separat de carte spre a o clarifica, fie doar parţial.

Dar, pentru ca cititorii să poată judeca şi să decidă singuri asupra problemelor atât de controversate ale vampirismului, propun redarea unei asemenea cazuistici –, în mod cert atestate în trecut la noi. Nu însă, înainte de a consem-

na semnifiația redată în D.E. al lui Aurel Candrea (București, 1931), ea părându-ni-se a fi cea mai completă și concludentă:

Strigoiu, strigoaică/strigoaie. *„Ființă omenească (bărbat sau femeie) care vine pe lume cu o tichie sau căiță pe cap și cu șira spinării prelungită în formă de coadă, nu prea lungă, acoperită cu păr; toată ziua își văd de trebile lor, ca ceilalți oameni, dar noaptea, îndată ce au adormit, le iese sufletul, care se duce să se întâlnească cu alți strigoi, iar trupul le rămâne ca mort pe pat; sufletele acestor strigoi se întâlnesc în locuri anumite, pe la răspântii, și joacă împreună; strigoii, și în special strigoaicele, sunt de o răutate neînchipuită, ucid copiii și le sug sângele, strică căsătoriile, sărăcesc pe oameni, iau mana de la vaci și de la semănături etc.; când moare una din aceste ființe, despre care se crede că a fost strigoiu sau strigoaică, i se vâră prin inimă o frigare înroșită în foc, sau un par, pentru ca sufletul ei să nu mai poată ieși din mormânt și să chinuiască pe oameni noaptea; se crede încă că se pot preface în diferite animale, câini, lupi etc.“;*

– Istoria Românilor (1800-1821). *„Cu smerită anafora însciințăm Măriei Tale că lăcuitorii ot satul Stroiești, jud. Argeș, pentru că s-a întâmplat câte-va morți dă oameni într-această primăvară trecută, după cum și la alte părți s-a întâmplat și planiși fiind că trupurile cele moarte pot a omorî oameni făcându-se vârcolaci, au fost dezgropat 2 (doauo) trupuri, la care au avut ei mai multă bănuială, unul de bărbat și altul de femee. Și însciințându-mă ei pentru aceasta, am trimes de au cercetat ca nu cum-va să fi făcut ceva mai mult decât dezgroparea, adică să sfărâme trupurile celor morți și ce urmare au făcut preoții. Și au luat pliroforie că numai cât le-au dezgropat și preoții cetind molifte au și turnat asfeștanie* (aghiazmă) *pe dânsele și le-au îngropat iarăși. Acum luai altă însciințare, că fără scirea preoților lăcuitorii acelui sat iarăși au dezgropat un trup dintre cele doau, însă cel de femee, la care au avut mai multă bănuială și sfărâmându-l bucăți, iarăși l-au îngropat, însă nu să odihnesc numai pă atât,*

ci împeleștiți fiind dă vrășmașul binelui neamului omenesc, au hotărât ca iarăși să scoață acel trup să-l arză în foc. Deci cu toate că protopopul scrie că au făcut datoria sa cu sfințirea, dar zice că sunt nesupuși sfânțirei și sunt hotărâți a face una ca aceasta.

Pentru aceea nu lipsim a arăta Măriei Tale rugându-mă să fie lămurită poruncă către Dumnealor boierii ispravnici, ca să-i înfrâneze dă un lucru ca acesta fără de lege, carele după pravilă nu numai oprit este, ci și supt înfricoșat blestem puși unii ca aceștia, încă și pedeapsă li să cuvine ca unor neascultători dă biserică, spre învățătură și altora; ci aceasta rămâne la voința Măriei Tale, după care am urma și eu a le face canonul bisericesc. De aceasta nu lipsiiu; iar anii Măriei Tale rog a fi de la Dumnezeu înmulțiți și îndălungați cu amândoauă fericirile. 1801, iulie 12. Iosif, Episcop Argeș“. După care urmează rezoluția pusă de domnitor: *„Io Alecsandru Constantin Moruzi Voievod și Domn al Țării Românești, D.voastră ispravnicilor ot sud Argeș veți vedea însciințarea ce ne face sfinția-sa iubitoru de Dumnezeu episcop Argeșiu, pentru care strașnic poruncim domnia mea ca nu numai să înfrânați și să nu îngăduiți pă acei săteni la o netrebnică și fără de lege urmare ca aceasta, ci încă și pă acei care s-au cutezat de au făcut tăiere și sfărâmarea acelui trup mort aducându-i, să-i pedepsiți cu câte doao sute toiege la tălpi. 1801, iulie 12“.*

(v. V.A. Urechia, 1897, București, Tomul VIII, pp 26/27)

– Ion Ghinoiu, în *Zile și mituri*, mai adaugă: „În noaptea de Sântandrei, 29/30 noiembrie, se desfășoară în Moldova o petrecere asemănătoare cu Revelionul contemporan, numită *Noaptea Strigoilor*, sau *Păzitul Usturoiului*... Se credea că între lăsatul serii și miezul nopții este un timp nefast când *Strigoii Vii* (oameni ce se nasc cu căiță pe cap ori coadă –, de una sau două vertebre în plus) își părăsesc trupurile, iar *Strigoii Morți* ies din sicrie, morminte și cimitire pentru a provoca, împreună – din răutate –, suferințe oamenilor (pentru care pocnesc, iau puterea bărbaților, stri-

că taurii, răspândesc molime, grindină, fură sporul vitelor, se joacă cu lupii, urșii, broaștele etc)... În acea noapte, tinerii camuflează și ung cu mujdei de usturoi ferestrele și ușile casei unde se desfășoară petrecerea respectivă... Fetele aduc câte trei căpățâni de usturoi, le pun laolaltă într-o covată păzită de o bătrână la lumina lumânării și se distrează întreaga noapte glumind, cântând, jucând și bând, adesea peste măsură)... Dimineața, la lumina zilei, tinerii ies în curtea casei, unde joacă acea covată cu usturoi și, în mare veselie se întorc pe la casele lor... Usturoiul privegheat se împarte și se păstrează ca ceva sfânt... Această sărbătoare corespunde cu *Dionisiacele Câmpenești* ale tracilor (dar și cu *Saturnaliile* romanilor) și este identificată, pe criterii etnologice, cu *Anul Nou* dacic... Cât despre *Strigoii Morți*, aceștia provin din spiritele morților care nu pot ajunge din anume motive în lumea de «dincolo» după înmormântare, sau refuză să se mai întoarcă «acolo» după ce-și vizitează rudele la marile sărbători... Ei mai provin și din *Strigoii Vii* la moartea acestora, ca și din morții cărora nu li s-au făcut sau li s-au greșit rosturile la înmormântare, ori s-au rătăcit din cauză că nu au respectat sfaturile, ori nu au avut cu ce plăti vămile, întrucât au pierdut s-au nu li s-a dat «banul mortului», motiv pentru care acesta este uneori găurit și legat de degetul mic al mâinii, ori se leagă într-o batistă sau uneori se bagă chiar în gura mortului spre a nu-l pierde cumva... Adeseori, chiar se practică preventiv la moartea *Strigoilor Vii* «omorârea» acestora prin înfingerea în inimă a unui fus, țeapă de lemn, cui sau piron de fier... Dacă în anume comunități rurale nu pot fi depistați *Strigoii Morți* – dar se constată unele efecte sigure ale acestora –, ei vor fi descoperiți și anihilați prin intrarea cu armăsarul în cimitir pe timp de noapte pentru a sări peste morminte. Mormântul peste care armăsarul nu vrea să sară se presupune a fi al unui strigoi și, ca urmare, el va trebui deshumat și «omorât» definitiv".

Se pot ușor constata anumite concordanțe și similitudini în tratarea problemelor de vampirism atât la V.A. Urechia (1897), cât și la A. Candrea (1931), ceea ce ne arată – în mod cert – că asemenea probleme erau foarte bine cunoscute în secolele XIX-XX și, deci, definitiv decantate. Se mai poate observa că, în acel caz de vampirism al anului 1801, sătenii din Stroiești-Argeș fuseseră puși în fața unei situații ceva mai ieșite din cotidian –, iar asta deoarece încercaseră o întreagă suită de rezolvări prin toate cele trei modalități asupra cărora ei aveau oarece cunoștințe: 1) Apelul la Biserică pentru îndepărtarea unui vampir prin arătarea crucii, ca și stropirea rămășițelor pământești cu aghiazmă sfințită ; 2) Utilizarea unor încercări folosite în protocreștinism (secționări mecanice de cadavru, precum ar fi: străpungerea inimii cu țăruși, decapitarea craniului, ori chiar o dezmembrare totală a leșului) iar, în cele din urmă, 3) Recurgerea la acele metode cu mult mai vechi, ce fuseseră practicate în urmă cu milenii la strămoșii noștri geto-daci: precum arderea totală a leșului sau „cremațiunea" (v. Nicolae Leonăchescu, *„Documente și mărturii"*, Editura *Litera*, 1971, vol. I, pp. 100/101).

Manifestările de vampirism, dar și procedurile inițiatice de exorcizare ale acestora, ne-au fost semnalate nu doar din trecut, deci, nu sunt proprii doar unor perioade revolute –, ba, dimpotrivă, ele au fost curent semnalate până în contemporaneitate, fiind și recent popularizate prin televiziune pe întreg mapamondul. Tocmai de aici ne poate veni și explicația acestei rapide răspândiri a unor asemenea subiecte vădit malefice –, la obiect: prin deosebita atracție a marelui public față de legenda principelui român Draculea.

Or, împletirea unor istorii (în mod evident controversate) laolaltă cu unele credințe și eresuri populare (la fel de controversate) ne apar astăzi, cu toatele, ca venind dintr-o zonă crepusculară, de impact, care nu puteau conduce decât la acest soi de *melanj* cu totul stupefiant.

La toate astea, mai trebuie avută în vedere și adăugarea unei anume latente nevoi de dreptate socială. Să nu uităm că, în epocă, se constatase o „îngroșare" a motivației degradărilor civice –, situație reclamată și de realitatea unei stări anarhice în Țara Românească. Să ne amintim că principiile benefice și autoritatea statală nu mai erau – absolut deloc – recunoscute și nici respectate. Boierii se dușmăneau unii pe alții, iar banditismul copleșise totul –, astfel că nimeni nu mai era sigur pe viața sau pe averea sa.

Se impunea nevoia unei redresări totale, din temelii, care se putea realiza doar prin mijloacele radicale –, iar dintre ele nu putea nicidecum lipsi (ați ghicit!) tocmai ...țeapa!

„Omul acesta a prefăcut total organizarea Daciei", afirma istoricul L. Chalcocondil.

Dar, atenție! Pentru atingerea scopului propus, o eradicarea totală a necinstei, era absolut necesară și o popularizare pe măsură a unor asemenea teribile mijloace de descurajare a celor necinstiți. Ceea ce s-a și realizat. Pentru multă vreme, Draculea i-a înspăimântat pe borfași cu o repetare la nesfârșit a caznelor, fapt care a condus la invocarea „justițiarului" Țepeș Vodă chiar și în ziua de azi:

...Dar lăsați măcar strămoșii ca să doarmă-n
colb de cronici;
Din trecutul de mărire v-ar privi cel mult ironici.
Cum nu vii tu Țepeș Doamne, ca punând mâna pe ei,
Să-i împarți în două cete: în smintiți și în mișei,
Și în două temniți large cu de-a sila să-i aduni,
Să dai foc la pușcărie și la casa de nebuni!

(M. Eminescu, *Poezii*, București, 1981)

Dar, din păcate se impune și un amendament: istoria nu a păstrat întotdeauna aceeași măsură pentru aceleași fapte! Ne amintim că și vărul său, Ștefan (cel Mare) avea obiceiul de a pedepsi cu țeapa – fie măcar din când în când – chiar dacă nu se cam știe de asta. Istoria consemnează că

Ștefan Vv. procedase astfel, la rânu-i, prin acel an 1467, la Borzești, când i-a tras în țeapă pe toți solii tătari (~ 100) veniți să-l răscumpere pe fiul hanului, prins în luptă, pentru motivul că au vorbit cam „de sus" –, deci necorespunzător! Ei bine, pentru că și el nu respectase statutul diplomatic (ca și pentru altele, mai grave) Ștefan cel Mare a fost ulterior... sanctificat! Cu „drepturi depline" în Sfânta Biserică...

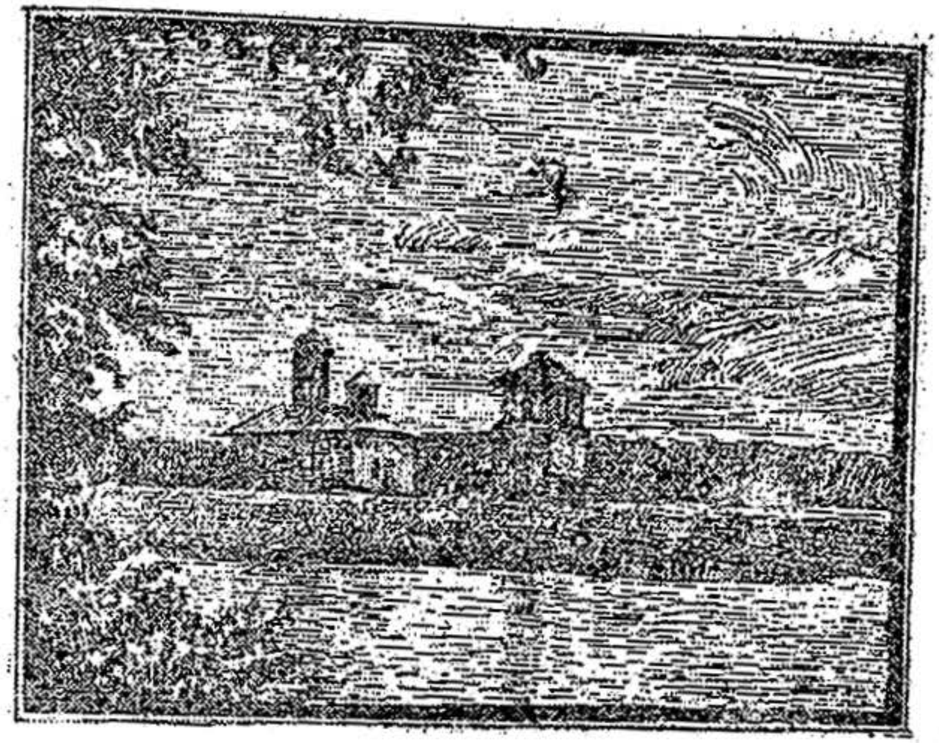

Couvent de Snagov (XVI-e siècle)

Amintim că Vlad Țepeș a reconstruit și extins cetățile de la Poienari-Argeș, București și Gherghița, precum și că tot el a ctitorit mănăstirea Comana (pe locul unde Vladislav al II-lea îl omorîse pe tatăl său în 1447), a zidit din nou biserica din Strejnicu și a refăcut în piatră și mănăstirea Snagovului –, unde a și fost înmormântat (conform istoricilor Nic. Iorga și Radu Florescu, precum și ale concluziilor arheologului Dinu V. Rosetti în urma săpăturilor făcute)

1.3 – Reconstituiri de vremuri revolute

O reconstituirea veridică a viforoaselor vremuri din vremea controversatei domnii a lui Vlad Țepeș ar fi destul de greu de realizat –, iar asta prin simplul motiv că nu poți judeca respectiva epocă prin abordări de tipul cotidian, valabile numai astăzi. Ca dovadă se poate invoca faptul că în trecut nici măcar un singur scriitor (clasic) român nu s-a încumetat să caute a o face –, în afara unei simple și modeste încercări a lui Alexandru Vlahuță (v. *„Din trecutul nostru"*, Editura *Cartea Românească*, p 76/77).

Or, în asemenea condiții, vehementele, inutilele și tardivele critici care au fost aduse unor scriitori străini despre o așa-zisă „respectare a adevărului istoric", nici măcar nu-și pot găsi rostul –, din moment ce aceștia, oricum, nici nu și-au propus cumva să o facă...

Să vedem cam ce s-a „realizat" în domeniu.

Ar fi de precizat, în primul rând, că în anul 1897 ziaristul irlandez Bram Stoker, amintit deja, a publicat romanul *„Dracula"*. Ca veritabil insular – desigur și bun cunoscător al poveștilor cu năluci, fantome, vampiri și alte întâmplări ciudate – autorul are meritul de a publica o legendă străveche despre vampiri împletită cu o istorie, în parte reală, a unui domnitor sângeros dintr-o țară care pe atunci avea un veritabil iz exotic pentru englezi. În alegerea personajului se pare că Bram Stoker a fost influențat și de profesorul său de origine română, numit Arminium Vasubery. Pentru a păstra acea bună tradiție a romanului fantastic englez de epocă, autorul și-a compus cartea din: note, epistole și extrase de jurnal intim –, ceea ce, în mod evident, nici nu-l obliga cumva la păstrarea vreunui presupus „adevăr istoric". Și succesul a întrecut orice așteptări, cartea ajungând la un tiraj de peste 20.000 de exemplare. În secolul trecut! A urmat traducerea cărții în (rețineți!) 37 de limbi ale lumii –, numai în engleză atingându-se 20 de ediții!

La un an de la apariția respectivei lucrări, sesizându-se virtuțile potențialului dramatic din roman, dramaturgia a început să fie și ea interesată de povestea prințului „Dracula" –, astfel că la puntea dintre secolele XIX și XX au fost scrise trei piese de teatru în Anglia și Statele Unite, cărți care s-au bucurat la rându-le de un enorm succes.

Ca urmare a acestor mari succese din literatură și teatru, era normal să fie antrenată de subiect în cele din urmă și cinematografia, ea putând exploata și mai bine povestea prințului.

Până la publicarea lucrării mele anterioare (v. Silviu N. Dragomir, *Enigme în jurul nostru*, București – 1998), personajul „Dracula" era situat permanent printre cele mai frecvente ecranizări. Redăm clasamentul făcut în cauză:

1) 186 ecranizări (Sherlock Holmes);
2) 155 ecranizări (Dracula);
3) 136 ecranizări (Iisus Hristos);
4) 96 ecranizări (Frankenstein).

Amintim că în anul 1921, germanul Friedrich Wilhelm Murnau (1888-1931) ecranizase marele film *Nosferatu, eine Symphonie des Grauens* ("Nosferatu, o simfonie a groazei"). Acest regizor, licențiat în filosofie și unul din cei mai însemnați creatori ai școlii expresioniste, l-a realizat pe Dracula într-o manieră ceva mai... *sui generis* –, plasându-și acțiunea în anul 1838, când un tânăr, pe numele său Hutter, agent comercial al unei mari case imobiliare din Bremen, a fost trimis pentru a negocia cumpărarea unui castel situat în Munții Carpați aparținând contelui Orlock, supranumit Nosferatu. Acest film de Murnau a fost o adevărată reușită –, astfel că, ulterior, s-au descurajat celelalte încercări ale unor ecranizări facile.

Se părea că ştacheta nu poate fi urcată mai sus...

Dar, iată că după numai 10 ani, prin 1931, contele Dracula intră din nou, acum peste ocean, pe mâna unor meseriaşi din vestita cetate a Hollywood-ului. Aici, Ted Browning, imaginează ca personaj principal un aristocrat, foarte elegant, dar sângeros şi schimbător, învеşmântat într-o mereu aceeaşi ţinută de seară dominată de o pelerină neagră, dublată cu roşu.

Celebra pelerină va fi purtată în perioada interbelică de Bela Lugosi, născut la Lugoj în 20. 10. 1883. Lugosi (= Lugojanul) fusese lansat chiar de Fr. W. Murnau în anul 1920 prin filmul *Capul lui Ianus*. Accentul unguresc al lui Bela a venit ca o mănuşă pentru peronajul întrupând sălbătăciile balcanice, cu care s-a identificat într-atât, încât a şi murit – precum unui mare şi adevărat artist – pe rol.

„Lugojanul" a fost foarte greu de egalat vreodată de ceilalţi actori care l-au mai jucat pe domnitorul Draculea, dintre care îi amintim doar pe Christopher Lee, Franck Langello, Lou Chaney, David Niven, George Hamilton şi, chiar, patru Dracula de... culoare ! Şi, poate că ar fi momentul, să mai amintim că împătimitul Bela Lugosi a jucat ultimul său mare rol în filmul *The Black Sleep* ("Somnul negru"). Pare să fi fost şi o premoniţie...

Ecranizări ale vieţii domnitorului nostru Draculea, realizate fie de Murnau la Herzog, fie de Browning la Polanski, au purtat cele mai diverse nume: *Fiicele lui Dracula, Iubitele lui Dracula, Nopţile lui Dracula, Coşmarurile lui Dracula* ş.a. –, iar personajul a fost închipuit foarte divers: gentlmen, bătrân androgin, căpcăun monstruos, lup, liliac, ba chiar şi o... rază verde de lumină!

Însă, ultima mare ecranizare, dar în mod evident cea mai bună, a fost realizată de regizorul Francis Ford Copolla.

Adevăratul apogeu al prezentărilor popularizatoare a părerilor (artistice, este drept!) despre Vlad Ţepeş. El, Copolla, nu s-a lăsat dominat de trucajele atât de dragi tehnicienilor din marea cinematografie şi s-a menţinut pe tărâmul artelor, domeniu pe care ar merita să-l puteţi parcurge singuri, oricând –, deoarece acest ultim mare *„Dracula"* al său îl puteţi închiria la orice casă de împrumut casete video...

Şi, poate că nu ar mai trebui să fim atât de bosumflaţi că străinii nu prea respectă acel presupus adevăr istoric despre voievodul nostru, din moment ce la noi avem atât de izbutitul „Cuib de vulturi" refăcut pe la 1906 în *Parcul Carol I*, aflat în plină Capitală –, dar care e folosit acum în scopuri oarecare de Poliţie, în loc să-l reprofilăm ca pe un muzeu cu tema **Draculea**. Situaţie în care i-am putea incita pe străini, deprinzându-i pe bune şi cu adevărurile noastre istorice, iar – în plus – să le luăm şi niscai bănuţi la intrare...

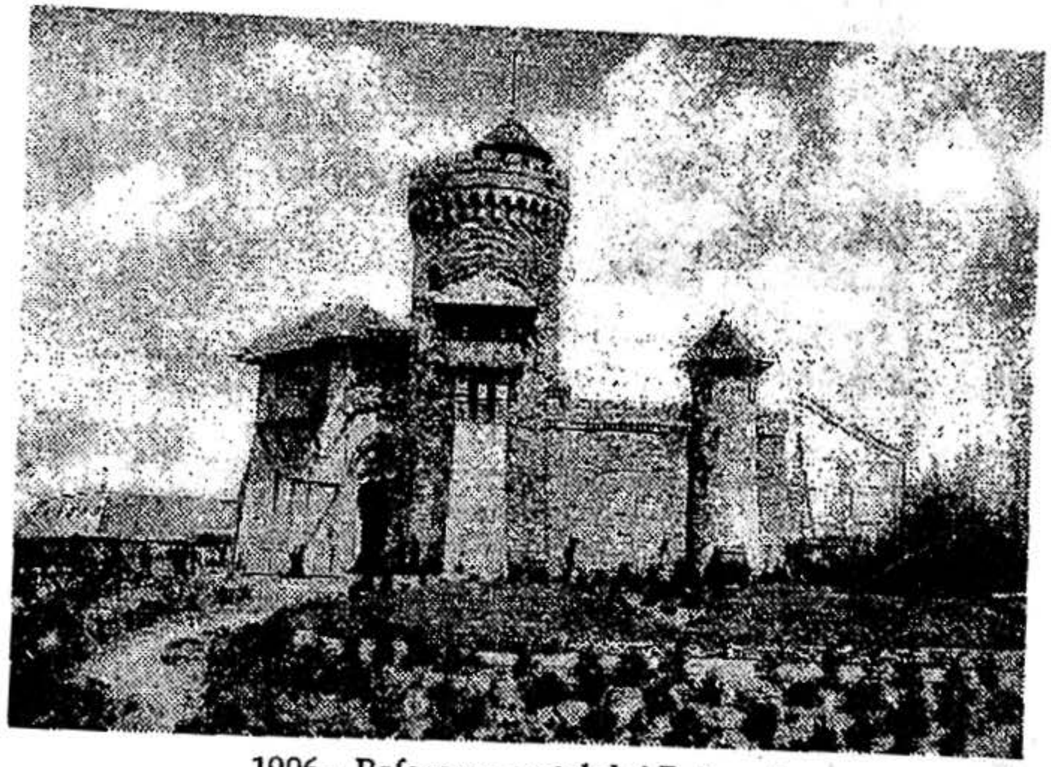

1906 – Refacerea castelului Poienari

Bela Blasco Lugosi (1882-1956),
cel mai reuşit interpret de teatru şi cinema din toate timpurile pentru rolul Draculea.

Jurnalistul Bela Blasco Lugosi, care şi-a semnat astfel articolele din presa lugojană – iar alteori doar prin pseudonimul „Aristide Olt" – a ţinut să-şi afirme într-un mod destul de clar propria sa personalitate, prin: acel **Bela** ca unul din mai des utilizatele prenume ungureşti, **Blasco** drept un real cognomen venit de la strămoşii săi (valahi = blahi/blasci) şi numele **Lugosi**, definind locul naşterii (un fel de „Lugojanul").
El s-a stabilit, prin anul 1923 la Hollywood, unde a devenit vedetă prin inerpretările pătimaşe ale prinţului Draculea –, iar tot aici s-a îmbogăţit imens şi tot aici a murit la 74 de ani sărac şi învins de droguri

Cetatea lui Ţepeş Vodă

Acuarelă de
Henri Trenk – 1860

Cetatea lui Ţepeş Vodă

Desen de arhitectul
V.G. Ştefănescu – 1906

Dragonul (Draco Volans)

Monstru fabulos ce evocă forţele naturii dezlănţuite, evocat în heraldica ţărilor române, precum în stema voievodală a lui Vlad Dracul pusă la intrarea pe sub clopotniţa incintei de la Argeş (sus), ca şi pe monedele anepigrafice ale aceluiaş voievod (jos)

Dragon înaripat (Draco Volans) cruciat, spre dreapta (1–4)

Dragon având coadă de şarpe incolăcit, cruciat spre stânga (5–8)

Monede din vremea lui Vlad Dracul

1.4 – Câteva referiri istorice

În cele ce urmează, vom arăta cam tot ceea ce se cunoaşte astăzi în istorie despre Draculea, din cronicele timpului întocmite de Ćneas Sylvius Picolomini (Papa Pius al II-lea), istoricii bizantini Laonic Chalcocondil iar mai apoi Ducas, ultimul relatând în *Istoria turco-bizantină* preţioase informaţii din contemporaneitate privitoare la istoria românilor, apoi cronicarii turci Neschri, Idriz şi Ali (consultaţi de baronul Joseph von Hammer pentru *Histoire de l'Empire Ottoman*), ca şi de cronicarul grec Catabolinos, renegat sub numele turcesc de Iunis Bey.

Din cronicarii noştri îl vom cita doar pe Gheorghe Şincai de care s-a servit şi Nicolae Iorga pentru lucrarea *Din faptele strămunilor*, dar nicicum nu-l putem omíte pe sensibilul şi meritoriul publicist Alexandru Vlahuţă (1858-1919).

Un scriitor clasic faţă cu vremea lui Dracula. O profundă şi foarte pertinentă frescă a timpului în care a trăit Vlad Ţepeş ne este înfăţişată de romancierul Vahuţă în lucrarea *Din trecutul nostru* (Ed. „Cartea Românească", pag. 76). Pentru acribia sa, dar şi pentru frumoasele imagini prin care a izbutit să ne zugrăvească respectiva epocă, nu ar avea nici un rost să-i mutilăm excursul făcut prin istorie, pe care să-l comprimăm spre a fi servit în acel binecunoscut – dar lamentabil – stil *digest*. De aceea, vom apela la un citat *in extenso*:

„Pe cât a fost de mare Mircea cel Bătrân prin înţelepciunea şi prin vitejia lui, pe cât a fost el de puternic ca domn şi ca ostaş – pe atât sunt de slabi şi de netrebnici feciorii şi nepoţii lui, care, nevăzând în Domnie decât farmecul deşertăciunii, sunt, fără să-şi dea seama, cei mai răi şi mai stricători vrăjmaşi ai ţării şi ai neamului românesc. Ocrotiţi, unii de unguri, alţii de turci, ei rup în două şi boierimea, şi oastea ţării, sfărâmă vechile datini care îngrădeau dintru început dreptul la Domnie şi, orbecăind, cu mâinile mânjite de sânge frăţesc, trec prin vremile acelea tulburi,

aici târîndu-se, aici asmuțiți, îmbrânciți mai mult de viclenia altora decât de patimile lor, spre o biată coroană care, de cele mai multe ori, cade cu cap cu tot.

„Mihail, singurul fiu bun și legitim al lui Mircea, căruia multă vreme îi stătuse ajutor la cârma țării, după doi ani de Domnie, cu tot sprijinul care-l căpătă de la unguri, e răsturnat și ucis de vărul său, Dan al II-lea, fiul viteazului Dan, care-a lărgit cu spada hotarul țării de partea cealaltă a Dunării, unde l-am văzut căzând în luptă cu Șișman, țarul bulgarilor. Acest Dan al II-lea preia Domnia cu ajutorul turcilor și cearcă, mai târziu, s-o apere cu ajutorul ungurilor împotriva tatălui său, Radu cel Pleșuv (Prasnaglava) ocrotit și el tot de turci. Sceptrul țării trece de la unul la altul până se ridică iar Vlad Dracul, fiul cel din flori al lui Mircea și, cu sprijinul împărăției bizantine și a boierilor nemulțumiți, în anul 1430, răpunând pe Dan și pe Radu, pe cei doi care se certau, dobândește Domnia cea împresurată de atâtea primejdii. Iar dedesubtul acestor nenorocite schimbări de Domni, care n-au fost niciodată spre bucuria oamenilor cuminți, țara-și vede hotarele îngustate, lanurile pustiite, oastea ticăloșită, sfetnicii și fruntașii dezbinați înde-ei, norodul din ce în ce mai asuprit și mai strâmtorat. El trebuie să plătească turcilor birul, care acum se ridică la 10.000 de galbeni pe an, și peste asta să mai dea și 500 de prunci într-ales pentru oastea ienicerilor – cel mai sălbatic, cel mai greu și mai dureros tribut la care a fost vreodată supus un popor. De la Domn nici o milostivire, de la Biserică nici o mângâiere. Preoții bulgari și sârbi, alungați încoace de prigonirile turcilor, împănează altarele noastre. Din Ungaria catolică vin cârduri de călugări Minoriți, subt ocrotirea Domnului care nu mai știe nici el cui să-și plece capul, cutreieră țara, bombănind rugăciuni într-o limbă pe care românii o înțeleg aproape tot așa de puțin ca și pe cea slavonă. Între Domn și Țară nu mai e nici o legătură. Mândra, puternica gospodărie a lui Mircea, părăsită în voia întâmplărilor, se clatină în cumpăna pieirii, ca o corabie fără cârmă în izbeliștea valurilor.

„Ca să-și păstreze domnia, Vlad (Dracul) închină țara ungurilor, iar peste cinci ani se duce smerit la turci, jură credință sultanului Murad al II-lea, și când acesta, puind temei pe vorba lui, vine cu oaste împotriva ungurilor, Vlad iar se răzgândește și, cu chip că-l scoate din Transilvania, îl vâră prin niște coclauri încâlcite și prăpăstioase, de unde sultanul e nevoit să se întoarcă fără nici o ispravă, cu vreme pierdută, cu oastea trudită în deșert. Iată cum înțelege a-și păzi Domnia urmașul lui Mircea. Și cu toate acestea tot ungurii îl răstoarnă, și tot la turci găsește ajutor spre a-și relua coroana pusă de Ioan Corvin de Huniade pe fruntea rudei și ocrotitorului său Dan al III-lea, fiul lui Dan al II-lea. Acest Ioan Corvin de Huniade, român neaoș din Banat, luptând sub steagul regelui Vladislav, ajunge prin vitejia și destoinicia lui cel mai mare povățuitor de oști al ungurilor și cel mai de temut vrăjmaș al turcilor.

„În toamna anului 1444, izbucnind iarăși un război între creștini și musulmani, Vlad trebuie să ia fățiș o hotărîre. Cearcă mai întâi să încredințeze pe unguri că n-au destulă oaste pentru a se putea măsura cu turcii și că merg la o înfrângere vădită. Corvinul îi zice că vorbește în el vătaful sultanului, iar nu Domnul românilor. Vlad scoate sabia să-l lovească. Apoi, ca să arate că într-adevăr ține cu Vladislav, îi dă și el 4.000 de călăreți sub cel mai viteaz dintre fiii săi. Dar, spusele lui se adeveresc. Cele două puteri se întâlnesc la Varna, iar turcii ies biruitori. Însuși regele Vladislav cade pe câmpul de luptă. Călărețiii lui Vlad pradă corturile regești și se fac navăzuți. Ioan Huniade de-abia scapă cu puțini ostași (...). Peste un an, Huniade vine cu Dan al III-lea, de partea căruia se dau acum toți boierii și toată ticăloșita oaste ce mai rămăsese țării. Vlad Dracul (cel Bătrân) e decapitat la Târgoviște și împreună cu fiul său Mircea, îngropat de viu. Rămân însă de la el doi fii: Vlad Țepeș și Radu cel Frumos.

„Stă la Domnie zece ani clanul Dănești lor cu sprijinul ungurilor. În neamul lor se păstra vița cea curată a Basarabeștilor:

căci Drăculeștii, scoborîtori din Mircea prin fiul cel din flori erau „sânge amestecat". Dar nici în Dan al III-lea, nici în Vladislav, feciorul și urmașul lui, nu se vestește Domnul cel așteptat. Și în cumplita învolburare de vremi trăiesc piticii și nevolnicii aceștia!

„Tot Răsăritul Europei e în flăcări. Turcii sub viteazul Mahomed al II-lea, ajung în culmea puterii lor. Creștinii mai fac o încercare de a-i răpune. Încă o dată roșesc cu sângele lor pământul acela de dureroasă aducere aminte din Câmpia Mierlei. Cei 8.000 de ostași ai lui Dan leapădă armele și trec la turci. Nu-i cea dintâi mișelie a lor, – e însă cea din urmă: sultanul, pentru a da cu ei o pildă strașnică, pune de-i omoară pe toți în fața oștirii lui înmărmurite. Creștinii sunt biruiți și de astă dată (1448).

„Peste cinci ani, trufașul Mahomed al II-lea intră călare în biserica Sfintei Sofia din Constantinopol și, ștergându-și de perdeaua altarului hangherul plin de sângele celor din urmă apărători ai împărăției bizantine, așază semiluna în locul crucii batjocorite (...) Surparea lumii cunoscute umple de uimire și de groază sufletele creștinilor. Încep mulți să creadă că Dumnezeu și-a întors fața de la ei. De pretutindeni pare că se întunecă, și un vânt de nebunie suflă peste viața popoarelor.

„Pe fundalul acesta de noapte și de vijelie se arată figura posomorîtă al lui Vlad al II-lea Draculea, căruia, în urmă, i-au zis Țepeș. De acum, boierii Dănești1or iau drumul pribegiei, iar la masa părăsită de ei se așază, hămesiți, oamenii Drăculeștilor.

„Se doarme însă cam rău în curțile Târgoviștei. Se aud șoapte în ungherele întunecoase, gemete vin din adâncurile tainițelor, umbre nedeslușite lunecă pe lângă ziduri și în toată noaptea cântă cucuvaia sub streașina iatacului domnesc. Iar cruntul voievod, care a pășit la tron peste leșul lui Vladislav, cugetă că n-a pierit sămânța profitorilor de Domnie, și că aceiași care l-au ospătat pe el și pe ai lui, în zilele de așteptare și de comploturi, găzduiesc acum pe ceilalți, pe fugarii Dănenești, care plătesc și ei tot așa de bine.

„Și iată-l cu o ceată de călăreți trecând munții și abătându-se ca o furtună peste bietele sate, bănuite că ar găzdui dușmai de-ai lui. În preajma Sibiului, înalță cele dintâi flăcări ale pustiirii și cele dintâi țepe ale chinului și ale morții batjocorite. Apoi, cu aceeași oarbă mânie, se lasă asupra satelor, spulberând totul în cale: sute de oameni nevinovați, femei, bătrâni, copii chiar, sunt uciși fără nici o milă și în groaza pe care o împrăștie în juru-i, în vaetele celor care mor chinuiți, în necruțarea flăcărilor mistuitoare omul acesta pare a căuta să-și dovedească măsura puterii și vitejiei lui. Ca și cum s-ar minuna singur, mândrindu-se de cât rău poate să facă, se încarcă de zădarnice păcate și se-mbată de priveliștea cruzimilor lui".

Spicuiri din cronica lui Șincai. Pentru a-i ajuta pe cititori să emită singuri judecăți de valoare asupra destul de contestatului Draculea, prezentăm și un fragment din *Hronica românilor și a mai multor neamuri* scrisă de Gheorghe Șincai (1754-1816). Respectiva lucrare a istoricului iluminist transilvănean s-a bazat pe un vast material documentar adunat la bibliotecile din Roma și Viena –, de ea servindu-se într-o bună măsură și marele istoric medievalist Nicolae Iorga.

„Războiul pe care l-a avut Mahomet II cu Vladislav Vv., domnul Valahiei, singur Chalcocondil l-au scris cu amănuntul, dară el încă amestecă lucruri de mai mulți ani laolaltă. Eu, drept aceia, între semnul osebirii, voi pune anul în care s-au întâmplat, la fiștecare lucru: apoi la sfârșit, voi spune ce zic și alți autori despre lucrurile de el scrise.

„Așa dară, zice Chalcocondil: Iară, în iarna care urmă, în Adrianopol rămâind Mahomet II, chemă la sine pe Vlad (viitorul Țepeș n.n.), *fiul lui Dracula, povățuitorul Dachiei, pentru că pe fratele lui cel mai tânăr (Radu IV cel Frumos) îl avea la sine (doară din anul 1445) ..., la o masă cu sine. Ci mare price au fost dintru început între Împăratul și pruncul acesta... că, după*

ce s-au înturnat la Curtea împărătească, l-au surghiunit la Caramanul.

„Ci, după scurtă vreme (în anul 1456), Împăratul a dat Domnia Valahiei lui Vlad, carele, cât s-au făcut Domn, îndată au ales voinici înarmați cu sulițe, și i-au orânduit păzitori lângă sine. După aceea, au chemat pre boiarii cei mai de frunte din țară, de carii se temea ca nu cumva să se scoale asupră-i, de s-ar muta Domnia, ci pre toți i-au omorît și tras în țapă, nici pruncilor, nici muierilor, nici șerbilor lor părtinindu-le. Atâta ucidere au săvârșit bărbatul acela, câtă nu s-au mai auzit între oameni. Pentru că, ca să se întărească Prințipatul Valahiei, se zice spre dânsul că, în scurt timp, ca la 20.000 de bărbați, muieri și prunci au omorît, și pre ostașii cei frumoși și buni, pe care îi alesese să fie lângă sine i-au îmbogățit din bunurile acelora pre care îi omorîse.

„Așa dară, în scurt timp, bărbatul acela foarte mare înoire a făcut în Valahia. Preste aceasta, pre mulți unguri, despre carii gândia că întru aceia vor lucra ca trebile valahiei să meargă bine, cu prea mare dare sau tribut i-au încărcat, nepărtinind vreunuia.

„Gândind acuma că Prințipatul Valahiei destul de tare iaste, s-au sfătuit cum s-ar putea desbina de Împăratul Turciei. Ci se temea de românii din Valahia, ca nu cumva, pricepând că vrea să se desbine de turci, să aducă pe unguri împotriva sa. Iară, în iarna aceia (dintre anul 1461 și 1462), cât au auzit acestea Împăratul Mahomet II, foarte s-au mâniat, și au trimes pe Catavolin (Catabolinos), scriitorul Curții, bărbat de cinste, și grec, ca să-l îndemne să meargă la Poartă, că, de va merje, va dobândi mare și mai multe daruri și bunătăți, cu care va întreace pe Împăratul, numai de va rămâne credincios. Iară lui Hamza, ce s-au numit Ierocofor, care era Vidinului, i-au poruncit ca, pre ascuns, dacă ar putea cu înșelăciune face, să ducă pre Vlad la sine, va face lucru prea plăcut.

„Drept aceia, Hamza, înțelegându-se cu scriitorul, s-au vorovit întru aceia ca scriitorul să facă de știre când se va înturna și-l va petrece Vlad, și, așa, să-l prindă în cursa lui. Au

înștiințat Catavolin pre Hamza despre timpul când va porni înapoi, și Hamza au pus cursă lui Vlad. Ci Vlad au petrecut pre Catavolin cu oameni bine într-armați și au biruit pre ostașii lui Hamza și, prinzând pre mulți, încă și spre Hamza, întâi le-au tăiat mâinile și picioarele, apoi i-au tras în țapă. Și, pre Hamza l-au tras în cea mai înaltă țapă. După aceasta, strângându-și oastea, și trecând Dunărea în ținutul turcilor au omorît foarte multe muieri și prunci, și, arzând toate câte i-au venit înainte, s-au înturnat în Valahia"...

Am arătat în primul subcapitol ravagiile făcute de Vlad Țepeș în sudul Dunării pentru a răzbuna vicleșugul turcilor, preluând toate datele din scrisoarea lui Draculea trimisă la 15 ianuarie 1462 către Matei Corvin.

Revenim la cronica lui Șincai:

„Auzind aceasta, Împăratul Mohamet II și-a strâns toată oastea, și, în primăvara din anul 1462, au purces asupra Valahiei. Se zice că oastea aceasta a Împăratului au fost foarte mare, și a doao ca mărime după aceia care o adusese asupra Țarigradului. Oastea acesta s-au împărțit la Filipopol (azi Plodviv) *și o parte au mers pre pământ, alta pre Marea Neagră, până la Delta Dunării, cu 25 de corăbii mari și cu 150 de luntri; de acii, pe Dunăre în sus, până la Vidin, și, unde ieșiau din luntrii, toate le ardeau. Ars-au atunci și Brăila, târgul cel prea-vestit al Valahiei...*

„Vlad, cu cea mai mare parte a oștilor sale, merjea prin păduri, privind încătrău purcedea oastea Împăratului (...) Împăratul a purces mai înlăuntru, și acum toate le ardea și le prăda, câte le venia înainte. Călăreții împărătești ducea în tabără câte puțini robi, dară Vlad mai mulți împuțina dintre turci când se depărtau de tabără.

„Zic unii că Vlad în persoană au mers în tabăra turcească, de au cercat și văzut cum stau toate; ci nu se vede a fi adevărat. Dar, sugur este că Vlad se apropia zioa de tabăra împărătească, și însemna cu ochii corturile ostașilor și ale Împăratului, și locul taberii.

Atacul de noapte al lui Vlad Ţepeş. *„Vlad avea călăreţi mai puţini de zece mii: sânt carii zic că numai şeapte mii au avut. Cu aceştia, într-o noapte, au năvălit în oastea împărătească, şi mare frică au băgat în turci, carii credea că nu ştiu ce mare oaste străină au venit asupră-le.*

„Când au intrat Vlad în tabăra cea turcească, întâiaşi dată l-au întâmpinat oastea din Asia, dar bătălia n-au ţinut îndelung, căci, fugărindu-se asianii, s-au tras înapoi. Iară Vlad, având cu sine lampade şi făclii aprinse, în rând merjea către cortul Împăratului. Ci ostaşii lui au greşit, şi au mers la corturile vizirilor şi begilor Mahomed şi Isac, unde vitejeşte s-au purtat, omorând cămilele şi dobitoacele, şi stând în rând la bătaie, foarte puţini au perit, dară cei care s-au depărtat de la rând, îndată i-au tăiat pre turci. Pedestraşii care erau lângă Mohamed-Paşa, fiind tari voinici, vitejeşte s-au bătut. Mai pre urmă, toţi turcii s-au suit pre cai, şi bătaia îndelung au ţinut acolo. Deci, înturnându-se muntenii, se grăbia către cortul Împăratului, ci găsind gata pre păzitori, nu îndelung s-au bătut. După aceia, s-au înturnat spre locul taberii, şi, prădându-l, au omorât pre câţi au aflat acolo, şi, în revărsatul zorilor au ieşit din tabără, tocmai puţini pierzând în noaptea aceia"...

Acest atac de noapte pus la cale de Vlad Ţepeş a fost determinant în campania turcilor din anul 1462 prin impactul care putea să-l aibă o armată cu mult mai mică, dar bine instruită, asupra unei armate mai bine dotate şi, în plus, superioare numeric. După doar cinci ani, vărul său, Ştefan cel Mare, avea să verifice respectivul impact – la Baia în 1469 – asupra oştirii lui Matei Corvin, mai numeroase şi dotată din belşug cu artilerie –, când la lumina faclelor, mult mai puţina oştire a moldovenilor i-a pus pe fugă pe unguri, obligându-i pe aceştia să-şi îngroape în fugă tunurile la Roman şi să se retragă în dezordine peste munţi, transportându-l pe o targă improvizată pe *Matyas Kiraly*, care fusese rănit cu o săgeată în... spate!

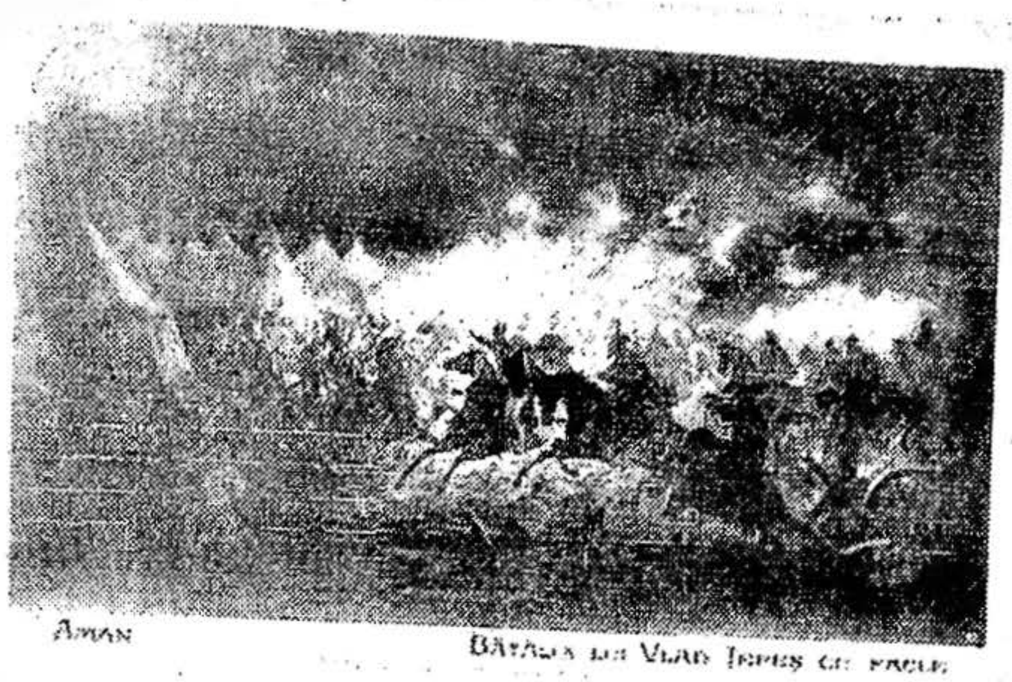

Atacul de noapte al muntenilor lui Vlad Ţepeş

Atacul de noapte al moldovenilor lui Ştefan cel Mare

Cine-i învingătorul? Sunt aiuritoare interpretările unei victorii „sigure" (indiferent de partea cui ar fi fost ea) în campania lui Mahomed al II-lea din vara 1462 –, când luptele au fost purtate de cei 250.000 de turci contra a 22.000 de români. Chiar dacă raportul de forțe nu este real, existând doar 60.000 de luptători de elită turci (restul fiind auxiliari), se pare că Vlad Țepeș se opusese destul de eficient la trecerea oștilor peste Dunăre (14-15 iunie 1462) și că, de asemenea, a controlat activ și în permanență coloana principală de atac a lui Mohamed. Spre a nu mai reaminti de faimosul atac de noapte condus direct de Draculea.

Din scrisoarea lui Petru de Thomasus, rezultă că Vlad Țepeș a fugit în Transilvania, în timp ce sultanul: *„Încredințând țara fratelui lui Draculea, turcii se retraseră"*. Sursele venețiene susțineau: *„Turcii plecați împotriva lui Draculea în Valahia, au fost bătuți și fugăriți"*. Pentancius afirmă și el: *„Draculea, cu puțini, însă aleși militari, l-au atacat pe împăratul turcilor Mahomed în timp de noapte, și îl sili să apuce fuga către Dunăre, cu mare rușine și pierdere de oameni și să se retragă din Dacia"*. O scrisoare a guvernului din Caffa către regele polon, vorbește despre *„războiul fericit purtat de Vlad Țepeș contra turcilor"*. Iar dacă sursele grecești, poloneze, ungurești, italiene și caffeze vorbesc despre o victorie a lui Țepeș Vv., cum s-ar putea, totuși, să fie explicată detronarea lui?

Cronicarul grec Laonic Chalcocondil a dat singura soluție privitoare la enigmatica detronare a lui Vlad Țepeș, spunând: *„Țepeș, auzind că Ștefan al Moldovei atacase Chilia – cetatea sa – a lăsat numai pe un spătar împotriva turcilor, iar el se duse în persoană contra Domnului Bogdaniei Negre*

(Moldovei), dar pe când spătarul său era sfărâmat de turci, și Vlad fu bătut de Ștefan, încât fu nevoit a-și căuta scăparea fugind la unguri".

Deși afirmația acestei cronici nu se prea leagă, deoarece Ștefan nu cucerise în acel an Chilia (fiind nevoit să ridice asediul din cauza rănii primite la picior), singură această disipare a forțelor muntene ar rămâne unica explicație a retragerii lui Țepeș din Domnie.

Această ipoteză aruncă o umbră asupra conceptelor politice ale lui Ștefan cel Mare.

Tocmai dânsul, care alerga peste tot spre a-și asigura susținători în lupta antiotomană, să renunțe la un asemenea ajutor prețios dat de un Domnitor dintr-un același neam cu el și, în plus, văr de sânge? Unul, Ștefan, era prevăzător, dibaci și desăvârșit strateg, iar celălalt, Vlad, îndrăzneț până la nebunie și curajos cum nu au fost mulți.

Ce pereche desăvârșită și formidabilă ar fi făcut împreună!

Ar fi posibil ca Ștefan să nu-și fi dat seama de asta? Să fi intuit oare alții, mult mai de departe, asemenea adevăruri? Pentru că, iată ce scriau târgoveții din Caffa către regele polon: *„Ștefan Voievod – Domnul Moldovei, sau Valahiei Mici – se luptă cu Vlad Voievod care poartă razboi fericit cu turcii. Cearta aceasta nu numai că ajută pe Sultan, dar ce e mai primejdios, prin ea turcii își asigură oarecum intrarea în aceste două Valahii, ceea ce ar fi un mare pericol pentru noi caffezii –, ca și pentru alte țări vecine"*.

Ștefan cel Mare a fost orbit pur și simplu de dorința dobândirii cetății Chilia, pe care o cucerește în anul 1465 prin primejdii mult mai mari decât fuseseră în 1462 –, fiind acum apărată și de turcii aduși de Radu cel Frumos. Tocmai asta spune cronica: *„Ștefan a luat cetatea de la păgâni"*, fără să mai simtă nevoia amintirii proprietarului ei de drept.

Cine poate influența istoria? La menținerea enigmelor care au marcat acele vremuri tenebroase, a contribuit

scrisoarea „trădătoare" a lui Vlad Țepeș din 8 noiembrie 1462, care-i scria în bulgărește (?!) sultanului: *„Mare stăpânitor al otomanilor! Eu, Ioan Vlad, voievodul Valahiei, sclavul tău, te rog cu stăruință pentru iertarea faptelor prin care am păcătuit contra ta și a țării tale. Măria ta să se milostivească cu mine și să-mi învoiască a-ți trimite soli. Cunosc Transilvania și toată Ungaria, în chipul cel mai amănunțit. Dacă i-ar place majestății tale, aș putea pentru răscumpărarea greșelii mele, să-ți predau toată Transilvania, și când aceasta ar fi încăput în puterea ta, ai putea ușor supune toată Ungaria. Solii mei îți vor spune mai multe, iar eu voi fi în toată viața mea cu cea mai statornică credință sclavul tău. Dumnezeu să dea puterii tale încă ani îndelungați"*.

Autentică ori nu, scrisoarea a transformat refugiul lui Vlad Țepeș în carceră, întocmai cum susținea în comentariul său și Gobellini (1584), cancelarul Papei Pius al II-lea: *„Valachus adhuc în carcere delitescit"*.

Copia scrisorii a fost trimisă de Matei Corvin.

1.5 – Taina sfârșitului voievodului

Încercând elucidarea alungării de la tron – precum și din viață – a voievodului Draculea, suntem obligați să pășim, din nou, pe domeniul unor adevărate nisipuri mișcătoare ale istoriei noastre, constatând iară și iară lipsa oricăror izvoade scrise ori măcar epigrafice.

A treia și ultima domnie a lui Vlad Țepeș. Pe tronul Țării Românești ajunsese pentru a doua oară Basarab al III-lea, reprezentantul Dăneștilor, care purta cognomenul de „Laiotă Vodă". Cum el își recăpătase tronul cu ajutorul turcilor, devenise cu timpul total aservit imperiului Otoman, iar ca urmare participase și la marea campanie din anul 1476 împotriva lui Ștefan cel Mare –, astfel că, ulterior, moldovenii împreună cu ungurii au încetat să-i mai sprijine pe

Dănești și i-au ajutat doar pe Drăculești, prin Vlad Țepeș, să-și reia pentru a treia oară domnia în Muntenia.

Cronicarii polonezi scriau: *„Matei Craiul pe Vladislav Dracula, voievodul Valahiei, ce l-a ținut aproape 12 ani pe lângă el, împreună cu Ștefan voievodul Moldovei unindu-și oștile laolaltă, iarăși l-au pus Domn în Valahia"* (v. Jan Duglosz).

Până și Matei Corvin, cel care diminua permanent meritele lui Ștefan cel Mare, îi scrisese Papei: *„După fuga rușinoasă a împăratului turcesc din Moldova, una din armatele mele pe care o aveam în contra lui, înainte de a ajunge voievodul Moldovei năvăli asupra lui Basarab, voievodul Munteniei, care avea cu el un corp de turci și de mulți alți oameni de peste Dunăre în număr de aproape 18.000 și l-au alungat pe numitul Basarab armata mea, bătându-l, așa încât puțini au scăpat fără a fi prinși sau uciși... Armata mea a pus stăpânire pe acea țară, prin care turcii aveau intrarea sigură în Moldova și Vlad Dracul, căpitanul meu, bărbat întru toate dușman turcilor și foarte războinic, din voința și dispoziția mea a fost numit voievod de către locuitorii acestei țări"*.

Trecând cu vederea lăudăroșeniile specifice regelui Matei Corvin (v. afirmația mincinoasă că-l detronase singur pe Laiotă Basarab „înainte de a ajunge voievodul Moldovei", sau că Vlad Țepeș era „căpitanul său", ori că numirile pe tronul unei țări suverane erau, la rându-i, la al său cherem ș.a.), rezultă în mod indubitabil că Draculea fusese repus pentru a treia oară în drepturi depline pe tronul Țării Românești. Or, istoria admite că în respectiva acțiune din 1476, rolul major fusese chiar al lui Ștefan cel Mare, deoarece se știe că Matei Corvin îi întărise acestuia, în respectivul an, toate drepturile depline pentru **Cetatea Ciceului**, iar în plus, i-a cedat „pentru totdeauna" încă și o altă nouă posesie transilvană: **Cetatea de Baltă**.

Taina morții, decapitării și a înmormântării lui Draculea. Admitem cu toții că, așa cum o spun savanții, istoria adevărată ar fi numai istoria scrisă. Discuție pe izvoade!

Dar, în același timp, am observat că întotdeauna depinde foarte mult și cine scrie respectiva istorie –, astfel că, uneori nu există un singur „adevăr istoric", ci adeseori pot fi... mai multe asemenea adevăruri.

Am arătat cum celebra campanie din anul 1462 a lui Mahomed *Cuceritorul* contra lui Draculea, nu a fost în mod clar definită de istorici în favoarea cui s-ar fi tranșat în cele din urmă. Iar asta deoarece, pe de o parte, Mahomed nu și-a atins scopul pentru care a pornit în fruntea unui sfert de milion de oameni să-l pedepsească pe acest *Kazîkli Bey*, iar pe de alta, învingătorul (Draculea) a fugit în Transilvania abandonându-și Domnia. Ar fi, poate, timpul stabilirii unei unice și corecte semnificații pentru vocabula „victorie". De asemenea, nu se știe data, și nu se cunosc împrejurările morții voievodului –, precum nici locul mormântului care a rămas secret. Tot așa după cum nu s-a stabilit nici autenticitatea acelei scrisori „trădătoare" care a pricinuit, din partea lui Mateiaș Corvinul, încarcerarea pentru 12 ani a lui Draculea după retragerea acestuia spre Transilvania.

Tot astfel după cum nu se știu nici alte date importante din viața și activitățile sale.

Cunoaștem doar că fusese născut la Sighișoara, prin noiembrie/decembrie 1431, într-o casă existentă și astăzi –, deși chiar asupra acestor amănunte există încă unele rezerve. Mai cunoaștem că prin anul 1442, împreună cu fratele său mai mic, Radu, au fost luați drept chezășie de sultanul Murad al II-lea, unde au stat până la 1448 Vlad ("Țepeș"), iar Radu ("cel Frumos") până la 1462...

Apoi, că Vlad, la 17 ani a primit un pâlc de oaste împrumutat de la pașa Mustafa Hassan, cu care și-a cucerit pentru prima oară tronul (a. 1448) –, dar după numai două luni este alungat din nou de un Vladislav al II-lea, din neamul Dăneștilor, astfel că Vlad Țepeș, zis și Draculea, și-a reluat definitiv tronul abia la data de 20 august 1456.

Tot despre el, mai știm că vorbea fluent câteva limbi străine și deținea puterea absolută ca domn, judecător și comandant al armatei. Se intitula uneori chiar împărat autocrator sau cezar, întocmai țarilor... Dar și asupra unor asemenea date, fie ele minore, istoricii se contrazic, ca de obicei, susținând fiecare că ar fi depozitarul adevărului.

Doar A.D. Xenopol admite, cu dezinvoltura pe care i-am admirat-o întotdeauna, că între două surse contrare (însă de o aceeași pondere) *„este firesc să sprijinim părerea favorabilă intereselor românești – știind bine că se vor găsi totdeauna destui străini care să adopte interese potrivnice nouă"*. Iar, dacă mulți din marii noștri istorici au abdicat de la profesionalismul științei, atunci nu va trebui să condamnăm prea aspru pe „diletanții" care au încercat să umple goluri pe care specialiștii nu au reușit nicicum să le elucideze.

Asociem la ideea asta și susținerile savantului Nicolae Iorga: *„O întreagă parte din istoria poporului românesc și a teritoriului ocupat de dânsul zace în întuneric"* –, astfel că multe din acele „pete albe" ale istoriei nu rezistă unui aparat critic serios.

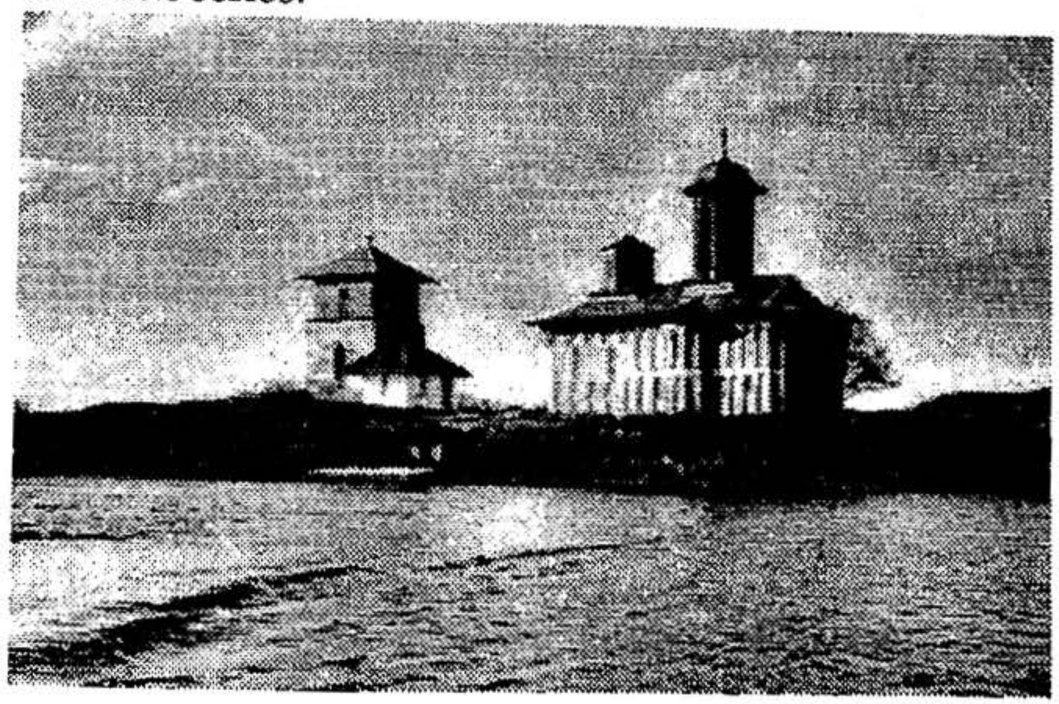

Vechea mănăstire Snagov cu debarcaderul

Începutul sfârșitului. Ajuns prin luna octombrie 1476 pentru a treia oară la domnia Munteniei, Draculea va rămâne pe tron doar câteva zile din anul 1477 –, dovedindu-se ca fiind același domnitor autocrat pe care deja îl cunoșteam. Autoritarismul său l-a făcut ținta predilectă nu doar a boierilor partizani ai lui Laiotă Basarab ("cel Bătrân"), ce era sprijinit de turcii care nu aveau de ce să se prea bucure de revenirea unuia din Drăculești, ci și de câțiva dintre boierii tineri, dar ai căror antecesori avuseseră unele experiențe triste cu Țepeș Vodă într-un trecut nu cu mult prea depărtat.

Ștefan cel Mare lăsase vărului său Draculea 200 din cei mai buni și credincioși plăieși moldoveni, deoarece noul veievod nu mai avea încredere în muntenii săi.

Cât privește localizarea luptei dintre Vlad Țepeș, voievod legitim, și Laiotă Basarab, uzurpator Dănesc sprijinit de boierii trădători, se pare că scena a avut loc (se pare) la nord de Bucureștii spre care se îndrepta Vlad Țepeș (zis și Draculea), undeva chiar în vecinătatea Drumului cel Mare (singurul pe atunci) care lega noua Capitală de vechea Târgoviște, spre care se îndreptau boierii insurgenți sprijiniți de turci.

Acel loc al luptei a fost astfel descris de Nicolae Iorga atunci când abordase uciderea lui Draculea: *„printr-un act de trădare pe care tradiția îl fixează la Bălteni, lângă București, unde e o frumoasă biserică refăcută în secolul al XVII-lea, adăugându-se și credința că trupul lui s-ar fi aflat supt cutare piatră fără inscripție din biserica, plină de morminte tragice, de la Snagov"*. Istoricul Nicolae Iorga, precum și arheologul Dinu V. Rosetti, nu se îndoiau că lupta, precum și moartea lui Vlad Țepeș, avuseseră loc în apropiere, pe undeva spre vest de Mănăstirea Snagovului, unde fusese și înmormântat.

Știm că pe atunci, Drumul cel Mare pleca de la Târgoviște pe Ialomița în jos, pentru ca după Cojasca să

pornească direct spre București prin Fântânele și Butimanu, de unde era o ramificație prin Movila Vulpii, Periș, Izvorani și se putea ajunge la Coada Snagovului (scris pe la 1845 „Koada") iar apoi la respectiva mănăstire ("Znagov"). Este drept că unii autori leagă locul luptei și uciderii lui Draculea de o altă localitate aflată la sud de București, dar asta numai prin faptul că singurul detaliu, interpretabil, al acelei lupte ce a fost redată într-o povestire scrisă în slavona veche (~ 1496) prin care se detaliază că atunci când oastea lui Țepeș i-a gonit pe turci, *„Dracula de bucurie s-a suit pe un deal să vadă cum taie pe turci și s-a depărtat de oaste"*, căzând astfel în mâinile complotiștilor și ucis. Susținerea simplistă că la nord de București nu există nici urmă de deal, poate să fie simplu combătută chiar și prin toponimele din zonă, unde sunt amintite satele Movila în sudul imediat al Bălteniilor, iar Piscu imediat la nord.

Mai bănuim că la Bălteni, leșul i-a fost descăpățânat iar capul i s-a trimis – drept trofeu – la *Sublima Poartă* (v. Antonio Bonfini).

Nu doar că nu știm prea multe din detaliile de epocă, dar nu cunoaștem nimic nici asupra intențiilor pe care le avusese Țepeș Vodă, sau despre frământările sale sufletești...

Tradițiile pot fi invocate să țină loc, uneori, și de istorie. Am mai spus că viața și moartea lui Draculea, au rămas precum o adâncă taină –, mormântul său de la Snagov fiind doar presupus.

Dar, personal am avut mereu încredere în tradiția populară și – până la proba contrarie – încă mai cred că Vlad Țepeș a fost ucis în codrii Vlăsiei, la Bălteni, chiar în apropierea mănăstirii Snagov, și că, cel puțin trupul i-a fost înmormântat în lăcașul ctitorit de el pe insula care-și luase numele de la „Balta Znagovului". Asta, cu foarte puțin timp înainte de 10 ianuarie 1477.

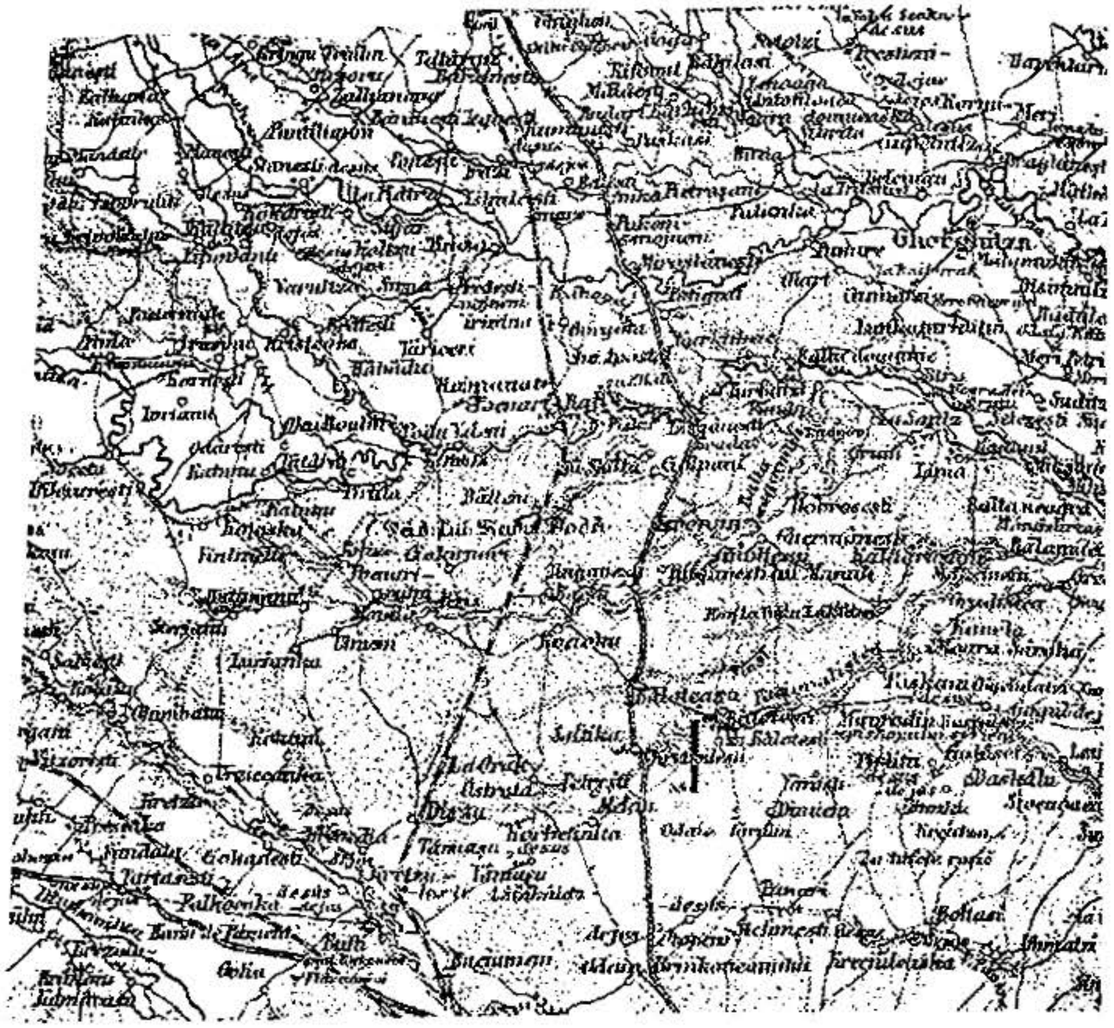

Zona Snagov
prin secolul al XIX-lea

Mai spune tradiția că mormântul i-ar fi fost așezat la intrare, chiar în drum, pentru ca astfel crudul voievod să fie pedepsit și după moarte pentru blestemățiile sale, astfel ca toți să-i calce în picioare țărâna, și, conform datinei, să nu aibă în veci nici un fel de odihnă.

Altă tradiție spune că *pe vremea grecilor* (a fanarioților?), careva dintre urmașii celor uciși ar fi deschis mormântul Drăculesculuí și i-ar fi împrăștiat, dintr-o luntre, oseminte pe întreaga *Baltă a Znagovului.* Asta, poate că e tot o legendă și fie că acel răzbunător a deschis din greșeală alt mormânt, fie că doar ne aflăm în fața unei simbolistici reparatorii. Fiindcă, din ambele legende ar trebui intuit triumful spiritului umanitar al românului față de toate făpturile Domnului, iar cu atât mai mult față de semenii săi. Acel spirit care întotdeauna condamna excesele lui Draculea, indiferent de motivația lor.

Toate astea fiind motivate de încă o legendă prin care se susține că Draculea s-ar fi travestit în turc (după cum avea nu doar obiceiul, ci și plăcerea), spre a interveni travestit în acea luptă, surprizându-i pe turci –, dar că tocmai din această cauză n-a fost recunoscut de propriii săi ostași care l-au confundat cu *manafii*, iar astfel a fost ucis *hicleneşte*.

Pe timpul perioadei comuniste, Simion Săveanu, unul dintre foarte citiții autori de eseuri istorice strecurate prin publicații, almanahuri și chiar în 5-6 cărți – în cadrul unuia dintre serialele pe care și le-a propus: *Aventuri prin tunelul timpului* – afirma că ar fi încercat să dea de firul mormântului cu pricina. El susținea că l-ar fi intervievat personal pe arheologul Dinu V. Rosetti care și-ar fi justificat astfel săpăturile din insula Snagov: *„Mă atrăgeau legendele. Cele care, în felurite chipuri, vorbeau de prezența lui Vlad Țepeș la Snagov. Eram absolut convins că tradiția are la bază fie și măcar un singur grăunte de adevăr. Așa că m-am hotărât să-mi încerc norocul"*.

Dinu V. Rosetti a stabilit că micuța insulă a fost locuită încă din adânca antichitate, din epoca bronzului, iar apoi de geto-daci. În incinta bisericii a găsit mai multe morminte în care se odihneau bărbați... decapitați! De aici, probabil, aserțiunea lui Nicolae Iorga despre unele *morminte tragice* de la Snagov...

Arheologul și-a îndreptat atenția spre o mare lespede din centrul bisericii, piatră care, conform unor tradiții, acoperea mormântul lui Draculea. El a săpat dedesubt, ca și în jur, dar nu a găsit nimic. În cele din urmă a remarcat o urmă de mornânt la intrare, mormânt care corespundea ca mărime cu acea lespede din fața *Ușilor Împărătești*. Prin asta, s-a determinat că lespedea a fost mutată de-a lungul timpului, stabilindu-se astfel măcar veridicitatea, cel puțin a motivației, transmise prin tradiția populară. Fiindcă lespedea totuși aparținuse într-adevăr mormântului unuia dintre Drăculești, dar leșul acestuia fusese mutat chiar „pe călcătură", tocmai pentru a fi întinat de toți cei care intrau în biserică. Probabil că o asemenea acțiune nu putea fi decât opera unuia dintre voievozii Dănești care i-au urmat lui Vlad, sau a uneia dintre marile familii boierești care ar fi răzbunat astfel o faptă încriminatorie anterioară. Altminteri, o asemenea măsură nu se poate justifica nicicum –, fiind încriminată chiar și de Biserică.

Chiar dacă mormântul nu a fost atribuit cu absolută certitudine voievodului Vlad Țepeș, se pare că tradiția și-a dat aici mâna cu logica pentru a ne dezvălui o taină ascunsă mai bine de jumătate de mileniu.

În acel mormânt săpat „pe călcătură" (contrar canoanelor ortodocse), arheologul a găsit un sicriu făcut din bârne foarte groase din stejar, prinse cu mari piroane de fier. La rându-le, bolta din cărămizi groase unite cu un mortar alb, sicriul așezat pe trei rânduri de alte cărămizi, lespedea, osemintele acoperite cu un frumos giulgiu de mătase de culoarea purpurei, costumul din catifea groasă, nasturii de argint

îmbumbați cu fire din aur, o cunună de turnir la rându-i cu șnur din aur și flori cu granate persate cu peruzele lipite pe o foiță de aur, dar absolut totul îi arăta arheologului că avea în fața sa un mormânt al unui foarte important personaj. Dinu V. Rosetti a mai descoperit în partea stângă a pieptului, ascunsă printre faldurile hainei, o cheotoare din mătase conținând un micuț inel de damă.

Inelușul, din aur, mai păstra încă urmele unei pietre prețioase ce era acum descompusă.

Bazându-se pe anume detalii de specialitate, academicianul arheolog a susținut ferm și permanent că acolo, în lăcașul de la Snagov, a fost înmormântat însuși Draculea.

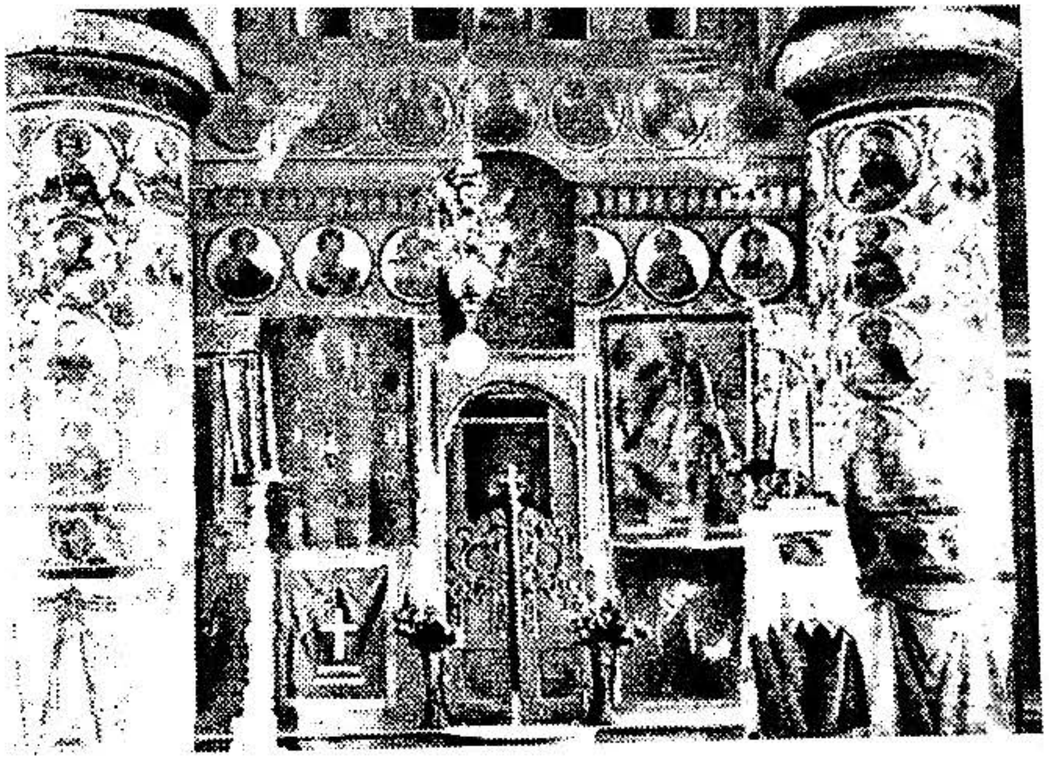

Altarul fostei Mănăstiri Snagov

* * *

Mort prin asasinat la 45 de ani, după o viață zbuciumată și aventuroasă, voievodul a păstrat permanent cu sine doar acel inel-amintire care ne dezvăluie – peste toate crudezimile veacurilor – și un caracter cu o credință perenă în sentimentul dragostei pure. Acest extrem de mișcător detaliu ne reamintește începutul filmului realizat de Francis Ford Coppola, atunci când Draculea, aflând de sinuciderea inutilă a soției sale Elisabeta la vestea falsă a morții sale, jurase: *„Îl reneg pe Dumnezeu! Eu, Dracula, Voievodul Transilvaniei voi trece peste moarte pentru a o răzbuna, luptând cu toate forțele întunericului"*.

Și, poate, tocmai acesta să fie singurul „adevăr istoric" pe care l-au prins destul de bine artiștii, iar nicidecum istoricii, anume că ar fi existat odată un tânăr voievod, care i-a jurat iubitei sale că o va îndrăgi veșnic și că îi va păstra amintirea până dincolo de moarte...

În rest, doar simple vorbe...

Cui, ce-i pasă cum o fi trăit el –, ori, care i-a fost sfârșitul...

MĂNĂSTIREA ZNAGOV

Capitolul 2

Imaginația e mai importantă
chiar decât cunoașterea
(Albert Einstein)

LEBĂDA – un simbol pierdut încă din protoistorie

Leda era în mitologia greacă soția regelui lacedemonian Tindar, care a fost sedusă de Zeus, iar prin metamorforizarea amândorura în lebede – spre a le masca aventura – Leda a născut două ouă, din fiecare ieșind câte o pereche de gemeni: Elena și Pollux, din partea lui Zeus, iar Castor și Clitemnestra, din partea spartanului Tindar.

Tema Ledei și, în general, aceea a lebedelor a fost de-a lungul timpurilor destul de controversată, totuși rămânând încă nelămurită până astăzi prin utilizarea unor artefacte legate adeseori de viață și de moarte, iar alteori de metamorfoză ori de metempsihoză –, subiecte viu disputate ce au atras în mod deosebit pe mulți dintre artiștii clasici, precum pictorii italieni Leonardo da Vinci, Michelangelo, Rubens, Correggio, Tintoretto, Tiziano sau Veronesse, ori alte mari personalități ale academismului francez (Camille Saint-Saëns prin „Moartea lebedei") sau rus (Piotr Ilici Ceaicovski cu „Lacul lebedelor"), iar la noi pe sculptorița (ușor avangardistă) Milița Petrașcu, cea care-l ucenicise pe marele Brâncuși.

2.1 – Puțină istorie nu strică

Motivul respectiv, de regină a păsărilor, a fost utilizat încă din vechime. Lebăda este dintotdeauna considerată ca o regină a păsărilor, atât datorită mărimii sale, cât și pentru faptul că nu poate avea nici un fel de dușman de o mare talie. Chiar vulturul – singura pasăre care uneori o mai atacă – se dă în cele din urmă bătut, arareori putând-o învinge, iar asta deoarece lebăda știe să-și folosească din plin puterea sau anvergura aripilor sale. Asemenea observații ne-au parvenit, cu toatele, încă din adânca istorie dimpreună cu acea legendă legată de ultimului său cântec înainte de a-și intui moartea.

Cele mai vechi atestări ale motivului lebedei sunt unele „care de luptă", lucrate din bronz, care votive găsite pe teritoriul patriei noastre la Orăștie (~ 3.400 de ani) din județul Hunedoara, precum și la Bujoru (~ 2750 de ani, cultura *Basarabi*) în Teleorman. Între respectivele care votive mai poate fi plasat și acel pandantiv din bronz, ornat cu două capete de păsări afrontate, piesă realizată în urmă cu ~ 3.200 de ani. Credem că și aici ar fi vorba de lebede –, mai ales din felul cum au fost poziționate acele capete de pasăre.

Deci suntem în fața unor urme materiale certe, care ne fac să părăsim zona poveștilor, a legendelor și a închipuirilor, cantonându-ne în plină realitate. Și, chiar dacă – precum în cazul altor asemenea forme-mesaj – simbolul lebedei și-ar fi pierdut semnificațiile pe întortocheatele căi ale vremii, el ar fi trebuit totuși ca și în acele alte cazuri să ne parvină, fie rezidual, până în contemporaneitate.

Lipsa oricăror accepții ne arată adânca-i vechime.

Dar, posibilelor mesaje primare pe care le vom prezuma în continuare, le-am mai putea adăuga – cu siguranță – și o eventuală apartenență solară pe care oricine ar putea-o intui, sugestiv redată prin gestul simplu dar repetat obsesiv al întoarcerii capului spre orientări opuse –, ele putând

fi cele ale răsăritului și apusului de Soare (v. și interpretările Silviei Păun în: *Identități Europene inedite. Italia-România*, București, 1996).

Alte forme-mesaj de lebedă mai apar la etrusci (v. vasul din bronz de la Narca – Italia), precum și unele forme *in situ* incizate încă din adânca antichitate la Valcamonica, tot Italia –, acolo unde sunt săpate în roca dură un număr de 9 (nouă!) lebede succesive.

Chiar și la noi, motivul lebedei apare sculptat în piatra de calcar a Sarmisagetuzei-Regia (v.), în acel veritabil templu-observator astronomic –, iar pentru că tot suntem în zona astronomiei să-l mai luăm în considerare și pe țăranul român, acela care identifică oral o „Lebădă" în constelația numită popular: *Crucea mare a miezului nopții.*

Și în mitologia tracilor, strămoșii noștri, se mai consemnează faptul că lebedele erau păsările preferate ale zeului Apollo –, ele purtându-l într-un car din aur către părinții săi pelasgi rămași undeva prin îndepărtata țară a hiperboreenilor aflați dincolo de Istru.

Mergând pe urma respectivelor legende ajunse până la noi, chiar în *șapou* am utilizat – deloc întâmplător – motivul lebedei preluat din mitologia greacă. Am mai susținut și cu alt prilej (v. *Istorii neelucidate*, capitolul „Iliada, o sursă a protoistoriei poporului român", București, 2008) problema „roirii" populațiilor trace –, mai întâi în peninsula Peloponez, iar ulterior și în peninsula Italică, prin pătrunderi repetate, sosiți aici dinspre nord, în primul rând prin acei misterioși etrusci (la rându-le de sorginte tracă), urmați și de alte populații aflate excedentar în imensa și mult prea populata Tracie. Iar în al doilea rând și dinspre sud prin marele clan al regelui trac Eneas, cel băjenit din Troia distrusă de ahei și ionieni, iar nu de greci, cum se pretinde uneori. Fiindcă aceștia, grecii, s-au format ca popor doar după câteva secole prin adăugarea dorienilor sosiți după un secol de la căderea Troiei. Astfel, acea legendă a **Ledei**,

soția lui Tindar, pare a fi cea mai veche atestare din întreaga antichitate pentru motivul-simbol al lebedei. Și deloc întâmplător poate fi alegerea unui mediu spartan –, admițându-se de unii istorici că Sparta dispunea de o populație „greacă" ceva mai apropiată de traci, atât prin felul de educare a tineretului cât și prin felul de utilizare a prietăților obștești –, față de *aheii* și *ionienii* (amintiți ca *argienni* sau *danai* de Homer), cei care veniseră anterior în peninsulă prin două valuri de „roiri" sosite tot din nord, deci din părțile *pelasgilor*, oamenii vechi ai începuturilor. Abia ulterior, după căderea Troiei locuită de tracii *dardani*, deci numai după venirea ultimilor „roiți", *dorienii*, s-a format cu timpul poporul grec în acel mare creuzet al Peloponezului.

Motivul lebedei oglindit în urmele materiale descoperite în țara noastră

1) „Pasărea Măiastră", de la Piatra Craivii. ~ 2.000 de ani

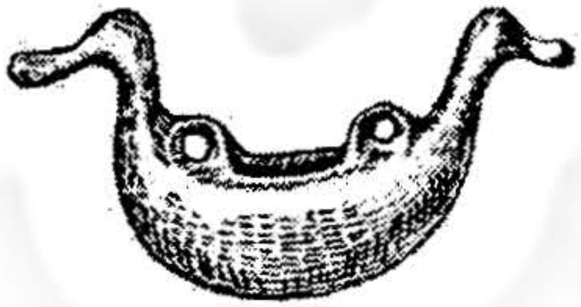

2) Pandantivul din bronz, cu capete afrontate de pasăre din Ardeal (România). ~ 3.200 de ani

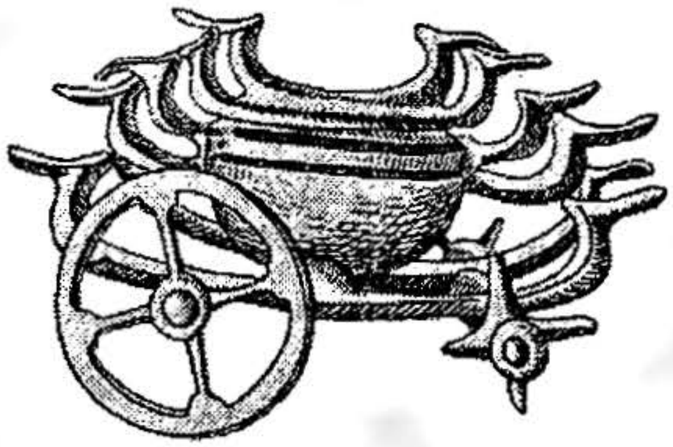

3) Carul votiv din bronz, de la Orăștie (Hunedoara). ~ 3.400 de ani

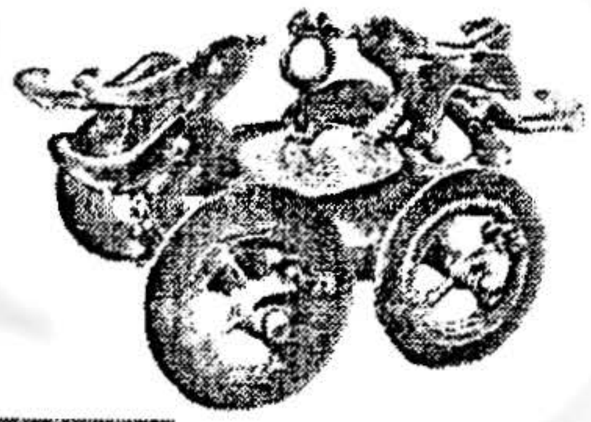

4) Carul de luptă din bronz, de la Bujoru (Teleorman), cultura Basarabi. ~ 2.750 de ani

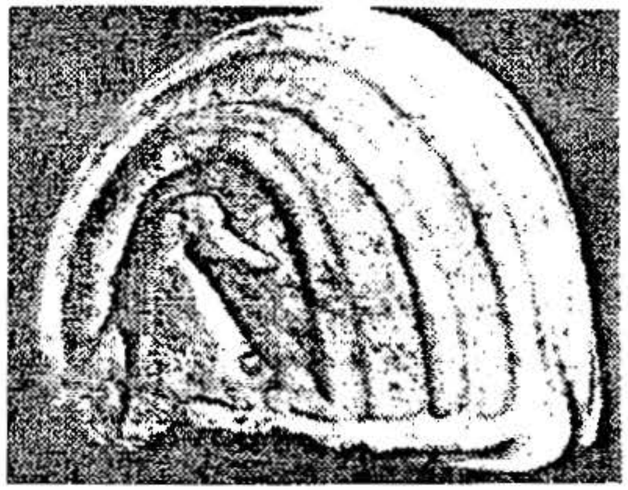

5) Lebăda din calcar, de la Sarmisagetuza-Regia, Hunedoara (terasa X - pe coronament). ~ 2.200 de ani

Formele-mesaj zoomorfe găsite în țara noastră ne arată lebăda ca fiind: uneori purtată drept tabu, în sistemul unor prohibiții superstițioase (1); sau ca o purtătoare de lumină prezentând și unele implicații magice (2); ori având acele atribute, evolutive, coborînd din imaginarul credinței că strămoșii unor triburi au apărut din plante sau animale totemice (3 și 4); iar alteori exprimând pur și simplu numai un apel la armonia divină (5). Însă, adevărata lor origine se pierde în ceața acelei protoistorii aflate cu mult înaintea erei scrise, care să dea posibilitatea unor înțelegeri certe

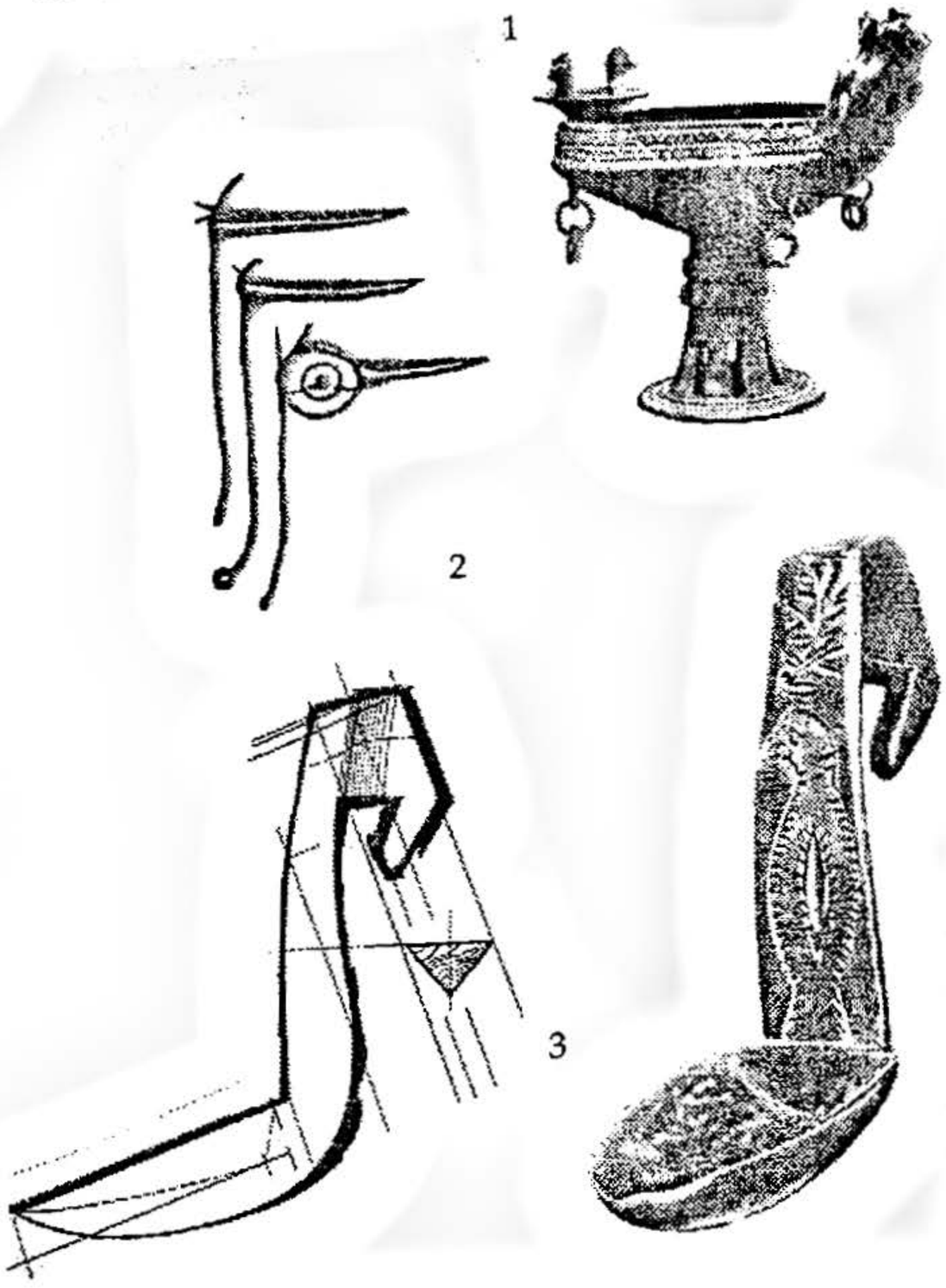

Italia – reprezentări de păsări asimilate lebedei

1) Etruria, vasul etrusc din bronz de la Narce (~ 2.700 de ani);
2) Etruria, incizări făcute în roca de la Valcamonica (~ 4.500 de ani);
3) Italia contemporană, lingurile din lemn din Valle di Lanzo, având 17 cm.

2.2 – Lebăda paftalei din aur masiv a lui Vlaicu (Negru Vodă) de la Argeș

Orașul Curtea de Argeș (Urbs Argis). Aglomerarea urbană de pe Argeș are o populație autohtonă atestată de milenii, dovedită prin urmele materiale găsite cu ocazia săpăturilor de la „Biserica Domnească", dar și de la Valea Târgului, Radovanu, Poienari, Valea Danului, Vâlsănești, Zigoneni, Băiculești, Tutana, Retevoiești ș.a.

Însuși numele de Argeș, acel vechi *Ordesos*, prezintă anume certe rezonanțe trace.

Apare interesantă și succesiunea denumirilor de pe înscrisurile urbei din evul mediu: Argis, Argyas (25 noiembrie 1369), Argias (1548), Argisch (1570) sau Korde de Argis (1777). Adaosul „Curtea de (la)..." s-a datorat faptului că între 1418 (după moartea lui Mircea cel Bătrân) și până în 1431, capitala a fost când la Argeș, când la Târgoviște –, fapt care a condus la necesitatea precizării funcției ca un fel de personalizare a urbei prin Curtea de Argeș (cum ar veni: „curtea de la Argeș") –, așa apărînd în documentul din 24 aprilie 1510 (*vi dvor Arghis*), din vremurile când capitala era unde se afla și domnitorul...

Istoria locurilor mai e atestată și prin folclor: „Legenda orașului Argeș", „Legenda meșterului Manole", apoi „Negru vodă și șoimul", „Negru vodă și tătarii" ș.a.

* * *

O mai veche atestare documentară a unei Valahii Negre (Ugro-Vlahia). Cu prilejul clarificării simbolului lebedei, venit din adânca protoistorie, am mai lămurit și situația unei denumiri eronat împământenite din cauza citirii greșite a unui înscris medieval, preluat automat din-autor-în-autor și aducând, după părerea mea, chiar un oarece deserviciu istoriei noastre: Ugro-Vlahia și, nicidecum, Ungro-Vlahia!

(Оугровлахін)

„† Понеже азъ иже въ Христа Бога благовѣрныи, Іѡ Дан воевода и милостиѫ божиѫ господинь всеи Оугровлахіи въ начлѣ богодарованаго ми господства ѡбрѣтох въ земли господства-ми, на мѣстѣ рекомѣмь Тисмина; монастирь всѣцѣми дѣлы недоскончень, егоже свѣтопочившіи благоучестивыи воевода Радуль, родітель господства-ми ѿ основаніа възгради, прѣкращеніемже живота, несъврьши".

* * *

„† Понеже азъ иже въ Христа Бога благовѣрныи, Іѡ Мирча воевода милостиѫ божіѫ господин всеи Оугровлахіи, въ начлѣ богодарованаго ми господства ѡбрѣтох въ земли господства-ми на мѣстѣ рекомѣмь Тісміна монастирь, егоже свѣтопочившіи родітель господства-ми, Іѡ Радул воевода, ѿ основаніа възгради и свѣтопочившіи брать господства-ми, Іѡ Дан воевода, многыми вещми покрѣпи".

Primul document provine de la Dan I (3 X 1385) şi glăsuieşte în *narratio*:

„Pentru că eu cel întru Hristos Dumnezeu binecredinciosul, Io Dan voievod şi din mila lui Dumnezeu domn a toată Valahia Neagră, la începutul domniei mele, dăruite mie de Dumnezeu, am aflat în ţara domniei mele la locul numit Tismana o mânăstire nu întru totul terminată, pe care sfânt răposatul, binecinstitorul voievod Radul, părintele domniei mele a ridicat-o din temelie, dar n-a terminat-o din pricina scurtării vieţii";

Al doilea document ne parvine de la Mircea cel Bătrân (~ 1386) şi aminteşte: *„Pentru că eu cel întru Hristos Dumnezeu binecredincios, Io Mircea voievod din mila lui Dumnezeu domn a toată Valahia Neagră, la începutul domniei mele, dăruite de Dumnezeu am aflat în ţara domniei mele, la locul numit Tismana o mânăstire, pe care sfânt răposatul fratele domniei mele, Io Dan voievoda, a întărit-o cu multe lucruri"*...

(v. Stelian Metzulescu, în revista: *Biserica Ortodoxă Română*)

Notă: Se observă că, în ambele texte de mai sus, transliterarea cuvântului Ugro-Vlahiei a fost transcrisă într-un mod evident greşit de la alfabetul slavon la acela latin prin:

Ungrovlahiei (!?) –, în locul redării corecte a literelor, ceea ce ar fi condus la justul şi singurul echivalentul: „Ugro-Vlahia" = Valahia Neagră!

Întocmai situaţiei din celebrul banc (Eusebie > Eusabie, pentru că „sabie" însemnă ceva!) am căpătat – dintr-o crasă nepricepere – un soi de etnonim prin nimic justificat. Folosirea inadecvată a termenului „Ungrovlahia" pentru Ţările Române – îndeosebi în domeniul cultic, venit pe rute catolice, a fost insinuat (cu precădere) în avantajul *Sfântei naţii ungare*, pe vremuri cu mari pretenţii teritoriale, fiind foarte apropiată scaunului papal.

* * *

Credinţa Egipteană = Credinţa Pământeană (Thales » Pitagora » Zamolxe = Biserica Valahă). Niciunde, precum la Curtea de Argeş, nu poate fi mai bine remarcată apartenenţa voievozilor noştri fie la Biserica Pământeană, fie la Ordinul Templierilor.

Istoricii care s-au ocupat de scrierea criptică, acea scriere care păstrează şi transmite idei, date sau mesaje şi prin alte forme grafice decât cele devenite tradiţionale (v. Em. C. Grigoraş ş.a., iar acum Dan Toma Dulciu) au găsit o criptogramă pe icoana proorocului Zaharia prin care se stabileşte zidirea Bisericii Domneşti de la Curtea de Argeş: „Egipziea Eglisia / Aprihil 5 / 1213". Adică, biserica a fost zidită pe 5 aprilie 1213, de „Ispravesce Voislav". Deci, de un domnitor având acest nume, rămas încă necunoscut. Pe tencuială în stânga altarului mai este o însemnare: „Iklisia Igifsa", adică tot Biserica egipteană. Terminarea lăcaşului e criptografiată la poala uşii arhidiaconale: „Inika 14 novembrii 6770 (=1261) Io Dumitru".

În mod destul de curios tot pe icoane care-l reprezentau pe proorocul Zaharia, mai sunt însemnări criptice şi la Boiana (lângă Sofia) sau la Studeniţa (1312) în Serbia.

Ordinul Templierilor (1117-1307), deşi desfiinţat de Filip cel Frumos + Papa Clement al V-lea, s-a perpetuat în jurul Cavalerilor Ioaniţi, păstrând riturile şi privilegiile.

Din decriptările aceloraşi cercetători, rezultă că Secta pământeană (derivată din Secta egipteano-pitagoreică) avea ca semn de recunoaştere cifra 4, redată prin patru puncte, în conformitate cu numărul-simbol al perfecţiunii mistice, precum şi prin literele cheie alfa şi omega (siglele α şi ω). Ba, Em. C. Grigoraş, în *Criptografia şi Istoria Românească*, merge mai departe şi vede aici şi sorgintea acelui IO din titulatura domnitorilor români.

Rezultă că, iniţial, Basarabii proveniţi de undeva de pe la Vidin făceau majoritar parte din secta *Biserica Pământeană*, dar unii au trecut şi la *Ordinul Templierilor*. Din Biserica Pământeană au făcut parte: Assanii, Nicolae Alexandru Basarab (avea semne pitagoreice pe mormântul de la Câmpulung, 8 puncte într-un compact), Vladislav I (Vlaicu Vodă), Radu I Voievod, Laiotă Basarab (Verbilă), Iupân Stanciu, marele vistiernic al lui Laiotă, care făcea parte din Biserica Pământeană (având pe mormât hexagonul teosofilor) a fost decapitat de drăculescul Radu Călugărul, deci de un templier. Apoi, şi „pământeanul" Mihai Viteazul, cel care a fost ucis la ordinul Iezuiţilor, sau Matei Basarab ce la Arnota are o semnătură terminată cu patru puncte. Toţi aceştia şi-au zidit bisericile sub o formă pătratică.

Trei puncte la sfârşitul semnăturii îi desenau pe domnitorii aderenţi la cavalerii templieri, dintre care au făcut parte: Mircea cel Bătrân şi fiul său, Vlad I Dracul, urmaţi apoi de Vlad Ţepeş, cel căruia i-l putem adăuga pe controversatul intelectual, nebulosul Petru Cercel, care şi-a marcat tunurile cu trei puncte. Toţi aceştia, şi-au zidit biserici „trilobate", precum: Tismana, Cozia, Snagov, Cotmeana ş.a.

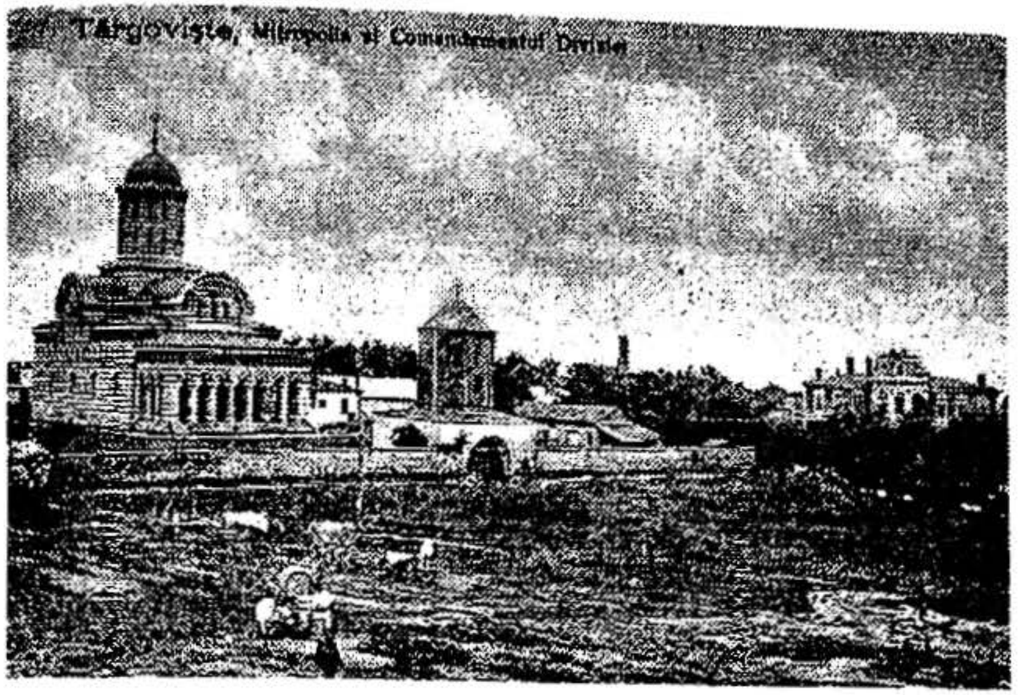

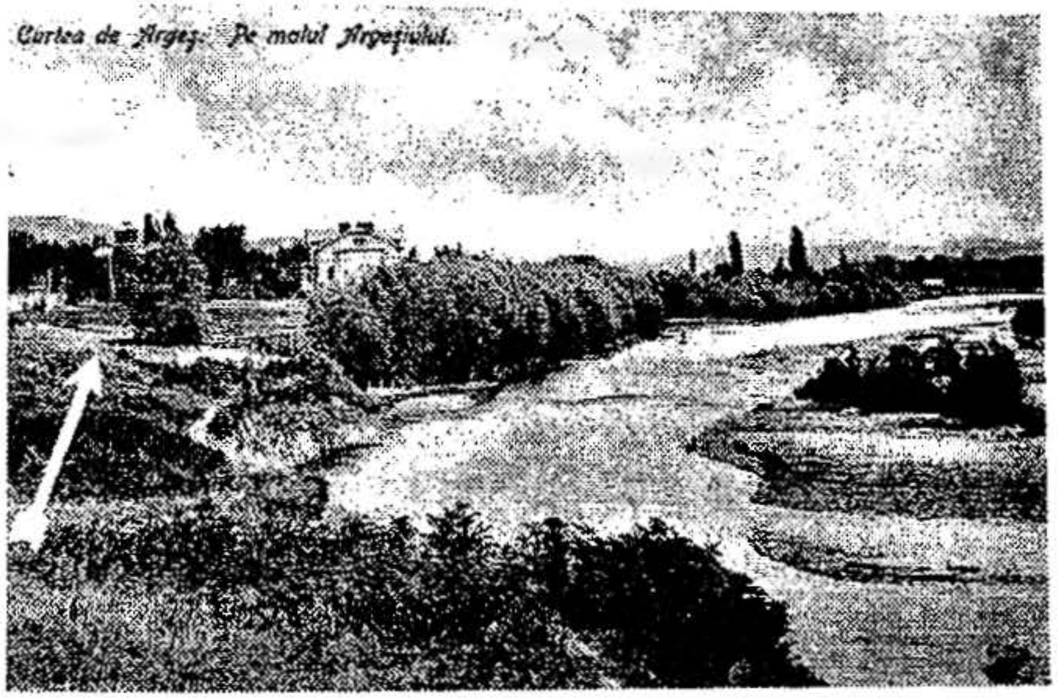

Fosta mitropolie a Ţării Româneşti
de la Curtea de Argeş cu împrejurimile
(Biserica Sfântul Nicolae Domnesc – 1359)

Portretul voievodului Nicolae Alexandru (1352-1364) domnitorul Țării Românești, pictat pe tabloul votiv (istoricii spun că l-ar înfățișa pe Radu I, sau pe Vlaicu Vv.)

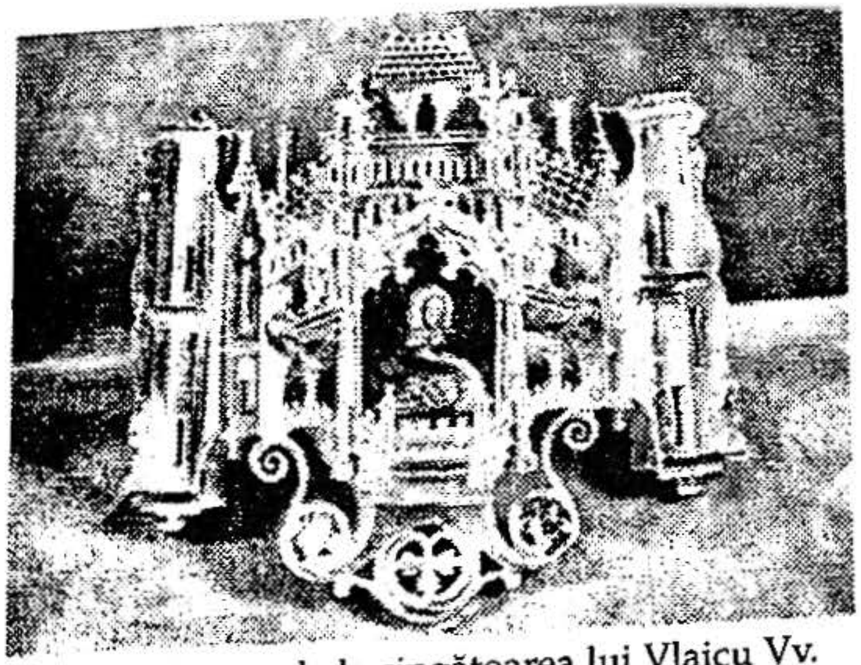

Paftaua din aur de la cingătoarea lui Vlaicu Vv. înfățișând o lebădă cu cap de femeie

Începerea săpăturilor arheologice la Biserica Sf. Nicolae Domnesc. Marele istoric filosof Al. D. Xenopol, ca și istoricul medievalist Nicolae Iorga – dar și alții (precum: Al. Odobescu, G. Popa Lisseanu, Grigore Ionescu, N. Mateescu, N. Constantinescu, A. Sacerdoțeanu, Maria Ana Musicescu etc.) – au susținut că necropola domnească de la Curtea de Argeș poate ascunde și alte taine ce ar veni să răspundă unora dintre semnele de întrebare în ceea ce privește formarea statului nostru feudal: Țara Românească.

Nebuloase vremuri! Acelui Seneslau, Vv. Terra Blaccorum, atestat în anul 1247 prin actul lui Bela al IV-lea și bula papală din 1251, i-a urmat la conducerea *Țării* Tihomir (sau Tuhomir) al cărui fiu, Basarab Întemeietorul, luptase în toamna lui 1330 la Posada în bătălia ilustrată în *Cronica pictată de la Viena* (acel *„Bazarab woywodam nostrum Transalpinum"* din 1324). După el ar fi urmat la cârmă Nicolae Alexandru (1352-1364), care a înființat la 1359 mitropolia Ugro-Vlahiei (deci a Valahiei Negre iar nu Ungro-Vlahiei, după cum vom arăta) și a terminat biserica-necropolă *Sfântul Nicolae Domnesc* –, care ne interesează aici. Apoi, succesiunea domnitorilor a urmat prin Vladislav I, zis Vlaicu (1364-1377), care pune baza primei monetării a țării, lăsând prin piesele bătute aici multe alte urme materiale certe –, care interesează mult în problematica ridicată. După Vlaicu, au urmat: Radu I (1377-1383), Dan I (1383-1386), iar după moartea acestuia într-o luptă dusă peste Dunăre a fost ales la domnie fratele său Mircea, zis Mircea cel Bătrân (1386-1418), apoi Dan al II-lea, supranumit și „cel Viteaz", Alexandru Aldea, Vlad I, supranumit Vlad Dracul, iar apoi fiul său, Vlad Țepeș, zis și Draculea ...

O istorie zbuciumată, rămasă încă destul de controversată și care trebuia completată prin multe prospectări arheologice conduse cu acribie profesională.

Dar, pe atunci, imediat după Marea Unire, România nu dispunea de fonduri suficiente unor ample săpături

arheologice –, astfel că abia ulterior a fost delegat pentru prospecțiuni în biserica Sf. Nicolae Domnesc istoricul Virgiliu N. Drăghiceanu. Academicianul și-a început săpăturile în anul 1920, lucrări ale căror rezultate au fost comunicate prin cartea sa: *Curtea domnească din Argeș*, București, 1923.

Interesant ne apare faptul că V. Drăghiceanu povestea că la început s-a aflat într-o mare încurcătură, deoarece nu avea niciun fel de indicii de unde ar putea să-și înceapă săpăturile în incinta bisericii: niciun fel de date, niciun fel de tradiții, precum nici măcar vreo urmă de piatră tombală. Atunci, în acea vară a anului 1920, chiar în preziua începerii lucrărilor, pe când reflecta în amurg, singur și îngândurat în marea biserică, tot pregetând și socotind cam de unde ar trebui să-și înceapă primul *travers de prospectare*, își dădu intuitiv seama că nu era nicidecum singur în sfântul lăcaș peste care tocmai se lăsau penumbrele înserării. Deodată, probabil din zona stranelor abia intuite, se dezlipi cu oarece precauții o persoană pe care nu o cunoștea – probabil un om al locului – având acel vag aspect de târgoveț vetust –, deoarece purta o impresionantă barbă albă. Necunoscutul se apropie cu fereală de istoric și parcă știindu-i intențiile, parcă aflându-se în continuarea unei conversații deabia de curând întrerupte, i se adresă neobișnuit de apăsat și grav:

– *„De aici ar trebui, domnule istoric, să vă începeți căutările dumneavoastră!"* –, îi spuse acel moș, arătându-i un anume loc din vasta incintă.

Iar, cum academicianul nostru nu avea, oricum, vreo anume preferință, a doua zi se hotărî să înceapă traversul de prospectare chiar din locul arătat de bătrânul –, pe care, dealtfel, nu l-a mai întâlnit nicidată de atunci, în toată perioada cât au durat lucrările.

Ei bine, de la prima decapare, Drăghiceanu a dat de mormântul intact al ctitorului primei necropole din Țara Românească.

Ciudățeniile unei lebede care nu prea avea ce să caute la curtea de pe Argeș. Am redat anteror succesiunea la tron a domnitorilor Țării Românești din respectiva perioadă a *Descălecării*. Din păcate, nu s-a reușit să fie stabilit științific căruia dintre voievozi i-ar aparține interesantul mormânt găsit intact de arheologul Virgiliu N. Drăghiceanu, precum nici pe care dintre ei l-ar reprezinta portretul votiv zugrăvit pe peretele dinspre răsărit al pronaosului bisericii-necropolă. Istoricii consideră pe trei dintre domnitori ca putând face parte dintre posibilii aparținători:

– unii îl susțin pe voievodul **Nicolae Alexandru** (1352-1364) că ar fi posibilul ctitor al Mitropoliei ca instituție, dar și acela al localului de biserică;

– alții susțin că cel mai îndreptățit dintre ctitori ar fi **Vlaicu Vodă** (Vladislav I-ul, 1364-1377), acela care a terminat și târnosit lăcașul;

– rămân și alți câțiva istorici care susțin că e posibil ca ambele, mormânt și tablou votiv, să aparțină fiului său, Radu I (1377-1383) –, acel **Radu Negru** al legendelor.

Față de aceste susțineri (nițel cam... nesusținute!) istoricii mai pertinenți îl consideră pe Vlaicu Vodă ca fiind, totuși, cel mai probabil ocupant al criptei, precum și că, prin consecință, tot el ar fi și personajul zugrăvit în celebrul tabloul votiv.

Drept care ne vom ralia și noi, deocamdată, la respectiva atribuire.

Mormântul deschis anul 1920 relevă multe piese ce au făcut pe timpuri mare vogă –, dar, dintre ele, paftaua din aur masiv a cingătorii voievodului-ctitor (oricare ar fi fost acela) desigur că s-a dovedit total neașteptată. Ba, am putea spune, chiar uluitoare...

Bijuteria respectivă, de mare preț, are o evidentă amprentă a unui atelier occidental.

Pe fundalul piesei domină zidul de incintă al unui castel medieval, în stil gotic, dar, motivul central îl reprezintă

celebra lebădă având capul unei femei (?) amplasată pe fundalul smălțuit albastru, pe care se detașează o enigmatică figurină, (evident, puțin uzitată la noi). Amănuntele, tot de factură apuseană, reprezentă două balconașe amplasate lateral unui portal central –, adăpostind un cavaler (dreapta) și o prințesă (stânga).

Ciudata piesă – repetăm, de o mare valoare – e bordată și prin restul podoabelor care au fost depuse în mormânt drept ofrandă adusă mortului, dovedind fastul deosebit ce era practicat la curțile românești ale veacului al XIV-lea –, prin nimic inferior aceluia din țările apusene. Ideea mai este susținută și prin reprezentarea lui Vlaicu din tabloul votiv – voievodul apărând îmbrăcat într-un costum de catifea de o culoare roșu-imperial, mai puțin uzitată, și purtând pe cap o coroană bordată cu regalele flori de crin (?!).

Dacă mai privim și portretul nepotului său, Mircea Vv., care e înfățișat (v.) tot într-un costum de cavaler al modei apusene (părând și acesta uimitor de bogat), atunci versurile lui Mihail Eminescu din „Scrisoarea a III-a" (care-l „zugrăvesc" pe Mircea Vodă pe când se apropia de cortul sultanului Baiazid) ne pot apare ușor cam... deplasate! Ori, poate ar trebui considerate doar ca o pură – dar, controvesată – licență poetică:

...Iată vine-un sol de pace c-o năframă-n vârf de băț.
Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreț;
– Ce vrei tu? – Noi? Bună pace! Și de n-o fi cu bănat,
Dumnul nostru-ar vrea să vază pe măritul împărat.
La un semn deschisă-i calea și s-apropie de cort
Un bătrân atât de simplu, după vorbă, după port...

Fiindcă, susțin unii istorici, acel *„bătrân atât de simplu"*, cutezase să gândească până la vârful împărăției otomane! Înlăturase un sultan, ridicase pe altul și apoi pe un al treilea! *Bătrânul*, luptase cu armiile sale până la Cornul de Aur –, ajungând până către... Salonic!

Simboluri antice ale lebedei

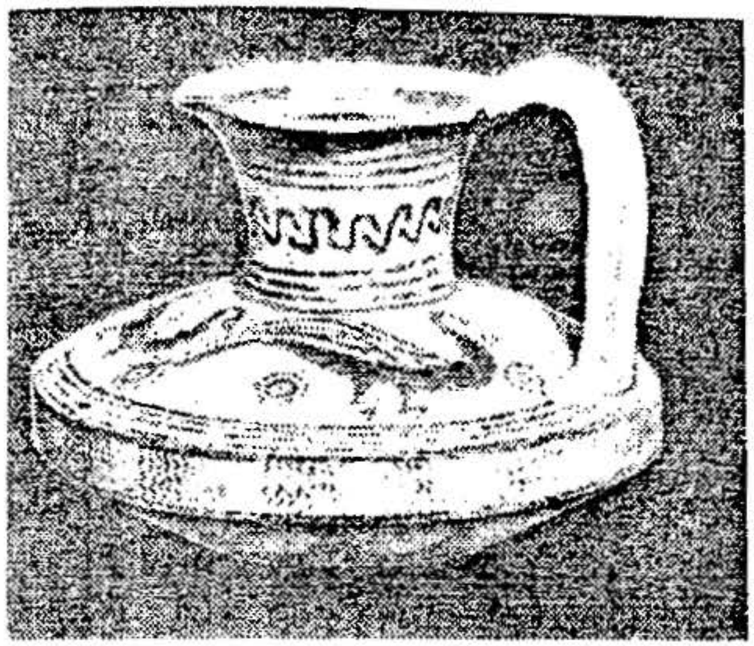

Vasul italic de la Tarquinia

Vasul italic din ceramică pictată de la Tarquinia (~ 2.650 de ani), cuprinzând o suită de păsări – care par să fie păuni, dar prea bine pot să fie și lebede – îl arătăm doar ca un exemplu de întâlnire a omului cu arta atunci când în urmă cu ~ 4-6.000 de ani, aceștia începuseră să-și exprime, destul de sugestiv, mesajul propus. Strămoșii noștri – deși considerați „primitivi", dar în fond mult mai legați și cunoscători de natură față de „urbanii" noștri contemporani –, au reușit să găsească identități surprinzătoare și inedite exprimate foarte abstract:

1. Ochiul păsării poate fi considerat, singur, ca o formă-mesaj statică abstractă (v.);
2. Alura generală a păsării este considerată ca formă-mesaj dinamică abstractă (v.);
3. Forme zoomorfe, stilizate, care ne amintesc – într-un mod evident – păsările (v.);
4. Forme stilizate de însemne astrale (*Lebăda*) din *Crucea Mare a Miezului Nopții.*

Se impun unele concluzii și completări... Sigur că – vor spune unii sceptici – semnificația lebedei de la cingătoarea acelui basarab, domnitor al Valahiei Negre, nu poate fi mult prea relevantă din moment ce piesa analizată este, aproape ca sigur, parvenită dintr-o orfevrărie apuseană –, aceștia concluzionând că nu trebuie să ne agităm așa tare (precum am făcut-o) apelând atât la sisteme mitologice și incursiuni arheologice, cât și la preluări din protoistoria noastră sau chiar paleofolclor. Asta, deoarece spun acei sceptici, ar fi posibil ca piesa să-i fi plăcut voievodului nostru doar așa, pur și simplu dintr-o oarece pornire, iar achiziționarea să aibă loc doar din simple motivații estetice.

Nu ar fi prima oară când unii *științifici* ar căuta să intre în mentalitatea celor din vechime, apelând la obiceiurile noastre de astăzi (cum poate fi socotit și binecunoscutul *shoping*...).

I-o fi plăcut lui Vodă paftaua, dar cine poate ști din care alte multe și varii motive!

În același sens, amintim că ne-am confruntat de prea multe ori cu importanța care se dădea – începând din adânca antichitate și până în feudalismul târziu – atât încifrărilor cât și descifrărilor, pentru ca să mai fim în măsură să pasăm atât de naiv problemele: anume că paftaua purtată de Basarab Vv. poate fi socotită doar ca o simplă toană de moment... Pentru că pe noi ne poate interesa nu doar sursa materială, proveniența, ci mult mai mult semnificația acelei paftale bogate în aur având ca motivație: LEBĂDA.

Ar mai fi cazul să precizăm că întru abordarea simbolului pus în discuție, am trecut în revistă doar câteva dintre exemplele preluate din vechime, de pe la strămoșii noștri. Și numai ~ zece cazuri. Acestea, cazurile de încifrare simbolică, pot deveni practic însă, incalculabile dacă vom

lua în considerare că respectivul motiv poate să apare încă de nenumărate ori –, fie luând în evidență anumite stilizări, ades ignorate, fie pur și simplu din motivul că nu toate au fost încă semnalate, deoarece nu au fost căutate și catagrafiate. Ca să nu mai punem în balanță realitatea că strămoșii noștri – aveau dezvoltată, predilect, mai ales o *civilizație a lemnului* –, astfel că majoritatea unor asemenea artefacte nu aveau cum să se păstreze până la noi.

Notă: Cât privește realul mesaj simbolizat prin motivul lebedei, el nicidecum nu s-a transmis cumva. Nici măcar intuitiv, ca în alte cazuri similare când se puteau, totuși, bănui oarecare încifrări. Din păcate, în cazul enigmaticei lebede basarabe de la Curtea de Argeș e foarte posibil ca acel eventual mesaj încifrat să fie, probabil, definitiv pierdut.

Însă – și oare de ce nu? – poate că vom reuși în cele din urmă să intuim motivația unei utilizări simbolice a reginei păsărilor, lebăda, arătând că s-ar fi operat la o scară deosebit de largă (poate chiar universală !?), dându-se naștere unor împrejurări variate, diferite, deși interpretabile prin specificul lor, generic identic.

Caz în care, totuși, am putea trage – fie chiar și hazardat – oarece concluzii.

Chiar și fără să considerăm simbolurile similare unor demonstrații pur științifice.

Dar, în elucidarea cauzei, vor trebui neapărat găsite și alte căi posibile de urmat.

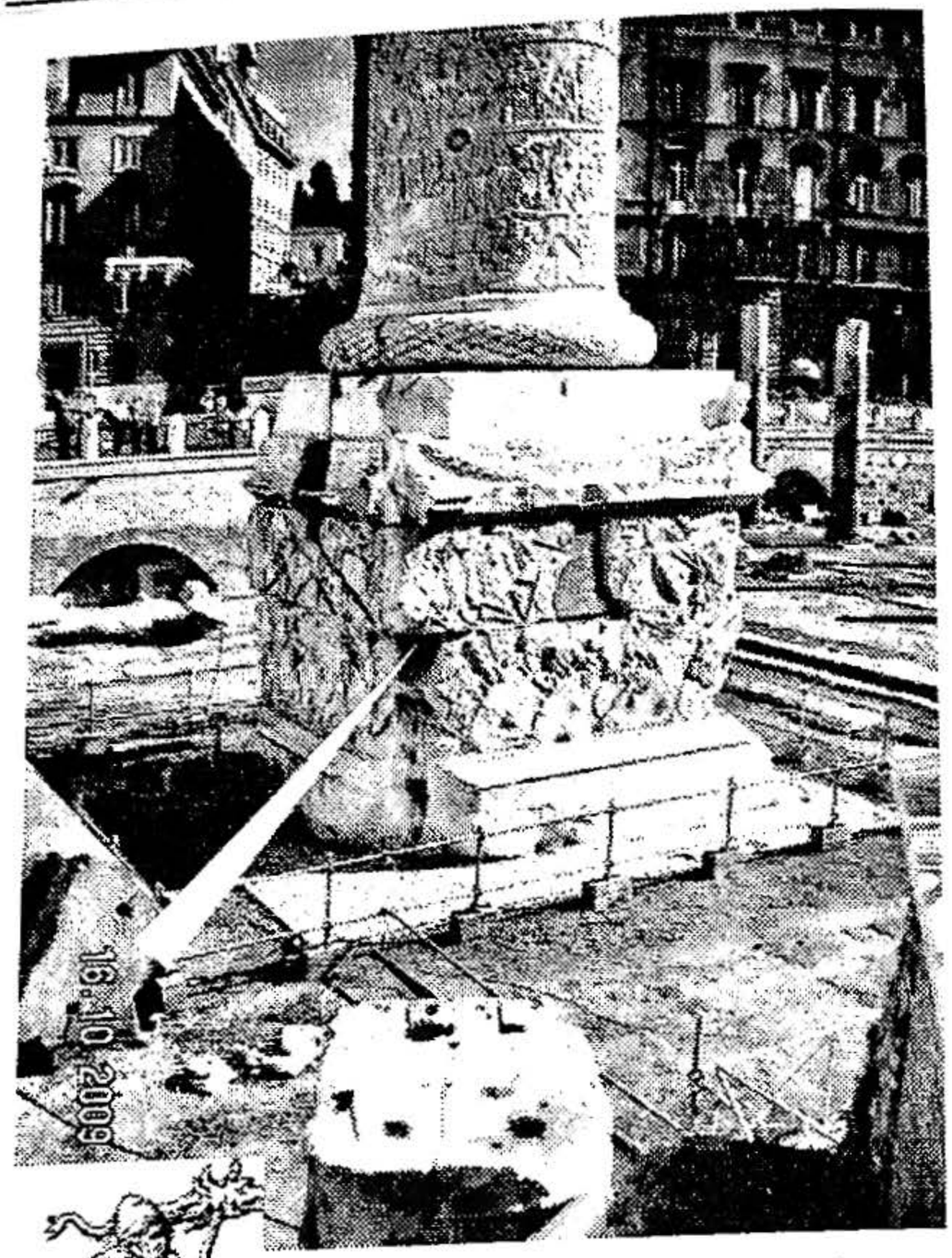

Soclul pătratic al Columnei,
latura spre stânga din Forul Roman.
Printre simbolurile specifice ale geto-dacilor învinși, romanii le-au reprezentat pe cele mai importante: drapelul de luptă (v.), cămăși din zale, săgeți, coifuri și scuturi rotunde cu bumb ș.a.

Fotografia autorului

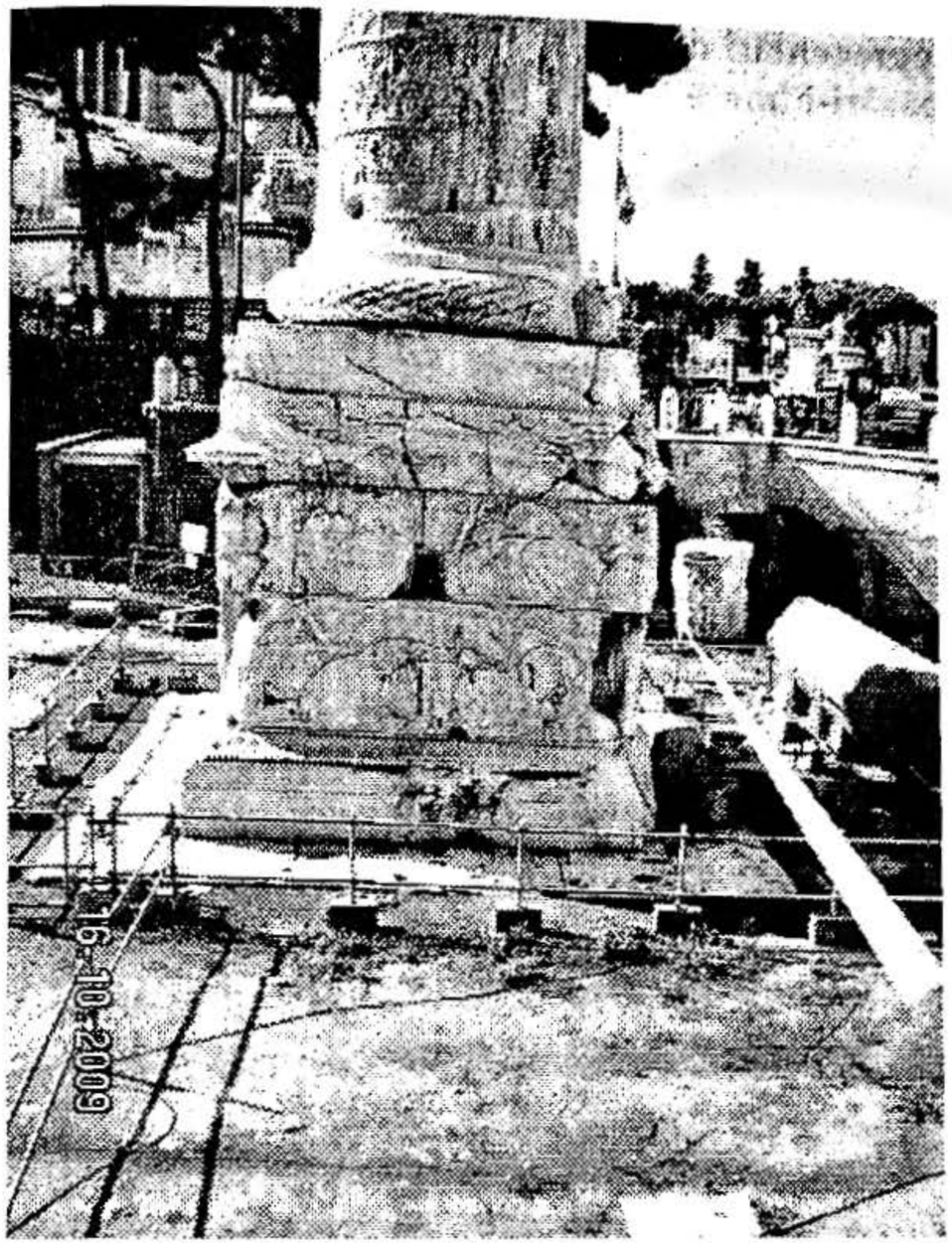

Soclul pătratic al Columnei,
latura dinspre dreapta a forului.
Pe lângă repetatele simboluri specifice învinșilor, romanii au reprezentat – din nou – o cuirasă a catafractarilor (zisele *blindate ale antichității*) care în prima campanie au luptat alături de geto-daci pentru ca în a doua să treacă de partea romanilor –, precum și mult controversata lebădă (v.) ș.a.

Fotografia autorului

Reprezentări de păsări-himere

1

2

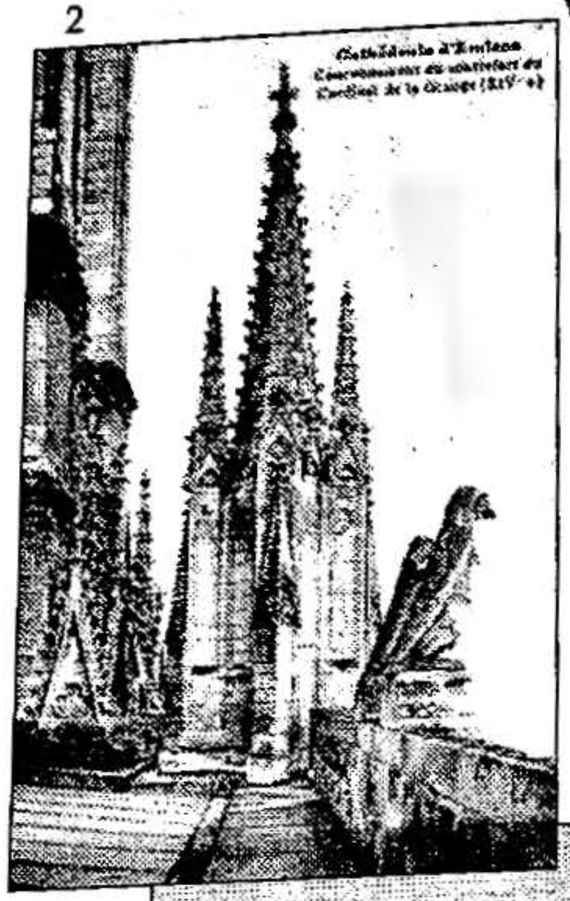

1) Gemă de onix la Turda (Potaissa); Pare să fie cea mai veche reprezentare a baladei „Mioriţa", unde ciobănaşul apare ca un zeu-păstor orfic, bordat însă de alte însemne, între care distingem clar (jos în dreapta) o lebădă înfăţoşată mesopotamic, cu labe de felină iar coada formându-i o cruce! Se remarcă în mod clar: „Pomul Viţii", „Pasărea Suflet", „Corabia", „Omul-Bun" şi cuvântul „IHOIS" (v. Adrian Bucurescu în *Dacia secretă*)

2) Pasăre-himeră la Amiens;

3) Egiptul Antic

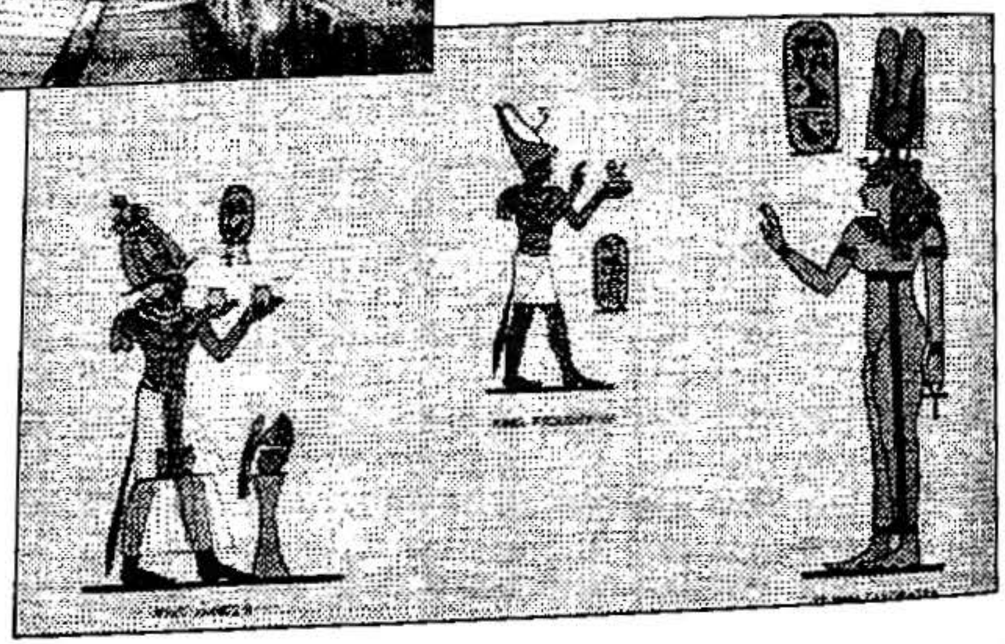

3

1

Catafractarii („blindatele antichităţii")

Catafractarii nu erau – aşa cum greşit s-a mai afirmat – o populaţie, ci ei reprezentau o castă a militarilor luptători: temuţii călăreţi împlătoşaţi, aparţinând triburilor sarmatice semnalate, în nord-estul Moldovei (prin bazinele Prutului şi Jijiei), fiind declaraţi ca rude ale geto-dacilor precum roxolanii & iazigii (v. Istoria României, vol. I, despre daci, roxolani şi iazigi –, cu specificaţia următoare: *„asemănările nu-şi pot găsi, însă, o explicaţie valabilă decât dacă admitem îndeosebi existenţa unor legături etno-culturale strânse şi de o lungă durată între triburile nord-tracice şi «sciţii» din silvo-stepă"* –
desen preluat din enciclopedia britanică)

2.3 – Adâncind simbolistica lebedei...

În continuare, încercăm să conectăm simbolistica lebedei și cu ultimele constatări sau descoperiri făcute.

Simbolul lebedei e menționat și pe așa-zisul *„act de naștere al poporului român"*. În luna octombrie a anului 2009 am avut șansa să vizitez Roma, cu marea dorință (declarată în mod explicit) de a vedea *Columna lui Traian*, impropriu asimilată unui „act de naștere al poporului român" –, o exprimare gratuită care, în fond, e o pură aserțiune. Asta deoarece poporul nostru e cu mult mai vechi, nașterea lui pierzându-se prin tenebroasele și întortocheatele căi ale vremurilor, cu mult înainte ca „nașterea" să fi fost dăltuită în piatră ori să apară scrisă în documente –, deci petrecându-se încă de prin adânca protoistorie...

Ei bine, la fața locului am avut pur și simplu o revelație. Romanii, cu meticulozitatea lor bine știută, nu au separat doar cele două campanii prin acea foarte cunoscută „victorie" bordată prin propriile trofee obținute din asprele lupte purtate cu geto-dacii –, ci ei au separat însăși columna memorială în alte două părți la fel de semnificative, la fel de simbolic, însă cu precizie relevate: pătratul romanic și rotundul geto-dacic.

Pe axa verticală, într-o asemenea simbolistică propusă de noi, partea inferioară (acel soclu pătratic) trebuie atribuită trecutului latin: înainte de trecerea lor peste Dunăre –, dar conținând certe referiri la epocile anterioare sosirii celor din Latium prin acele locuri (în fond, locuri de origine). Întreaga iconografie expusă pe cele patru laturi rezervate geto-dacilor învinși e simplă și relevantă, conținând bogate oglindiri din specificul populației locale. Printre respectivele simboluri caracteristice geto-dacilor (v. cum ar

fi drapelul lupic, cămăși din zale, scuturile rotunde ș.a.), interesantă pare includerea acelei lebede furioase, aflată într-o atitudine numită în popor „capîntorsură". Dar, asupra ei vom reveni.

Ei bine, deasupra soclului pătratic, rezervat trecutului, învinșilor, dar abia după o cornișă marcată printr-o serie de patru ghirlande ținute de patru vulturi imperiali dispuși la colțuri, se înalță columna propriu-zisă desfășurată circular și spiralat, narând prezentul (epoca luptelor), simbolizat prin cunoscutele și memorabilele *flash*-uri ale celor două confruntări.

Simbolistica propusă se circumscrie sugerării unei posibile cerințe de uniformizare, unificare, întrepătundere, însă sugerând păstrarea fiecăreia din entitățile componente, bine evidențiate, cum am spus: jos – la bază – certul pătratic latin, e decorat cu obiecte evident geto-dace, prin reliefarea rotundului specific acestora –, iar sus – deasupra – rotundul (columna propriu-zisă, cercul, spirala), adorate de geto-daci dar totul fiind decorat cu legiunile romane.

Nu vom putea ști dacă asta a fost ideea reală a simbolisticii propuse pentru columnă.

Știm doar că realizarea a fost sinuoasă și supusă arbitrariului. Mai știm că în forurile superioare, columna nu era prea agreată (nu e nici acum!) iar Apollodor a plătit cu viața unele susțineri. Bănuim însă un respect evident față de popoarele nordice, de la Dunăre, fără a ști dacă el venea din ancestral, sau fusese o preluare oarecum indirectă de la greci.

Nu cunoaștem ceea ce latinii știau (sau bănuiau) despre trecutul lor îndepărtat în afara puținelor referiri fragmentare din Virgiliu sau Marțial. Cărțile în care era posibil să apară referiri la originile lor (posibil) comune fie că s-au pierdut, fie că au fost în mod destul de curios sustrase. Nu cunoaștem nimic nici despre cele crezute de romani despre geto-daci, sau cum era văzută coabitarea respectivelor popoarelor într-un viitor comun.

Simbolul lebedei a fost utilizat chiar din adânca protoistorie. Încă din perioada interbelică, au început să fie popularizate, în special de arheologul Dinu V. Rosetti, o serie de „sceptre" votive, din piatră având un cap de lebădă, găsite de-a lungul întregii Câmpii Române. Ele s-au înmulțit după anul 1968, prin descoperiri făcute de elevii din comuna Butimanu pe terasele râușoarelor Ceairul, Ceaușu și Luciul, ape ce alimentau „Coadele Snagovului". Sistematizarea descoperirilor de sceptre a fost făcută de profesorii Constanța și Vasile Boroneanț prin materialul: *Considerații asupra topoarelor „sceptre" din piatră, epoca bronzului, pe baza descoperirilor de la Butimanu*.

Majoritatea „sceptrelor" (având formă de topoare, ciocane și măciuci) aveau o evidentă asemănare cu unele capete de lebădă (sau de rață moțată).

Arheologul Vasile Boroneanț afirmă în lucrare despre piesa cea mai reprezentativă: *„Tipul... descoperit la Butimanu e mult mai zvelt și mai elaborat, cu valoare de unicat... Toporul-sceptru e în formă de cap de pasăre de apă (lebădă – oricum un palmiped) El nu-și găsește antecedente din punct de vedere al concepției și execuției ornamentale în descoperiri până acum știute de noi. Prin butonii semisferici, aparține culturii Tei, iar prin forma de cap de pasăre de apă, marelui curent ideologic de epocă legat de cultul Soarelui și al Lebedei... Cu totul deosebit de ceea ce se cunoștea până acum în arealul geografic de care ne ocupăm, dar și în cel european, este toporul votiv care înfățișează un cap de lebădă, pentru că el constituie o atestare a existenței unui anume cult încă la nivel de bronz mijlociu"*. Citările și sublinierile ne aparțin.

Cercetătorul H. Müller-Karpe consideră și el lebăda ca un purtător al mesajelor oamenilor către lumea zeilor, iar mitul său susține că ar fi de origine creto-miceniană. La care, V. Boroneanț adaugă: *„El, ca și alți specialiști, pornește de la mitologia greacă, de la cultul lui Apollo. Nouă ni se pare însă că există o strânsă legătură între lumea creto-miceniană și lumea hiperboreană: mitul lebedei apare ca element de legătură între cele două lumi așa cum mitologia l-a consemnat, adică imaginându-l pe zeu în revenirea sa anuală la Delos din călătoria la hiperboreeni, urcat pe o lebădă sau aflat într-un car purtat de lebede* (v. J. Dechelette – *Manuel d'archeologie prehistorique celtique et Gallo-Romaine*, Paris 1915), *acestea regăsindu-se și la Duplyja, în vremea mijlocie a bronzului, în sensul revenirii de la nord spre sud. Arealul de care ne ocupăm se înscrie la marginea lumii cunoscute de creto-micenieni la acea dată, oricum pe un traseu ce venea din spațiul hiperborean și în care apar cele mai numeroase descoperiri de acest gen, începând din epoca bronzului până în epoca arhaică greacă. Privită în acest context, reprezentarea lebedei ne apare ca o componentă venită din lumea hiperboreană care aduce cu ea elemente de dinamică și tradiție specifice acestei lumi, între care poate figura și toporul de luptă de acest tip votiv. Sunt elemente de tradiție și colorit local, niciodată desprinse de evoluția arealului sud-mediteranean, de evoluția generală a societății antice.*

Considerăm astfel că publicarea acestor piese descoperite la Butimanu ca și considerațiile făcute asupra lor să... arunce lumini noi asupra dinamicii devenirii istorice și cultural-religioase din Câmpia Română în pragul afirmării neamurilor tracice".

Întocmai ceea ce am încercat și noi să realizăm.

Simbolul lebedei a pătruns și în arta contemporană. O ultimă încifrare a unui posibil mesaj din contemporaneitate ne-a fost relevată și printr-o afirmație a aceluiași pertinent arheolog, Vasile Boroneanț, care ne-a transmis că ar fi întâlnit două icoane – destul de inedite – care o reprezentau pe Maica Domnului ținând în brațe o... lebădă.

Respectiva iconografie pare a fi extrem de rară și lesne poate conduce gândul la alte câteva sincretisme religioase (v. Cavalerul Trac = Sf. Gheorghe, Sfânta Vineri = Sf. Parascheva, Solstițiul = Sf. Sărbători ș.a.), simbolistică rămasă greu descifrabilă.

Asemenea înfățișări – căreia îi mai putem adăuga și pe aceia a Maicii Domnului... însărcinată! – extrem de rare (și mai puțin ortodocse!?), pot fi interpretate și ca posibile încifrări –, mesaje preluate direct din păgânism. Mai ales că sincretismele practicate de Biserică au fost menite să asimileze din zona Păgânismului exact acele credințe foarte adânc înrădăcinate și care prin amploarea lor meritau din plin să fie deturnate, cumva, spre Noua Credință. Privitor la punerea în evidență a unor asemenea situații insuficient justificate, trebuie avut în vedere că adeseori pot fi trase și anume concluzii cu aparență facilă și cu mari șanse de a rămâne false în continuare, prin popularizări simpliste.

– *„Sunt interpretări naive, din popor"*, mi s-a răspuns de către *„științificii"* întrebați. Răspunsul, naiv și oricum pe lângă problemă, face ca adevărul să rămână ascuns.

Din astfel de cazuri, îl mai reliefăm pe cel al „labirintului" pe care l-ar fi făcut cadou Miron Costin pe 25 decembrie, când a fost vizitat de vodă Ruset. Mari istorici de-ai noștri au susținut că ar fi fost vorba de un „aranjament floral", considerând cuvântul în sensul său modern –, deși data (aflată în plină iarnă) cât și cadoul propriu-zis nu se puteau „oferi" ca un simplu aranjament floral (rămânând netransportabil fizic). Singuri, doar numismații au arătat că în Moldova s-au găsit adeseori monede grecești reprezentând cu adevărat acel „Labirint" cretan (luat de astădată *stricto sensu*), astfel că abia ulterior problema a fost lămurită interdisciplinar. De astă dată, într-un mod corect.

Cele câteva jaloane pe care le-am reliefat în excursul privitor la simbolistica lebedei, orientează gândirea spre convingerea că prin numărul și varietatea reprezentărilor găsite poate fi sugerează posibilitatea ca regina păsărilor să fi jucat un rol foarte important în acele adânci și tenebroase epoci din protoistoria strămoșilor noștri. Ba, chiar mai mult, îndrăznim presupunerea că spre acea epocă primară a matriarhatului geto-dacilor.

Toporul în formă de cap de lebădă (Butimanu)

A. – vedere din față, B. – Vedere din profil și C. – Vedere laterală

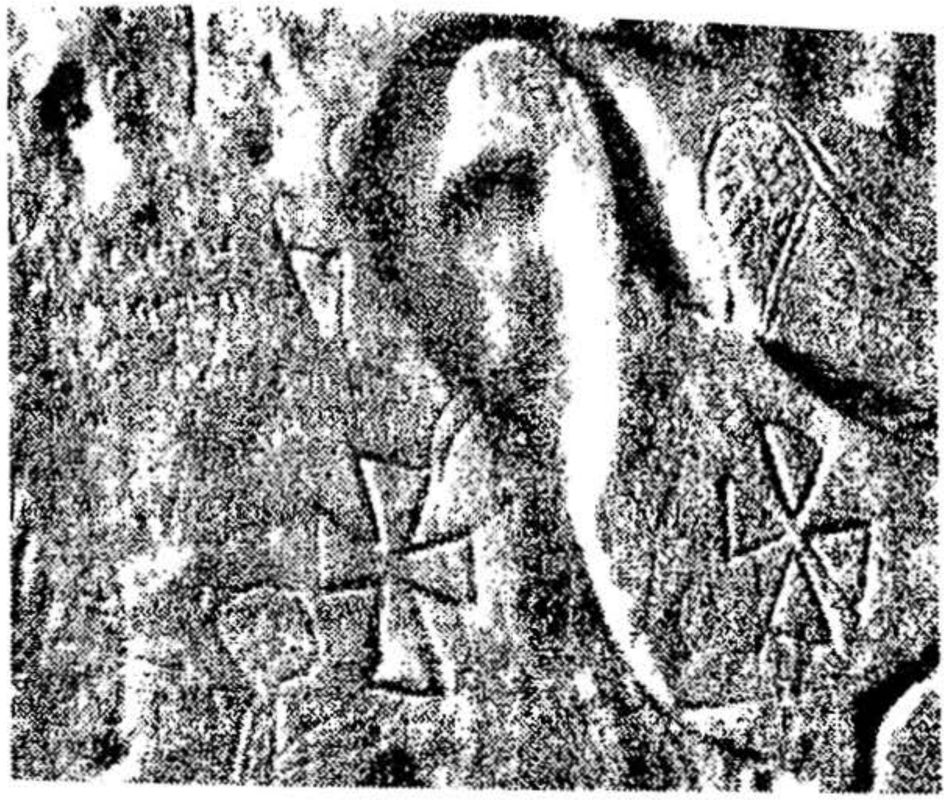

Lebăda de la Basarabi

Pasăre-simbol incizată adânc în roca de cretă,
închipuind o lebădă (?) luându-și zborul
– Podișul Dobrogei. Secolele X – XI –

Percepţia lebedei în literatura secolului al XIX-lea

... *„În toate societăţile – fie în societăţile oamenilor, fie în acelea ale animalelor – tirania nu s-a născut decât din violenţă şi din viclenie... Leul şi tigrul pe pământ, eretele şi vulturul în aer, domnesc doar prin război, nu stăpânesc decât prin abuzul puterii şi prin cruzime, pe când lebăda domneşte pe apă cu toate titlurile ce întăresc un imperiu al păcii: mărimea, maiestatea, blândeţea – cu puteri şi tării, curaj şi voinţă de a nu abuza şi de a le întrebuinţa numai pentru apărare... Lebăda ştie a lupta şi a birui fără a ataca. Regină liniştită a păsărilor apei, ea înfruntă pe tiranii aerului: aşteaptă acvila fără a o provoca, fără a se înfricoşa... respinge asalturile opunând armelor acvilei neînvingerea penelor şi repezile lovituri ale unei aripi puternice ce-i serveşte de pavăză –, iar biruinţa adesea îi încunună luptele sale... Altfel nu are decât pe acest mândru duşman, căci toate păsările de apă o respectă şi se află în pace cu toate... iubeşte liniştea şi libertatea... frumuseţea formelor sale se unesc cu blândeţea ei naturală... şi e cel mai frumos model pe care ni l-a dăruit natura pentru meşteşugul navigaţiei... Lebăda, mult superioară gâştei, ştie a-şi procura o hrană mult mai delicată şi mai puţin comună: ea pândeşte neîncetat spre a prinde şi a apuca peştii cu îndemânare şi putere... nu se teme în apă de cel mai voinic câine, iar cu lovitura aripei sale poate să rupă chiar piciorul unui om, atât este de iute şi tare... se pare că lebăda nu se teme de nici o cursă, de nici un duşman pentru că are un atât de mare curaj precum are îndemânare şi putere... ea sboară numai în stoluri şi înoată în cârduri... dacă gâsca poate atinge o sută de ani, lebăda poate trăi mult mai mult decât o gâscă şi pentru motivul că pune mai multă vreme în clocitul ouălor spre a scoate pui, cel puţin şase săptămâni (din februarie)... are o foarte mare grijă de pui şi-i apără de pericol... Lebăda pentru a creşte are trebuinţă de un timp mai lung de doi ani, ceea ce este foarte mult pentru o pasăre... În luptele dintre ele, lebedele se bat doar cu aripile, iar lupta nu se termină decât prin moartea uneia dintre ele... încăierările lor provenind numai din cauza geloziei"*.

(v. art. *Lebăda* – în revista
„Museul Literar", nr. 5, Bucureşti, 1879)

Fantasticul din Capitală poate include, şi el, motivul lebedei în asprele dăltuiri din piatră

Împătimiţii iscoditori ai existenţei unor animale fantastice care (încă) mai persează peisagistica bucureşteană pot să afle printre caii înaripaţi şi oile mioritice de la Colţea, dragonii înaripaţi de la Şuţu ori Caru cu Bere, ca şi alte făpturi fantastice închipuind: lei, vulturi, vulpi, delfini, sirene, sau tot felul de îngeri, prin curtea bisericii Batiştе până şi... lebede!

Deoarece la noi sculptura în piatră s-a dezvoltat mai amplu abia pe la sfârşitul secolului al XVII-lea, aici veţi putea descoperi doar o reproducere a unei sculpturi bizantine din secolul al XII-lea, închipuind (precum pe catedralele apusului) un soi de grifon care pare să vină chiar din demonologia mesopotamiană: cap de lebădă cu urechi de cal, aripi de vultur, corp de leu, dar cu ghiare de răpitor prinzând un iepure (lupta *Binelui* cu *Răul*?)

Monumente tombale cu două lebede

Pentru Ion Eliad (1848-1894), din Cimitirul Bellu (sus)
Pentru Virginia Pekerman în Cimitirul Filantropia (jos)
(Sculptor: Milița Petrașcu – Foto: Paul Filip)

Lebăda lui Blaga

hai și noi acum în burgul
cu miros de ger și brazi
și cu zvonuri de talangă
legănându-și lent amurgul
cade mistuitul azi
ca o frunză de pe creangă

. . .

lucrurile sunt alese
lucrurile ard se sting
lucrurile suie-n slavă

(v. „Poezii", de Ștefan Augustin Doinaș,
Ed. *Vitruvius*, București, 1996)

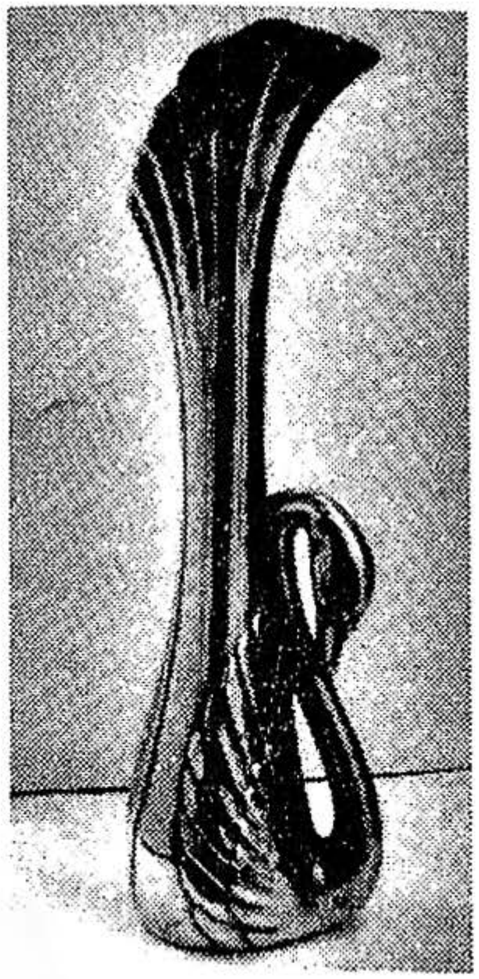

Motivul lebedei, venit din adânca protoistorie, rămâne neelucidat deși a persistat până în Jugendstil...
Foto: Justin Zegrea

Capitolul 3

E mai uşor să negi lucrurile,
decât să te informezi despre ele

Pila profesorului Karpen faţă cu lămpile veşnice

La „Muzeul Tehnicii" din Parcul Regele Carol I, acolo unde inginerul Dimitrie Leonida a început adunarea a tot felul de minunăţii în fosta „cazarmă" a muncitorilor ce ridicaseră Expoziţia Nţională din 1906, se află exponate care, de s-ar afla în dotarea altor mari muzee ale lumii, cred că ar stârni tumultul vizitatorilor. Dintre ele se detaşează o invenţie a academicianului Nicolae Vasilescu-Karpen, piesă cunoscută sub numele de „Pila Karpen". Acest exponat care frizează incredibilul (funcţionând de peste un secol, mai exact din anul 1908) ni se pare că ar veni pur şi simplu din domeniile fantasticului.

Exponatul respectiv, pe care ne propunem să-l prezentăm în cele ce urmează, se dovedeşte drept adevărată replică a misterioaselor „lămpi veşnice" ale căror amintiri ne vin nu doar din antichitatea clasică, ci cu mult mai dinainte.

3.1 – Pila Karpen – o invenţie care frizează domeniul imposibilului

Un mister total domneşte asupra acestei incredibile realizări care lasă fără replică pe orice fizician din contemporaneitate:

– Să fie vorba de o simplă jucărie? Bine, dar jucăria asta chiar „merge", producând curent electric de mai bine de un secol!

– Să fie vorba de un fel de *perpetuum mobile*, fie el şi de factură electrică? Bine, dar ştim cu toţii că nu se poate ca în lumea noastră să existe, cumva cu adevărat, aşa-ceva!

Umiliţi în toate cunoştinţele noastre, în tot ceea ce ştim, privim la acest exponat fără să fim în stare să ne dăm seama ce a dorit savantul nostru să demonstreze prin respectiva invenţie, pe care a realizat-o (parcă în joacă) printre alte lucrări, desigur serioase şi cu finalizări certe, dar – culmea! – fără măcar să fie încredinţat că şi pe aceasta ar trebui să o protejeze la rândul ei, precum pe celelalte, drept o „invenţie". Sau, poate, academicianul Nicolae Vasilescu-Karpen nici nu considera că pila sa pentru producerea perpetuă a curentului electric ar fi trebuit protejată –, doarece pe de o parte, prin acei ani nimeni nu se pricepea la *perpetuum*-uri *mobile* (fie ele şi de rangul doi), fie că nu o credea invenţie, ci ca un fel de dat al întregii umanităţi –, întocmai aşa cum nu poţi să consideri că ar trebui protejate ca „invenţii": focul, roata sau apa caldă...

Cine era profesorul Karpen? Profesorul Nicolae Vasilescu-Karpen (1870-1964), inginer, academician şi om de ştiinţă român, este cunoscut – mai ales – sub cognomenul său de Karpen, ales încă de pe vremea studenţiei după o localitate din preajma Craiovei. A funcţionat ca profesor la *Şcoala Naţională de Poduri şi Şosele* şi, după transformarea acesteia în *Şcoala Politehnică* din Bucureşti (popular „Polizu-Buzeşti") a fost timp de 20 de ani rectorul acesteia –, până la pensionarea din învăţământ.

La noi, în vechea „Politehnică", marii profesori aveau cam totdeauna şi un cognomen, deci o poreclă definitorie care, uneori, putea să devină din partea novicilor şi un surprinzător mod de adresare directă –, mai întotdeauna şi spre

hazul de necaz al profesorilor în cauză, ei fiind puşi *face-à-face* cu porecla care, cel mai ades, deja o ştiau.

Marele constructor-matematician Ion Ionescu nu putea fi numit pur şi simplu: domnul profesor ...Ionescu –, ci el era „**Bizeţ**" (după ştiutul *bizeţ*, de la celebrele-i ghete, pe care-l populariza intens). Marele constructor-mecanic George Constantinescu nu putea fi numit pur şi simplu: domnul profesor ...Constantinescu –, ci el era „**Gogu**". Deosebitul specialist în maşini termice Petre Sonea, la rându-i şi pasionat dirijor, nu putea fi numit pur şi simplu: domnul profesor... Sonea (!). El era: „**Dirijorul**". Tot aşa după cum marelui electrician Nicolae Vasilescu nu putea să i se spună pur şi simplu: domnul profesor ... Vasilescu. El era: „**Karpen**"! Sigur că unii dintre marii mei profesori, cum au fost Remus Răduleţ sau Grigore Moisil, nu aveau nevoie de porecle definitorii –, dar l-am apucat şi eu pe constructorul specialist „**Popovici-Poduri**", căruia – după ce proiectase 70 de ani tot atâtea poduri – nu-i puteai spune pur şi simplu doar domnul profesor... Popovici (?!).

Nicolae Vasilescu-Karpen (28.XI.1870 – 2.III.1964) şi-a luat titlul de doctor în ştiinţe la *Sorbona* cu teza *Recherches sur l'effet magnétique des corps électrisé en mouvement*, a răspuns chemărilor atavice pentru origini părăsind o viitoare şi strălucită carieră începută în Franţa, la Universitatea din Lille, revenind în ţară unde şi-a început deosebita sa activitate ştiinţifică prin studii de *„Fenomene şi teorii noi în electrochimie şi chimie fizică"*, prin cercetarea câmpului magnetic produs de corpurile electrizate în mişcare, în cuprinsul căreia a dat şi explicaţia – până la dânsul necunoscută – a aderenţei la oţel a cimentului în amestecul: beton-armat. O asemenea teorie, total inedită, nu fusese întrevăzută de nimeni –, iar până la consacrarea de academician (~ 1919), treptele pe care a păşit s-au numit: electricitate, electrostatică, telegrafie fără fir, fizica Pământului, teoria

electronică a lichidelor, teoria funcţionării acumulatoarelor cu plumb, explicarea procesului captării energiei în pilele de concentraţie, punerea în evidenţă a electronilor în fenomenele electrochimice, precum şi folosirea curenţilor purtători de înaltă frecvenţă în telefonia la mare distanţă, precum şi multe alte teorii care aveau să revoluţioneze ştiinţa de pe întregul mapamond.

Fantasticul începe cu „Pilele lui Karpen". Respectiva invenţie a acestei minţi strălucite e cunoscută sub numele de: aşa-zisele Pile Karpen. În fond, fiind vorba despre o singură pilă cu emanaţie electrică perpetuă, dar care fiind formată din două vase – fiecare având câte un electrod separat – sistemul a primit iniţial, în vorbirea curentă, pluralul.

Pilele Karpen, furnizează şi astăzi curent electric (mereu acelaşi şi mereu constant) –, asta încă de pe la începutul secolului trecut. Ele funcţionează fiind total indiferente la scurgerea timpului. Ceva, în genul unui *perpetuum mobile*, dar de o factură electrică.

Asta, deoarece s-a spus că pila lui Karpen (ar fi timpul să trecem la singular) ar funcţiona utilizând căldura mediului ambiant –, care căldură, fiind în mod practic permanentă, pila pusă în discuţie ar trebui să funcţioneze perpetuu. Adică, până când soarele se va răci...

Prin anul 1956, atunci când am vizitat pentru prima dată muzeul realizat de inginerul Dimitrie Leonida, am rămas uimit de faptul că respectiva pilă deja funcţiona neîntrerupt de aproape o jumătate de secol. Ei bine, după încă aproape o altă jumătate de secol, când am dorit să revăd misterioasa pilă, mi s-a replicat că este ţinută la „secret", într-un seif, fiind mult prea importantă pentru a fi expusă. La insistenţele mele, mi s-a răspuns că ea va fi arătată iarăşi publicului larg, dar asta doar în viitor şi numai într-un mod sporadic... Mi s-a mai spus, contradictoriu, că pila Karpen nu ar avea la bază metanolul (aşa cum ştiam eu) şi că,

de fapt, *„nici nu-i cine știe ce de capul ei"* (!), *„că i se acordă prea mare atenție"* (!), *„o anume băgare de seamă nejustificată, mai mare față de realitatea problemei"* (!). Ba, mai mult, una dintre muzeografe mi-a destăinuit că *„un coleg, muzeograf și el, dar al cărui nume nu și-l mai amintește exact, ar fi studiat Pila Karpen, constatând că în realitate ar fi vorba de ceva destul de banal"*... Nu mi s-a explicat – în schimb – ciudățenia ivită prin faptul că pila respectivă, fiind atât de „comună" (după studiile colegului al cărui nume fusese uitat!), de ce oare trebuie ținută la „secret"?! Dacă muzeograful Nu-știu-cum acționase conform legilor lui Murphy prin care se recomandă ca *„În cazul nereușitei unui experiment să se ia... un ciocan mai mare!"*, sigur că acel verdict „infailibil" nici nu prea merită să fie pus în discuție.

Mai ales că prin acest material suntem puși în fața câtorva din realizările unui adevărat geniu românesc, academician de renume mondial, remarcat prin studiul multora dintre minunățiile acestei lumi începând cu zborul planat al păsărilor pe furtună, geomagnetismul terestru, priza la oțel-armat și terminând cu ...lămpile veșnice.

Cât de nepricepuți suntem noi, românii, în a promova realizările istețimii multora dintre noi, am obosit s-o tot repetăm. Aici, la *Muzeul Tehnicii*, în loc să fie o imensă coadă pentru a apuca să privești una dintre fantasticile realizări ale geniului omenesc, se bagatelizează în mod condamnabil creațiile deosebite ale noastre. La Londra, unde există multe sute de muzee, am stat la coadă să văd ...ceasul pa care l-a purtat, la încheietura mâinii *sir* Edmund Hillary atunci când s-a urcat pe Everest. Asta da mediatizare! Dai o grămadă de bani ca să vezi declarațiile lordului britanic în momentul când a urcat pe Everest, precum și ceasul oarecare pe care-l purta acesta la mână în momentul escaladei...

3.2 – Să fi redescoperit oare Vasilescu-Karpen tainele antichității?

Personal, refuz să încerc să încadrez pila Karpen într-una din teoriile cunoscute. În schimb, mintea îmi zboară (chiar așa: îmi zboară!) la misterioasele lămpi veșnice din adânca antichitate. Văzusem la *Muzeul Tehnic* din Viena un element galvanic descoperit undeva prin Mesopotamia, prin preajma ruinelor presupusului Turn Babel. Se spunea în folclorul științific (există și așa-ceva!) că s-ar fi experimentat acea pilă adăugându-i un electrolit ușor acidulat, natural (oțet, pare-se), și că ea ar fi produs, după mii de ani, un slab curent electric. Părăsind sistemul de a prelua informații tehnice „din autor în autor" am căutat să aprofundez problema respectivă.

Pila antică din Mesopotamia. Am aflat că pila cu pricina fusese găsită prin anul 1936 în zona Khujut Rabuah, la est de Bagdad, că era din lut ars, că avea ~ 150 mm înălțime și conținea un tub de cupru de 26 mm diametru și 90 mm lungime. În interiorul cilindrului era introdusă o bară din fier, susținută de un dop de asfalt, iar un alt disc de asfalt era montat și la extremitatea opusă a cilindrului. Se mai știe că în laboratoarele companiei „General Electric" s-a experimentat introducerea unui electrolit pe bază de sulfat de cupru și că s-ar fi obținut un curent electric, exact determinat și găsit utilizabil!

Electricitatea statică în antichitate. Se știe bine că sacerdoții egipteni cunoșteau proprietățile chihlimbarului care, frecat cu un material textil, atrăgea corpurile ușoare. Prima atestare a fenomenului respectiv ne-a fost transmisă de Thales din Milet (624-546).

Dar și alți greci din antichitatea clasică amintesc de „misterul inelelor din Samotrace", care se baza pe faptul

că metalul reținut de magnet se magnetiza și el, la rându-i. Asemenea informații ne vin din trecutul îndepărtat și pot fi întâlnite încă de la primele pagini ale istoriei antice. Ulterior, prin anul 1660, europenii au reluat aceste experiențe prin Otto von Guericke. Mai trebuie precizat că adevărata pilă electrică – să-i spunem modernă – a fost realizată pe la sfârșitul secolului al XIX-lea de Alessandro Volta.

Avalanșa unor informații despre lămpi veșnice. Jefuitorii de morminte, adevărată „meserie" care se moștenește uneori din tată în fiu și ale căror „amintiri" pot uneori coborî în trecut cu secole sau chiar milenii (incredibil, dar adevărat!), vorbesc destul de frecvent (deh, au și ei folclorul lor!) despre anume lămpi stranii care sunt găsite arzânde cu prilejul deschiderii unor morminte constatate intacte. Iar asta, nu doar în Valea Nilului, unde jefuitorii au o adevărată „castă" a lor, dar și în Grecia, precum și la Roma.

– Plutarh din Cheroneea, amintește în scrierile sale istorice despre o lampă care ardea veșnic deasupra templului lui Jupiter-Ammon.

– Aurelius Augustinus (Sfântul Augustin) – teolog, filosof și scriitor, pomenește despre o „lampă drăcească" aflată pe timpul său (354-430) în celebrul templu al Venerei.

– Iustinian cel Mare (527-565), împăratul bizantin, spune că celebra lampă de la poarta cetății Edesse, care funcționase timp de 500 de ani, a fost spartă (din greșeală?) de soldații împăratului.

– James George Frazer, recunoscut savant-antropolog, amintește și el într-o celebră lucrare despre cultul italic al *Dianei de la Nemi*, afirmând că: *„focul pare să fi jucat un rol capital în cultul său. Cu prilejul sărbătoririi ei anuale, celebrată la 13 august, în toiul celei mai mari arșițe a anului, dumbrava îi era luminată de nenumărate făclii, a cărur lumină roșietică se reflecta în apa lacului. De-a lungul și de-a latul Italiei, ziua era sărbătorită cu ritualuri sfinte în fiecare cămin"* Sublinierea

ne aparține, spre a marca similitudinea cu *Sărbătoarea Muntelui* de pe Ceahlău când, la 6 august – de Probajine – este și la noi celebrat, cu lumânări în mână, „Sfântul Soare" (deci, „Lumina"), adorare cu focuri aprinse sus, pe Platou –, obicei relict rămas de la strămoșii geto-daci). Și, apoi continuă: *„Statuetele de bronz scoase la iveală în incintă o înfățișează pe zeiță purtând în mâna dreaptă ridicată o făclie, iar femeile cărora le îndeplinise rugămințile* (o naștere ușoară, n.n.) *veneau la sanctuarul ei, împodobite cu ghirlande de flori și purtând făclii aprinse, ca să ducă legământul la bun sfârșit. Un necunoscut a dăruit unui mic altar de la Nemi o lampă cu flacără veșnică pentru ocrotirea împăratului Claudiu și a familiei sale. Mulțimea lămpilor de pământ ars, descoperite în dumbravă, puteau avea o aceeași destinație asemănătoare pentru muritorii mai umili* (v. *Creanga de aur*, ed. Minerva, București 1980, volumul I, p. 13).

– Papa Paul al II-lea, consemnează într-un înscris din secolul XV aflat în *Biblioteca Vaticanului* că sub pontificatul său s-ar fi descoperit mormântul Tulliei, fiica lui Cicero, unde a fost găsită o lampă care încă mai ardea după cei 1600 de ani de la înmormântare. Însă, adevăratul record a fost doborît în anul 1401, când, lângă Roma, a fost găsit un sarcofag, neumblat, în care o asemenea lampă veșnică ardea de peste 2000 de ani!

– Istoriile, mai mult sau mai puțin apocrife, despre lămpile veșnice pot fi completate cu legendele din Orientul Mijlociu (v. „Lampa lui Aladin") sau chiar ale Apusului, de unde ne vin acele povești despre spiridușii care emană o lumină veșnică din vasele lor din sticlă în care stau închiși pentru totdeauna. Dar, lămpi care ard fără oprire și fără explicații – regenerându-se cu o aceeași viteză cu care se consumă (!) – au mai fost descoperite și în India, ca și în China sau, chiar America de sud. Absolut peste tot!

Dat fiind mulțimea informațiilor cu privire la acest subiect, despre care s-au scris sute de lucrări, se admite astăzi – în principiu – că meșterii antichității erau în stare să

fabrice lămpi care să ardă timp de milenii fără a fi nevoie să se completeze combustibilul sau să se schimbe fitilul. Arderea se producea fără fumigare și fără un consum de oxigen. Mai reamintim că, în joaca lor, alchimiștii evului mediu descoperiseră și ei un fel de „fitil veșnic", confecționat din „lână de salamandră". Ei bine, cercetătorii de azi au constatat ulterior că acea „lână de salamandră" nu era altceva decât azbestul...

Dar, nu trebuie să neglijăm nici declarațiile jefuitorilor de morminte, aceștia susținând că asemenea lămpi se autodistrug prin simpla scoatere a lor la lumină. Declarațiile lor ar trebui coroborate cu acelea care ne-au parvenit din timpul papei Paul al II-lea, însemnări scrise aflate în biblioteca Vaticanului, prin care se susține că minunatul chip al copilei lui Cicero (acea Tullia) era cufundat într-un lichid transparent, ce împiedica descompunerea, iar totul, era luminat de o lampă veșnică care s-a stins la puțin timp după năvălirea aerului praoaspăt și pe care nimeni nu a mai reușit nicicum s-o reaprindă chiar dacă s-a încercat.

Din păcate, nici una dintre lămpile veșnice respective nu a ajuns întreagă în mâinile savanților –, dar, totuși iată că avem ceva asemănător la București: Pila lui Karpen, despre care se spune că ar mai fi avut o soră similară care ar fi funcționat între 1925-1977.

Ei și? Nimeni nu știe de ce, din ce, dar și mai ales cum a fost ea realizată!

3.3 – Un perpetuum mobile de gradul doi

Ar fi și greu astăzi să încercăm să ne substituim gândirii intime a unuia dintre cei mai mari savanți români pe care i-am avut, un profesor universitar care-și începuse studiile aprofundate pe acele direcții care – la noi ca și aiurea – nici măcar nu fuseseră puse încă în discuție științifică.

Dintre ele, unele teme pe care astăzi ne place foarte mult să le numim: nonconformiste –, chiar dacă, odată cu trecerea timpului, majoritatea lor s-au dovedit și reale și practice. Iar din cele auzite șoptit pe culuarele de la Polizu, se putea deduce predilecția pe care – încă din secolul al XIX-lea – cercetătorul Vasilescu-Karpen o arătase pentru problema lămpilor veșnice –, inclusiv pentru obținerea lucrului mecanic pe cale neconvențională. Se spune că dublura lămpii veșnice a lui Karpen, aflată la *Academia Română* și distrusă la cutremurul din 1977, acționa asupra unui fir care prin torsionare lovea un clichet marcând sonic o mișcare perpetuă...

Profesorul Nicolae Vasilescu-Karpen (1870-1964) distins om de știință român, licențiat al Facultății de Științe din Paris, academician și una din marile personalități ale lumii științifice mondiale, fiind omagiat și în cadrul UNESCO

Realitatea ar fi că, în epocă (acea cumpănă dintre secolele XIX-XX), lumea era fascinată de știri narând despre substanțe care aveau puterea să păststreze intact corpul omenesc, despre surse de lumină care s-au stins după milenii, despre așa-zisul blestem al faraonilor, ca și despre multe alte probleme ce străbat zona crepusculară a cunoașterii.

Așa cum spuneam, unele dintre ele fiind cu timpul rezolvate.

Astfel, substanța conservatoare pentru corpurile rămase fără viață a fost redescoperită de unii specialiști ruși –, astfel că rămășițele lui Lenin și Stalin au fost primele beneficiare moderne ale anticului sistem de conservare pentru cadavre (nu și pentru doctrine!). Poate merită menționat că acei ruși, descoperitori ai sistemului conservant nu au

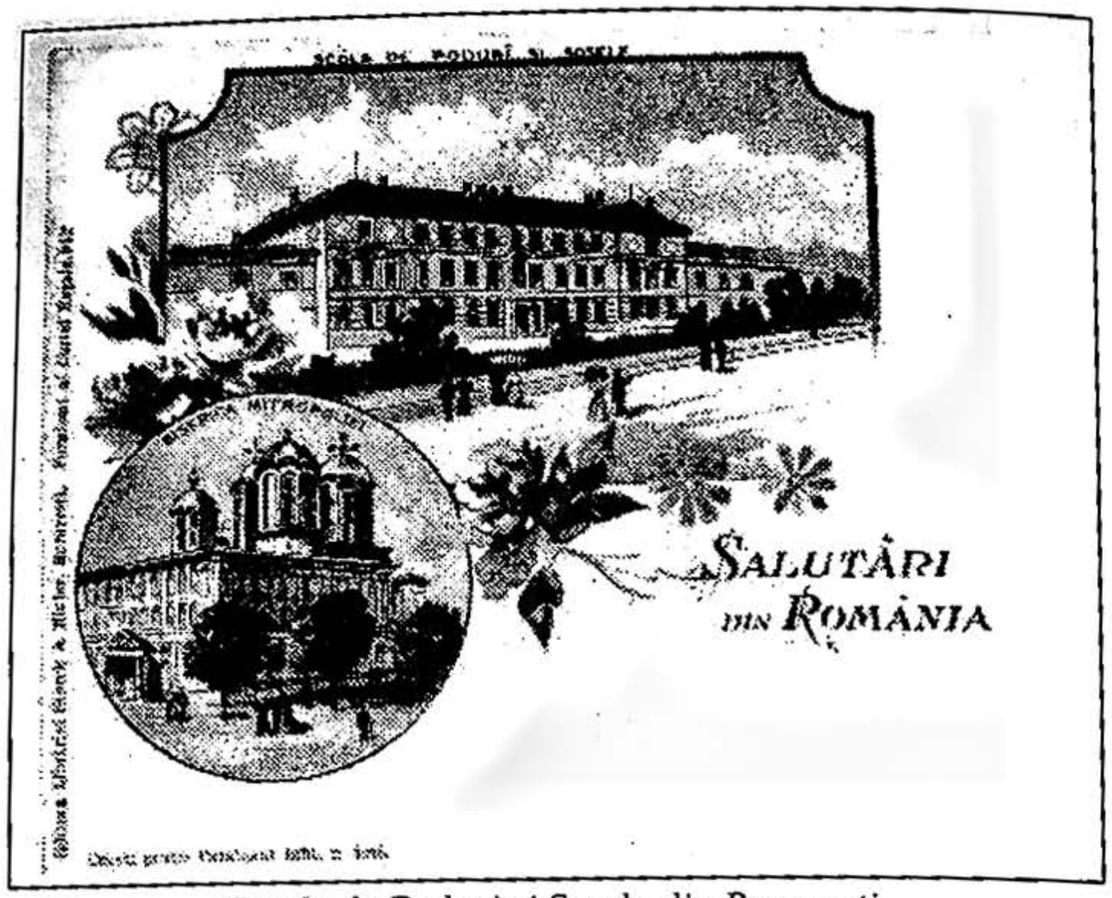

Şcoala de Poduri şi Şosele din Bucureşti
aşa cum arăta prin anul 1900, în prima perioadă de profesorat a lui N. Vasilescu-Karpen, care avea să o transforme în Şcoala Politehnică şi să-i fie timp de 20 de ani primul rector

vrut să facă publică reţeta lichidului cu pricina –, faptul arătând că aproape nimic nu s-a schimbat din antichitate până azi în ceea ce priveşte pe de o parte castele, iar pe alta secretele de castă.

Procedura ruşilor ne duce cu gândul şi la un alt fapt, anume că inginerul german care fusese însărcinat să construiască reţeaua de canalizare a Bagdadului şi descoperise pila electrică despre care am amintit anterior, a făcut investigaţii de teren şi a dat – să nu zâmbiţi, vă rog! – de o mică sectă care timp de 2000 de ani păstrase numai pentru ea secretul electricităţii. Deci, nu neamţului de la canalizare îi dăduse prin cap (aşa, ca din senin!) să toarne oţet în antica

ulcică –, după cum nici celor de la *General Electric* nu le venise din cer ideea de a căuta un electrolit corespunzător acelei vechi bărdace pline cu fiare vechi amestecate cu smoală. Există o noimă, atât a lucrurilor, cât şi a întâmplărilor...

Cât priveşte fascinaţia lămpilor veşnice, trebuie să amintesc faptul că pe vremea studenţiei mele, prin 1956, profesorul meu de fizică atomică Remus Răduleţ, ne vorbise exaltat despre posibilitatea – certă, spunea el – de a folosi unele reziduuri atomice la iluminatul garniturilor de cale ferată, precizându-ne nouă (studenţi nepricepuţi) că aşa ceva ar fi perfect posibil, dar că ar avea nevoie doar de nişte globuri speciale care să permită o iluminare zi-şi-noapte, în continuu, fără conductori sau comutatori. În privinţa duratei de funcţionare, academicianul Remus Răduleţ ne afirmase (şi asta ne-a frapat) că asemenea globuri arzânde ar putea fi folosite la mai multe rânduri de garnituri de vagoane care sigur că s-ar uza între timp, deoarece vagoanele au o durată de utilizare doar de 40-80 de ani, în schimb globurile sale atomice de iluminat fiind, practic, veşnice. Am fost cu toţii fascinaţi de cele expuse de ilustrul nostru profesor –, dar niciodată nu am mai auzit de o materializare a unei asemenea idei de utilizare practică a deşeurilor atomice la iluminat. Oare la ce se gândise Remus Răduleţ? Era, desigur, un cu totul alt sistem faţă de cel preconizat anterior de Vasilescu-Karpen!

Privitor la succesiunea descoperirilor în timp, alt fapt de netăgăduit ar fi acela că nu de mult s-a descoperit în Peru bijuterii din secolul IV, care, în mod indubitabil fuseseră placate cu aur prin procedee galvanoplastice. Or, aşa-ceva, e absolut imposibil de admis. Oricare enciclopedie afirmă – ad literam – că Alessandro Volta şi-a construit prima pilă electrică abia prin anii ...1800.

Noi ce să mai credem despre sursele de curent electric? Vechile cărţi de cult afirmă despre Chivotul Legilor din vremea lui Moise că respectivele *Table ale Legii* se păstrau

aureolate de o lumină veșnică, fiind protejate contra răufăcătorilor și prin descărcări electrice. Dacă Biblia scrie doar povești, de ce asemenea precizări sunt confirmate și prin alte surse contemporane, respectiv prin manuscrisele de la Marea Moartă, care au fost găsite abia de curând?

Cât privește o altă sursă posibilă de iluminat, prin reziduuri atomice, știm că arheologul egiptean Ghoneim, în urma numeroaselor cercetări făcute asupra așa-zisului „Blestem al Faraonilor" a constatat că substanța care conserva mumiile egiptene provenea de pe malurile Mării Roșii, dar și din anumite regiuni ale Asiei Mici, ambele locuri fiind bogate în substanțe radioactive. Asemenea prafuri de minereu radioactiv au fost găsite și în vălurile prin care erau înfășurate mumiile. Însuși praful din camerele mortuare era, și el, radioactiv. Deci, se pare că sacerdoții egipteni au putut folosi asemenea substanțe nu doar la conservarea cadavrelor, ci și pentru a-i pedepsi pe violatorii de morminte.

Dar, la o folosire a substanțelor radioactive pentru iluminat, gândul poate duce și prin aceea că pereții, tavanul, ca și pavajul camerelor mortuare sunt întotdeauna din belșug acoperite cu hieroglife multicolore și picturi fine care, toate, au fost executate pe loc și nicidecum aduse din altă parte. Or, întrebarea pusă de la sine este și asupra felului luminii la care s-ar fi executat toate astea –, din moment ce nu s-a găsit nici cea mai mică urmă de fum sau funingine care ar fi putut proveni de la torțe, făclii sau opaițe. În asemenea caz, doar sursele artificiale superioare (sau oglinzile!) s-ar putea institui în posibile justificări.

Astfel de întrebări vor rămâne și pe mai departe fără răspunsuri certe. Nici un om de știință nu e dispus să abordeze frontal, pe față (din considerente știute, de autoprotecție), teorii *aprióri* catalogate „antiștiințifice".

De asta – o credem! – istoricul Nicolae Densusianu a tergiversat publicarea *Daciei Preistorice*, carte deja terminată cu tot cu prefață. Cunoștea el, fie intuitiv, acel val contes-

tatar ce avea să se iște din pricina latiniștilor care, o știm prea bine, prin acei ani se aflau la vârful lor ascendent –, iar bunul său prieten, Mihail Eminescu, primul nostru mare dacolog, nu mai trăia ca să-l sprijine fie și măcar moral. Probabil că în ziua de 24 martie 1911, atunci când la ora 13 și jumătate istoricul murise, cartea împreună cu acea impecabilă și memorabilă prefață (ea însăși o adevărată lucrare de istorie, având 114 pagini) fuseseră scrise deja, astfel încât chimistul C.I. Istrati doar adaptase prefața.

Tot de asta, poate, academicianul Remus Răduleț nu a făcut nici el vreo comunicare științifică asupra cercetărilor întreprinse personal pentru realizarea unui sistem de iluminat prin utilizarea reziduurilor atomice –, preferând să ne spună doar nouă, bieți studenți nepricepuți, acele „povești" care, altfel, poate că l-ar fi minimalizat în fața *științificilor*, prin îndrăzneala ideilor propuse.

Și tot de asta, poate, academicianul Nicolae Vasilescu-Karpen nu a făcut nici el vreo comunicare asupra acelei pile realizate de el –, precum nici nu a considerat necesar să-și protejeze interesanta (dacă nu și importanta) invenție căreia, la depunere, oricine e obligat să-i facă măcar o sumară descrie, cu arătarea unor posibilități practice de utilizare.

Încheind povestea lămpilor veșnice, mai doresc să fac încă unele precizări.

În primul rând, cei care vor analiza expunerea să renunțe din capul locului la legea lui Murphy prin care se afirmă că: *„O persoană care are o părere contrarie cu ceea ce știi tu, este întotdeauna subiectivă și folosește raționamente false"*;

În al doilea rând, să aibă în vedere că savantul român Nicolae Vasilescu-Karpen se distra (termenul nu îmi aparține, fiind preluat) la venerabila vârsta de 90 de ani elaborând o lucrare despre *Originea magnetismului terestru*, temă considerată încă de pe atunci ca fiind de o reală

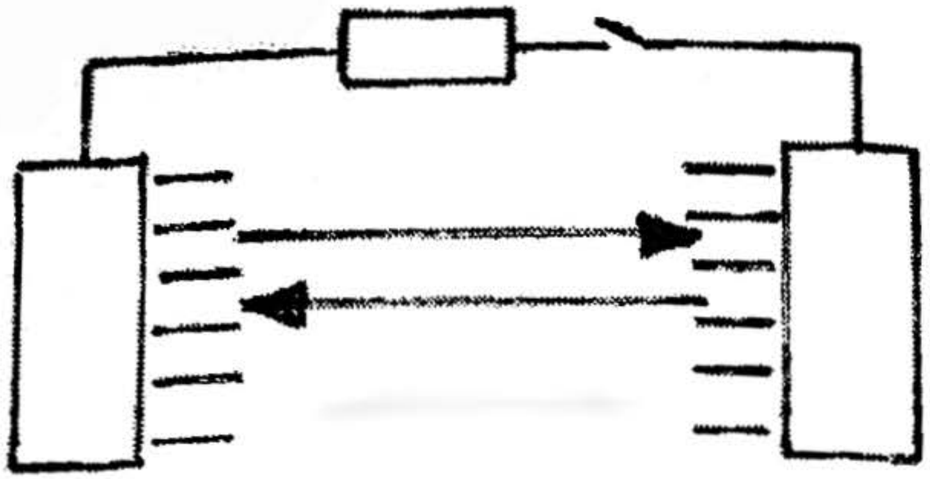

Pila profesorului Vasilescu-Karpen

Singurele expuneri scrise ale lui Nicolae Vasilescu-Karpen despre pile:
Nouvelles théorie des piles électriques. Rôle des electrons (1944);
Piles contre-disant le second principe de la thérmo-dynamique (1944);
Pila electrică cu clorură de argint (1953);
Pila electrică cu concentrație cu oxigen și termodinamica (1955).
Deci, nimic despre „copilul său favorit": Pila Karpen

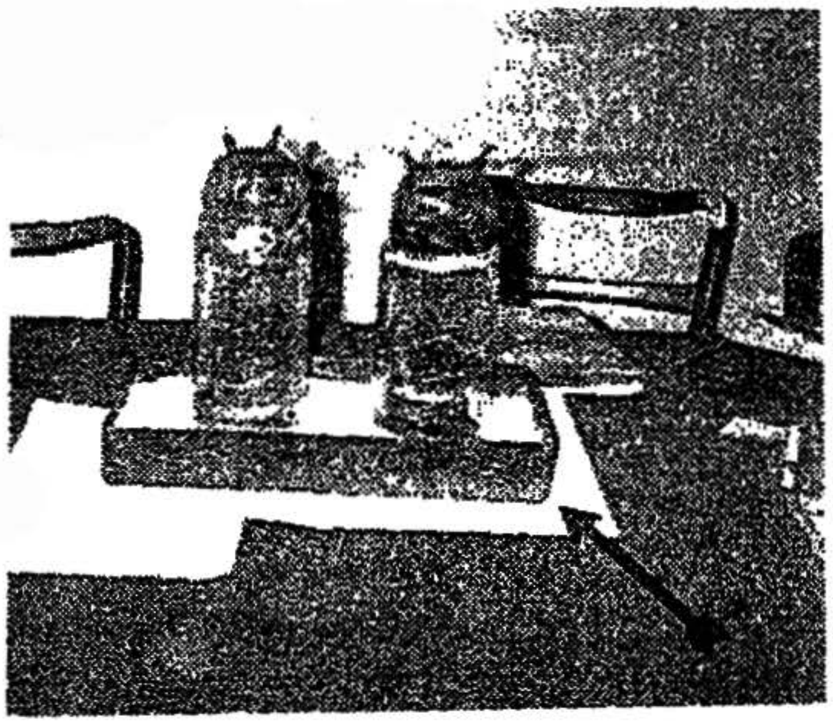

Un flash din 1995 asupra pilei Vasilescu-Karpen
(Foto: Gabriel Tudor)

avangardă, iar prin soluțiile afișate fiind recunoscută drept notorie;

În al treilea rând, că „Pila Karpen", invenție a academicianului Nicolae Vasilescu, a fost recunoscută oficial ca un „**Perpetuum mobile de speța a II-a**".

Păcat doar că Profesorul Karpen nu a mai apucat să afle catalogarea „copilului său favorit", de suflet, pentru că el știa mai multe decât noi, înțelegea mai multe decât noi și avea cu totul alte orizonturi –, care astăzi, pe noi, trebuie să recunoaștem, ne cam depășesc...

Capitolul 4

Mulți încă mai dorm,
dar unii încep a se trezi...

Pictograme la Colții Buzăului: *„Piatra cu Semne"*

Am realizat prin anul 1984, împreună cu profesorul Călin N. Turcu din Vălenii de Munte, trei călătorii de documentare la vestigiile rupestre din Munții Buzăului, ale căror rezultate le-am publicat atât în ziarul ***Cotidianul*** *(1995), cât și în lucrarea* ***Istorii Neelucidate*** *(Ed. Lucman, București, 2007), însă, fără a avea posibilitatea să văd – pe viu – „**Piatra cu semne**".*

Abia în anul 2009, prin intermediul studentului-cinefil, Sabin Dorohoi, am văzut imaginile incizate pe stânca numită „Piatra cu Semne", prăvălită de pe culmea Crucea Spătarului, care fusese deja semnalată încă din 1980 de un colectiv al muzeului buzoian condus de arheologul Vasile Drâmboceanu (v. studiul: *Elemente de datare arheologică*).

Între timp „Piatra cu semne" nu a rămas singură, mai găsindu-se încă alte două „pietre cu semne" (pictograme), care însă au fost acoperite cu pământ de descoperitorul lor (d-l D-tru Nica, soțul fostei directoare a *Colecției Muzeale a Chihlimbarlui de la Colți*), pentru ca astfel respectivele piese să poată fi ferite de barbarizările unor vizitatori de tip *„Tanța & Costel"* care tocmai vandalizaseră celebrul monument rupestru *Fundul Peșterii*, permițându-și să deseneze pe pereții acestuia așa-zise desene cu ...extratereștri!

Urmare a situației ivite, încerc realizarea – în cele ce urmează – doar o unei simple prezentări (oarecum) sistematizate a fotografiilor primite prin amabilitatea studentului mai sus amintit, înainte ca obiectivul „Piatra cu Semne" să fie protejat atât de eventuale posibile maltratări, cât și de celelalte avatarii ce decurg din postarea unor imagini mai mult sau mai puțin exacte prin mediatizarea electronică.

4.1 – Scurtă introducere în lumea scrisului

Așa cum ne-am obișnuit și în cazurile altor mari inventii de interes universal, problemele de prioritate, precum ar fi persoana celui care a descoperit scrierea, sau a primelor materiale ce au fost utilizate pentru scris –, pot fi considerate, ambele, ca niște enigme. Cu mari șanse de a nu fi lămurite, cu certitudine, vreodată.

Lumea noastră (europeană) pretinde că Lucian din Samosata (a. 125 ~ 190) ar fi acela care a abordat pentru prima oară problema scrisului în operele sale (v. *Dialogurile zeilor*, ca și *Dialogurile morților*), amestecând fantezia cu un realism bazat pe unele observații stricte atunci când a abordat religia (atât mitologia greco-romană, cât și creștinismul), pentru ca abia cu mult mai târziu un oarecare călugăr benedictin, Petru Venerabilul (1094-1156), fost abate al mănăstirii din Cluny, să susțină că *„Scrisul a fost dat oamenilor prin revelație divină –, iar prima carte care s-a scris vreodată a fost* ***Geneza lui Moise***".

Dar, odată ajunși la acel fondator al mozaismului, ne vedem obligați să coborâm descoperirea scrisului cu mult mai adânc, asta deoarece însuși Moise declarase la rându-i: *„Sunt dator să arăt că eu am învățat să scriu de la preotul etiopian Ietro – socrul meu"* (v. *Biblia* – Cartea a II-a a lui Moise, cap. 3, 1). Dar Ietro din Median – tatăl Seforei, soția lui Moise – de unde putea el oare să cunoască scrierea?

Ei bine, preoții egipteni susțineau la rândul lor că: *„Din toate cele care ni s-au spus de către marele preot al templului regal din Thinis, și sunt adevărate, scrierea a fost adusă pe malurile Hapi de Toth, cel de două ori măreț, zeul farmecelor și al înțelepciunii"*. Ei adăugând mai apoi: *„Iară Toth – mărit să-i fie numele – în drum spre noi, a lăsat în țara Siriat un șir de coloane sfinte pe care a scris întreaga istorie a omenirii"* (v. *Miturile Egiptului antic*, București, 1958).

Piatra de mormânt a lui Up-Wat-Mose
(realizare din timpul Dinastiei a XVIII-a)

După câteva sute de ani, grecii îl identificau pe egipteanul Toth cu Hermes al lor...

Ne este destul de greu să urmărim un fir neîntrerupt al scrierii, mai ales că legendele sumeriene ne trimit să stăm de vorbă în acest sens cu înțeleptul Oannes, acela despre care se spune că înainte de potop scrisese cartea despre originea lucrurilor, ca și a civilizației.

Însă, în Extremul Orient, cu mult mai departe, explicațiile par să fie cu totul altele.

Legendele chinezești ne sfătuiesc că, pentru a afla cine a descoperit scrisul, va trebui să așteptăm cu răbdare pe malurile fluviului Galben, așa cum făcuse cu circa cinci milenii în urmă împăratul Fu Si, pândind acel dragon fantastic pe al cărui spate erau pictate, de o mână necunoscută,

Menhir cu inscripție „runică" din Suedia (Enköping)
(exemplar foarte rar prin faptul că prezintă un desen de tipul „rond", fiindcă nu se încadrează tipurilor „rectangulare" – ce au condus la transformarea lui „U" în „V")

simbolurile – în diferite mărimi și forme –, care au stat ca o bază de plecare pentru vechile scrieri chinezești. Iar ei, chinezii, aveau desigur cu ce anume să se mândrească în respectiva problemă a vechimii scrisului, precum și în aceea a descoperirii celui mai de seamă suport pentru scriere: Hârtia!

Legendele mayașe povesteau peste ocean că vastul teritoriu cuprins între platoul Anahuác și până către peninsula Yucatan fusese înțesat cu mii de vestigii ale vechilor locuitori ai ținuturilor: *„Acești oameni utilizau anumite semne de scriere cu care notau în cărți vechile lor tradiții, ca și înțelepciunea lor"* (v. Diego de Landa). Sau că: *„Indienii mexicani aveau cărți din hârtie și pergament, înalte de o palmă și late de douăsprezece palme, împăturite ca un burduf de foale și pe care, pe ambele fețe, erau scrise cu semne colorate în albastru purpuriu, ca și în alte culori, toate lucrurile demne de ținut minte"* (v. Francisco Lopez de Gomara în *Historia general de las Indias*, Zaragoza, ~1552).

De unde ar rezulta că, pe rolul procesului conchistadorilor iberici, pe un loc de frunte ar trebui să stea și delictul distrugerii ireparabile (și aproape în totalitate) a documentelor scrise lăsate de acești „sălbatici superstițioși", cum

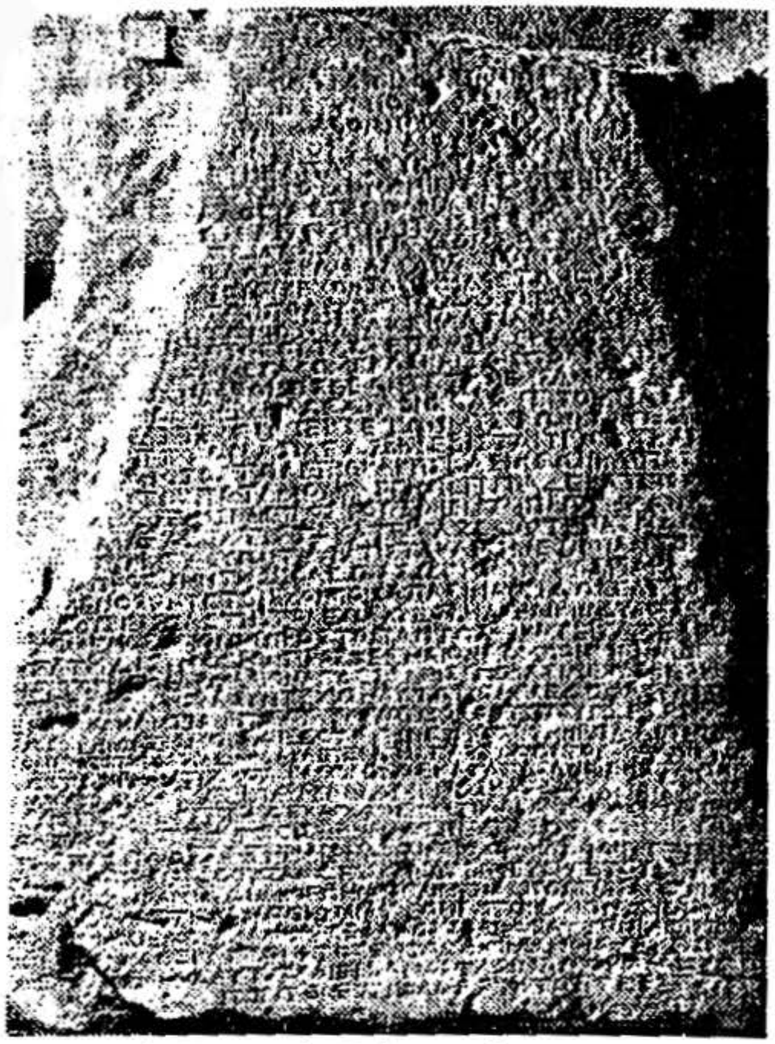

Stelă purtând decretul cetății
Dionysopolis (Balcic) emis în cinstea grecului Ascornion
(~ 79 î.H.), trimisul marelui rege Buerebista la Roma

îi numeau spaniolii (ceilalți „sălbatici distrugători de cultură") pe mayași.

În concluzie, din cele spuse aici, rezultă că cele mai vechi reprezentări grafice ale gândirii umane pot fi urmărite până către îndepărtata perioadă magdaleniană, sub forma scrisului *pictografic*, ce a evoluat în cel *ideografic* din *hieroglife*, pentru ca în cele din urmă să se ajungă la *scrierea alfabetică* a fenicienilor, grecilor, latinilor și arabilor, acolo unde fiecare simbol ține locul unui anume sunet.

Alteori însă, au fost și anume „arderi" probabile ale unor etape sau forme, de obicei convenite, așa cum a fost cazul cunoscut al „alfabetului chirilic", dar și în cazul prezumat al scrierilor numite global ca fiind „dacice" (v. Silvia Păun, *Identități europene*, Ed. Tehnică, București, 2004) sau cele de pe „răbojul" țăranului român –, însă altele rămase total incerte, precum cele aflate pe turnul mănăstirii Voroneț (v. Silviu N. Dragomir – *Istorii neelucidate*, Ed. Lucman, București, 2007, p. 332), sau pe „Piatra cu Semne".

Pentru că, în fond, scrierea nu înseamnă decât să reprezinți prin semne convenționale anume sunete sau cuvinte, acoperind o oarece suprafață cu semne grafice, sau figuri...

Sau, altfel spus: arta de a reprezenta gândirea prin semne convenționale.

De unde, prea bine se poate deduce și că scrisul a evoluat cumva în paralel cu societatea omenească oglindind fidel evoluția nivelului social și cultural al ficăreia din societățile gradual evoluate. Deci, că scrisul s-a tot re-format mereu, iară și iară...

Pictogramă la peștera *Freastra Chindiei* (Pescari)
(Descoperire făcută de arheologul Vasile Boroneanț,
pictograma fiind vizibilă doar câteva minute,
spre seară, numai la vremea chindiei)

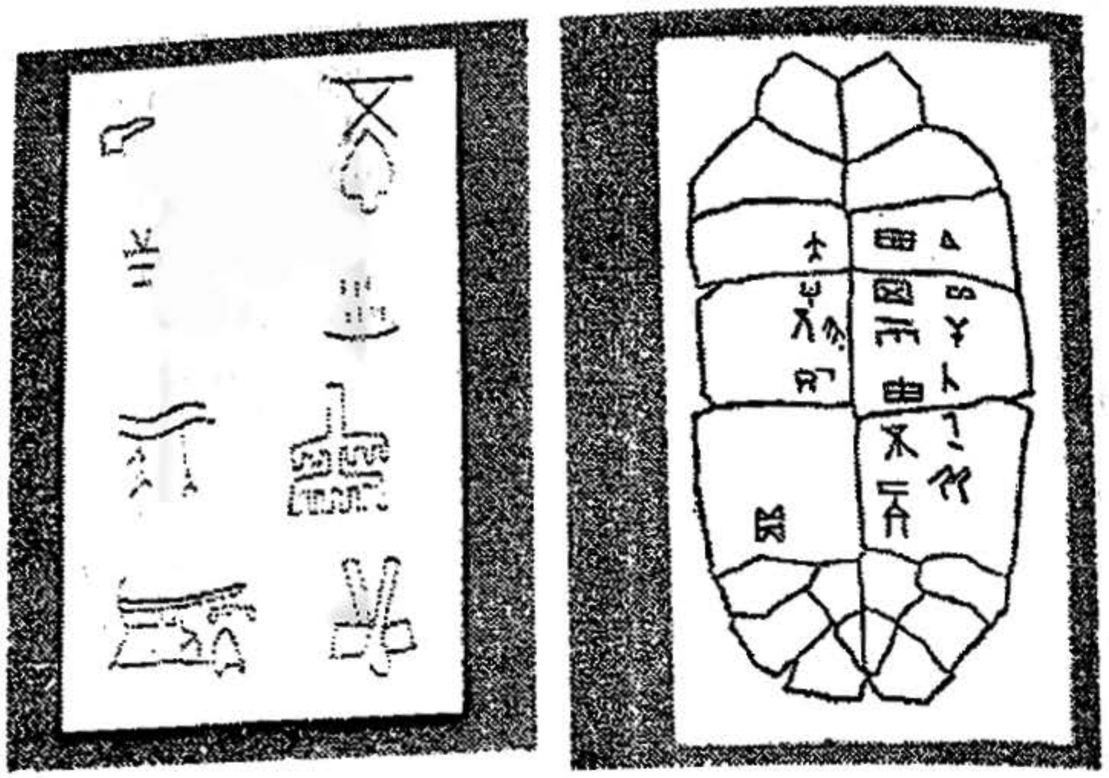

Exemple de scriere pictografică sumeriană

4.2 – Suporturi posibile pentru scriere

Majoritatea cercetătorilor au împărțit suporturile materiale folosite pentru primele scrieri de către om conform celor trei mari regnuri ale mamei natură: mineral, vegetal și animal. Era o soluție științifică foarte ușor de urmărit, în timp ce alți oameni de știință au împărțit aceleași suporturi ale începuturilor în ordinea aleatorie a folosirii acestora în timp –, deci de tip cronologic. În care caz se ivesc unele complicații, constatându-se că – la un același popor și într-o aceeași epocă – se pot întâlni mai multe feluri de materiale folosite amalgamat –, din varii motive, mai întotdeauna destul de plauzibile.

Iată însă că cercetătorul român Aurel Dâmboiu (v. *De la piatră la hârtie*, Ed. Științifică, București, 1964) renunță la procedurile antecesorilor și împarte suporturile pasibile scrisului în: Grupa I-a, materiale folosite aproape în stare naturală (piatră, os, frunză, coajă de copac, lemn ș.a.), cărora li se mai pot adăuga și cele produse de om pentru cu totul alte scopuri, dar care – fără prelucrări suplimentare – au fost ades adoptate scrisului (foi metalice, țesături textile ș.a.); Grupa II-a, materiale produse de om în scopul vădit de a fi folosite aproape exclusiv ca suport al scrierii (tăblițe de lut, pergament, papirus, huunul mayașilor, amata aztecă și, în ultimă instanță, hârtia).

Știm că prin „scriere" înțelegem atât „acțiunea" de a scrie, precum și „rezultatul" ei.

În mai toate cazurile, mărturii privind încercările omului pentru a-și materializa gândirea prin scris, ne-au parvenit – până acum – majoritar numai incizate în piatră (v. exemplificările anterioare). Dar nu doar pereții plani ai peșterilor sau blocurile mari de stâncă (uneori) nivelate au fost folosite de oameni, ci alteori și cele *in situ* pentru înregistrarea diferitelor inscripții. Curios, dar chiar și unele pietricelele de râu, în special cele plate, nu au întârziat să atragă atenția că ar putea contribui, și ele, la evoluția scrisului *„Care poate picta gândirea pentru a vorbi ochilor"* (v. Lucan – *Pharsale*, III, versul 220). Astfel, în Mesopotamia, asemenea pietricele negre purtau unele specimene de scriere de o formă pictografică foarte primitivă (realizate prin caractere pre-cuneiforme), iar vârsta le-a fost apreciată ca venind de prin anul 6.000 î.H. (v. *Monumentele Albastre*, cum sunt numite cele două piese expuse la *British Museum*).

Toată această trecere în revistă a unor generalități de fond am făcut-o deoarece aici, în munții Buzăului putem

afirma cu certitudine că avem de-a face cu o scriere foarte veche.

Scrierea respectivă este cu certitudine **antropică**, deoarece s-a realizat prin scrijelire: prin zgârieturi superficiale, dar repetate, făcute cu un obiect ascuțit sau tăios;

Scrierea are un caracter cert **intențional**, deoarece încearcă o comunicare făcută prin semne pictografice utilizate deja pe o arie largă de răspândire în timp și spațiu, de la Rodna (în nord), la Pescari (în sud) și de la Tărtăria (la vest), până la Basarabi (la est).

Scrierea trebuie considerată adresându-se interlocutorilor nu doar pe orizontală (ca de exemplu trăitorilor din spațiul imediat – poate de un tip academic, la gândirea de atunci), dar și pe verticală, pentru viitorime (dat fiind pregnanța însemnelor făcute pe piatră – dar și a utilizării cu precădere a pictogramelor). Vă rog să nu zâmbiți subțire la această afirmație, dar gândiți-vă și la pictogramele transmise în spațiu de contemporanii noștri americani – cu reprezentarea schematică pe racheta *Apollo* a „familiei umane", ca și a „sistemului nostru solar". Asta dacă voit excludeți *Capsula Timpului* de la Voroneț...

Cât despre scrierea pe piatră, reamintesc tuturor despre *Cultul Pietrei* la români, prin zicerea: *Mi-am făcut casă de piatră / Ca moartea să n-o răzbată*, ori de cealaltă zicere:

Am săpat piatră și lemn / Ca să las pe lume semn.

Despre toate astea am mai amintit și anterior...

Deci *Piatra cu Semne* așteaptă cu încredere dezlegarea misterului care o înconjoară.

Tăbliţele de lut de la Tărtăria

În anul 1961, arheologul român Nicolea Vlassa a descoperit la Tărtăria trei tăbliţe realizate din lut local (două dreptunghiulare şi una rotundă) care au fost desenate pe o singură parte, apoi zgâriate cu un obiect ascuţit pe lutul umed, după care au fost arse. Piesele au fost atribuite culturii Vinţa – Turdaş (localitate aflată la ~ 20 km de Tărtăria). Scrierea pictografică de pe tăbliţe a fost imediat asemuită cu aceleaşi semne pictografice din Sumer, Creta, dar şi cu cele din legendara Troie şi, cel mai important, e faptul că sunt cu cel puţin 1.000 de ani mai vechi decât oricare dintre ele. Cercetările au început printr-o decapare a unei locuinţe vechi (bordei), a unei vetre, ca şi a unor unelte din piatră pentru cultivarea orzului. Căutarea arheologilor era terminată, când, de sub stratul cel mai de jos al colinei, a ieşit la iveală şi o groapă umplută cu cenuşă în care se aflau statuete ale unor idoli străvechi, o brăţară de scoici marine şi respectivele trei tăbliţe din lut ars. De alături, au mai fost scoase la iveală şi oasele desmebrate, arse ale unui om matur, justificate de un sacrificiu uman. Sigur că imediat (a. 1965), unii specialişti – precum sumerologul german Adam Falkenstein, M. C. Hood ş. a. m. d. – au afirmat că: *„Negustori sumerieni au vizitat pe vremuri Transilvania şi că tăbliţele acelora au fost copiate de băştinaşi, dar aceasta nu i-a împiedicat să le folosească în ceremoniile lor religioase"*. Sigur că, ulterior, ideea străinilor s-a dovedit vulnerabilă, cu atât mai mult cu cât – oricum –, nu era posibil să se fi copiat ceva care... încă nu exista!

4.3 – Pezentare generală pentru *Piatra cu Semne*

Pentru a facilita înțelegerea problemelor legate de scrierea pictografică de la Colți, prezint în cele ce urmează copii după ambele fotografii originale puse la dispoiție de studentul Sabin Dorohoi, cu specificația că prima imagine (notată „I") cuprinde câteva din sublinierile noastre, iar cea de a doua (căreia i-am spus „Ia") a fost lăsată fără nici un fel de sublinieri.

Menționăm că ambele fotografii prezintă imaginea aceleiași *Pietre cu Semne* –, drept punct de legătură dintre ele putând fi luate cele două „stele" cu opt brațe (cruci interpuse), semn care se pare că ar data scrierea de la Colți (în fapt: Nucu) în urmă cu circa 6000 de ani, deoarece așa-zisa *Cruce Valahă* (doar cu șase brațe, arătând echinocțiile) e figurată o singură dată (fiind încă la începuturile ei). Ea, *Crucea Valahă*, apare abia de pe atunci, urmând să se generalizeze și să fie preluată (și dezvoltată) pe costumele populare.

Grafia semnelor de la Colți

Operația de ordonare a semnelor componente pentru scrierea din Munții Buzăului (așa-zis „de la Colți" sau așa-zis „de la Nucu") comportă prea mult spațiu tipografic pentru a fi redată într-un simplu material de prezentare –, mai ales încă nefinalizat.

Ceea ce ar trebui de precizat aici, este doar faptul că s-a impus concluzia că în marea lor majoritate (~ 90%) semnele respective se regăsesc în lucrările sistematizate de regretata arhitectă Silvia Păun în decursul anilor, astfel:

– *Grafia semnelor răbojului comparativ cu cea a unor scrieri vechi* (*Cântarea României* /1984);

– *Limba, sinteză a atributelor culturii* (idem, în revista *Cântarea României*, 11/1985);

– *Grafia semnelor răbojului comparativ cu cea a unor scrieri vechi*, Aurelia Bălan, material pentru Silvia Păun în revista *Transilvania*, 2/1986);

– *Identități europene* (Silvia Păun, *Album-studiu*, București, 1996).

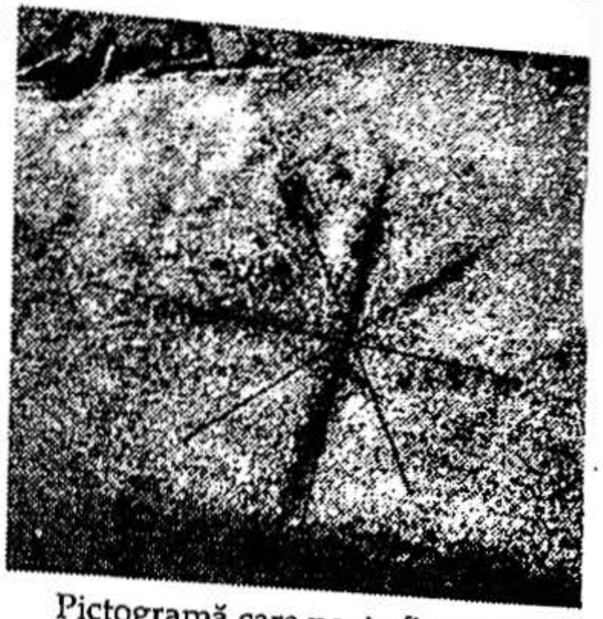

Pictogramă care poate fi regăsită frecvent în folclor

Cât despre descifrări, deocamdată nu poate fi vorba de așa-ceva și probabil va trebui să mai așteptăm pentru ca *generația în blugi*, doar ea să-și poată găsi timpul necesar disponibil pentru a pune totul pe calculator și a trage unele concluzii...

Istoricii-funcționari au alte lucruri mai serioase de făcut (!), iar noi nu ne permitem să facem (precum alții) divagații cu presupuse incantații sau chiar poezii pe o temă dată...

Totul ar fi măcar să conservăm cele descoperite și, reacoperindu-le sub un strat protector, să așteptăm unele vremuri mai prietenoase cercetărilor. Deocamdată, societatea *Getica* pentru studiul istoriei vechi și a realităților europene, a fost pusă la curent cu descoperirea acestor scrieri din Munții Buzăului pe data de 17 aprilie 2010 printr-o comunicare, preluând problema în studiu.

Aceasta ar fi și motivația pentru care, după cele două imagini de ansamblu ale „Pietrei cu Semne" de la Colți, am adăugat câteva imagini cu detalii ceva mai reprezentative, care au fost găsite și în alte situri arheologice:

A) Pictograma „Cruce încadrată", e considerată un semn-mesaj dacic (ca și la etrusci), el apărând pe Răboj, la Turdaș-Tărtăria și la Slon-Ditrău. Poate semnifica Soare, Lumină, Bine ș.a. Dacă axul crucii întrece cadrul, asta poate însemna o acțiune (dinamică: Bine » Binefacere), iar prelungirea cadrului poate avea și alte conotații.

B) Pictograma „Frunză de Brad", e considerată un semn-mesaj dacic (ca și la etrusci, la Valcamonica), el apărând în mod evident pe tăbliţele de lut de la Tărtăria, la Chindia, ca și la Basarabi.
Poate semnifica Traiul, Viața (în context dinamic: Trăirea, Viețuirea).
Aici regăsim asocieri cu „Cercul" (v.), odată punctat central (protecția solară), ușor de regăsit pe Răboj, la Fereastra Chindiei (v.), ca și pe megalitul carpatic de la Gura Haitii.
Forma-mesaj „Cerc" mai poate fi găsită la Turdaș-Tărtăria, la Slon-Ditrău, sau Basarabi.

C) Detaliu de pe „Piatra cu semne" de la Colți, pentru eventuale documentări.
Aceasta este în mod cert o scriere antropică, de epocă –, nicidecum o făcătură.
Reamintim că s-au mai găsit încă două asemenea pietre –, dar care nu știm să fi fost memorizate fie măcar cu mijloacele electronice comune, folosite pentru aceasta.
Autoritățile își justifică delăsarea prin vremurile de criză economică pe care le trăim, omițând însă realitatea că nu au făcut mai nimic nici pe așa-zisele vremuri de prosperitate, când totuși se mai putea face câte ceva.

Rolul prezentei expuneri este doar acela de a atrage atenția că undeva, prin Munții Buzăului pe care odinioară i-am bătut cu pasul, mai există relicve de neprețuit ce vorbesc despre trecutul nostru –, delăsarea făcând ca ele să se piardă: încet dar sigur!

Poate, totuși, cineva va lua un set de minime măsuri, înainte ca unii din speța *Tanța & Costel* și să-și „nemurească" platitudinile pe acele pietre care ar face fala marilor muzee.

Încheiem aici periplul făcut prin fascinanții Munți ai Buzăului, din păcate realizat doar în mod virtual (sublinierea noastră), sperând însă la mesajul afișat în *motto*...

Imaginea I

Imaginea Ia

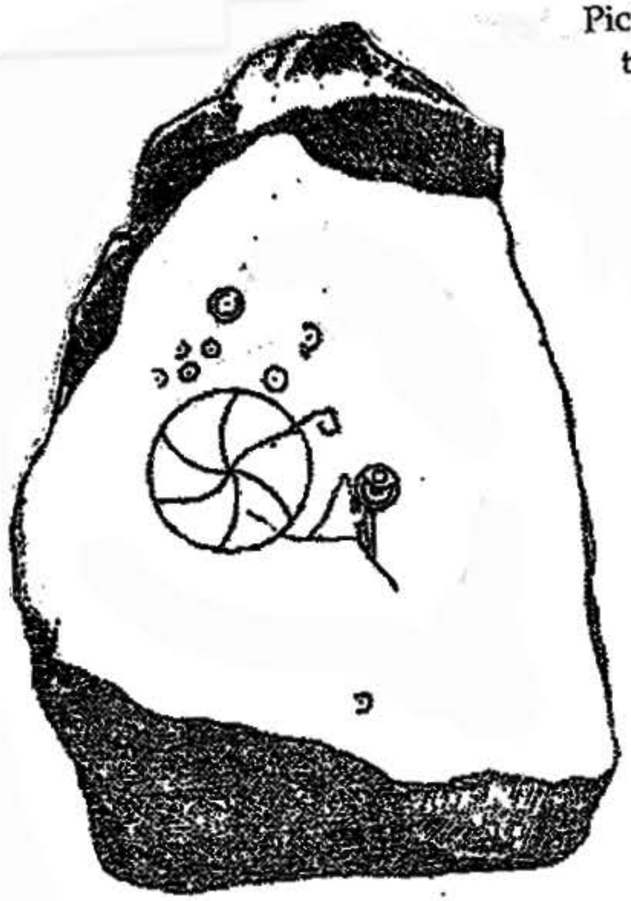

Pictogramele de pe megalitul *Gura Haitii* (Rodna)

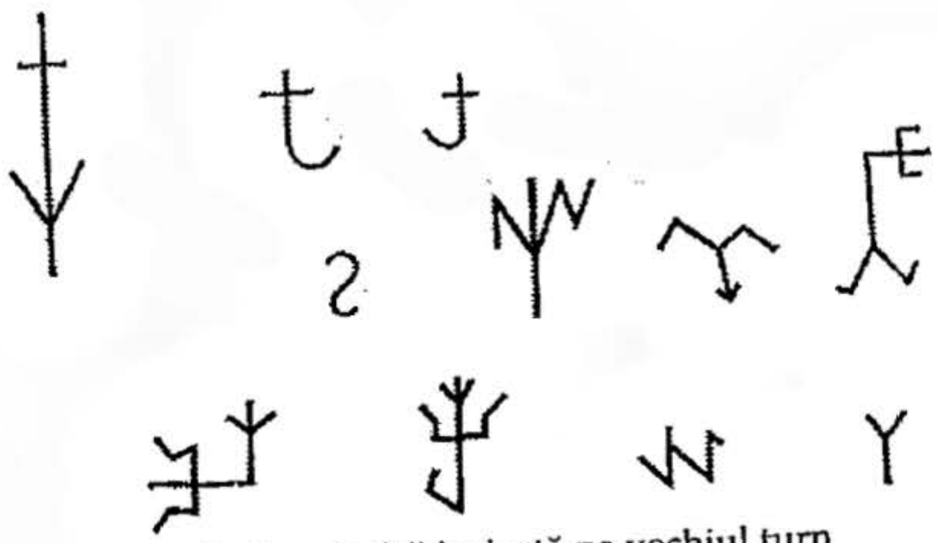

Scriere dacică incizată pe vechiul turn de la intrarea în mănăstirea Voroneț

Capitolul 5

Și clare-s pentru mine enigmele-ncâlcite
(Mihail Eminescu – *Magul călător*)

Enigma de la *„Pietrele Rotării"*

*Printre vestigiile rupestre din Munții Buzăului se pot număra și **„Pietrele Rotării"**, lângă **Firida**, de ambele ocupându-ne în acest capitol –, deoarece aici avem de-a face cu un ansamblu ceva mai deosebit care odinioară stârnise o adevărată patimă prin impunerea ideii că, pe aici pe undeva, ar fi nenumărate mostre rămase rezidual dintr-o scriere extrem de veche similară întrucâtva acelor antice scrieri de tipul cuneiform!*

Zvonul despre o scriere foarte veche, desigur „dacică" (!), aflătoare undeva pe la *Pietrele Rotării* începuse să circule insistent imediat după începutul secolului trecut, impunându-se și în mediile cele mai elevate –, astfel că prin anul 1906 istoricul Nicolae Iorga s-a hotărît să se urce într-o birjă la Vălenii de Munte și să pornească spre Starchiojd, direct către munte, pe știuta cale a Nordului, spre a se lămuri personal asupra veridicității unor asemenea zvonuri insistente care începuseră să-i dea, până și lui, oarece insomnii; chiar dacă Iorga era îndeobște considerat ca un adevărat stoic...

5.1 – Un romantism târziu...

Cert este că pe la începutul secolului trecut, mai toată intelectulitatea fusese afectată de acea boală numită generic romantism, boală destul de curioasă în care-i vedem pe majoritatea elevilor culegând folclor pe caietele lor *dictan-*

do și mulți profesori dorind obsesiv să descopere „scrierea dacică", ca să nu-i mai punem la socoteală pe arheologii care căutau febril mormântul marelui poet latin Ovidiu, acela care – o știau ei prea bine – scrisese un poem în limba geților:

„... Et Getico scripsi sermone libellum,
Structaque sunt nostra barbara verba modis."

Nu ne mai ostenim să încercăm traducerea acestor versuri din *Pontice* (capitolul IV), deoarece mai toți românii am moștenit acestă limbă „paternă" chiar de la însuși Bădica Traian, iar nu o oarece mult prea grabnic părăsita limbă maternă, așa cum obișnuiesc să susțină mai toți nepricepuții de pe aiurea...

Și astea toate în ciuda faptului că, pare-se, însuși Ovidiu nu prea știa în care limbă își scrisese propriile-i versuri (!?), fiind considerat de localnicii „barbari" (numiți așa pentru că purtau barbă și nu se rădeau, precum romanii) drept un poet... get –, întocmai așa cum sună proprii sale afirmații din *Triste*, capitolul III:

„Et videor Geticis scribere posse modis."

Da' chiar, oare, cum ar trebui să traducem – pe limba noastră – grupările de poezii: *„Ponticele"* și *„Tristele"*?

Personal, mi se pare și astăzi destul de curios motivul pentru care în Germania sau Anglia eram adeseori luat drept italian atunci când vorbeam românește –, și mereu m-am întrebat cum oare le suna geților pe acele vremuri poeziile ovidiene? Mai ales că toate astea se întâmplau cu circa două mii de ani în urmă –, deci cu mult mai aproape de timpurile când triburile geto-dace „roiseră" spre acel *El Dorado* al unor mirifice ținuturi cu mult mai calde și au ajuns până în Latium, ba chiar până către tocul cizmei italice...

Răspunsul pare că l-a dat însuși Ovidiu, cel poreclit „Nasone", adică... Năsosul:

„Ah, mi-e rușine-a spune: am scris în graiul getic,
Cuvintele barbare le-am pus în vers latin!
A și plăcut poemul: tu poți să mă feliciți:
Aici între sălbatici am nume de poet!"

Dsfășurarea respectivului romantism. Sigur că nimeni nu era împiedicat pe atunci să spere că ar putea să dea din întâmplare, cumva, peste poemul latinului Ovidiu tradus pe limba geto-dacilor –, chiar dacă așa ceva ar echivala cam cu o consultare a unui dicționar moldo-român inventat de comuniștii panslaviști ai zilelor noastre...

Cât despre mormântul poetului, mărturisesc că posed printre fișele cu care lucrez, trei semnalări cu articole din ziarele vremii prin care periodic se trâmbița găsirea câte unui mormânt al marelui poet latin –, din păcate, cu toatele dovedite ca fiind nejustificat atribuite. În vreme ce e destul de probabil ca acel mormânt, posibil modest, să fie undeva pe Insula Ovidiu, singura din Siutghiol –, pe atunci bogată în vegetație și situată în plină mare, deoarece toate astea se întâmplau înainte de înnisipările de la Mamaia, Histria ș.a.

Mărturisesc realitatea că și eu am fost atins în tinerețe de undele întârziate ale acestui romantism al începutului de veac, dintotdeauna bănuind că geto-dacii vorbiseră o limbă nu cu mult diferită de a romanilor –, din moment ce i-au fost atât de ușor aplicate legile metrului antic. La această concluzie ajungând dealtfel oricine, prin simplul raționament că Ovidiu a trăit doar nouă ani la Tomis și – fiind depozitar al unei culturi superioare – nu era posibil să reușească în acel prea scurt răstimp o vorbire fluentă într-o limbă structural diferită, dacă versificarea nu i-ar fi fost mult ușurată de sigure similitudini lingvistice.

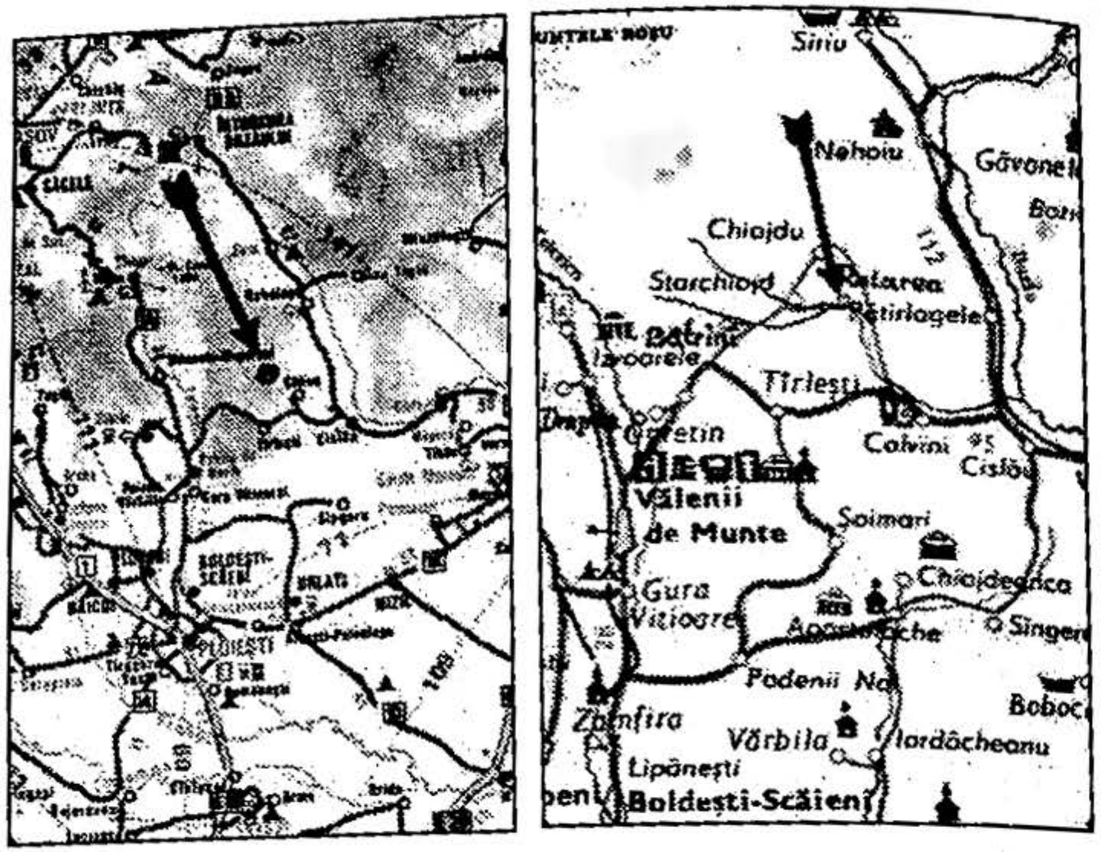

„Pietrele Rotării", încadrare în zonă

Ca să ajungi la „Pietrele Rotării" va trebui să pleci de la București direct spre Nord, spre Ploiești-Vălenii de Munte, pentru ca – după ieșirea din Văleni – să faci la dreapta și după ruinele castrului de la Drajna să ajungi la Starchiojd; de unde drumul nu mai poate continua deoarece ai ajuns la poalele munților Siriu-Ciucaș, unde este apa **Bâsca fără Cale** –, adică de unde nu mai există nici un fel de „cale", înfundându-te în... munte.

Dar, nu apuci să intri în Starchiojd, fiindcă după podețul de peste apa **Slimnic** (un afluient al râului **Bâsca Chiojdului**) va trebui să renunți și la bruma de șosea de până aici și, mergând fie pe drumeag, fie prin apă, să ajungi la **Rotarea**.

Denumiri de așezări precum Brădet, Gresia, Cătina, Corbu ș.a. ne arată că te vei înfunda curând în munte, către Tabla Buții. Alte numiri de așezări omenești ca Bătrâni, Zimbraru, „Star"Chiojd, ne spun și ele despre vechimea locurilor acestora, precum și a depozitelor celebre de microliți din zonele Homoriciu, Izvoarele sau Bratocea. Ca să nu uităm ca la Drajna de Jos s-a descoperit un important depozit de bronzuri de pe la sfârșitul epocii bronzului – din perioada războiului Troian – iar la castrul roman de la Drajna de Sus (ars prin anii 117-118) au fost găsite ștampilele legiunilor: I-a *Italica*, a V-a *Macedonica* ș.a.

Dealtminteri, cu siguranță că limba geto-dacilor era aproape la fel de evoluată, din moment ce „traducătorul" – un poet consacrat, și de o mare subtilitate – a reușit să dea expresie unor idei politico-religioase complicate; asta deoarece știm că acel poem redat în limba getică fusese scris în cinstea familiei imperiale romane.

Rămas și ulterior tributar unor asemenea juvenile speranțe, dar prizonier vechilor gânduri și pornind de la premize ceva mai științifice, am continuat să fiu atent la orice denumiri care conțin în ele posibilitatea unor cât de cât eventuale lămuriri în analizarea scopului propus. De aceea toponime ca „Piatra Scrisă", „Piatra Grăitoare", „La Scrisură" sau „Masa lui Troian", întotdeauna mi-au captat atenția, stârnindu-mi interesul. Poate de aceea nu am reușit să rezist invitației profesorului Călin Turcu din Vălenii de Munte ca în intervalul 1975-1980 să facem împreună două excursii științifice la „Pietrele Rotării".

5.2 – Zona Rotarea

Despre un loc numit „Pietrele Rotării" auzisem deseori. Însăși denumirea acestuia îmi stârnea interes din mai multe motive. În primul rând, pentru faptul că era vorba de un toponim ce indica un loc, o zonă, al cărui punct specific îl constituia niște pietre. Și nu pietre definite la modul general: mari sau mici, arse ori fulgerate, ci ele – se preciza toponimic – erau asociate de o „rotire". Fie că pietrele se roteau, fie că pe ele (sau în preajma lor) se desfășura o rotire a ceva, ori a cuiva. Poate că era vorba de un calendar sanctuar rotund, ori de un loc de horă –, care de fapt tot rotiri înseamnă că sunt. Însăși geneza denumirii, posibil sugerabilă numai la fața locului, mă frământa. În al doilea rând, fusesem informat că prin preajmă s-ar afla și alte microforme de relief purtând denumiri cel puțin tot atât de

bizare, precum: „Masa lui Troian", „La Trepte", „Culmea Râmei", „La Strajă", „Firida" și altele, pe care urma să le identific și să le cercetez la Rotarea.

În plus – și poate asta mă atrăgea cel mai mult – auzisem că acolo era încrustată pe stânci o scriere foarte veche, de tip cuneiform, pe care încă nimeni nu o descifrase. Se adunaseră în timp suficiente informații care se constituiau în tot atâtea motive să nu mai zăbovim și să pornim cercetarea despre care vom relata, chiar dacă, în final, rezultatele nu au fost pe măsura așteptărilor.

Trebuie considerat că epuizarea unei piste, deci lămurirea ei, face parte din însăși metodica de ansamblu a cercetării și că, deci, trebuie să abordăm și să epuizăm toate urmele care ar putea duce la clarificări –, indiferent de rezultatul obținut. Iar asta, deoarece ca metodă de lucru, chiar un rezultat negativ înseamnă încă un pas făcut în lămurirea unor istorii neelucidate.

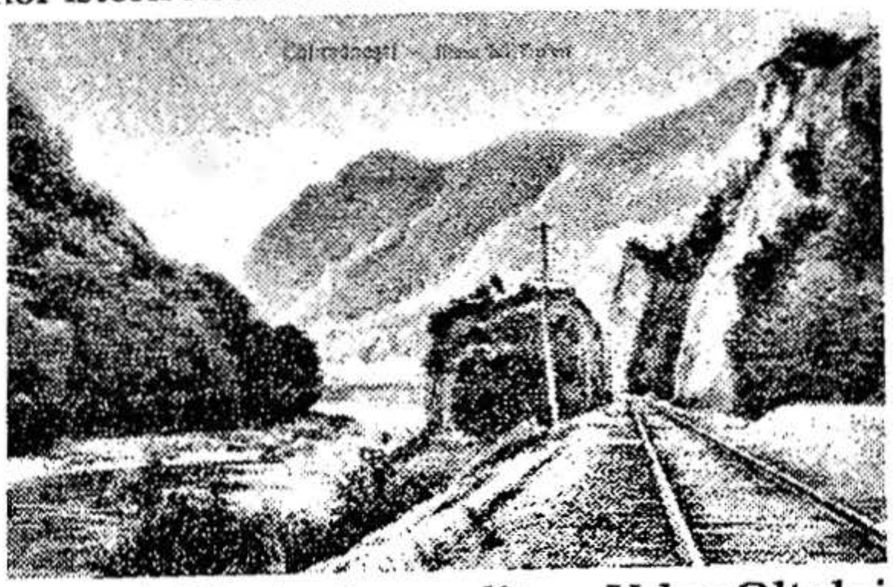

„Masa lui Traian" megalit pe Valea Oltului

Apare destul de curios „dublarea" ansamblurilor aflate pe cele două văi: „Masa lui Troian" pe Rotarea, cu „Masa lui Traian" pe Olt, sau „Firida" pe Rotarea, cu „Peștera lui Traian" pe Olt. Ansamblurile de pe Olt sunt acum inundate, cele de pe Rotarea sunt acum uitate (Ambele cărți poștale ilustrate « v.» au aparținut regretatului preot Dumitru Bălașa)

Vedere generală spre „Masa lui Troian"

În dreapta e apa Slâmnicului, în fundal se zărește o altă „davă" din acele vremuri ale „oamenilor mulți", în stânga se termină promontoriul de piatră din „Culmea Râmei" prin „Masa lui Troian" după care e „Firida" și „Pietrele Rotării", iar drumeagul trece – așa cum se vede – pe sub întreg ansamblul, între culme și apă

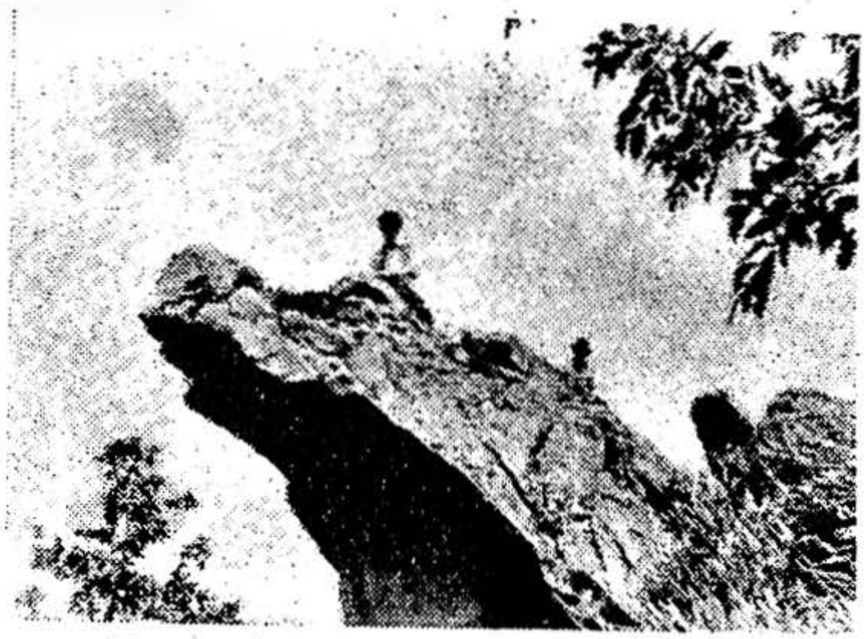

Punctul de belvedere „La Strajă"

Poziția dominantă de pe „Culmea Râmei" permitea supravegherea întregii zone

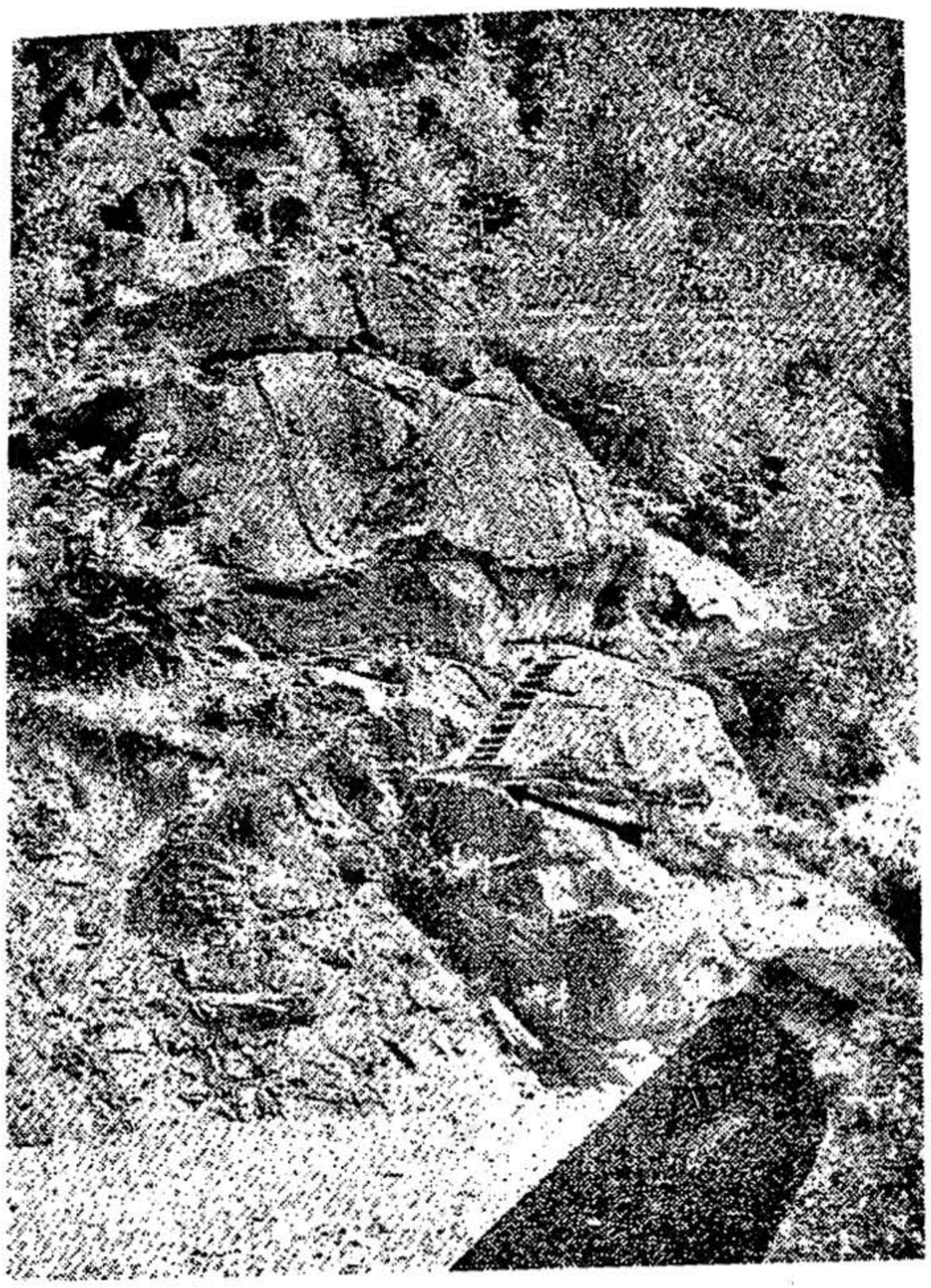

Detalii de la „Masa lui Troian"
Se pot observa foarte bine stâncăriile ce coboară din „Culmea Râmei", cu platoul pătratic de la „Masa lui Troian" și treptele de piatră care vin de... nicăieri, spre a conduce iar către... nicăieri!

Civilizația pietrei. Cu prilejul altor peregrinări desfășurate prin această interesantă zonă subcarpatică pentru a mă lămuri în ceea ce privește delimitarea unor arii de răspândire a microliților (v. Silviu N. Dragomir – *Alte istorii neelucidate*, Buc., 2010), luasem contact și fusesem frapat de o foarte dezvoltată cultură a lemnului care însoțea – mai întotdeauna – și cultul pietrei la români.

Se poate remarca faptul că și în cântecele populare piatra e luată ca un element definitoriu pentru perenitate –, întocmai precum o supremă referire la eternitate. În acest context se încadrează zeci și zeci de strofe de genul:

„Am cioplit piatră și lemn
Ca să las pe lume semn".

Sau, așa cum rezultă din cântecul cules și „trăgănat" pe vremuri de neuitata culegătoare de folclor, Ileana Sărăroiu:

„Frunzuliță trei alune,
Dac-aș ști că mor ca mâne,
Mi-aș face-o casă de piatră
Ca moartea să nu răzbată.
Dacă moartea bani ar vrea,
Mi-aș vinde și cămașa.
Însă moartea nu vrea bani,
Ia copii și oameni mari.
Nici pe mine nu mă iartă,
Că sunt om, nu sunt de piatră".

Deci omul e trecător prin viață, pe pământ, față de piatra care rămâne în veșnicie...

Urmărind încadrarea în zonă. După ce am intrat în Starchiojd și aproape înainte de a intra în comună, părăsim asfaltul imediat la dreapta după podețul de peste apa Slâmnicului (micuțul afluent al Chiojdului, care la rându-i

se varsă în Buzău la Gura Chiojdului) și căruia cei mai mulți localnici tot Rotarea îi zic. Drumul, bătut și pietruit natural cu prundișul aflat din belșug în albia pârâului însoțitor, merge adeseori prin apă –, dar drumeții pot să treacă și pe punțile sau podețele aflate din loc în loc.

După un mers de aproape o oră, valea se deschide tot mereu iar pășunile verzi și bogate urcă până sub poala pădurilor aflate la câteva zeci de metri de o parte și de alta a firului văii. Din stânga, o culme bogat împădurită, coboară retezat spre pârâu. Este „**Culmea Râmei**" (sau „Culmea Romei"?), un deal vârtos care se termină spre apa Slâmnicului (sau a Rotării?) printr-un impresionant promontoriu de piatră. În partea cealaltă, spre nord, mărețul deal „Culmea Râmei" coboară spre apa Bâsca Chiojdului în localitatea „Râma", denumire venită nu de la banalul vierme (râma anelidă), ci de la „Râm" = „Roma" (va trebui să ne amintim de spusele cronicarilor moldoveni care susțineau sus și tare: *„Noi de la Râm ne tragem"*!).

Din ancadramentul stâncos pus în discuție, cea mai mare (dar și unitară) piesă, destul de impresionantă și parcă anume fasonată pătratic, se numește „**Masa lui Troian**" (sau a lui Traian?) –, iar fără să vrei denumirea te poartă cu gândul la cealaltă masă, a lui Traian, acum aflată undeva sub apa lacului de acumulare de pe Valea Oltului. Tot pregeți la care dintre cele două mese putea să stea împăratul roman atunci când a trecut Carpații spre Ardeal. Că pe aici, prin vama Buzăului, pare că a trecut doar un corp destul de redus al armatei romane care trebuia să cadă în spatele geto-dacilor de la Sarmisagetuza-Regia. Or, poate fi vorba de altă căpetenie a vechilor traci cu numele de „Troian". Dar, poate fi și o simplă meteoră a sătenilor noștri care-și văd peronajele istorice „pietrificate" în „Masa lui Vodă", „Masa lui Pintea", „Masa Tătarului", „Scaunul Dochiei" ș.a.m.d.

Tot aici se află și „**Firida**", un refugiu antropic amenajat –, cel mai îndepărtat vestigiu rupestru din zona Buzăului (v. Silviu N. Dragomir, *Istorii neelucidate*, București, 2007).

Deasupra mesei, pe culme, lângă un fel de fort natural, o stâncă mult ridicată permite un loc optim de supraveghere a împrejurimilor numit – în mod curios – „**La Strajă**" (v.). Din păcate, la cutremurul din anul 1984, megalitul „La Strajă" s-a surpat.

Ajunsesem, deci, la ținta călătoriei noastre.

Pe-un picior de plai / Pe-o gură de rai... Într-adevăr, întreaga zonă respectivă poate să fie circumscrisă unei adevărate strategii tribale. Apa se află la îndemână, iar stâncile plate permit desfășurarea unor activități obștești, la vedere –, iar în cazul unei primejdii semnalate de la strajă, retragerea e perfect asigurată pe culmea Râmei, unul din dealurile muntoase ce formează marele promontoriu numit (deloc întâmplător) Zmeuret. Aici nu doar urșii, ci și oamenii pot să rămână mult și bine la o primă fază de simpli „culegători". Chiar și pășuni bogate sau terenuri de agricultură stau la îndemână pentru a fi cultivate fără deosebite eforturi.

În schimb, nici o locuință nu se mai află astăzi prin aceste locuri parcă definitiv și cu totul abandonate. Chiar întrebi – și te întrebi – de unde puteau să vină toate aceste curioase denumiri, cam ne la locul lor, sau acele amenajări cu trepte care nu par să ducă nicăieri –, mai ales că aproape nimeni nu mai tulbură liniștea unor spații ajunse în uitare încă de pe vremea bătrânului Eden, a Raiului, în care rar mai pătrund acum păstorii, iar asta, numai din când în când.

Par să aibă dreptate cei care susțin că aici s-a aflat odinioară primul și cel mai vechi pământ locuit: biblica „Țară Havila" –, în care Moise (v. *Facerea*, prima carte a Bibliei, Capitolul 2, Paragrafele 11-12) spunea că: *„Aurul din țara aceea este bun, tot acolo se găsește bdeliu și piatră de onix"*. Că

„Havila" înseamnă, printr-o simplă anagramare, cuvântul „Valahi" –, iar „bdeliul", adică chihlimbarul biblic, se află peste tot pe aici, precum acasă la el (v. *Colecția muzeală „Colți"*, situată doar la o aruncătură de băț, unde este amenajat singurul muzeu din lume dedicat numai chihlimbarului). Cât despre onix, ori de opulentul aur, întrebați-i mai bine pe pripășiții conchistadori romani să vă destăinuie motivația pentru care au bătut atâta amar de drum și or fi dat atâtea lupte...

Marea dezamăgire. Fiind vorba despre o excursie de studii a unor amatori, pornită doar pe urma unui extras din periodicul *Neamul Românesc* din anul 1906 al istoricului Nicolae Iorga și realzată cam după zvonuri, toată acțiunea a fost – prin acel an 1975 – destul de... bâjbâită.

La început nu prea ne-am dat seama pe unde se află enigmatica „scriere". Fiindcă nici nu știam unde s-o căutăm și, de fapt, nici nu recunoșteam în acel amalgam de grohotiș litic care să fie celebrele pietre de la Rotarea –, chiar dacă ajunseserăm deja la ele. Inițial, ni se dăduse doar o destul de vagă indicație: *„Mergeți pe drumeag, de-a lungul Rotării* (de fapt apa Slâmnicului) *și o să vă împiedicați de ele"*!

Un cioban aflat prin preajmă ne-a confirmat denumirile acelor locuri și apoi ne-a îndrumat să ne cățărăm la „scrisură". După ce ne-am urcat cu chiu cu vai la grupul de stânci din dreapta „Mesei lui Troian" am ajuns chiar în fața căutatelor pietre „scrise".

Se părea că meritaseră deplasarea.

Pe câteva zeci de stânci, anume pe fețele lor perfect plane (v.), provenite probabil prin spargerea marilor blocuri în falii verticale, se afla exact ceea ce visasem. Eram chiar în fața celebrei scrieri de la Pietrele Rotării. Ea consta în mii și mii de semne foarte regulate, perfect păstrate în timp și semănând izbitor cu o scriere cuneiformă care se înșiruia regulat pe rânduri și coloane –, de parcă totul

fusese special aranjat de sârguincioșii scribi antici. Dar, imediat după primul contact am început deja să devenim circumspecți la o asemenea bogăție de material epigrafic. Șocul entuziasmului a fost – treptat – înlocuit de temeinicia unor suspiciuni.

„Scrierea", prea clar și frumos înșiruită, erau suspect de uniformă și cu o așezare ilogică. Chiar fără să fii specialist, totuși fenomenul putea fi închipuit măcar. Procesul de pietrificare a surprins straturile de o anume vegetație pe care le-a înglobat în masa viitoarei pietre. Iar atunci când stânca a crăpat din varii motive, despicătura respectivă a urmărit zonele de minimă rezistență și a expus vederii tocmai acele tipare ale vegetației angrenate în rarul fenomen al unor timpi aflați încă pe vremea copilăriei Pământului.

De altfel, fotografiile profesorului Călin Turcu pot fi concludente în această privință.

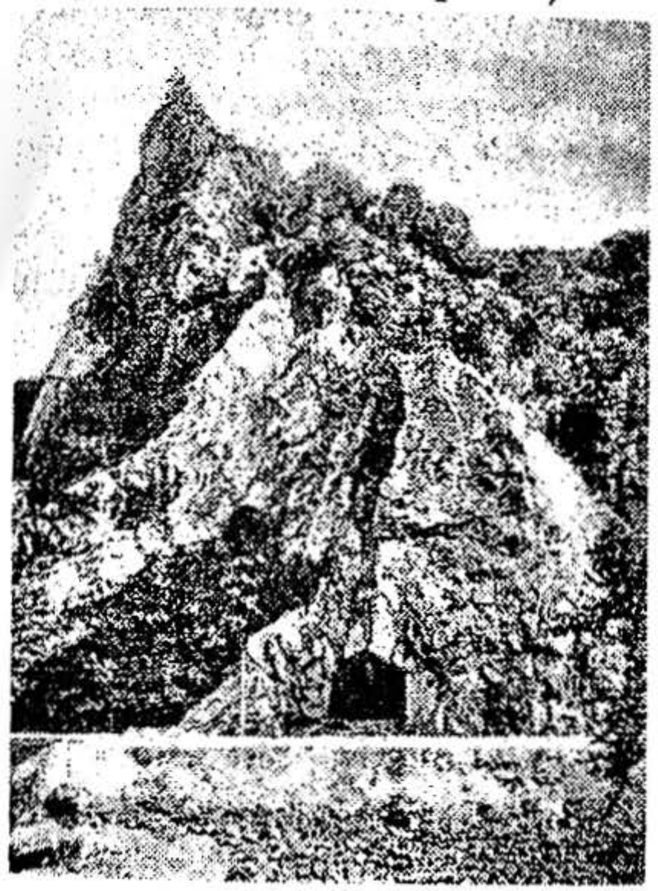

„Peștera lui Traian"
Veche peșteră – prezentând certe urme de prelucrare antropică –, aflată pe Valea Oltului în aval de formația „Masa lui Traian". Ambele situri sunt azi inundate
(CPI: Preot D-tru Bălașa)

5.3 – La „Pietrele Rotării" mai există, totuși, enigme

Am arătat inițial că prima sursă care a stat la baza excursului făcut împreună cu profesorul Călin Turcu din Vălenii de Munte pentru elucidarea problemelor legate de „scrierea" de la „Pietrele Rotării" au fost notele lui N. Iorga. Aflasem și că marele istoric – în urma verificării personale – clasificase informațiile ca fiind improbabile unei scrieri. Însă, în plus, mai aflasem și că Iorga nu văzuse direct, cu proprii săi ochi scrierea respectivă, ci pusese pe un ciobănaș aflat pe acolo cu oile să-i copieze acele „semne" abracadabrante –, deoarece nu reușise, la vârsta lui, să urce până sus la pietre. Cum savantul nu a înțeles nimic din mâzgălelile micuțului cioban, i-a dat acestui ajutor de ocazie o coală mare de hârtie explicându-i cum să realizeze o imprimare mult mai sigură prin calchiere cu latul plumbului.

Dar, dacă Nicolae Iorga se înșelase?

Dum spiro, spero! Datorită acestei caracteristici umane am pornit în excursul nostru.

Realitatea e că împotriva dezamăgirii pricinuite prin infirmarea existenței unei scrieri aici, la Pietrele Rotării, nu am regretat niciodată cele două drumeții făcute în tandem prin anii 1975 și 1980. Ba, chiar aș dori să mai merg odată pe acele meleaguri și să încerc să pătrund cu ochii minții care ar fi sensul acelor trepte săpate meticulos în stâncă și care ar fi explicația celor trei găuri *in situ* dispuse încă din antichitate direct în „Masa lui Troian" și care astăzi aș crede că pot ști cărui fapt se datorează. Însă tandemul nu mai poate funcționa din cauză că „profesorul" s-a grăbit să urce dincolo de munții pe care-i cutreeraserm împreună pe vremurile când am găsit megaliții pierduți din Bucegi ("Piatra Arsă"), Lotru ("Piatra Cântătoare" de la Ștefleşti) sau Vrancea ("Masa lui Vodă"), ca și carierele romane de la

Istrița, sau monumentele rupestre din Munții Buzăului ori terenurile cu trovanți de la Izvoarele, Homoriciu, Baba Runca, sau Cozia. De asemenea ar trebui lămurite în satele dimprejur toponimia locurilor și să văd dacă ar putea fi stabilită o legătură între toate acestea și diversele povestiri din folclorul local.

Pentru că aici la Pietrele Rotării se mai ascund, totuși, unele enigme. Una dintre ele poate fi însăși denumirea care conduce la o atât de misterioasă „rotire" –, precum și o posibilă semnificație a acesteia. Iar alta s-ar referi la însăși denumirea dată respectivei „scrieri" care ar putea conține un mesaj despre timpuri și locuri ce aveau odinioară cu totul altă față și o altă măsură a lucrurilor, desemnând – poate – referiri la o civilizație de foarte mult timp apusă –, pe care noi în zadar am încerca să o descifrăm prin felul nostru sumar de gândire a cuvântului „scriere", luat *stricto-sensu*. Oare țăranul român, atunci când spune că jivinele își „scriu" urmele (vulpea, lupul, ursul, mistrețul ș.a.), chiar să creadă el într-un „alfabet" anume? Și pe de altă parte, când el, același țăran, doar „citește" urmele lăsate, le citește el oare alfabetic, în sensul în care noi gândim așa-ceva?

Nu cumva ar fi vorba în acest caz doar de un fel metaforic de a gândi? Trebuie să fim foarte atenți la metaforele țăranului nostru – figuri de stil care nici nu prea există! – și asupra cărora ar mai trebui făcute unele atente analize! Fiindcă, în fapt, este vorba nu de așa-zise metafore, ci de simple și necunoscute (poate doar nouă!) convenții...

Și pentru că, la focul de tabără, am auzit și povestea „Pietrelor Rotării" – dar, din păcate, nu am fost pe atunci suficient de atent pentru a o transcrie și a nota martorul care ne-a expus-o – o redau pe scurt, urmând să adaog ulterior un amănunt care mi-a scăpat pe atunci, dar care astăzi, mă lasă pur și simplu *Bouche bée*.

Mitul unei populații dispărute. Odinioară trăia pe aceste locuri un neam de oameni luptători și prădalnici. Deosebiți ca trai, și ne-amestecători cu ceilalți locuitori aflați în preajmă –, dar cărora niciodată nu le pricinuiau vreun rău. Acești luptători plecau în lungi expediții de jaf fie dincolo de Dunăre, fie dincolo de munte, aducând cu ei prăzi bogate și tot felul de lucruri prețioase pe care le tot adunau într-o peșteră săpată în stâncă. La gura peșterii au pus o piatră mare și lată care prin rotire astupa, la un semn, intrarea.

Apoi, dar tot de mult, acei luptători nu s-au mai întors din expediția făcută dincolo de Dunăre. Nici unul nu s-a mai întors. Și nici vreun trimis de-al lor nu a mai venit să le dea de știre celor rămași acasă. Ai lor, au așteptat cât or mai fi așteptat, iar apoi au plecat cu toții după ei. Și nu s-au mai întors. Nici unul din acel neam nu s-a mai întors vreodată.

Localnicii care cunoșteau piatra care se rotea spre a deschide ascunzătoarea, nu au reușit niciodată s-o mai urnească din loc. Pasămite, ei nu știau nicicum semnul pietrei rotitoare. Mulți au încercat acest lucru de-a lungul timpului, dar nimeni nu a reușit să ajungă la bogățiile din adâncuri.

Acele bogății nemaivăzute stau – dacă mai stau și acum –, ascunse în măruntaiele pământului. Oricum, nimeni nu poate ști cu siguranță care să fie situația, dar vizibil e faptul că toată zona a fost (și este încă) scormonită de căutătorii de comori –, ceea ce atestă veridicitatea acestei povestiri cu iz de mit.

Am văzut și noi acele gropi – unele dintre ele proaspete – făcute de căutătorii de comori. Am văzut și noi piatra „rotării" –, dar n-am cunoscut nici noi scrierea, cheia care ne-ar putea conduce la acele fabuloase comori adunate în munte (dacă or mai fi).

Miturile primordiale. *„Mitul nu e decât un simbol, o hieroglifă, care nu-i de ajuns că ai văzut-o, că-i ții minte forma... ci ea trebuie citită și înțeleasă"* (v. Mihail Eminescu – ms. BAR nr. 2.257).

O asemenea poveste despre o întreagă populație plecată (*în corpore*!) și care nu a mai revenit vreodată *ab origine*, nu pare să frizeze doar *mitul eternei reîntoarceri*, ci ne apare că ar fi chiar inedită (!), deoarece personal nu am întâlnind-o până aici la Pietrele Rotării. Din păcate, pe atunci (prin anii 1975-1980) am considerat că ar fi numai o banală poveste de adormit copiii și, ca atare, am tratat-o astfel. Păcat, deoarece tocmai dădusem peste unul dintre miturile primordiale...

A trebuit să întâlnesc la București, cu ocazia celui de al X-lea Congres de Dacologie, pe Ioan Câmpan pentru a lua la cunoștință că Poetul notase în manuscrisul 2.290 că: *„Alexandru cel Mare merge în Indii, unde reșed în Himalaya zeii daci; acolo el întâlnește pe Dochia și de la Zamolx învață înțelepciune"*. Iar autorul lucrării *Eminescu, Magul călător* a subliniat așa ceva, astfel: *„în lipsa, pe atunci, a informațiilor istorice despre migrarea spre răsărit, în roiuri umane pornind din arcul carpatic, a unui străvechi popor autohton, acum vreo 5-6.000 de ani, trecând prin Sumer, Tibet etc. Ni se arată că lucrări savante documentate au apărut, pe acest subiect, la ani după moartea poetului. De unde știa Eminescu?"*. Dealtminteri, până și I.L. Caragiale comenta câte ceva: *„Am petrecut toată ziua împreună, mi-a vorbit despre India antică, despre daci..."* (v. *În Nirvana*).

Poetul, precum Părintele Dumitru (cel care plasa Vechea Romă aici, la noi, în Dacia), dealtfel ca și câțiva alții, erau – vezi bine! – printre inițiați.

Dar, oare ce știau ei, inițiații, iar noi nu știm?

Ansamblu cu una dintre grupările de stânci de la „Pietrele Rotării"

– Mai există şi alte asemenea grupări ceva mai mici –

Scrierea de la „Pietrele Rotării"

– Într-o redare reliefată atât în „pozitiv" (înălţare), cât şi în „negativ" (săpare) –

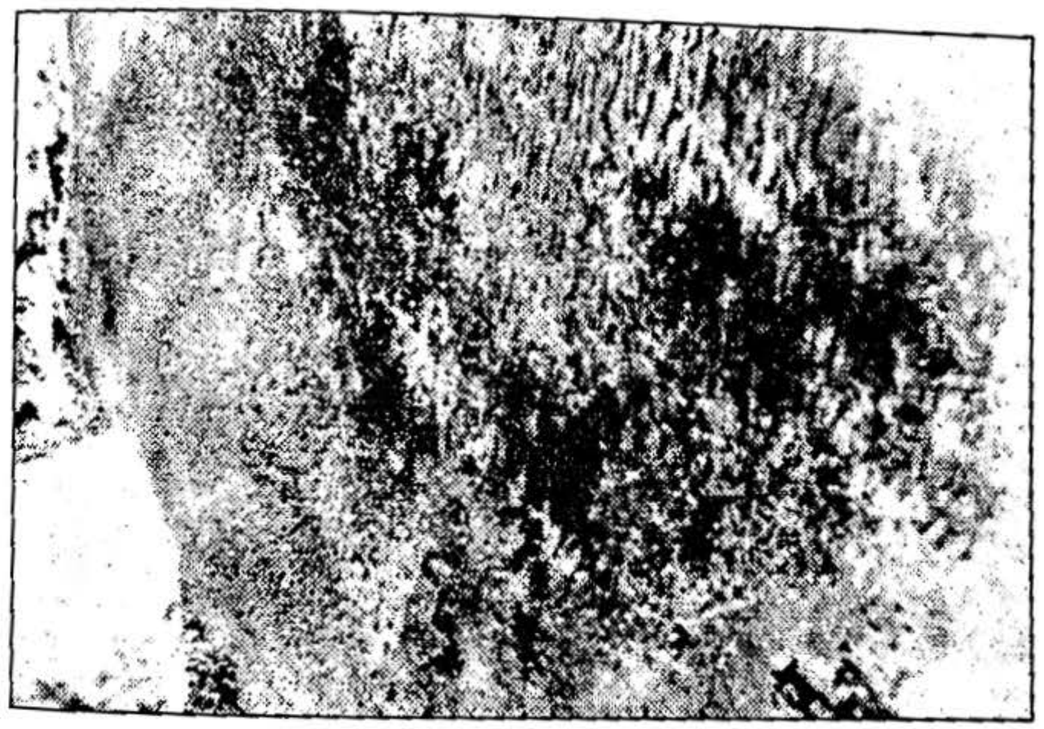

Capitolul 6

Paranormalul e un normal în devenire

Paranormal la stânele din munții noștri

Traiul de la stânele din Carpați n-a fost mai deloc investigat de scriitori. Singura construcție epică de un mare răsunet, ***Baltagul****, se constituie drept o excepție –, dar romanul scris de Mihail Sadoveanu e în fapt doar adiacent vieții păstoritului din munți, ale cărui aspecte – adeseori atinse de fantastic – ne propunem să le punem în discuție.*

Ciobanii unei stâni mediu populate (~ 1900)
Între baciul aflat în stânga și strungaș (dreapta, în față), grupul păcurarilor s-a imortalizat împreună cu o oaie ca simbol al cetei păstorești

Chiar dacă păstoritul a fost dintotdeauna recunoscut ca o principală îndeletnicire din spațiul rural românesc, realitatea ar fi că – procentual – el nu prea este deloc reprezentativ, deoarece numărul ciobanilor față de restul populației agricole sătești se situează abia între 0,72 și 4,50 %, iar asta în prima jumătate a secolului trecut, după care s-a redus mai mult.

6.1 – Stâna la români

Viața la stână, așa cum am spus, nu a prea făcut obiectul literaturii noastre culte.

Obișnuitul păstorit sătesc practicat vara pe imașul obștii, pe islaz, sau pe liziera pădurii ori a drumurilor –, iar toamna prin fasoliștile sau terenurile goale, de pe care deja s-au ridicat recoltele aflate în preajma fiecăruia din sate, nu poate și nici nu trebuie cumva să fie confundat cu transhumanța, care – de fapt – înseamnă plecarea turmelor la vărătic pe munte, iar alteori chiar pentru iernatic la șes, însoțite doar de ciobani, câini și măgăruși.

Nici măcar studiul sistematic al vieții păstorești, desfășurate la stână nu prea abundă în exegeți –, aici putându-i aminti doar pe N. Dunăre, Traian Herșeni, Tiberiu Morariu, I. Vlăduțiu, Th. Capitan și, mai ales în timpurile din urmă, pe maramureșanul Vasile Latiș.

Puțină lume știe că meseria de cioban era odinioară eligibilă, dar și că așa-ceva încă se mai practică până în zilele noastre. La răstimpuri dinainte hotărâte, obștea satului învestește cu o responsabilitate specială pe baci, păstori și strungași (pe fiecare dintre ei separat), recunoscând prin asta importanța profesională a păstoritului, după care „aleșii" nu mai au a da seamă decât în mod solidar și numai la sfârșitul misiunii –, la *răscol*. Astfel, valoarea ocupației pastorale rămâne totuși spre minim, din moment ce însăși

profesiunea nu există ca atare –, practicarea ei rezultând printr-o împuternicire dată prin acea alegere individuală, iar simultan consacrarea cetei de păstori fiind și rămânând colectivă.

Într-o zonă din Făgăraș, ajunsă celebră prin turmele sale de oi, un cercetător a găsit numai 33 de păstori declarați la 3.781 de familii asociate pășunatului pe munte, deci, mai puțin de 1 % din populația bogată în oi, ceea ce dovedește cursul – dacă nu descendent, cel puțin aproape efemer – al ocupației. De altfel, aici în Făgăraș, după terminarea verii montane, oricare individ din ceata păstorilor angajați ca atare poate să se reintegreze fără nici o problemă în ceata mai largă a restului obștii sătești. Inteligent gândită o recuperare a insului sau grupului izolat, în totalitatea grupului mare, de neam, al obștii întregi.

Sistemul de pendulare între ocupațiile pastorale și agricole de la noi rămâne ca o dovadă uimitoare la care s-a ajuns, în secole – prin *bună-rânduială* foarte atent gândită – pentru stabilirea echilibrului în ceea ce privește organizarea vieții comunităților umane sătești –, fie ele montane, fie de sub munte. Ciobănitul nefiind nici meserie, nici castă, va rămâne doar cu funcția de ceată ocazională, dictată de varii împrejurări, astfel că în cazul unor eventuale ne-„realegeri" la stână, nu sunt riscate dezrădăcinări imputabile obștii.

Ne mai reamintim și că, încă de prin secolul al IV-lea, Paulin de Nola recunoștea cele două ocupații-simbioză ale vieții străromânilor, iar asta închinându-i prelatului Niceta de Remesiana un poem encomiastic din care rezultă tocmai o asemenea pregnantă icoană a satului valah echilibrat, remarcat chiar în urmă cu un mileniu și jumătate:

„La cuvântu-ți cald
Scitul se-mblânzește
... Și amândoi dacii,

Unu-arând pământul,
Iar altu-n sarică
Mânându-și din urmă
Pe-al Dunării țărm
Turmele bogate"...

Stâna propriu-zisă. Cercetătorii nu au găsit o anume cerință privind așezarea stânii, amplasarea făcând-se la îmbinarea: pădure-poieni, sau în apropierea golurillor de munte.

Stâna, ca termen, prezintă două înțelesuri:

Stână = reședința baciului (coliba) și locul de preparare a laptelui;

Stână = ansamblul unei așezări pastorale, luate ca un tot.

Stâna, ca așezare pastorală, durează de la Sfinții Constantin și Elena, până la Sfânta Maria, considerată pe stil vechi –, astăzi perioada prelungindu-se, dar întotdeauna numai prin bună învoială, până la duminica cea mai apropiată zilei de 28 august.

Stâna e un bordei din trunchiuri sau scânduri nu prea apropiate și sumar prinse, cu acoperișul rudimentar lucrat uneori din bardă și fără tavan. Ușa e făcută tot din scânduri distanțate, pentru a permite și prin ea evacuarea fumului de la focul care arde permanent.

De obicei, în interiorul stânii doarme numai baciul împreună cu strungașul, ei având grijă de foc. Restul ciobanilor dorm afară fiecare la turma luată în grijă, făcându-și focuri separate. Stâna ca ansamblu, dispune nu doar de câini, ci și de unul sau doi măgari pentru cărăușie, precum și de doi-trei porci hrăniți cu zerul rămas de la prepararea laptelui.

Oile se împart în cârduri, boteie sau ciopoare, în funcție de caracteristici și de faptul dacă au lapte ori sunt sterpe. Mieii sunt ținuți separat, dar împreună cu berbecii.

Modul de păşunare a fiecăreia dintre turme, prăsirea, tratarea bolilor specifice sau de grup, rătăcirea şi analiza accidentelor, paza de sălbătăciuni, ca şi celelalte îndatoriri – multe la număr – fac din viaţa ciobanilor o muncă greu de suportat şi plină de responsabilităţi.

Rasele dominante de oi sunt în număr ceva mai mic la români. Dintre ele primează în mod vădit ţurcanele deoarece se întreţin mai uşor –, din lâna lor făcându-se straiele, saricele, iar din piele cojoacele. Însă mai preţuită pare să fie oaia ţigaie –, din lâna acesteia se oţine îmbrăcămintea ceva mai fină şi, deci, mai căutată. Tunsul oilor începe după Sfântul Gheorghe, dar oile mature se tund încă din sat, astfel că urcă deja tunse la munte. Numai mieii nu se tund şi se lasă cu blana lor, deoarece rezistă mai bine la frig.

Paza oilor împotriva sălbătăciunilor intră tot în grija ciobanilor. Ursul vine mai ales noaptea la stână, apucă oaia în braţe, o rupe cu botul şi o mănâncă acolo, chiar în târlă –, oricât ar striga ciobanii şi ar lătra câinii. În schimb, lupii vin mai rar la stână, de preferinţă aceştia prinzând doar oile rătăcite, atacându-le la gât. După lătratul câinilor, ciobanii cunosc fiara care atacă turma. La urs, câinii latră ca la vitele mari, stând pe loc. La lup în schimb, câinii se agită în mod deosebit, fac o mare larmă şi aleargă încolţându-l pe intrus.

Portul ciobanilor nu prezintă un specific anume, ei îmbrăcându-se la fel ca ceilalţi săteni –, doar că duc la munte îmbrăcăminte mai rea, mai veche, stricând la stână mai mult şi mult mai repede. Majoritatea lor au o singură cămaşă, iar acum în urmă, doar două. În schimb, sarica e practic obligatorie, deoarece majoritatea timpului ploios vor păzi turma în picioare, sprijiniţi în bâtă, sau rezemându-se de o stâncă ori de un copac.

Baciul este, în fapt, conducătorul –, el nu merge cu oile şi stă tot timpul în stână, iar în grija principală a sa intră şi prepararea brânzei. Vătaful e mai-marele ciobanilor, cel care stabileşte modul de păşunare, tot el delimitând locurile rele

Ciobanii faţă cu oile păstorite

E demn de remarcat ataşamentul ciobanilor, chiar tineri fiind, faţă de oile pe care le păstoresc –, iar de vei întreba un astfel de păstor ce fel de animal este oaia, el – probabil – va răspunde (chiar apăsat): *„Oaia-i oaie!"* de nu cumva: *„Oaia-i sfântă!"*. Apare destul de interesant amestecul de vechi credinţe ancestrale despre un oarece Eden... animalier –, de unde oile sunt alungate (întocmai oamenilor) şi tot din cauza unui tabu încălcat (au mâncat florile Domnului!), deşi observăm uşor credinţa lor ortodoxă afişată prin purtarea la gât a crucilor

Ciobani din Mărginime

Păstoritul montan durează de la Sfinţii Constantin şi Elena, până la SântaMăria, stil vechi –, deşi azi perioada se prelungeşte până la o duminică din preajma datei de 28 august

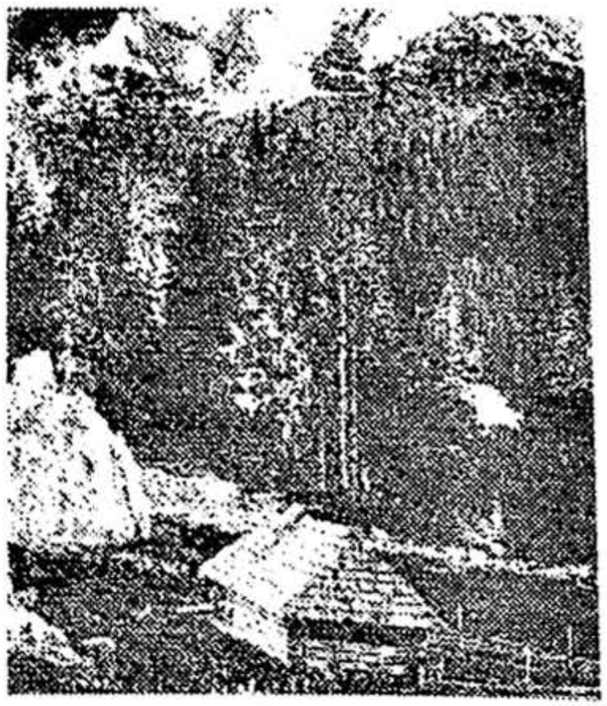

Stână din Brănime

Cercetătorii nu au găsit o anume cerință privind amplasarea stânei, îndeobște ele fiind ridicate la îmbinarea pădurii cu poienile, de preferat în apropierea golurilor de munte

Stână din Mărginime

Stâna – ca reședință a baciului și loc de preparare a laptelui – este un bordei din trunchiuri doar apropiate și sumar prinse, având un acoperiș rudimentar lucrat cu barda și fără a dispune de tavan –, pentru a permite buna aerisire. Ușa e tot din scânduri distanțate, spre a permite ca și prin ea să se disipeze fumul ce iese de la focul care arde în stână, zi și noapte, încontinuu...

Împărțirea oilor pe cârduri și ciopoare

Oile unei stâni sunt împărțite, strict, pe *cârduri* (numite uneori *boteie* sau *ciopoare*), în funcție de faptul dacă au lapte ori sunt sterpe. Mieii și berbecii stau în cârduri separate. La rându-le, ciobanii își repartizează cârdurile pe anumite criterii –, și ele stricte. Peste toate criteriile, există o singură excepție: **Miorița** (Oaia „știră"!)

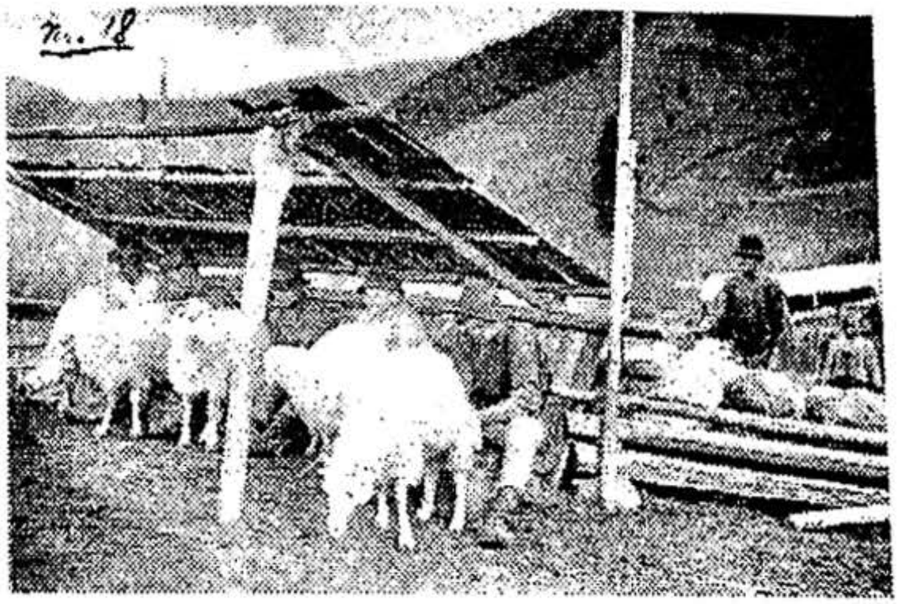

Comarnic și strungă pentru muls oile

(Ținutul Neamțului)

Una dintre foarte puținele imagini de epocă reprezentând un comarnic având cinci ciobani la muls oile și un strungaș învățăcel (dăscălit de alt cioban cum se mână oile la muls)

– Foto: Adolphe A. Chevalier, P. Neamț –

care trebuiesc să fie ocolite de cârduri. Mânzărarii sunt aceia care păzesc mânzările, adică oile de lapte, trebuind să fie dintre cei mai destoinici ciobani. Ei întotdeauna ajută și la muls oile. Strungarul (sau strungașul) e cel mai mic în grad, fiind adeseori un adolescent, de nu cumva chiar un copil. El e cel care aduce apa, taie lemnele, supraveghează focul alături de baci, mână oile din strungă la muls (de unde-i vine și numele), face mămăliga, spală vasele și uneori înlocuiește ciobanii care pleacă cu treburi în sat. Pentru mâncare, trebăluiesc cu toții.

6.2 – Din tainele ciobanilor

Dincolo de muncile deosebit de grele – toate fiind desfășurate în condiții improprii și de o foarte mare izolare – va trebui să ținem seamă și că munții noștri ascund, adeseori, anumite forțe malefice, care în general sunt numite: „stihii" –, prin care se poate atesta că ei dispun de așa-zisele „locuri rele". Am cutreierat prea amănunțit muntele ca să-mi permit neglijarea unor asemenea aspecte, despre care se vorbește mai mult în șoaptă.

Amintita izolare în care acționează baciul se aseamănă în foarte multe privințe cu aceea a unui căpitan de corabie: ambii nu pot abandona pe parcurs acțiunea asumată –, indiferent de greutățile întâmpinate, ci numai la încheierea contractuală a misiuni preluate prin acel consens clar stabilit. Decesul, boala, ca și multe altele, vor fi soluționate pe loc.

Libertăți, dar mai ales interdicții de tot felul, sunt cuprinse întrun fel de cod de tipul: nu e bine...; nu ai voie..., sau: trebuie...; întotdeauna ...-, asta apăsând mereu asupra unor acțiuni decizionale – în caz contrar făptuitorul fiind extrem de expus. La ce anume, nimeni nu-ți va răspunde în mod clar –, deoarece respectivul cod e lapidar, ca o sinteză fără

drept de apel. Dealtminteri, nici nu ai voie să întrebi amănuntele, fiindcă te afli în zona unor taine –, opreliștile precum și obligațiile au doar acel simplu caracter de enunț.

Nici viață intimă nu prea ai voie să desfășori. E bine cunoscut faptul că păstorii nu au voie să întrețină relații erotice în anumite perioade ale ciobănitului, deoarece așa-ceva ar putea duce la „secarea" laptelui oilor. Chiar și simpla prezență a femeilor nu va fi admisă la stână, deoarece asta poate avea unele influențe nefaste atât asupra turmei, cât și a păstorilor ei. Numai femeile străine atunci când sunt rătăcite pe munte pot fi găzduite, și doar pentru o singură noapte –, localnicele fiind excluse cu totul.

Cutume arhaice stau gata să pedepsească ferm orice fel de încălcări, ca și opreliștile.

Ciobanii nu vor mărturisi – cel puțin fățiș – anumite credințe sau datini păstorești. Asta, însă nu înseamnă că ei nu au tainele lor ascunse, fie chiar – să admitem – și eresuri.

În cele ce urmează, vom aminti doar câteva dintre acele taine și anume, cele mai relevante. Iar pentru început vom consemna unele dintre descântecele practicate de ciobani – multe din ele frizând paranormalul – așa cum au fost relatate de Traian Herșeni în materialul „Stâna din Munții Făgărașului" din revista *Boabe de grâu* – 6/1934 –, informații primite de la Matei Jurcovan, un cioban vârstnic, care păstorea de mic copil:

„Se descântă, cum să nu se descânte – mie mi-a spus unul, dar n-am vrut să învăț – mai ales când m-o pus să dezgrop mână de mort, să o ard și s-o dau în sare la oi. Asta ca să pască oile, să nu mai am treabă cu ele. Ale lui, păsteau de capul lor toată vara; el sta în bordei și mieii umblau singuri, iar când ajungeau la hotarul cu alt cioban, fugeau ca de urs. Era din Rășinari, ca la vreo 30 de ani. Acela nu mergea niciodată cu mieii: ei porneau, ei se-ntorceau, singuri, la târlă. Asta am văzut-o eu cu ochii mei, dar când mi-a spus mie să fac la fel, eu n-am vrut; i-am zis că d-astea nu înțeleg să fac. Vrusese să mă învețe și pe mine și să-i

aduc, drept plată, toată vara de mâncare. Acestea mi s-au întâmplat acum 20 de ani. Oile lui, chiar atunci când le păștea coborâte după răscol, toamna în jurul satului, pe hotarele negolite de bucate, nu se băgau; el sta la crâșmă și bea, iar ele când ajungeau coardă la bucatele nestrânse, se întorceau deodată la loc liber. Iar miei ca ai lui nu s-au mai văzut: ziceai că-s mioare cu toții. Dar eu n-am descântat niciodată, nici n-am învățat așa-ceva. Nu-mi trebuie. Să spurc dobitocul, nu vreau.

„Puteam să învăț descântece și de la alții – dar altele, care nu-s spurcate. Nici d-alea n-am învățat.

„Baciul meu din Moldova, cu care am lucrat la stâna lu' Mogoș, când ajungea prima oară la munte, trăgea cu pușca din mijlocul stânii drept în sus. Că mai boscorodea câte unele, dar nu știu, că nu mi-o spus. Însă am văzut că venea ursul la turmă între oi, da' de luat, nu putea lua. Se da ursul la oaie, da' gura nu o putea deschide. Și lupul tot așa.

„Cine știe să descânte îi bine. Pentru el. Am auzit că unii fac farmece de ia laptele la oile altora; iar uneori le ia apa, de umblă pe lângă pârâu da' nu pot bea. Le poate lua și mâncarea, de vor să mănânce și se opresc, că nu pot. Farmece de astea se fac atunci când un cioban care știe descânta, vrea să iasă rău pentru altul; ori atunci când îi mânios pe un alt cioban. E și leac. Se duce la descântător, sau le descântă chiar el, și le trece.

„Lucrul acesta eu nu l-am pățit, da' am auzit din alții. Chiar la un prieten de-al meu din Vechiul Regat i-a luat unul porneala la oi. A văzut că nu pornesc la pășune o zi, apoi două, a luat cojocul și dă-i cu bâta (bătaie ritualică n.n.)*. Tot așa, până ce i-a strigat: «Nu-l mai bate, mă, că mă omori», și a venit fuga zicând: «Eu le-am stricat, las' că tot eu ți le'ntorc!». Și le-a întors. Că știau amândoi și de stricat, și de întors. Așa o pățit ăia.*

Informatorul, Matei Jurcovan, care avea pe atunci ~ 65 de ani, dăduse acele informații prin 1932, informații venite – în realitate – de prin secolul al XIX-lea. El afirmase: *M-am făcut cioban că mi-a plăcut mie de vitele astea, oile, și m-am ținut de ele... cu astea m-am ocupat eu la viața mea*". Dar, acel

oier, ca și alții, nu și-a mărturisit toate credințele și nici datinile ciobănești pe care cu siguranță că le știa, dar pe care le considera un fel de *tabu*.

„**Oaia-i sfântă!**". Pentru toți ciobanii oaia nu e un animal oarecare. *„Oaia-i oaie!"* Așa au răspuns informatorii lui Vasile Latiș la stânele din Maramureș, întocmai cum răspund mai toți ciobanii din munți. Ei spun o poveste cu iz biblic, anume că: *„Înainte, la începutul lucrurilor, oile vorbeau întocmai ca oamenii și păsteau în grădina Domnului. Dar s-au apucat să mănânce florile din Rai și Domnul s-a supărat, pedepsindu-le. De atunci stau oile numai păzite, ori în țarcuri, iar tot de atunci și-au pierdut și graiul"*.

Oile pot deveni prietenele omului, ele vegheind noctum. Când ciobanul adoarme, privesc atent și dau „semn" de primejdie. Ar fi vorba de așa-zisa oaie „știră" (v. Bogdan Petriceicu-Hașdeu), sau „vâlfașe" (v. Sextil Pușcariu). O asemenea oaie are „vâlfă", deci ea „știe, povestește" mai întotdeauna primejdia. Ea, dacă nu se mârlește și nu fată nu se vinde, nu se taie și va fi păstrată în cel mai avantajat ciopor anume acela al oilor de lapte, deci al mânzărilor –, chiar dacă e stearpă. „Semnul" pe care-l face oaia cu „vâlfă" se poate observa prin aceea că uneori devine supărată, zbiară, nu-și află locul, se uită țintă la om –, asta înțelegându-se că e vorba de o nenorocire, pagubă, boală sau fiară. Oricare cioban priceput, după un timp va reuși să-i citească mesajul.

Balada *Miorița* se află mereu, la fiecare stână, acolo pe undeva aproape de ciobani...

Nu încape îndoială că, la stânele noastre din munți – chiar așa cum sunt ele, umile ca spațiu și efemere în timp – vom avea cu siguranță de-a face cu practici păstrate din timpi ancestrali. Iar viața de cioban s-a dovedit mai prielnică îndeletnicirilor spirituale față de aceea de plugar, păstorii dovedindu-se ca adevărați gânditori și, într-o aceeași măsură, depozitari de tradiție și de cultură populară. Apare

total nedreaptă și insultătoare tipul de apostrofare: *„Bă' ciobane"*, cu presupunerea aprioricâ a unei incapacități funciare a oamenilor de la stână –, în general neșcoliți. Cercetătorul Traian Herșeni întrebând un cioban dacă Soarele merge după Pământ sau Pământul după Soare, acesta i-a răspuns: *„Unii spun că Pământul umblă după Soare, dar eu am zis că nu se poate. De ce oare Carul Mare stă întotdeauna în același loc? Asta înseamnă că Pământul stă pe loc și Soarele se învârte în jurul Pământului. Stelele eu zic că stau pe cer. Iar Pământul într-un aer, așa... Că va fi într-un stâlp sau pe apă, nu cred. Eu îmi închipui că pe apă nu poate să stea neclintit. În stâlp... bine, dar stâlpul acela unde stă? Că și el trebuie să stea pe ceva! Eu cred că pe un aer, dar cumva pe un aer... tare"*.

Revenind la tainele ciobanilor, amintesc faptul că ciobanii se implică – uneori – și în magia neagră, așa cum constată cercetătorul Vasile Latiș: *„Dacă vecinătățile stânei, în sensul larg, de spațiu atribuit prin jurământ, au fost* ***împresurate*** *(fără nici un drept de alți ciobani și pe ascuns), pericolul este resimțit cu atât mai mult cu cât locul cu pricina se află mai aproape de stână; iar dacă* ***împresurarea*** *s-a făcut prin pășunare normală, în semicerc ori în cerc complet, vătămătorul va fi obligat să repască același loc în sensul invers, pentru a se obține astfel* ***eliberarea locului*** *(!)"*. Nu știm de unde și de când vin asemenea practici, dar în mod cert că într-un asemenea caz avem de-a face cu elemente clare de magie neagră, numite **circumambulație**, care e cunoscută ca o acțiune magică ce nu poate fi suprimată decât printr-un act de repetare –, însă realizat cu sensul răsturnat, pentru a fi anulate efecte magice nedorite.

Un alt caz, cu totul năucitor, ne este povestit de un același cercetător în a sa lucrare: *Păstoritul în Munții Maramureșului* (Spațiu și timp – 1993). El susținea că aflându-se în Dosul Zimbroslavului, în apropierea graniței ucrainiene, l-a cunoscut pe un cioban care avea o turmă de circa nouă sute de oi. Ei bine, acest păstor i-a probat *pe viu* că,

dacă din custura muntelui o va striga cu numele pe oricare dintre oile sale (nouă sute, câte erau), oaia va veni „la mâna lui". Ciobanul nu a vrut să-i dezvăluie cercetătorului respectiv tehnica folosită, ori puterea secretă, prin care el opera nestânjenit și asta fără nici un greș. Chemarea se făcea după numele oii, nume indicând cel mai adesea culoarea, susține V. Latiș, iar culoarea ar clasa și firea oilor, suprapusă pe o magie absolută a cromaticului.

Chiar dacă am admite o varietate a culorilor ce pot caracteriza oile: laie (neagră), bucălae (albă), lușcă, lușcae, bilă, biță, pistruie, țigancă, rândunea, preușă, sărină, buce, brândușe, oacheșă, brumărie, zgărdușă, pagă, ciulă, alace, varoșă, țintă, pestriță ș.a., cărora le mai putem adăuga diminutivele, numele compuse sau combinații, tot ar fi greu ca să putem determina un set de 900 (!) de nume, oarecum certe și definitorii spre a răspunde la apel.

Iar dacă susținerile lui Vasile Latiș nu ar fi fost incluse într-o teză de doctorat, ținută chiar sub îndrumarea profesorului universitar Mihai Pop din Cluj, nu am fi îndrăznit să amintim o asemenea susținere care pare ca fiind desprinsă dintr-un imaginar incert...

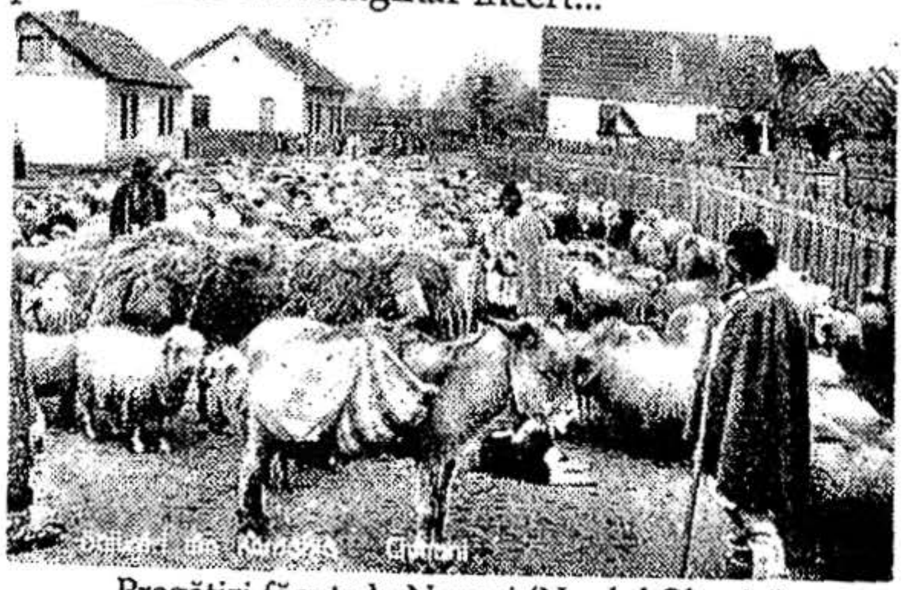

Pregătiri făcute la Novaci (Nordul Olteniei)
pentru plecarea în TRANSHUMANȚĂ

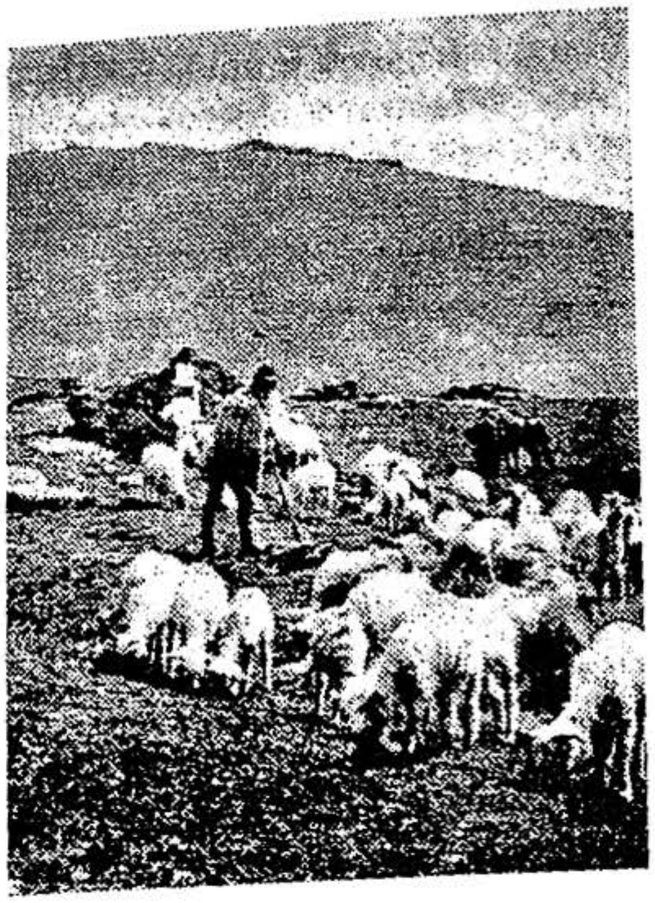

Ciobani la Ștefleşti
(Nordul Olteniei)

În fundal se poate vedea grupul de stânci golaşe printre care se află şi celebrul megalit carpatic PIATRA CÂNTĂTOARE. Unul dintre puţinii megaliţi din lume care, la vântoasele foarte puternice, încep să se mişte vibrând şi scoţând acele impresionante "cântece" care i-au adus şi celebritatea în ţară, dar mai ales în străinătate

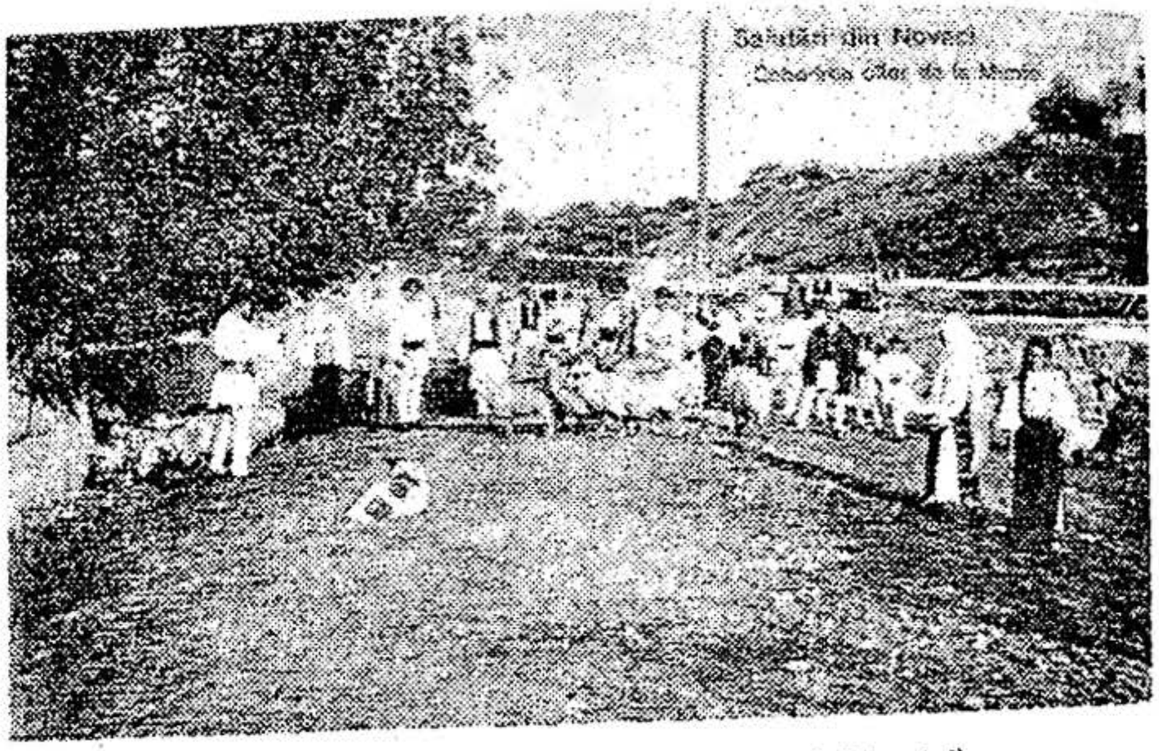

Pregătiri făcute la Novaci (în Nordul Olteniei) pentru *răscol*, sau terminarea *transhumanţei*

6.3 – Jurăminte pentru păstrarea secretului stânii

Am constatat în Maramureş, afirma cercetătorul **Vasile Latiş**, că fiecare stână are un secret al ei, secret care uneori a fost smuls sub prestare de jurământ, chiar dacă, în sine, acesta nu prea are nimic spectaculos. Jurământul se depune de grupul de feciori-păstori înainte de urcatul în munte, dar numai după *ruptul sterpelor* –, adică exact atunci când ceata începe să opereze ca o viitoare „unitate demografică" (a stânii).

Odată cu practicarea jurământului depus solidar – prin punerea mâinii drepte pe un obiect-simbol al legământului – toţi ciobanii din ceată se obligă reciproc să păstreze pe întreaga durată a verii montane „secretul stânii". Dar, aşa cum uşor se poate observa, la stână cam totul este declarat secret faţă de străini...

Ceremonia se desfăşoară într-un loc tainic, acesta fiind cunoscut numai de grupul „juraţilor" –, ei acţionând aproape în mod similar ca şi în cazul jurământului practicat de căluşari, doar cu diferenţa că fiecare dintre respectivele cete depune jurământul pe unul din obiectele cu un anume specific: ştergare, botă de lapte ş.a.

Prin jurământ se prevede ca ciobanii din stâni diferite să nu se poată întâlni decât numai şi numai la hotar; orice încălcare a acestei limite teritoriale trebuind să fie riguros motivată. Se stabileşte că în cazul încălcării acestei interdicţii – voită sau nu – ea să poată atrage după sine cele mai grave consecinţe care, în trecut, puteau duce chiar la execuţie...

Tot prin jurământul prestat se prevede şi păstrarea tuturor acţiunilor de natură magică a unei sumedenii de oprelişti şi interdicţii care operează la stână. Un exemplu poate fi a acelora care operează la comarnic, deci la strungă.

Comarnic se numește acel acoperiș, aplecător, sub care se mulg oile (v.). Aici nu e voie să se vorbească în timpul mulsului, nu se cântă, nu se fluieră, nu se joacă și, mai ales, nu pot fi rostite înjurături sau măscări. La comarnic, precum și în incinta întregii strungi, este cu desăvârșire interzis accesul femeilor. De fapt, nici în stână (ca bordei) nu au acces femeile, mai ales cele care au dat oi la pășunat. Există credința profundă că, dacă sunt încălcate opreliștile magice, laptele „se strică", se zărește, iar asta e cea mai gravă întâmplare pentru ciobanii unei stâni ca unitate demografică –, deoarece ei vor fi siliți să mulgă oile direct pe pământul gol, până când oile se vindecă. Tot așa ceva se mai poate întâmpla și dacă oile trec prin „locuri rele", acele zone unde sălășluiesc zânele din „zarea muntelui" ființe mitologice (ați ghicit!) tot feminine.

Dar, multe dintre opreliștile, prevăzute prin „jurământ", pot veni nu din acele acțiuni având un caracter magic –, ci ele ar fi posibil să derive din simple opreliști cu caracter de *tabu*, pentru instituirea unor practici spre a ușura puțin viața aspră de la stână. Astfel, opreliștile privitoare la accesul femeilor (oricum interesate prin simpla participație cu oi la stână), pot avea oarece adresă. Anume, vizarea faptului că femeile sunt recunoscute ca mai cârcotașe, mai băgăcioase, astfel că sătencile vor trebui să înțeleagă să-și vadă doar de treburile lor și să nu mai stea tot timpul cu ochii țintă spre stână, căutând pricini: cum că brânza nu ar fi destul de grasă, că-i cam puțină, că oile-s nițel slăbuțe, că mieii sunt plini de râie –, și tot așa... Ei bine, atunci unul din ciobani se dezbracă la pielea goală și le „sperie" pe acele sătence care își cam bagă nasul prin strungă sau bordeiul stânii, ori se dovedesc prea cârcotașe la *spartul sâmbrei*, când ciobanii se descarcă de sarcinile primite pentru munca întregului văratec montan. În acest caz nu poate fi vorba doar de magie, ci mai degrabă de un spectacol gratuit care intră pe costurile păcurarilor angajați de obște...

6.4 – Un obicei ancestral: „Focul viu"

Un informator al cercetătorului Vasile Latiș – citat apoi în lucrarea de licență a acestuia – anume baciul stânei din Strungi (Maramureș), i-a relatat despre practica aprinderii *focului viu*, adică a acelui foc ce va arde permanent în stână (ca bordei) din momentul începerii *văratecului montan* și până la *răscol*, în toamnă –, precum și la unele amănunte privind întreținerea lui.

Prin *consacrarea* pe care o face „casei", ca și „vetrei", deci locului destinat sălășluirii umane viitoare, *focul viu* se bucură de un statut de puritate intangibilă.

Astfel, nu ai voie să umbli la *focul viu* fără ca mai înainte să te fi spălat pe mâini. De asemenea, nu ai voie să aprinzi în mod direct de la el țigara sau pipa. Va trebui să iei mai întâi un gătej sau o surcică, s-o ții la foc și abia apoi cu aceasta să-ți aprinzi țigara. Într-un mod doar aparent contradictoriu, baciul nu permite nimănui la stână să treacă pe deasupra focului cu găleata plină cu lapte –, iar asta nu din cauză că laptele, sau oaia care l-a produs, ar fi impure (Ba, dimpotrivă!), ci numai pentru ideea că cele două locuri pline de semnificații: vatră – foc / strungă – lapte, nu-și pot comunica direct fără anumite precauții magice, foarte bine stabilite.

Deci, *focul viu* se face la urcatul pe munte și va dura încontinuu până la *răscol*, când începe coborîtul de pe munte. Focul se aprinde prin frecarea unui lemn uscat cu *vârtejul* de la stână, dar întotdeauna numai de doi flăcăi care nu sunt sfădiți, deci îs buni prieteni. Se preferă să fie doi veri din doi frați. El mai poate fi obținut și prin lovirea unei pietre albe (cremene) de la care se aprinde iasca. Deci, o aprindere „curată" –, excluse fiind chibriturile. În ultimul timp se admite și aprinderea printr-un ciob de sticlă (hârb) ținut la soare puternic. Toate astea se practicau pe la Poienile Borșei, dar nu numai.

Focul viu mai poate fi numit, uneori, *foc mereu*.

Dacă cineva fură foc din *focul viu* – fie chiar și rudenie – pedeapsa poate fi gravă.

Denumirea dată în subtitlul capitolului, anume aceea de: *obicei ancestral* –, nu e deloc gratuită. O paralelă între atitudinea din contemporaneitate a ciobanilor noștri față de *focul viu*, comparativ cu a preoților (sau preoteselor) din templele antichității, poate conduce la concluzii de-a dreptul uluitoare. Astfel, dacă a avut loc o stingere accidentală a *focului viu*, prilejuită chiar de neglijența baciului – cel care are răspunderea asupra permanenței lui – reaprinderea urmează se facă numai după sacrificarea unei mioare aparținând baciului – practică având evidente valențe păgâne (deloc creștine) având loc deasupra vetrei stinse. Iar asta se consideră (atenție!) ca o jerfă și nicidecum ca o pedeapsă.

Dealtminteri, practici reziduale dintr-un cult al respectivului *foc viu*, le-am trăit personal în copilărie, când bunicul meu (preot pe Valea Trotușului) întreținea un astfel de foc permanent în așa-zisa bucătărie de vară. Țin minte grija bunicului pentru ca focul să ardă toată vara, permanent, zi și noapte –, nepermițând apriderea țigării direct de la foc sau interzicându-ne nouă, copiilor, să aruncăm orice fel de resturi menajere în foc. Chiar dacă resturile cu pricina erau combustibile, el le considera gunoaie: *„Focul nu e coș de gunoi, el trebuie să rămână «curat»"*! În schimb, bunicul nu arăta aceeași exigență față de sobele de încălzit, în care puteai arunca orice, fără ca să facă obiecții.

Azi, când discern acele întâmplări vechi (a. 1935-'40) mi se pare curioasă atitudinea bunicului, preot ortodox din secolul al XX-lea, despre focul considerat de către creștini ca fiind purificator.

Sau, or fi asemenea lucruri insuficient analizate?

6.5 – Povestea lupului șchiop

Una din legendele care circulă frecvent la populațiile montane din nordul țării ar fi aceea a lupului șchiop, poveste în care carnasierul apare aureolat de unele atribute ancorate în credințele geto-dacilor, și ca urmare fiind adânc înrădăcinate în actualele povestiri, ghicitori etc. Aici el poate fi reprezentat fie prin acei *oameni-lup*, sau *pricolici*, care merg noaptea la stână, unde sug laptele oilor sau, alteori, sângele.

Ființa mitologică a lupului e însă ambivalentă: bine – rău –, iar nu doar malefică.

Nu trebuie să uităm că Hefaistos era și el șchiop –, prin infirmitate diminuându-i-se puterea răului. Și poate tot de aceea, în nordul țării, la botez, copilul nou-născut poate fi apărat și întărit prin magia celor <u>trei</u> *feciori strigători*, încinși cu <u>trei</u> *brâie roșii* (!) care trag în fața casei <u>trei</u> cercuri cu unghiile a <u>trei</u> labe de lup, spre a feri de rele și de deochi „omul nou" pentru toată viața. Dar cele trei cercuri trase de cei trei strigători cu cele trei labe, au și semnificația indubitabilă că <u>lupul cel șchiop</u> e prin asta strict personalizat, exact el fiind chematul care nu are doar puteri malefice, ci și recunoscute puteri benefice.

Cercurile trasate au o certă semnificație: că lupul e șchiop având doar trei dintre labe, deci doar trei picioare, fiind vorba chiar de el și nu de un altul Semnificațiile credințelor despre lupul șchiop sunt adiacente magiei și se pierd în timp, faptul acesta oglindindu-se și prin realitatea că lupul are consacrate cele mai multe sărbători populare: 35...

Povestea lupului șchiop, într-o versiune culeasă de Vasile Latiș e următoarea:

„O fost odată, la Dragomirești, trei păcurari tineri, care or pășunat spre Țibleș.

„Unul dintre ei o zis: Mă, dați-mi voi o curea și o sută de lei și eu mă duc în codru și urlu ca lupii. Și-o urlat. Și s-o adunat turmă de lupi, de nu s-o putut coborî jos din lemn. Spre dimineață o venit un om îmbrăcat tot în alb ș-o zis către lupi: «Duceți-vă care încotro, și de-ți afla ceva, mâncați, de nu, nu». După ce s-o împrăștiat lupii o venit și un lup șchiop. Atunci Omul Alb a zis către șchiop: «Al tău e cela de colo!» – și l-o arătat pe păcurarul urcat în lemn.

„Atunci, dimineața, or venit și ceilalți doi păcurari:

– Mă, jos de-acolo!

– Nu!

– Cobori!

– Nu!

„Atunci cei doi l-o coborît cu sila și l-o dus la colibă; acolo le-o spus ce-o auzit, ce-o văzut. Iară noaptea, dintre ei doi, din colibă, nu se știe cum l-o luat lupul șchiop de nu i-o mai aflat decât opincile.

(Informator: Florea Ioan, din Zâmbroslavu)

Semnificațiile curioasei substituții: om – lup, ca și paralelismul: turmă de oi – turmă de lupi, precum și referirile la *Omul Alb* (?), fără a mai vorbi de fatalitatea împlinirii destinului (*"Al tău e cela de colo!"*), care se desprind, toate, din această povestioară plină de tâlcuri, totuși celebră în Maramureș, ar necesita un spațiu mult prea mare pentru o analiză aprofundată. Și care ar depăși povestea în sine.

Analiză care, însă, vă invit să o încercați dumneavoastră stimații mei cititori.

Așa, măcar pentru a face loc mult lăudatei mode interactive...

Care-s oi și care-s stânci?
Oi lăsate „în sama cânilor"
(Foto: Emil Fischer – Sibiu)

Capitolul 7

E-aievea acea ființă, visele-ți nu te mint
Dar nu-i aici în lume (...)
Aici de viață n-are parte /
Voi merge-n lumea unde trăiește mai departe.
(Mihail Eminescu – *„Magul călător"*)

Nichifor Crainic a explorat *Lumea de Dincolo*

Răsfoind vechi fișe întocmite de-a lungul timpului unde am consemnat fapte și întâmplări rămase cantonate în paranormal, voi relata unul din cazurile de contactare a **Lumii de Dincolo** *care s-a petrecut prin anul 1933. În centrul acelei întâmplări a stat literatul Nichifor Crainic, creștin convins. Însetat de concepte integral-teologice, el încerca salvarea sufletului din noroiul mizeriei cotidiene care cuprinsese tineretul prin: tâlhărism politic, exacerbarea literaturii porno, ca și printr-o instigare pe față a tuturor instictelor inferioare. Opera i-a fost arestată, cum i-a fost arestat și trupul timp de 15 ani, ajungând muribund ros de boli traversate fără medicamente, doar prin trăiri spirituale. E vorba de acel mare Om, pe numele său adevărat Ion Dobre (1889-1972).*

O simplă citare a puținelor titluri din volumele scrise de acest deosebit eseist, un mistic ortodox, ne reamintește că noi românii suntem profund creștini –, deși încă am mai rămas oarecum ancorați și în remanența unui ancestral păgânism: În primul rând **Puncte cardinale în haos** (1936), apoi superbul eseu intitulat în mod inspirat **Nostalgia Paradisului** (cartea sa de căpătâi, din 1940) conținând și poezia: „Unde sunt cei care nu mai sunt?", apoi versuri din martirajul 1947-1962 reunite sub titlul **Șoim peste prăpastie**.

7.1 – Unde sunt cei care nu mai sunt ?

Credința scriitorului – unul dintre ideologii principali ai dreptei interbelice – anume că viața se intrepătrunde cu moartea, s-ar putea exprima și prin aserțiunea că cei plecați către *Țara lui Lerui-Ler* (cum o numește el) încă mai sunt, încă ar mai exista precum o anume entitate aparte –, iar nicidecum pierduți în neant sau prin repetate reîncarnări:

„Spre țara lui Lerui-Ler
Nu e zbor nici drum de fier,
Numai lamură de gând
Numai suflet tremurând
Și vâslaș un înger".

Deci – afirmă poetul gândirist – veșnica întrebare va persista mereu: *Unde sunt cei care nu mai sunt?* Interogație căreia, noi muritorii de rând, nu putem și nici nu vom putea vreodată să-i răspundem cu certitudini. Însă el, poetul cu studii de specialitate în filosofie și teologie făcute la Viena – încearcă să ne dea, totuși, un răspuns:

Zis-a vântul: Aripile lor
Mă doboară nevăzute-n zbor (...)
Zis-a ciocârlia: S-au ascuns
În lumina Celui Nepătruns (...)
Zis-a bufnița: Când va cădea
Marele-ntuneric, vei vedea!

Prin urmare, acest deosebit eseist tânjea permanent să poată scormonitor pătrunde *„Marele-ntuneric"* chiar cu ochii săi, sperând să *„vadă Dincolo"* fie măcar cu mintea...

Pentru că Nichifor Crainic a fost și a rămas întotdeauna, în mod cu totul deliberat, acel poet gândirist al unor adevăruri certe, trăite –, drept care vom încerca prin

NICHIFOR CRAINIC,
unul din marii și foarte cunoscuții noștri scriitori interbelici

materialul pe care-l prezentăm să-i facem cunoscut măcar unul dintre pașii probați de acest publicist în sondarea paranormalului (*Tărâmul Celălalt*) prin „ocultism", cum numea el spiritismul.

Știm astăzi cu toții că, într-un trecut destul de apropiat, spiritismul a popularizat în planul său experimental o mulțime de căutări și practici care, cu mult timp anterior, erau socotite ca fiind aparținătoare numai domeniului demonic –, iar asta, deoarece totul se baza pe acei oameni, așa-numiți *medium*-uri, singurii în stare să mijlocească (să medieze) o oarece legătură între cele două stări: *Lumea Noastră* și *Lumea de Dincolo*.

Dar, aflându-ne nemijlocit într-o lume a literelor, a scenariilor antamat gândite, poate ar fi mult mai bine ca – înainte de a plonja în esența subiectului propus – să facem o foarte scurtă incursiune într-un alt articol publicat în iulie 1933 de scriitorul Tudor Arghezi, alt poet eseist –, chiar dacă alăturarea celor două nume (**Nichifor Crainic & Tudor Arghezi**), ar putea apare multora ușor cam forțată:

7.2 – „Dincolo de viață și moarte"

Rupt din existență și separat din ceea ce îi este scump, familia lui, îndeletnicirile lui, bunurile lui sufletești și materiale, omu

e ca un călător și ca un pasager de hotel, care vine și pleacă. Unde pleacă? Și vine de undeva? Pleacă undeva sau se isprăvește pe loc, ca un izvor secat în golul pietrii lui? Socotită cum este și cum se vede, viața îi pare omului fără sens. La ce bună străduința lui, munca lui frumoasă, pierderea lui de gânduri și fapte, luptele lui, răbdarea, tenacitatea, talentul? [...]

Scârbit și zguduit, omul se dă înapoi și se uită – unde să se uite, dacă nu la Cer? –, în sus. Cerul e prezența celei mai deplin ne frumusețe: azur, soare, stelele, luna, statornicite în echilibru matematic [...]

Cineva, zice el, a orânduit toate acestea și își inchipuie pe acest cineva, pe care îl numim Dumnezeu. Tot Dumnezeu apare și atunci când, botanist și zoolog, omul îl numește Natură – și tot atât de inexplicabil. Omul trece fără voie de partea lui Dumnezeu și într-o măsură oarecare, el soluționează problema, căzând în genunchi și așteptând...

Mintea presimte și nu înțelege...

7.3 – Într-un București sordid apare clarvăzătorul Iosef Schmidt

Anii în care e cantonată relatarea noastră tulburaseră Capitala printr-o serie de vindecări miraculoase datorate unui *medium* care nu avea nici o tangență cu medicina.

Bucureștii aflaseră de tămăduiri pe care un om-miracol reușise să le realizeze prin așa-zisele *legături astrale* stabilite cu diferite personalități: toate de talie mondială, toate decedate –, mijlocite fiind prin intermedieri proprii, dar care (culmea!) nu cunoștea bine decât limba sa maternă: Ruteana. Cum nimeni nu știa prin Capitală o asemenea limbă periferică, omul nostru trebuia să se exprime – cam greoi – într-o germană oarecum aproximativă și de-abia rupea o românească destul de pestriță.

Însă, rezultatele acestui *medium* erau total spectaculoase și deja fuseseră probate prin nenumărate incursiuni de clarviziune, ulterior dovedite ca fiind extrem de exacte.

Fotografia mediumului IOSEF SCHMIDT
căzut în transă și mimând scrisul cu mâna prin aer

Bucureștenii dăduseră în clocot. Fierbeau pur și simplu. Medium-ul miraculos, cel care-i pusese pe jar, se numea Iosef Schmidt.

Personajul în cauză se născuse la 8 august 1894 în Mihăilenii Dorohoiului, ca fiu al unui inginer mecanic neamț căsătorit cu o localnică ruteancă. În anul 1913 își luase – în învățământul austriac – o diplomă de învățător, drept care a început să practice la o școală primară aflată pe atunci în Cernăuții deveniți ai României Mari. Inițial, învățătorul nostru se dovedise un tip robust, dar prin anul 1930 s-a îmbolnăvit pe neașteptate de *eucardită reumatică*.

La 26 iunie din acel an, 1930, boala de care suferea a dat în *encefalită letargică*, drept care a ajuns într-o desăvârșită inconștiență, persistând într-o totală stare de catalepsie timp de șase luni –, fiind hrănit artificial sub directa supraveghere a unui medic, pe numele său Piticariu. La norocoasa revenire a lui Schmidt din comă, s-a observat că ar dispune

de unele curioase însușiri paranormale –, dar, inițial doar în domeniul telepatiei și al clarviziunii. Toate asemenea interesante stări s-au acutizat cu timpul și au fost treptat urmate de unele contactări pertractate cu personaje aflate în *lumea astrală*, contacte realizate într-o stare de transă controlată".

Ei bine, ulterior, deoarece Iosef Schmidt ajunsese pe plan local la oarece notorietate, s-a mutat la București unde îl aștepta o altfel de viață: Consacrarea!

„Conducătorul spiritual" din *Lumea de Dincolo* pentru acest *medium*, se afirma că ar fi un profesor orientalist german, Ernst Lang, erudit care murise prin anul 1817 și care ținea legături *astrale* cu alți foști renumiți savanți, la rându-le decedați. Prin intermediul acestor interpuși, *medium*-ul de care ne ocupăm elabora rețete în 13 limbi! Culmea era că ele (recomandări și medicamentație) erau scrise de la dreapta la stânga (!?), deși Schmidt cunoaștea și vorbea – în stare normală – doar cele trei limbi pe care le-am amintit anterior și (insist asupra stării sale de transă) nu știa să scrie decât normal: de la stânga la dreapta!

7.4 – Un experiment-pilot, de spiritism, care i-a uluit pe contemporani

Iosef Schimdt se stabilise la București pe Șoseaua Mihail Ghica, la nr. 13, unde aveau loc ședințele de spiritism organizate de un oarecare ins numit Mandiuc, devenit manager al său. La respectiva ședință-pilot din vara anului 1933, eveniment paranormal pe care ne-am propus să-l evocăm, au luat parte un număr de ~15 persoane, printre care – în afară de Nichifor Crainic – au mai participat: Un consilier de Curte, un judecător, un medic, un profesor fost deputat, câțiva ziariști și, ca mai întotdeauna, nelipsitele doamne care nu pierdeau nici una din respectivele ședințe.

Ca de obicei, participanții au luat loc pe trei dintre laturile camerei, în timp ce a patra latură era ocupată de o sofa pe care stătea *medium*-ul în cauză, aflat într-o poziție de perfect repaus, așezat cu fața în sus și asistat de numitul Mandiuc. Managerul, după ce a socotit că medium-ul deja s-a cufundat într-o stare de transă suficient de profundă, cu un aspect de somn adânc, a lăsat la dispoziția auditoriului să aleagă, prin sugestii, tema primei demonstrații a ședinței pe care ne-am propus s-o analizăm.

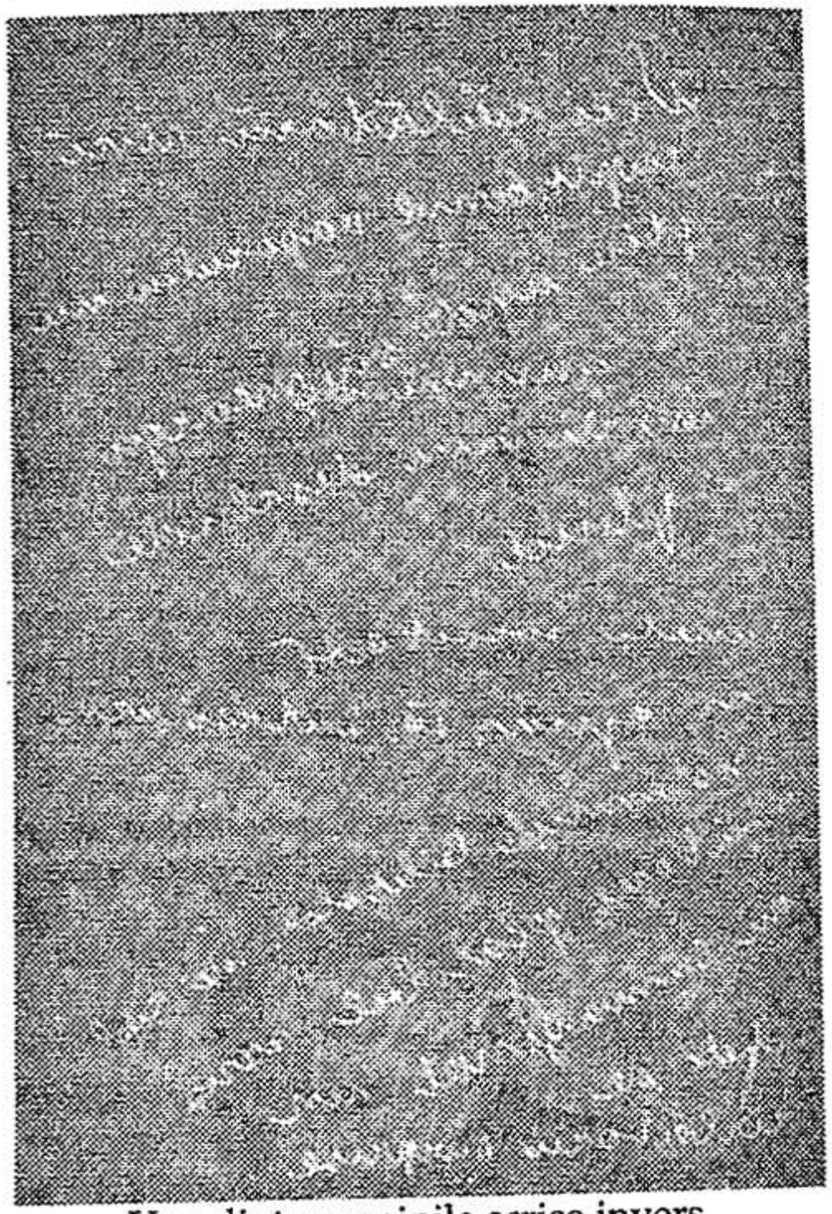

Una dintre paginile scrise invers
(pornind de la dreapta spre stânga)
de IOSEF SCHMIDT aflat în transă

Cea dintâi experiență de spiritism care a fost propusă era diagnosticarea unui caz medical rămas deocamdată neelucidat. Pacientul nu fusese în nici un fel cunoscut de *medium*, ci știut numai prin adresă și reprezentat doar de medicul său curant.

Iosef Schmidt, care rămăsese într-o profundă transă – și fără să-l fi cunoscut cumva pe pacient, așa cum am amintit – l-a descris în mod perfect și foarte exact, după care i-a analizat fiecare organ vital și starea în care se găsea acesta –, iar ca urmare, managerul său i-a înmânat un set de foi de hârtie și un creion. *Medium*-ul rămăsese în tot acest timp perfect observabil. Stătea cu ochii închiși, repetând cu glas tare tot ce merita subliniat, dar cu o voce parcă străină și scriind de la dreapta la stânga –, ceea ce făcea ca textul să fie lizibil doar prin intermediul unei oglinzi așezate pe notele respective.

Cuprinsul celor 12 pagini pe care Schmidt le-a scris în germană era un diagnostic amănunțit, în cea mai mare măsură confirmat ulterior de medicul curant al bolnavului.

Respectiva consultație medicală – realizată de la distanță – a unui pacient necunoscut, deci care nu se afla nici în fața diagnosticianului și nici a asistenței, realizată pe loc de un învățător oarecare – dovedit nepriceput în ale medicinei – apărea cu totul de neconceput și prin faptul că fuseseră luate absolut toate precauțiile împotriva unei posibile rele-credințe și tocmai de aceea i-a convins definitiv pe toți cei prezenți asupra posibilității existenței unei situații de certă clarviziune care fusese materializată (!) în stare de transă.

Reamintim că din *cenaclul medical astral* la care apela cercul lui Iosef Schmidt în astfel de situații, în afara lui Ernst Lang mai făceau parte medicul Oscar Grunau, mort în anul 1872, care răspundea în germană, medicul Van der Holten răspunzând în olandeză, medicul William Goel care răspundea în engleză, precum și doi dintre români, anume:

medicul Florea Dumitrașcu și profesorul de filosofie Nicolae Bărbulescu.

În fapt – nici asistența de atunci și nici noi – nu putem fi interesați decât de relatarea certă a experimentului realizat sub respectiva stare de clarviziune. Deci, pur constatativ. Pentru că, în fond, analizarea unei asemenea situații venite de undeva, din paranormal, ar necesita incursiuni mult prea laborios făcute în psihiatrie, ca și într-o cazuistică aflată încă în acea zonă crepusculară plină de nisipuri mișcătoare. Însă, poate, cu alt prilej...

Vă asigurăm că respectivele experimente erau realizate cu luarea tuturor măsurilor posibile în astfel de cazuri, ele fiind bine gândite și corect filtrate, verificate și chiar răsverificate întotdeauna de un auditoriu cunoscător de sistem și mereu dovedit ca fiind excesiv de pertinent.

Alte comentarii se pare că ar fi de prisos.

7.5 – Experimentul propus de filosoful-teolog Nichifor Crainic

În continuarea ședinței puse în discuție, Nichifor Crainic a propus un experiment pentru confirmarea posibilității ca unii dintre scriitorii decedați de curând să ne poată transmite (nouă, după moartea lui) unele pasaje mai inedite din opera proprie: fie pasaje controversate, fie necunoscute sau chiar nefinisate. Deși asemenea subiecte de ședință nu se constituiau într-o noutate absolută în domeniul spiritismului – câteva alte precedente fiind deja cunoscute – publicistul a dat o notă aparte acelei noi experiențe propuse, ea fiind acum combinată cu una de clarviziune –, deci făcând-o destul de lămuritoare pentru respectivul domeniu, în așa fel ca experimentul să devenă cu atât mai interesant.

Savantul Charles Richet, cel care – printre altele – afirma: „...Viața se arată sub o îndoită înfățișare: fizică și suprafizică. Prin corpul său fizic, omul aparține lumii vizibile, prin corpul său fluidic lumii invizibile. Aceste două corpuri le are el toată viața, dar moartea le desparte. Deasupra omenirii noastre materiale se agită o omenire nevăzută, compusă din ființe care au trăit pe pământ, unde și-au lăsat veșmântul lor de carne. Deasupra celor vii, care sunt încarnați într-un corp muritor, spiritele trăiesc în spațiu o viață liberă. Aceste două omeniri se reînnoiesc una prin alta, prin naștere și moarte. Ele se pătrund, se influențează reciproc și pot să intre în legătură ărin mijlocirea unor persoane înzestrate cu facilități speciale, care se numesc mediumuri... Acțiunea ființelor invizibile ni se relevă prin fenomenele scrisului direct, al incorporațiunii, al materializărilor, al aparițiilor temporare, al fotografiilor și al mulajelor...".

Prin urmare, Nichifor Crainic a sosit la ședința spiritistă respectivă având în buzunarul de la haină un text cu totul inedit aparținând foarte de curând decedatului Jean Bart –, un material pe care defunctul scriitor îl intitulase *„Turismul de apă"*. Jean Bart = Eugeniu P. Botez (1874-1933).

Precizăm că Nichifor Crainic nu înștiințase pe nimeni asupra intențiilor sale și nu dezvăluise nimănui absolut nici un amănunt. Pe de altă parte, articolul în sine era complet inedit și se preta atât la spiritism, ca o posibilitate de evocare și contactare spiritistă a autorului, cât și la anumite posibilități de dovedire a unei clarviziuni deja recunoscute a celebrului *medium* Iosef Schmidt.

Această de a doua experiență a ședinței a fost, ca deobicei, supusă asentimentului celor de față și ea a căpătat pe dată aprobarea desfășurării propuse. În consecință, managerul i-a comunicat *medium*-ului dorința evocării publicistului Jean Bart, cel care murise de curând, iar Schmidt a apelat la spiritul profesorului Nicu Bărbulescu, intermediarul cu care se și identificase pentru diagnostic.

Redăm desfășurarea dialogului:

– *„Vrea Jean Bart să ne scrie ceva?"*

La care *medium*-ul a făcut mari eforturi de contactare a celui dispărut și, apoi, tot mai agitat, a început să mimeze scrisul purtându-și degetul arătător prin aer. Managerul i-a pus la îndemână alt set de coli din hârtie, după care Iosef Schmidt a început să le scrie cu repeziciune. Astfel, a umplut cinci coli cu scrisul său de la dreapta la stânga. Agitația îi creștea mereu, astfel că la ultimele rânduri începuse să noteze cu tot mai mare greutate –, până când a lăsat creionul din mână și a căzut, extenuat, într-un somn adânc.

Comparat ulterior cu articolul original al lui Jean Bart scrisul *medium*-ului avea unele mici, dar nerelevante scăpări de cuvinte –, însă gândurile, ideile expuse, toate acestea erau întocmai cu cele originale ale scriitorului evocat.

Interesant în această ședință spiritistă, rămâne faptul pur și simplu halucinant că scriitorul Jean Bart, decedat de curând, așa cum am arătat, a ales exact același articol nepublicat, adus și ținut ascuns în buzunar de către Nichifor Crainic. Iar asta, deși întrebarea fusese pusă inițial la modul destul de general și fără ca ea să cuprindă și vreun indiciu ori vreo sugestie. Asta, de parcă scriitorul decedat ar fi acceptat un fel de joc ascuns, dar previzibil, între cele două *Lumi*...

Ceva mai mult în ceea ce privește clarviziunea: *Medium*-ul a adăugat undeva – total rupt de contextul întregului articol – propoziția: *„deschide plicul"*. Menționăm că, nici chiar Nichifor Crainic nu citise încă scrisoarea-articol primită post-mortem de la Jean Bart –, considerând că ar trebui să treacă oarecare vreme de la deces pentru a o deschide, iar asta în conformitate cu acele tradiții populare care prevedeau 40 de zile. De asemenea, mai amintim faptul că Iosef Schmidt și-a pornit scrisul începând cu o frază aflată undeva pe la mijlocul articolului inedit al lui Jean Bart, dar care, culmea, se afla chiar pe prima dintre foile pe care Nichifor Crainic le ținuse ascunse în acel plic din buzunarul său...

Acest experiment desfășurat la București ne-a dus cu gândul la un altul, anterior, la fel de celebru dar din anul 1920, care avusese însă loc la Varșovia și pe care-l vom analiza în continuare, mai ales din cauza unor oarece similitudini.

Nota Bene: Așa cum am subliniat, asemenea experimente au mai fost făcute anterior, dar – mai ales – și ulterior. Cât privește fenomenele paranormale de tip PSI, în care informația achiziționată se referă la afecțiuni maladive diagnosticate de un pacient (*medium*) adesea lipsit de orice noțiuni medicale elementare – dar care poate aplica diagnosticuri bio-informaționale stabilite la nivelul inconștientului prin mijloace specifice PSI –, ele au fost numite prin anii 1950 drept: *Paradiagnosis* (de la gr. *para* «dincolo de» +

gr. *dia* «prin intermediul» + gr. *gnosis* «cunoaștere»). Dar, așa numita paradiagnoză va fi dusă la celebritate prin Gérard Croiset, Dr. Kerner, Kurt Templer și, mai ales, Edgar Cayce (cel supranumit în SUA „Profetul adormit") cu ale sale ~ 8.000 de cazuri soluționate prin utilizarea fenomenelor PSI care, cu toatele, au sfidat paradigmele fundamentale ale științelor medicale contemporane.

Bufnița, simbol al activităților nocturne, apare de sute de ani însoțită de carte, pană și călimară. Cam la atât se rezumă și astăzi știința în ceea ce privește funcționalitatea hormonilor cerebrali, chiar și după descoperirea *substanțelor peptide* – v. Premiul Nobel acordat în anul 1977 –, după care a urmat o goană fără rezultate certe în ce privește implicarea acestora în starea de somn, rămasă ca o veșnică necunoscută.

7.6 – Mareșalul Pilsudski s-a implicat, la rându-i, în paranormal

Al doilea experiment relatat anterior ar trebui să ne aducă aminte și de un altul – aproape similar, dar mai puțin complex – care avusese loc la Varșovia cu implicarea mareșalului Pilsudski, șeful statului polonez din acea vreme. Mareșalul Josef Pilsudski (1867-1935), auzind de clarvăzătorul de renume mondial Stephan Ossowiecki, cel care, printre altele, citea scrisori păstrate în plicuri sigilate, și-a exprimat dorința de a constata personal asemenea fapte

din domeniul atât de comentat (în bine, dar și în rău) al paranormalului.

Drept care a încredințat aghiotantului său o mutare secretă a unei partide de șah aflată în plină desfășurare dar întreruptă la o anume mutare. Ca să nu se creadă că ar fi posibilă o deformare a respectivei întâmplări, sau purele fabulații, redăm întocmai traducerea documentului prin care s-a consemnat faptul –, desfășurat cu implicarea unor personaje mult prea importante spre a putea da loc la controverse, ori alte interpretări ale realității:

Certific prin prezenta că documentul alăturat, adică o formulă a jocului de șah, scrisă de șeful statului, dl. Mareșal Pilsudski, formulă care nu a fost cunoscută decât de el, pusă în plic de către Mareșal în persoană și sigilată cu sigiliul dat de ministrul de război, generalul Sosukowski, a fost citită în 15-20 de minute, de dl. Stephan Ossowiecki.

Erau prezenți: dna general Jacyna, sora lui Ossowiecki, dna Neuman, prințesa Michel Voronicka, ministrul de răsboi, generalul Jacyna, locotenentul Saskiewicz aghiotantul generalului Jacyna și subsemnatul.

Îndată ce dl. Ossowiecki a încheiat lectura, m-am pus în comunicație telefonică cu Palatul Belvedere și am obținut confirmarea ce o dădu personal șeful statului, care se interesa foarte mult de această experiență. Mareșalul îmi spuse că dl Ossowiecki nu s-a înșelat.

A doua zi plicul a fost deschis de către șeful statului la Belvedere. Trebuie să adaug că, atunci când dl. Ossowiecki a luat plicul în mână, înainte de a spune ce conține și nefiind încunoștiințat de la cine este acea scrisoare, a anunțat asistenței că acest bilet este scris de șeful statului. În același timp, dl Ossowiecki a desenat planul apartamentului șefului de stat de la Belvedere, unde el n-a fost niciodată și a făcut apoi descrierea mobilelor și a aranjării lor –, descriind chiar și masa de pe care Mareșalul luase hârtia de scris.

Experiența a avut loc pe Aleea Uiardow, la nr. 39, în apartamentul generalului Jacyna.

Varșovia, 1920.

Locotenent C. Switski, aghiotant al șefului statului polon.

Precizăm că Stephan Ossowiecki se născuse în anul 1877 și că moștenise de la mama sa unele facultăți paranormale – de natura presentimentelor, dar și a prezicerilor –, însă de o factură oarecum modestă. În schimb, despre bunica lui se știa prea bine că fusese o cunoscută clarvăzătoare, ajunsă renumită, care beneficiase de o deosebită faimă în Polonia.

Exemple de asemenea experimente de clarviziune sunt acum destul de multe, dar le-am ales doar pe acestea două numai pentru similitudinea lor, precum și pentru importanța personajelor implicate. Fiindcă nu e deloc neglijabil girul primit din partea participanților la experimentele respective...

Capitolul 8

Pe munții considerați sacri la daci
s-au constituit hieropole, locuri
de refugiu si de reculegere...
(Romulus Vulcănescu)

Ritualul urcării pe munte la geto-daci, carpi și români

Zeul e în cer, iar nu pe pământ... de aceea, zeul e adorat pe munții înalți, în singurătatea unde numai vulturii iar nu oamenii mai pot urca. Templul și locuința lui e acolo, într-o peșteră. Ca și marele preot, așa și discipolii săi asceți vor fi locuit în peșteri, pe vârfurile neumblate ale munților
(v. **Vasile Pârvan** – „Getica, o protoistorie a Daciei").

Taborul, Golgota, Ceahlăul ș.a.m.d. sunt munții sacri ce oferă posibilitatea comunicării cu Divinitatea
(v. **Mitropolitul Varlaam** – „Scara").

Dacii își desfășurau activitatea magico-mistică în peșteri, schituri construite în scorburi de copaci, incinte subterane, îndeosebi pe culmi. De altfel, în întreaga arie carpato-danubiano-pontică, din cea mai îndepărtată antichitate și până la începutul secolului nostru, culmile și grotele munților au fost locurile de retragere predilecte ale asceților, călugărilor și contemplativilor de tot felul
(v. **Mircea Eliade** – „De la Zamolxis la Gengis-Han").

Cât privește văgăunile, peșterile, ca și celelalte ascunzișuri subpământene, trebuie să precizăm că toate asemenea misterioase adâncuri ale pământului au exercitat întotdeauna o mare și stranie fascinație asupra populațiilor

montane. Dar, foarte curios, după ce humanoizii s-au ridicat în două picioare renunțând la primordialul habitat subpământean, ei au început să se teamă teribil de orice adâncuri tenebroase considerând că acolo pot sălășlui doar *fârtații* sau mai ades, *nefârtații*. Rareori mai pătrundeau în peșteri –, doar încercând să găsească un vremelnic adăpost, ori pentru a se considera mai aproape de temutele lor divinități, căutate în împărăția întunericului veșnic. Ei bine, profitând de această situație, sihaștrii geto-daci iar mai apoi și primii monahi ai proto-românilor, precum și succesorii lor, au căutat izolarea de lume chiar în asemenea ascunzișuri.

8.1 – Urmele sacerdoților de odinioară

O foarte mare densitate, dovedită, a refugiilor rupestre din Carpați o găsim în partea lor răsăriteană, atât în zona Buzăului cât și – mai ales – în Ceahlău: ***Muntele cel sfânt al moldovenilor***. Prin cercetări arheologice s-a dovedit că acest masiv a fost încă din paleolitic intens locuit de către omul preistoric pe terasele înalte: *La Scaune*, 1328 m, *Cremeniș*, 1400 m, *Bistricioara*, *Podiș*, *Lutărie* ș.a. Dar, după ce a trecut așa-numita: ***Vreme a oamenilor mulți***, geto-dacii viețuiseră pe culmi doar prin asceții lor numiți *pleistoi*, acei misterioși locuitori ai muntelui organizați într-un clan, constituit piramidal –, ei fiind împărțitori de dreptate, dar și trezorieri ai științei, culturii și artei timpului, pe care le dezvoltau punând accent în mod special pe astronomie, astrologie, medicină și științele naturii. Din păcate, învățăturile și le transmiteau peste generații doar prin comunicare orală – întocmai ca și druizii – astfel că ele au rămas definitiv pierdute pentru posteritate.

În conformitate și cu practicile orientale venite din antichitate pe cunoscuta „Cale sacră a sciților", de care ne amintește Dimitrie Cantemir, acești pleistoi formau o mare

pleiadă a filosofilor – deci a înțelepților ! – care practicau și divinația, prin recunoașterea atributelor izvorîtoare de principiile: Adevăr, Bine, Dreptate, Înțelepciune și Sfințenie.

Se mai susține că „pleistoi" ar fi însemnat în limba geto-dacilor „cel care practică asceza", o mișcare pe care grecii au numit-o „isihasteria" (sau mai pe scurt „isihia") și de unde la noi s-a format cuvântul „sihăstrie". Concomitent și în paralel, „sihaștrii", acei continuatori ai *Vechii Credințe* au trăit secole la rând pe unele și aceleași spații cu ceilalți slujitori ai *Noii Credințe*, creștinismul, care însă erau numiți „monahi" și se supuneau regulilor monahice.

M. Eminescu cunoștea și el prea bine respectiva situație –, o certă dovadă fiind și aceea că utiliza corect – deci foarte la obiect – vocabulele: *Sihastru* și *Monah*.

Sălașurile acestor asceți risipiți pe munte în devălmășie, deși nu prea erau știute decât de sătenii din preajmă, sunt astăzi singurele indicii ale unor viețuiri odinioară intense.

Astfel, pe marginea de est a platoului **Ocolașul Mare**, localnicii cunosc ***Adăpostul lui Ghedeon***, semnalat încă din vara anului 1835 de Iulius Edel și D. Ștefănescu. Chiar de pe atunci, adăpostul era în parte năruit, deși fusese de puțină vreme părăsit. Dăinuia încă prin 1863, deci pe vremea lui Eminescu, atunci când Al. Pelimon îl pomenește în cartea sa: „Jidovul rătăcitor". Acum câțiva ani, în memoriile sale, montaniardul Gheorghe Iacomi scria că: *În depresiunea dintre Poliția lui Ghidion și Bâtca Ghidion, se află la răsărit o piatră mare, sub care se găsește o cavă, numită* ***Peștera lui Ghedeon****. Orientat de aceste vechi indicii și cu ajutorul unui fost cabanier Gh. Doruț –, am găsit grota sub o stâncă mare de pe marginea platorului sus amintit. Adâncă de cca 2 m și cam tot atât de lată, ea are tavanul boltit, iar jos, după îndepărtarea straturilor de pământ, cenușă sau cărbuni, am dat de o pardoseală din lespezi de gresie, adunate din munte. Era amenajat și un căpătâi, adică două lespezi așezate înclinat care serveau drept ...pernă!*

În valea **Izvorul Muntelui**, la o înălțime de cca 1100 m, s-a aflat adăpostul aceluiași pustnic amintit mai sus care viețuise inițial într-o chilie numită ***Fundu Ghedeonului***. Tot Gh. Iacomi susținea că: *Urmele chiliei sale (două trepte și o parte din temelie) le-am descoperit împreună cu ciobanul Gr. Butunoiu. Fugind de lumea care se înmulțise în vale, pustnicul s-a refugiat ulterior în grota amintită mai sus, la cca 1800 m altitudine. Aici ar fi viețuit până aproape de vârsta de 100 de ani, după care ar fi coborît la Durău.*

Pe valea Izvorul Muntelui, tot el susține că: *pe locul unde stă azi cabana turistică, se aflau pe vremuri mai multe adăposturi ale pustnicilor –, această zonă purtând multă vreme numele* **La Chilii**. *Și tot aici s-ar fi aflat pe vremuri și o bisericuță.* Neobositul doctor Iacomi ne mai povestestea că prin anul 1978, ciobanul Dimitrie Savu din Izvorul Alb l-ar fi condus într-un aven adânc de circa 40 de metri aflat în preajma vârfului **Ocolașul Mare**. Având la îndemână doar unele mijloace rudimentare, ei au coborît împreună într-o pâlnie deschisă printre blocurile de grezie și au ajuns la un spațiu, o cameră de circa 4/6 metri, având pereți neregulați din care în mod continuu picura apă.

Chiar și sub imensul megalit **Panaghia** se afla o grotă, acum total ascunsă de jnepeni, în care se spune că ar fi viețuit pe vremuri doi sau trei sihaștri. Meteorologul Iuliu Bodnar a pătruns printr-o intrare îngustă, un tunel, ajungând într-o peșteră de sub **Groapa cu Var** aflată în peretele estic al **Piciorului Șchiop**. Ulterior, acești cercetători amatori au aflat că ciobanii din zonă cunoșteau deja grota –, însă le era teamă să o exploreze.

Tot în zona **Detunate**, locuitorul Gh. Iuteș din Ceahlău a pătruns în anul 1982 într-un aven în care, la o adâncime de 10 metri, a găsit o mantie din șiac –, exact din felul acelora cu care umblau îmbrăcați pe vremuri sihaștrii. A fost – și este ! – în fapt, singura urmă materială a sihaștrilor de odinioară care s-a putut găsi până azi, în contemporaneitate.

Prin anul 1985, doctorul Gh. Iacomi a fost condus de Gavril Ciucănel (zis Lucuță), locuitor din satul Schit, la o grotă situată în peretele vestic al **Piciorului Șchiop**, care avea circa 4/6 metri, cu o înălțime de circa 2 metri, căreia i-au spus ***Peștera lui Lucuță***. Și tot acest speolog-amator afirma că de mai multe ori ar fi fost pe Pârâul lui Martin și de acolo, pe la Șipotul Serafimei la cele două grote aflate tot sub **Piciorul Șchiop**, cărora li se spune „La Chilii" –, într-una dintre ele găsindu-se ***Chilia Maicii Serafima***. El afirma: *Grotele sunt la distanță de 150 de metri una de alta, adânci de 2 metri și înalte de ~ 3 m. În aceea folosită de Serafima după anul 1821, sub straturi de pământ și cenușă am dat de o pardoseală din lespezi de gresie culese din munte.*

Aceste cercetări și consemnări sunt datorate numai acelor „amatori" pe fruntea cărora „științificii" au lipit eticheta (peiorativă) de „tracolog", „dacolog" sau „protocronist". Nici un bugetar, fie el profesor, cercetător, istoric sau arheolog nu s-a implicat vreodată, și absolut prin nimic, în vreo cercetare și consemnare a trecutului populațiilor montane din zonă...

Pe **Turnul Sihastrului** există o grotă în care a viețuit până prin anul 1710 singurul călugăr scăpat în acea noapte a dezastrului din ziua de Paști a anului 1704 de la „Sihăstria Ceahlăului" ce fusese acoperită de avalanșele cu bolovani; dar până și acest sihastru, ne mai putând suporta condițiile de trai alpin, a fost silit – în cele din urmă – să coboare de pe munte la noul Schit Cerebuc din cauza tuturor greutăților.

La ***Piciorul Sihastrului***, acolo unde Mihail Sadoveanu și-a plasat ficțiunile privitoare la ***Peștera Marelui Sihastru*** din romanul eseu-istoric „Frații Jderi", nimeni nu a putut face identificări. Peștera, anume una din ele, se spune că se afla pe versantul stâng al pârâului Izvorul Alb, în peretele abrupt al stâncii. Azi, totul e năpădit de o vegetație sălbatică și impenetrabilă. Ciobanii, singurii ce cutreeră pe acolo

spun că la grotă se putea ajunge doar urcând pe un prepeleac înalt de vreo două staturi de om voinic. Ceva cam similar cu accesul la „Peștera lui Dionisie Torcătorul" din sihăstriile Buzăului...

Speologii amatori pot găsi alte multe peșteri în Ceahlău, fiind semnalate deja și alte câteva asemenea grote în puncte precum **Polița lui Duman, Piciorul Crestăturii** aflat sub vârful Toaca, sau chiar **Fruntea Sihastrului,** din peretele estic al Ocolașului Mare.

Și despre alte urme materiale ale isihasmului dintru începuturi mai spune dr. Iacomi: *Am aflat mărturii despre un bătrân călugăr din Durău, Pahomie, om de 80 de ani prin 1928, care știa de la vecinul său de chilie – un călugăr ce împlinise vârsta de 100 de ani prin 1902 (ambii, deci, contemporani cu Mihail Eminescu n.a.) – de existența unui străvechi loc de închinăciune care ar fi fost al dacilor. Acesta ar fi fost situat pe vârful „Lespezi", în apropierea „Fântânii Mitropolitului". Pahomie împreună cu preotul (arheolog-amator) Cunstantin Matasă au cercetat prin anul 1930 zona amintită și au găsit un zid din blocuri de piatră de circa 80/80 cm, vizibil așezate de mâna omului, cât și alte resturi de zid, croit din piatră rotundă. Cercetările nu au mai continuat, iar astăzi relieful este mult modificat în urma strângerii de piatră din zonă, utilizată pentru executarea lucrărilor de extindere a Cabanei Dochia. Astfel că cercetările noastre în teren nu ne-au putut duce la nici o concluzie relevantă.*

Din călătoria făcută în anul 1838 de Gheorghe Asachi pe Ceahlău mai aflăm că: *...La poalele stâncăriilor cele tari ale Pionului, unde trăiesc și se găsesc în singurătate mulți anahoreți foarte bătrâni, cei mai mulți având peste 100 de ani, din care unii trăiesc și își petrec viața prin stâncile muntelui, în aceste locuri care întotdeauna au înfățișat un adăpost persoanelor ce se hotărăsc a petrece o viață sihăstrească. De aceea poalele Pionului și coastele sale se văd presărate de mănăstiri, sihăstrii și schituri locuite de monahi și călugărițe, dintre care unii petrec tot anul în vizuini,*

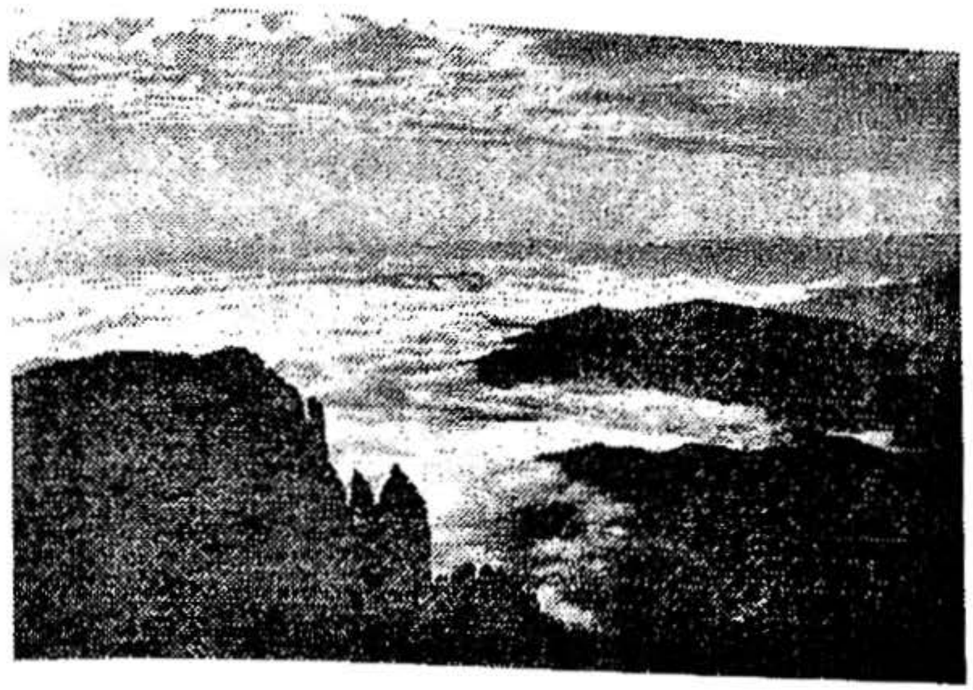

Numai cine s-a urcat sus –, hăt, dincolo de nouri –
poate cunoaște asemenea frumuseți...
Foto: ***Adolphe A. Chevallier,*** născut la Gura Barnarului, pe Valea Bistriței

Durău, singurul schit din cele ~ 25 de lăcașuri
care au străjuit permanent, peste vremuri, Ceahlăul
Imagine foto din secolul al XIX-lea

hrănindu-se numai cu poame și ierburi. De la Asachi mai aflăm că numai unii sihaștri vieţuiau izolaţi tot timpul, pe când:

„Alţii se trăgeau spre schituri când dădea frigul. În afară de ciobani, care-și tocmeau stânile prin goluri de munte, mai vieţuiau aici și sihaștri – prin codri, unde-și găseau o scorbură, o peșterucă, ori făceau o curătură și ridicau un adăpost, o chiliuță cu temelie de lespezi, cu pereţii din lemn rotund și acoperișul din coaja copacilor și cetină. Dar nu le lipsea o carte, mătăniile și o iconiță. Își făceau toate uneltele trebuitoare din lemn, deschideau cărări către izvoare, umblau pădurile după hrana zilnică: melci, ierburi, poame – orice le da pădurea!"

Mai susţinea dr. Iacomi în amintirile sale:

„Am mai aflat că și ultimul pustnic din Ceahlău – Ursu Varlampie – care ar fi trăit în peștera ce fusese a altui pustnic, Vucol, aflată într-o stâncă deasupra Durăului, ar fi murit în munte, la 1891, stors de foame și de frig. Peștera asta încă o cunoșteau unii oameni în secolul al XIX-lea. Noi n-am știut să o identificăm..."

Mai apar notate peșterile-sălaș ale sihaștrilor: ***Serafim*** (bordei în partea de apus a Ceahlăului); ***Ghenadie*** (adăpost în partea de apus a Ceahlăului); ***Martirilor*** (spre partea de apus a Ceahlăului); ***Patapie*** (bordei pe margine de pârâu); ***Nicandru*** (un bordei pe marginea pârâului Nican); ca și ***Sub Panaghia, Casiana*** ș.a.m.d. Multe semnalări, uneori fără certitudini, nu trebuie să ne mire prea tare pentru astfel de lăcașuri pierdute pe munte –, dar ceea ce ni se pare imperios de a semnala ar fi că în toate timpurile, dar mai ales în acel secol al XIX-lea, deci pe vremea lui Eminescu, fuseseră deja semnalate în scris de botaniștii Iulius Edel & D. Ștefănescu, romancierul Alexandru Pelimon, publicistul Gheorghe Asachi cu fiul său Alexandru Asachi și încă de mulţi alţi ieșeni care formaseră o bogată tradiţie orală a *pleziriștilor* – cum erau numiţi acei intelectuali ce vânturau vara satele și mănăstirile nemţene, sau adeseori poalele precum și chiar înălţimile Ceahlăului.

Celebrul megalit de pe muntele Pion: „Dochia cu oile din jur" (azi dispărut)

Gravură de *Gheorghe Asachi* (~ anul 1851)

Finețea redării peisajului este fericit completată de prezența unui grup de patru intelectuali condus de un plăieș-călăuză –, unul dintre vizitatori privește cu luneta spre Toaca. Sigur că Mihail Eminescu a admirat, la rându-i, această gravură a lui Asachi...

Apare absolut imposibil ca Mihail Eminescu – tocmai el! – să nu fi avut cunoștinţă de toate astea și să nu fi dorit, la rându-i, să le analizeze la faţa locului.

Asemenea date privind pe vechii sihaștri – fie ei pustnici (anahoreţi), fie ei monahi – dar toţi din Ceahlăul unor vremuri revolute, ca și a grotelor ori peșterilor unde vieţuiseră, le-am mai redat, poate chiar mai detaliat, și în lucrarea *Istorii neelucidate*, la capitolul *Sacralitatea masivului Ceahlău*. Am reluat însă tema respectivă tocmai pentru a arăta amploarea unui fenomen isihast pe lângă care credem – ba, chiar suntem convinși ! – că Poetul nu putea să-i treacă prin preajmă în acel an 1866 fără a-l aborda câtuși de puţin...

Schitul Durău de pe Ceahlău
văzut de *Alexandru Asachi*

Gravura a apărut pentru prima oară în anul 1859 („Calendar pentru români") și redă schitul așa cum arăta prin anul 1858, având clopotnița improvizată, izvorul zidit, colț din arhondaric, o casă țărănească și două chilii rupestre

Ceahlăul văzut dinspre „Gura Largului"

Se disting perfect detaliile: Toaca, Panaghia ș.a.
Peniță de *Gheorghe Asachi* și *G. Schiavoni*, litografiată de *K. Fr. Hoffman*

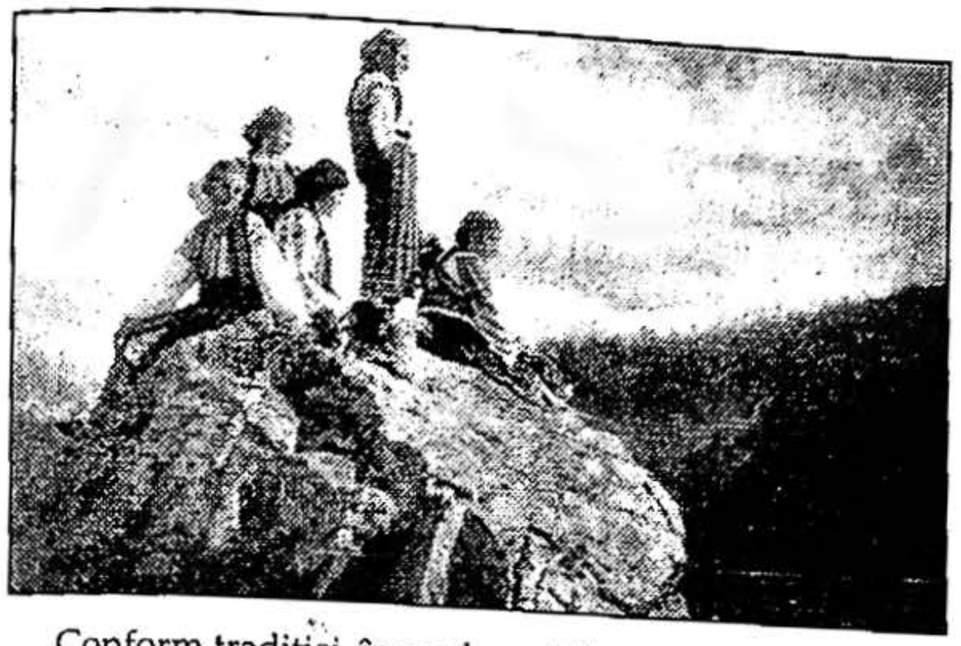

Conform tradiției, în mod special tineretul urcă anual pe Ceahlău de sărbătoarea *Probajinelor* (Schimbarea la Față)
(Foto: ***Adolphe A. Chevallier***)

Urcatul pe munte se făcea din preziua sărbătorii *Schimbarea la față*, iar populația montană trebuia să fie pe Platou înainte de ivirea zorilor, pentru a sărbători Soarele (păgânul *Sol Invictus*), iară coborîrea se făcea înaintea apusului, pentru ca astrul luminii să nu te prindă sus pe munte. După ce se joacă horele înaintea zorilor - v. *Invocație* –, încep jocurile de adorarea răsăritului prin sârbe săltărețe, toate în jurul rugurilor, iar după mesele ritualice, se continuă prin cântări și hârjoane specificeîntregului tineret –, coborînd apoi, cu toții, la vale

8.2 – Tradiția urcării pe munte la români

În monumentala sa lucrare „Mitologie română", Romulus Vulcănescu ne amintește:

„Din fondul ancestral al ascensiunii spre cer au supraviețuit la români în primul rând ***urcările pe munte****, despre care posedăm consemnări în tot lanțul Carpaților României. Una din aceste urcări pe munte, la care noi am participat în tinerețe, pe Ceahlău, ne-a impresionat profund ... Această urcare colectivă pe munte a fost asimilată de Biserică în sărbătorirea Sîntei Marii ... Astfel, ritualul urcării pe munte și a închinării la Soare a fost inclus în sărbătoarea unei zile de praznic creștin* (mai exact, de „Probajine", 6 August = *Schimbarea la Față* n.n.). După care autorul amintește zisele *Târguri de Fete* (v. Găina).

„De la vlădică și până la opincă" moldovenii urcau pe Ceahlău de *Ziua Muntelui*.

Există astăzi date certe prin care se atestă că măcar trei dintre domnitorii mușatini, anume cei mai reprezentativi: **Alexandru cel Bun** (1300-1330), **Ștefan cel Mare** (1457-1504) și **Petru Rareș** (1528-1538; 1542-1546), au avut contacte directe cu muntele sacru.

Cât privește pe ultimul, Petru Rareș, el a fost consemnat chiar în toponimia locului (v. *Muntele Petru Vodă*). Urmare a pătrunderii lui Soliman Magnificul în Moldova, el s-ar fi retras spre Ciceu (în septembrie 1538) trecând pe la *Schitul Călugări*, unde a apelat la celebrii clarvăzători spre a-și afla viitorul. Împlinindu-se întocmai prezicerile sihaștrilor specializați în premoniții, după reînscăunarea sa ca Domn, Petru a refăcut acestora, din piatră, bisericuța de la Piatra Teiului (Ceahlău), prilej cu care a și ridicat vechiul schit la rangul de mănăstire. Tot el, unul din ultimii cavaleri al ordinului *Vechea Biserici* (zisă și a *Vechii Credințe*), a dispus ridicarea din piatră a bisericii de la Mitropolia *Vechii Rome*, azi episcopia orașului Roman (v. susținerile pr. Dumitru Bălașa – *Noi Tracii*), precum și finisarea zisei *Capsule a*

timpului de la mănăstirea Voroneț, începută de Ștefan cel Mare și rămasă nepictată.

Dar și alți Domnitori au avut chemarea adăpării la izvoarele noastre de sorginte, cum ar fi ***Mihail Gr. Sturza*** (1834-1849) care a urcat sus pe platoul Ceahlăului în anul 1835 însoțit de mitropolit, capul bisericii oficiale –, vizitând muntele în mod foarte amănunțit.

Dar și alți voevozi, rămași neconsemnați, au urcat pe muntele sfânt al moldovenilor.

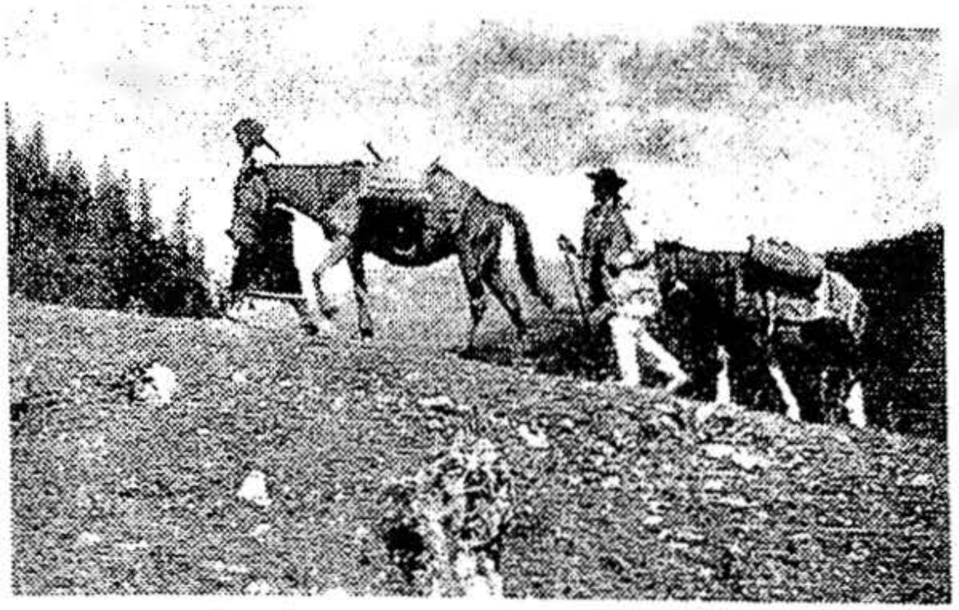

Populația montană urcă anual pe Platou pregătită pentru sărbătoarea de *Probajine* (Foto: ***Adolphe A. Chevallier***)

Capii oficiali ai Bisericii noastre Ortodoxe, chiar și cei care în mod obișnuit nu voiau o consemnare în legătură cu sihaștrii anahoreți, au ținut – la rândul lor – să urce pe masivul Ceahlău. Avem și câteva date: ***Teodosie Mitropolitul***, a urcat în 1612, făcând hotărnicia vechiului *Peon*. ***Varlaam Mitropolitul***, urcă și el muntele la 7 august 1641 împreună cu episcopii țării însoțiți și de un mare sobor de călugări. ***Veniamin Costache***, a urcat pe platoul Ceahlăului în anii 1802 și 1809 –, dar și în iunie 1835 dimpreună cu Mihail Sturza –, sfințind și donând bani pentru amenajările de la

Sihastru de pe muntele Pionul
Se spune că îl reprezenta pe însuși sihastrul sadovenian,
acela de pe valea *Izvorul Alb*
(Gravură din 1855 realizată de Al. Asachi, fiul publicistului)

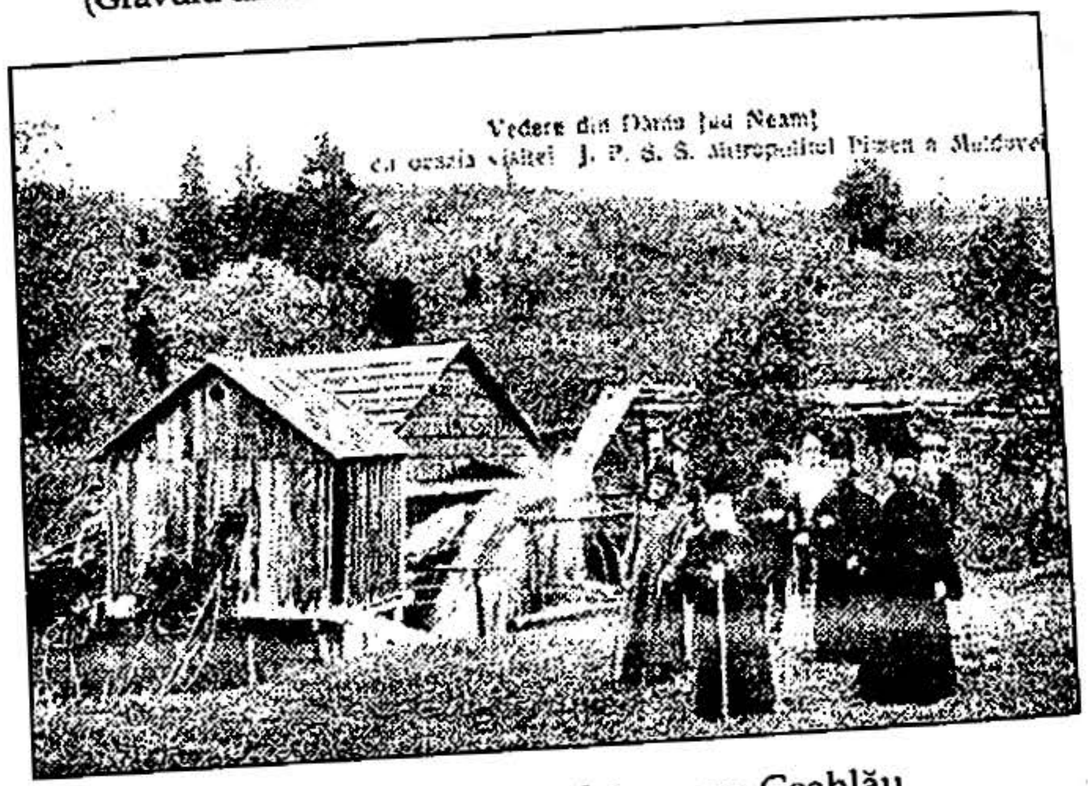

Vizita unui înalt arhiereu pe Ceahlău

Fântâna Rece, care de la el a fost numită *Fântâna Metropolitului*. ***Iosif Naniescu**, Mitropolitul cărturar*, a urcat în anul 1883 împreună cu un mare sobor de preoți și călugări, prilej de a sfinți lucrările realizate anterior la „Fântâna Metropolitului" de către antecesorul său, marele Veniamin Costache. ***Partenie Clinciu**, Mitropolitul*, a urcat și el sus pe Platou în iarna anului 1901 ca și în vara anului 1904, urmând astfel pilda predecesorilor. Până și alți prelați, ca *patriarhul **Justinian*** în perioada contemporană, au urcat – fiecare la rându-le – masivul Ceahlău.

Nu vom afla vreodată, cu certitudine, mecanismul intim, lăuntric, care i-au mânat pe acei capi ai poporului ca și pe acești capi ai bisericii oficiale, lumești, ca împreună (iar alteori separat) să ajungă a da laudă vieții isihaste chiar la fața locului. Dar, cu siguranță că putem măcar bănui că ei – mult mai apropiați fiind de obârșii, de simțirile ancestrale care azi sunt tot mai disipate și în final pierdute (odată cu așa-zisa civilizare) cunoșteau lucruri care ne scapă, fiind azi doar bănuite de noi, citadini rupți total de trecut...

De aceea ne înverșunăm să căutăm încă și acum oarece tainice răspunsuri, abordabile – cu siguranță – doar unor anume inițiați. Iar, în asemenea condiții am putea să ne închipuim că tocmai Eminescu, tocmai el – profundul cunoscător al sufletului poporului nostru – să nu fi știut de toate astea?

Tocmai el, Poetul, să nu fi încercat pătrunderea unor tainice simțiri ancestrale?

De nu e așa, spuneți-mi și mie, rogu-vă, de ce credeți oare că în *Povestea Magului călător în stele*, Eminescu l-ar fi pus pe feciorul de împărat să plece în *Lumea Largă* spre a-și afla destinul, dar și înțelepciunea, urcând un același munte sacru ? Întocmai așa cum procedase odinioară inițiatul Ștefan cel Mare înaintea luptei de la Podul Înalt, precum și fiul său, Petru Rareș, celălalt cavaler al *Vechii Credințe*,

înaintea înstrăinării de iubita sa Moldovă, perorând spre înălțimi:

Când clopotul va plânge cu-al serii dulce ton,
Atunci eu mă voi duce, pe calul pag călare
M-oi duce pân' la poala a muntelui Pion
Ș-apoi pe jos de-acolo eu muntele-am să sui,
Ca gândurilor mele aripe să le pui.

Dumneavoastră vedeți, oare, altă posibilă declarație mai tranșantă față de asta?

Și putem să ne închipuim faptul că Mihail Eminescu pornise în acel an 1866 să cunoască în profunzime nația, trecând și pasând muntele cel sfânt al moldovenilor spre a ajunge la ținta inimii românimii de pe vremuri: Blajul mirific –, de unde apoi a adăstat în bătrânul Sibiu al prelungelor tăifăsuiri de taină dimpreună cu Nicolae Densusianu –, celălalt împătimit al imperialilor geto-daci Buerebista și Decebal?

Știm că atunci, în grădinile de vară ale Sibiului cei doi corifei ai *Dacologiei* și ai *Vechii Credințe* (i-am numit pe **Eminescu & Densusianu**), au pus pe jar tenebroasele servicii secrete ale habsburgilor care i-au luat pe amândoi în vizor, obligându-l pe Eminescu să treacă prin „Vama Cucului" spre Țara Românească, sprijinit de reverendul Iosif Goga din Rășinari. Și, de ce n-am putea crede că – foarte probabil – ambii deja se puseseră întru totul de acord în acele tainice seri, parcă prefigurând cu decenii înainte minunatele versuri ale unui alt împătimit *Dacolog*, aromânul Nichifor Crainic:

În doina dulce-a mamei Dochii
Și deschizând pe lume ochii,
Alunec din părinți în prunci
În cel de azi sunt cel de-atunci...

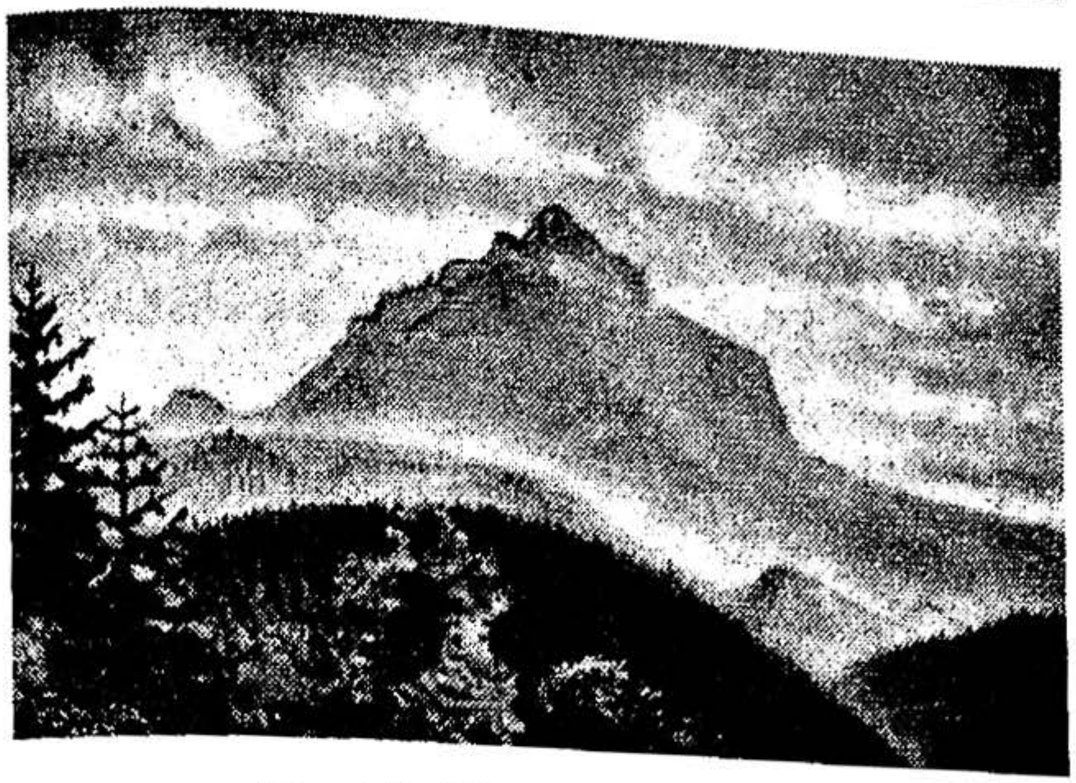

Muntele Pionul (sau Peonul?)
văzut la 1823 de pictorul V. A. Gherghiță

Icoană reprezentându-l pe sfântul Simion Peonski, numit și *Peonianul*, deci: „*cel de la Peon*") (sculptură în lemn ~ 1612)

8.3 – Să coborîm mai adânc...

Detectivistica pe care am desfășurat-o până aici – mărturisim că într-un veritabil sistem *pro cauza* – ar trebui să ne convingă că Eminescu, probabil, nu ar fi putut trece în acel an, 1866, pe lângă *Piatra Teiului* fără să fi urcat și sus, pe Platou, spre a vedea urmele sihaștrilor și monahilor ce vieţuiseră – și încă mai populau intens pe atunci – muntele cel sfânt al moldovenilor.

Erau lucruri bine cunoscute pe acele timpuri –, de un mare impact pentru toți ieșenii, romașcanii și nemțenii.

Trecuse puțin peste un secol din vremea când voievodul-cărturar Dimitrie Cantemir relevase taina celebrului megalit al Dochiei din Ceahlău. La rândul său, Gheorghe Asachi încredințase hârtiei trecutul locurilor, umplând întreaga Moldovă cu imagistica muntelui Peon –, redat adeseori și pe unele icoane ceva mai vechi din mediul rural.

După încă un secol, când noi, tineretul, plecam de *Probajine* în grupuri-grupuri să adorăm Sfântul Soare chiar de pe muntele unde acesta era relevat – arătându-se pentru prima oară întregii țări a Moldovei –, am putea oare să mai credem că tocmai Poetul (tocmai el, sufletul nostru) să nu fi urcat acolo sus, pe Platou, spre a privi spre Dunăre sau Nistru, până hăt departe, către Cetatea Albă?

Că Bacăul, Romanul sau Pașcanii îi vedeam prin hăuri aproape ca-n palmă...

Ținem minte că odinioară se afirmase de unii neaveniți că Poetul, în contrazicere cu unele versuri ale sale, nici nu călcase vreodată pe la malul mării –, pentru ca apoi, după cercetări făcute cu acribie să se constate că vizitase Constanța, ba chiar căutându-și de lucru în Dobrogea.

Astăzi, identificându-i în manuscrise mai corect preocupările și credințele-i atavice, am putea fi pe deplin încredințați că Mihail Eminescu cunoscuse desigur ancestralul obicei al geto-dacilor de a urca pe munte spre a se afla cât mai aproape de Divinitate.

Gheorghe Asachi, fotografie din secolul XIX realizată de „Frații Schragăr" din Iași, deveniți ulterior „Frații Șaraga"

Și, să sperăm că v-am convins și pe dumneavoastră de acest lucru...

Dar, conform obiceiului arheologilor, ca mai întotdeauna să caute ceva mai adânc – spre a se putea convinge de temeinicia unor presupuneri, precum și de veridicitatea lor – vom încheia demonstrativ respectiva detectivistică realizată, deocamdată, doar pe hârtie.

Fostul său coleg, V. Bumbac, cel care l-a cunoscut bine pe Eminescu încă de la Cernăuți, ne amintește că Mihail era prin anii 1858/59 un bun cunoscător – pe de rost – al multor balade populare (v. Leca Morariu – *Note pentru o monografie*), multe dintre ele culese chiar de Vasile Alecsandri. Or, în astfel de condiții, Mihail Eminescu s-a dovedit total frapat (în literatura sa de inspirație populară) de o anume priveliște dominantă care i s-a deschis personajului său *Ștefan*, urcat pe munte și care este în mod practic identică cu cea care-i apăruse și lui *Bogdan Vodă* pe Ceahlău (v. încercarea dramatică *Bogdan Dragoș* – actul I, scena 3). Putem, deci, lesne constata că în *Mușatin și codrul* (din care vom

cita în subcapitolul următor) există anume reminiscențe preluate din lucrările anterioare (v. Ms. 2279, fol. 103), cu reale și vădite prefaceri care au provenit de la același Alecsandri. Mai exact, e vorba de priveliștea Moldovei văzută de pe muntele Ceahlău, tratată într-un mod similar cu aceea a lui *Dragoș Vodă* descălecătorul, a lui Vasile Alecsandri, pe care Mihail Eminescu o preluase mai întâi și în drama sa: *Bogdan Dragoș*.

8.4 – Mușatin și codrul

Codrii din Țara de Sus freamătă cu ale sale „râuri reci, limpegioare, rotitoare, având glasuri de izvoare", deși par să fie încremeniți într-o solidară nemișcare:

Săracă țară de sus,
Toată faima ți s-a dus.
Acu cinci sute de ai
Numai codru îmi erai...
Împrejur năsteau pustii,
Se surpau împărății,
Neamurile-mbătrâneau,
Crăiile se treceau,
Numai codrii tăi creșteau...

... Ștefan Vodă Mușat pornește prin păduri și pe apa Bistriței spre Ceahlău:

Ștefan Vodă tinerel
Trece puntea singurel,
Cu pieptarul de oțel,
Cu cușma neagră de miel,
Drag i-e codrului de el.
Cum venea la vânătoare
Purta arcul pe spinare,

Cu lungi plete pân-pe spate
Dar la frunte retezate,
Copilaș în haine strânte
Ușurel mi se mai simte.
De ochește-o căprioară
Șoimul pe de-asupra-i sboară.
De-și întinde mâna-n sus
Șoimu-n palma i s-a pus;
Și tot vine chiuind
Și din frunză tot pocnind,
Și când prinde a cânta
Codri-ncep a răsuna,
Doina când o tragănă
Frunza toat-o leagănă,
Că o cântă trăgănat
Codrului de legănat.

... Ștefan Mușat, după ce străbate codrul pornește în jos pe apa Bistriței:

Și Mușat s-apropie
De Bistrița argintie
Luntrea ce juca pe val,
O dezleagă dela mal,
Sare-n ea și îi dă drum,
Ca săgeata sboar-acum
Și mergând, mergând departe,
Apa-n două o desparte
În largi brazde de argint
Ce se mișcă strălucind

... Deodată lui Ștefan i se arat- „un munte cu-a lui creștete cărunte":

El plutea, plutea mereu,
Codrul sună blând și greu.
Când de-odată zi se face

Codru – n două se desface
Și pe ape rotitoare
Scânteiază mândru soare
Și – nnainte-i vede-un munte.
Cu-a lui creștete cărunte,
S-a clădit stâncă pe stâncă
Începând din vale-adâncă,
Și purtând pe el păduri
Peste nourii cei suri,
Își ridică în senin
Creștet de zăpadă plin.
Și spre mal se-ndreaptă iară
Luntrea mică și ușoară,
Iar Mușatin se coboară,
Calea muntelui apucă
Până-n vârfuri să se ducă,
Pân-ce noaptea l-au ajuns
În cel codru nepătruns.

... Ștefan Mușat pornește, conform tradiției, spre culmea muntelui sfânt:

Dar cu noaptea-n cap pornește,
Se tot urcă voinicește,
Doară culmea va sui-o
Pe când s-o miji de ziuă.

... Pe Platou, i se deschide măreața priveliște asupra întregii Moldove:

Și pe culmea înălțată
El ajunge de o dată
Și făcându-și ochii roată
Mistuiește lumea toată,
Că departe se – ntind șesuri,
Ce cu ochii nu le măsuri,
Unde Soarele cel sfânt,
Parcă ese din pământ...

...Se vede Moldova până către Dunăre și Mare:

Iar în liniște de vânt
Trec departe de pământ
Cu-a lor pânze atârnate
Mii corăbii încărcate.
Iar privind spre miază-zi
Dunărea el o zări
ıtr-un arc spre mare-ntoarsă
Și pe șapte guri se varsă...

... De sus, de pe Ceahlău, toată țara se vede ca-n palmă:

Văi coboară fumegând,
Dealuri mândre înverzind,
Vede codrii cum coboară,
Deal cu deal, scară cu scară,
Resfirându-se pe șes
Unde râurile es,
Și pe vârfuri de păduri
Mânăstiri cu-ntărituri;
Vede târguri, vaduri, sate»
Pe câmpie presărate,
Vede mândrele cetăți
Stăpânind pustietăți,
Vede turmele de oi
Cu ciobanii dinapoi,
Cu fluere și cimpoi,
Iară ergheliile
Petreceau câmpiile
Și de-alungul râurilor
S-așterneau pustiurilor...

Iară șoimul tinerel
Pe asupra-i sboară el
Și din gură-i cuvânta:
„Să trăiești Măria Ta !".

* * *

Dacă în acest excurs al nostru de până acum – făcut cu privire la probabilitatea ca însuși Mihail Eminescu să fi practicat, personal, acel vechi obicei al urcatului pe munte –, iată că abia acum putem să facem asocieri și prezumții. Abia acum, putem susține – sus și tare! – că suntem în fața unor adevărate „probe".

Am urcat de *Probajine* (= Schimbarea la Față = Sărbătoarea Muntelui) în trei rânduri pe *Muntele sfânt al moldovenilor* și depun mărturie că viziunea eminesciană apare prea veridică pentru a nu fi și adevărată.

Și, peste toate astea, dacă dumneavoastră încă mai puteți crede că Poetul ar fi putut să treacă pe la poalele muntelui Ceahlău fără să fi urcat sus, pe Platou, spre a-și verifica unele trăiri din principalele sale poezii –, în fond, vă privește personal!

Eu unul, nu pot crede – în ruptul capului – că Eminescu ar fi trecut pe lângă celebrul munte *Peon*, fără să caute să-i vadă pe urmașii pustnicilor inițiați de altădată, ca și pe cuvioșii călugări ce se nevoiau prin pustietăți și peșteri, dar – mai ales – fără să urce pe fabulosul Platou al Ceahlăului spre a vedea răsărind *Sfântul Soare* –, întocmai așa cum făceau de *Schimbarea la Față* (aprofundați denumirea!) strămoșii noștri de odinioară...

Cină ritualică pe Ceahlău, de *Sărbătoarea Muntelui,*
când populația montană din împrejurimi urcă, încă din ajun, pe Platou
Foto: **Adolphe A. Chevallier** – Piatra Neamț

Populația montană din zona Ceahlău,
urcă pe platou de Sărbătoarea Muntelui
(Foto: Adolph A. Chevallier)

Capitolul 9

Nu ne mustraţi! noi suntem de cei cu-auzul fin
Şi pricepurăm şoapta misterului divin...
(M. Eminescu – *Preot şi filosof*)

Reorientarea lui Mihail Eminescu printre totemurile arboricole

Încă din adânca protoistorie ***stejarul*** *a fost considerat ca simbol al puterii, dar şi al măreţiei –, asta cu atât mai mult cu cât respectivul arbore era asociat cu o axă unind Cerul cu Pământul. Dar, la geto-daci, acel Axis-Mundi era* ***bradul****. Am observat, însă, că în timp (şi oarecum inexplicabil) Poetul s-a reorientat către ...Tei!*

Mihail Eminescu a impresionat, în prima parte a activităţii sale literare, prin multele incursiuni făcute atât în *zootemuri* (v. „bour", „cal", „mistreţ", „cerb" ş.a.) sau străvechile *astrotemuri* (v. „luceafăr", „zburător" ş.a.), cât şi printre *fitotemuri* –, acele totemuri arboricole utilizate din vremuri ancestrale în zona carpato-danubiano-pontică unde, probabil, precedaseră vechile credinţe animiste care ne îndreptăţesc să punem în discuţie, dimpreună cu Romulus Vulcănescu, unele relicte din mitologia pre-dacilor ajunse până la noi chiar până în ziua de astăzi...

...O, atunci un corn îmi sună,
Toţi copacii împreună
Mişcă jalnic frunza-n lună,
Iară lumea mea s-adună,
Căci copac după copac
Toţi de-odată se desfac.»

Din ***stejar*** *cu frunza deasă*
Ese mândră-o-mpărăteasă
Cu păr lung pân' la călcâe
Şi cu haine aurie,
Mândră-i este rochia
Şi o chiamă Dochia....
(*„V. Muşatin şi codrul"* – din volumul: *Poeme originale de inspiraţie folclorică*)

Deci, iniţial, poetul socotea „stejarul" ca fiind cel mai vechi fitotem, considerându-l, în prima sa tinereţe ca fiind un impresionant arbore, animist, adăpostind fiinţe considerate supranaturale...

Apoi – la început destul de aparent şi oarecum total inexplicabil –, încă de prin anul 1866 bătrânul stejar, dimpreună cu geto-dacicul brad (v. *bradul primordial*) au transgresat, în timp, către binecunoscutul şi eminescianul tei:

...Din desişul de pădure
Nu s-atinse vr-o secure.
Cât de naltu-i, cât de mare
Nicăieri nu vezi cărare,
De şi-ar pierde urmele
Ciobanaşi cu turmele.»
La temei de codri deşi
Nu-i cărare ca să ieşi
Ci-i o rariştе de ***brazi***
Şi un ochi voios de iaz
Şi doi ***tei*** *ca nişte fraţi,*
La tulpină depărtaţi,
La vârfuri amestecaţi...
(*„Povestea Dochiei şi ursitoarele"* – din volumul: *Poeme originale de inspiraţie folclorică*)

9.1 – Avem de-a face cu impresii de moment sau de anume aprofundări atavice?

Din păcate, una din primele impresii greşite pe care Mihail Eminescu le-ar putea lăsa celor mai puţin avizaţi ar fi şi aceea a unor studii superioare neîncheiate, doar pasagere –, ceea ce ar permite aducerea unei mari şi nedrepte atingeri asupra vastelor sale posibilităţi de aprofundare psihologică. Drept este că studentul de pe atunci nu a dat o importanţă prea mare unor atestate, considerate de el pur

formale. În schimb, s-a străduit cu ardoare să-şi rotunjească la maximum bagajul cunoştinţelor de care era extrem de avid şi pentru care simţea o imperioasă şi permanentă nevoie în a şi-l completa. Reamintim că în cugetul tinerilor români care studiau pe atunci în Occident (Mihail Kogălniceanu, Titu Maiorescu, A. D. Xenopol, Mihail Eminescu ş.a.) a avut un puternic ecou respectiva atmosferă intelectuală din universităţile străine, pe acolo analizându-se cu mult mai multă acribie ştiinţifică conştiinţa de sine a popoarelor în raport cu propria lor artă şi literatură. Iar asta deoarece problemele de cultură şi de istorie naţională ajunseseră încă de pe la jumătatea acelui secol al XIX-lea, la o mare vogă, mai ales în universităţi.

Observaţi, rogu-vă, că l-am numit pe Poet prin numele-i adevărat, cel cu care la botez şi înmormântare omul a fost propus de preot proniei cereşti, ca reprezentant al Divinităţii. Iar nu prenumele stâlcit de Călinescu.

Din manuscrisele predate *Academiei Române* de Titu Maiorescu în anul 1902, rezultă incontestabil că studentul Mihail Eminescu urmărise asiduu la Berlin (între 18.12.1872 şi 25.07.1874) cursurile unor profesori ca Zeller, Lepsius, Bonitz ş.a. –, prin ideile cărora a pătruns în filosofia indiană, mesopotamiană, egipteană, greacă şi renascentistă, dar şi că a întreţinut concomitent o intensă corespondenţă cu filosoful moldovean Vasile Conta. Din aceeaşi perioadă (v. Ms. 2285 – fol. 3 – 48) mai găsim rezumarea şi încercarea unei traduceri din Lenore ("Einleitende Gedanken über Völkerpsichologie" » *Introducere în cugetarea asupra psihologiei poporului*). Tot de prin acele timpuri Eminescu s-a gândit să alcătuiască chiar şi o gramatică a limbii sanscrite, desfăşurată pe parcursul a trei caiete, care a fost depusă la *Biblioteca Universităţii* din Iaşi (v. Dumitru Murărăşu).

Într-adevăr, nu avea Eminescu „patalama" de absolvent al *Universităţii din Berlin*, dar cu mâna pe inimă putem să-l considerăm printre cei mai culţi oameni din epocă. Şi, ar mai

Adeseori stejarii pot servi drept nişte „**Pomănari**", în ei atârnându-se pomenile destinate atât nevoiaşilor, cât şi călătorilor (v. Romulus Vulcănescu). Cu ani în urmă un asemenea arbore-totem, un *pomănar*, putea fi întâlnit în curtea mănăstirii Ţigăneşti

Poetul la maturitate

Reprezentări fitotemice ale „Frunzei de Brad":

1

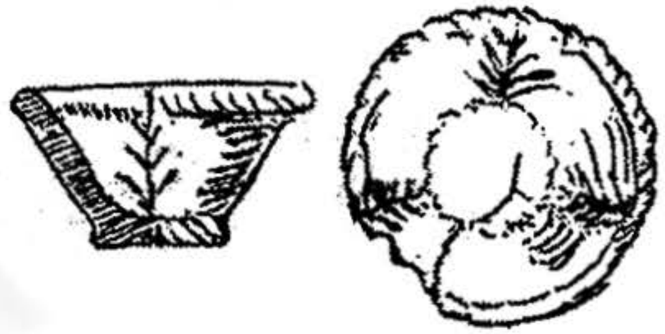

1 – **Cățuie de lut**
(Cetățeni – v. Dinu V. Rosetti);

2

2 – **Armăsar**
(Murfatlar –
v. Virgil Bilciurescu).

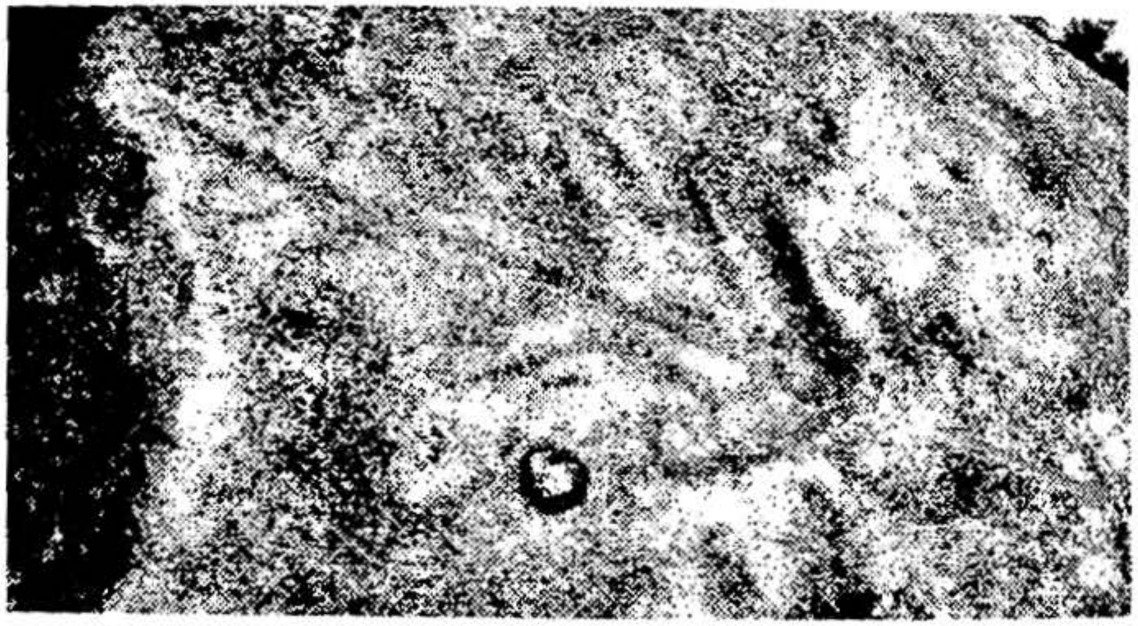

3 – Chiar dinaintea antichității clasice putem urmări reprezentarea motivului: „Frunză de brad" (v. ***Piatra cu Semne***, recent descoperită la Colții Buzăului, nedatabilă dar prezentând același fitotem similar cu celebrele pictograme de la *Tărtăria & Creta*.

trebui să remarcăm că singur Titu Maiorescu i-a apreciat (chiar primul!) talentul și erudiția, atunci când a primit la *Convorbiri Literare* poezia „Venere și Madonă" într-o vreme când la noi se auzeau doar unele banale ciripiri imitându-i pe romanticii francezi sau italieni...

Tocmai de aceea, în cele ce urmează ne vom propune să luăm în considerare faptul că respectiva reorientare structurală a Poetului prin mulțimea bătrânelor fitotemuri din folclorul nostru, nicicum nu ar trebui să fie considerată doar un simplu sau gratuit moft, deoarece ea (respectiva reorientare) pare să coboare către vechile adâncuri –, către acele străfunduri atavice ale unei conștiințe poetice surprinzătoare, care nu a fost încă suficient cercetată –, ci doar bănuită fiind. Iar asta, fiidcă – din păcate – majoritatea criticilor au evitat analiza spiritului profund *dacologic* dovedit de Poet, rămas până astăzi (culmea!) insuficient de bine investigat, deoarece, mai întotdeauna, *dacologia* (numită alteori și *tracologie*) nu a fost și nici nu prea este de *bon-ton*. Ambele fiind aruncate, împreună și de-a valma, la acel coș de gunoi pe care stă scris, cu un nemeritat dispreț: *protocronism*...

9.2 – Câteva precizări privind totemismul arboricol în protoistorie

Încă din adânca antichitate se constatase că stejarul poate foarte ușor atinge vârsta de o mie de ani ba, chiar s-o și depășească. Ceea ce, desigur, a făcut ca arborele-stejar să fie considerat încă din cele mai vechi timpuri ca un simbol al longevității. Ne amintim că din vremurile bătrâne, *Cartea Cărților* ne spunea că la Hebron – într-un impresionant cadru de stejari – patriarhul Abraham primise primele semnele divine de la *Yahvé*.

Tot în urmă cu circa trei mii de ani, grecii considerau stejarul ca zeu suprem, stăpân al cerului, ploilor, tunetelor

și fulgerelor –, ei observând că respectivul arbore e adeseori supus trăznetelor, ca una din manifestările cele mai specifice lui Zeus. Se afirmă că la Dordona (acolo unde existase celebrul oracol al Greciei antice, înființat de pelasgii coborâtori de dincolo de Istru) stejarii erau la un deosebit de mare respect. În acest sens se mai afirmă că acela care ar fi îndrăznit să taie un stejar înainte ca preoții să roage nimfele să-l părăsească era pedepsit cu amputarea brațului –, iar unul dintre istoricii greci chiar spune că *„imaginea celtică a lui Zeus era un stejar uriaș"*, nefiind un secret faptul că druizii (preoții celților care conviețuiseră circa patru secole împreună cu geto-dacii până la alungarea lor din spațiul carpato-danubiano-pontic de Buerebista) erau personificați prin stejar ca *„oameni ai stejarului"*, fiind cunoscut și obiceiul că ceremoniile sacre să se desfășoare adeseori prin pădurile de stejar –, situație care a făcut ca popoarele zis germanice să închine stejarul, acelui mare zeu al ploii, al tunetelor și fulgerelor.

Un foarte curios relict dăinuie și în familia mea, persistând printre noi o fărâmă de tradiție ce susține că un strămoș, anume Ioan Vânășilă din Hârja, țapinar pe Valea Oituzului, ar fi fost ucis pe la mijlocul secolului al XIX-lea de un stejar prăbușit, de la care (precizează tradiția) refuzase să-și ceară iertare înainte să-l taie. Despre asta nu doar folcloriștii au un cuvânt de spus, ci chiar și filosofii inițiați în cicluri (v. mitul „eternei reîntoarceri"), care susțin că totdeauna prezentul conține și esența unor timpuri revolute.

Mai reamintim că la Roma, pe Capitoliu, locuitorii aduceau ofrande stejarului „sfânt", care era închinat Marelui Jupiter. Și tot ei – cei care de fapt erau geto-daci roiți odinioară spre peninsula italică – îi recompensau cu o cunună de stejar ca premiu nu doar pe atleți, ci și pe oamenii lor de seamă.

În același sens se afirmă că și popoarele slave obișnuiau să închine un anume stejar zeului tunetului și al ploilor (acel

Thor-Donar). Mai știm că stejarul, ca arbore-totem, e la rândul său (fie și în mod indirect) protectorul vâscului, arbust-totem considerat ca un „Simbol al Vieții" (v. și *Creanga de Aur* a lui James George Frazer).

Toate aceste persistente relicte rămase din unele credințe străvechi au făcut ca primii creștini să aibă atitudini potrivnice față de arborele-stejar, ajungându-se ca în secolul al VII-lea, Sfântul Bonifaciu, apostolul popoarelor germanice, să-i îndemne pe credincioși la tăierea simbolică a stajarului dedicat zeului Thor și, se spune, că tocmai de aceea la foarte scurt timp, ar fi fost la rându-i jertfit. În mod oarecum similar, în Lituania, un alt foarte cunoscut episcop local care ordonase tăierea altui stejar sacru. Și, se zice, că într-un mod identic și deloc întâmplător, cel care tocmai executa porunca a fost omorît de propriul său topor care ricoșase în momentul când „gâdele" a lovit copacul-simbol. De asta, se și susține încă din vechime, că stejarii au trebuit în cele din urmă să fie declarați de creștini drept *Arborii Fecioarei Maria* –, astfel fiind instituit, și într-un asemenea caz, un același tip de cunoscut sincretism care mai întotdeauna a încercat să armonizeze asprele „eresuri ancestrale" la noua credință (v. Călărețul trac = Sf. Gheorghe ș.a.).

9.3 – Totemismul arboricol în Dacia

Pentru aprofundarea acelei transgresări pe care o analizăm, am recurs la lucrarea lui Romulus Vulcănescu (v. *Mitologie română*), în care seria arborilor totemici carpatini începe în primul rând cu bradul, urmat de stejar, plop, salcie și alun. Prea puțin, teiul...

Bradul – prin calitățile sale poate prezumtive, poate dezideratives sau doar fanteziste – a fost considerat de strămoșii noștri proto-daci cea mai importantă reprezentare vegetală a forțelor supranaturale. Cel mai frecvent și

Câteva semnificații:
– **Un om voinic și falnic** (Înalt și tare *ca bradul*);
– **Doi-trei brazi îngemănați** (*Unirea* Țărilor Române);
– **O tinerețe (parcă) perenă** (*Veșnic verde și ferice*) s.a.

În ornamentica mitică – antică, dar și medievală de la noi – bradul deține prioritate

4 – Monedă Vlad Dracul

1476 – Monedă Vlad Țepeș

incontestabil arbore-totem. Pentru ca apoi, în timp, bradul să fie urmat și de alți arbori-totem secundari –, însă el revenind întotdeauna sub cele mai diverse forme de exprimare ideatică și plastică –, relevat sub nenumărate transfigurări mitice până în ziua de astăzi.

Întâlnim bradul rămas și azi pe întreg spațiul geto-dacic ca relict coborînd din recuzita vechilor mituri ale carpilor, în credințele, datinile și tradițiile filtrate prin conceptul mitologic al noii credințe, *Creștinismul primitiv*, exprimat puțin altfel față de cel actual...

Bradul, ca arbore-totem, e prezent prin frunză, ca motiv repetat pe țesături drept simbol al vieții, dar, apare și străjuind noile construcții, marcând căsătoriile, ceremoniile sau chiar slujind ca biserici deschise (acele „țarcuri de brazi"), ca și la urcări pe munte prin purtarea ramurilor de brad, la rugăciuni și prăznuiri ș.a.m.d.

Apare extrem de ciudat să vedem cum, în plină contemporaneitate, populația montană se roagă și „bate mătănii" la un oarece pâlc de brazi –, astfel cum am văzut pe o potecă din Neamț, între bătrânile mănăstiri Almaș și Horaița, în locul „la Bradul Botezat". Ori rugându-se și închinându-se la răsăritul *Sfântului Soare* (acel *Sol Invinctus*) din deja celebra manifestare *Sărbătoarea Muntelui*, de sus din Platoul Ceahlăului (de *Probajine*).

Pentru felul în care Mihail Eminescu a asimilat fondul, ritmul, dar și rima din poezia populară, istoricul literar botoșănean Dumitru Murărașu a dat nenumărate exemple –, dintre care unele sunt exact aceleași care fac și obiectul susținerilor noastre.

Astfel:

– Bradul:

__Bradule__, mălinule,
Ci ti clatini pe acole ?
- Astâvarî mi-o venit
Să mă clatin fărî vânt

(Ms. 2260 – ff. 313-325);

– Stejarul:

...Prin scheletele de stânce
Scârțâiesc și gem __stejarii__
Ca moșnegi ce sunt pe moarte
Ale iazurilor arii...

(Ms. 2268 – fol. 16);

– Plopul:

Ce te legeni plopule,
Fără ploaie. fără vânt
Cu crengile la pământ ?
- Dar eu cum să nu mă leagăn...

(Ms. 2262 – fol. 125);

– Alunul:

Frunză verde de-alunică,

(Ms. 2260 – fol.319)

Titlu transformat ulterior în:

Frunzuliță ș'un burete,

(Ms. 2284 – fol. 13);

– Teiul:

Ce ești trist bordeiule,
*Ce te legeni **teiule**,*
Fără ploaie, fără vânt
Cu crengile la pământ ?

(Ms. 2276 – fol. 150).

Dar, Eminescu nu a fost doar un simplu culegător strict pasionat de poezia populară, ci el și-a găsit în ea și izvoarele pentru propria-i imaginație creatoare și, mai ales, i-a adăugat alte noi elemente, esențiale, modelând și reorientând după eul propriu întreaga-i lume interioară; întocmai așa cum a făcut prin reorientarea (transgresarea fitotemică) de care aminteam în titlu: pornind inițial de la mărețul stejar, trecând prin autohtonul brad și ajungând către teiul blând, arbore liniștitor fie și prin mirosul florilor sale. Deci, către o izbăvitoare oază a propriului său suflet, cu mult prea chinuit: **Teiul sfânt și dulce**...

9.4 – O posibilă justificare privind momentul și motivul transgresării eminesciene către tei

Când, prin acel an, 1866, Mihail Eminescu a plecat spre Blaj, sigur că a trecut munții pe una din trecătorile aflate în preajma Ceahlăului, fapt care l-a făcut pe criticul Murărașu să susțină *„trecerea lui pe la Bicaz și coborîrea pe Valea Mureșului"*. Însă, despre un același episod, Călinescu afirmase ulterior: *„E mai puțin probabil că* (M. Eminescu – n.n.) *a parcurs Cheile Bicazului și mai posibil să fi trecut prin Vatra Dornei"*. Dar, după unele analizări făcute mai atent pentru anume situații, credem mai sigur că Poetul ar fi urcat de la Humulești pe *Drumul lui Petru Vodă* și ar fi coborît apoi spre Largu –, trecând peste *Valea Bistriței* chiar pe la... ***Piatra Teiului***.

De aici, noi credem că a urcat sus pe *Podul Ceahlăului*, muntele sfânt al moldovenilor, după care și-a urmat călătoria spre Transilvania continuând traversarea munților pe una din văile Bistriței, dar mai sigur Bistricioarei, în trecătoarea Topliței –, fiindcă, poate coborîse „Pionul" pe un traseu nordic, ajungând undeva între Bistricioara și Tulgheș.

Spre respectiva concluzie ne conduce ideea că doar aici, pe undeva pe la *Piatra Teiului*, Poetul ar fi început să părăsească – treptat – imaginea arborelui sacru, reprezentat până atunci prin stejar (v. *Mușatin și codrul*, *Legenda Dochiei* ș.a.), adoptând în simbolistica poeziei sale acea înălțime metafizică a *Centaurului născut din tei*, cu ancorări în paleofolclorul de structură arhetipală care putea conduce la binomul *Timp-Tei*, pentru ca să izbucnească total intempestiv, după acel an 1866 în certe referiri parcă menite să atragă atenția asupra noii orientări în poeziile: *O mamă...*, *Făt-Frumos din tei*, *Doina* ori *Povestea teiului*.

Pentru că, recunoscându-ne subiectivismul posibil, mai mult ne-ar place să credem că pe aici pe undeva, meditând undeva sub *Piatra Teiului* iar nu sub teiul urban din Copou, s-ar fi petrecut respectiva transformare a reorientării Poetului către acel binom: Timp–Tei:

Când voi muri, iubito, la creștet să nu-mi plângi
*Din **teiul sfânt și dulce** o ramură să frângi,*
La capul meu cu grijă tu ramura s-o-ngropi,
Asupra ei să cadă a ochilor tăi stropi;
Simți-o-voi odată umbrind mormântul meu...
Mereu va crește umbra-i, eu voi dormi mereu.

Nu putea fi dată o declarație mai clară asupra noului său fitototem pe care și l-a ales.

Așa cum ne reamintim, adeseori în popor fiecare clan are o afinitate specifică pentru un anumit arbore totemic –, fapt ce făcea ca odinioară, la țară, din ramurile respectivului arbore să se așeze în mormânt o creangă, subliniindu-se astfel „clanul" defunctului.

Cât privește dilema dacă Poetul a urcat sau nu pe *Platoul Ceahlăului* (am mai arătat asta, anterior), avem deplina certitudine că a și făcut-o (v. *„Ceahlău – Monografie de suflet pentru o destinație turistică"* (de Silviu N. Dragomir și Nicolae & Elena Țicleanu, lucrarea aflată în manuscris, unde am fundamentat acest temei).

Dar, parcă ni-l și închipuim pe Poet urcând Valea Bistricioarei, înstrăinându-se tot mereu, însă având permanent ca sprijin fascinația ***Pionului*** (v. Constantin Ciopraga):

„Dar cât ține răsăritul se 'nalță-un munte mare –
El de două ori mai 'nalt e decât depărtarea-n Soare
Stâncă urcată pe stâncă, pas cu pas în infinit
Pare-a se urca – iar fruntea-i cufundată-n înălțime,
Abia marginile-arată în albastra-ntunecime:
Munte jumătate-n lume – jumătate-n infinit".

Referirile lui Eminescu ne apar destul de transparente în ceea ce privește traseul ales: Piatra Teiului – Ceahlău – Durău – Platoul Ceahlăului – Valea Bistricioarei:

„Când clopotul va plânge cu-al serii dulce ton,
Atunci eu mă voi duce, pe calul pag călare
*M-oi duce pân' la poala a muntelui **Pion***
Ș-apoi pe jos de-acolo eu muntele-am să sui,
Ca gândurilor mele aripe să le pui".

Analizând detaliat aceste expuneri făcute în cauză, constatăm certitudinea reorientării eminesciene către totemul arboricol al teiului, precum în poeziile:

– Doina:

„Codrule, Măria-Ta,
Lasă-mă sub poala ta,
Că nimica n-oi strica
Fără num-o rămurea,
Să-mi atârn armele-n ea.
Să le-atârn la capul meu,
Unde mi-oi așterne eu
*Sub cel **tei** bătut de vânt*
Cu floarea păn-la pământ,
Să mă culc cu fața-n sus
Și să dorm, dormireaș dus. »

Dar s-aud și-n visul meu,
Dragă codre, glasul tău,
Din cea rariște de fag,
Doină răsunând cu drag,
Cum jelind se tragănă
Frunza de mi-o leagănă.
Iară vântul mulcomit
Va vedea c-am adormit
*Și prin **tei** va răscoli*
Și cu flori m-a coperi."

(„Pagini alese din scriitorii români" – Prof. Gh. Adamescu)

– Povestea codrului (fragment):

...Amândoi vom merge-n lume
Rătăciți și singurei,
*Ne-om culca lângă **isvorul***
Ce răsare sub un tei»

*Adormi-vom, **troeni-va***
Teiul floarea-i peste noi,
Prin somn auzi-vom bucium
De la stânele de oi...

(„Convorbiri Literare" – 1 aprilie 1877)

– Povestea teiului (fragment):

Dar prin codri ea pătrunde — Oare ochii ei o mint,
Lângă teiul vechi și sfânt, > Sau aievea-i, adevăru-i?
Ce cu flori pân-în pământ — **Flori de tei** el are-n păru-i
Un isvor vrăjit ascunde... — Și la șold un corn de-argint...

(„Convorbiri Literare" – 1 aprilie 1877)

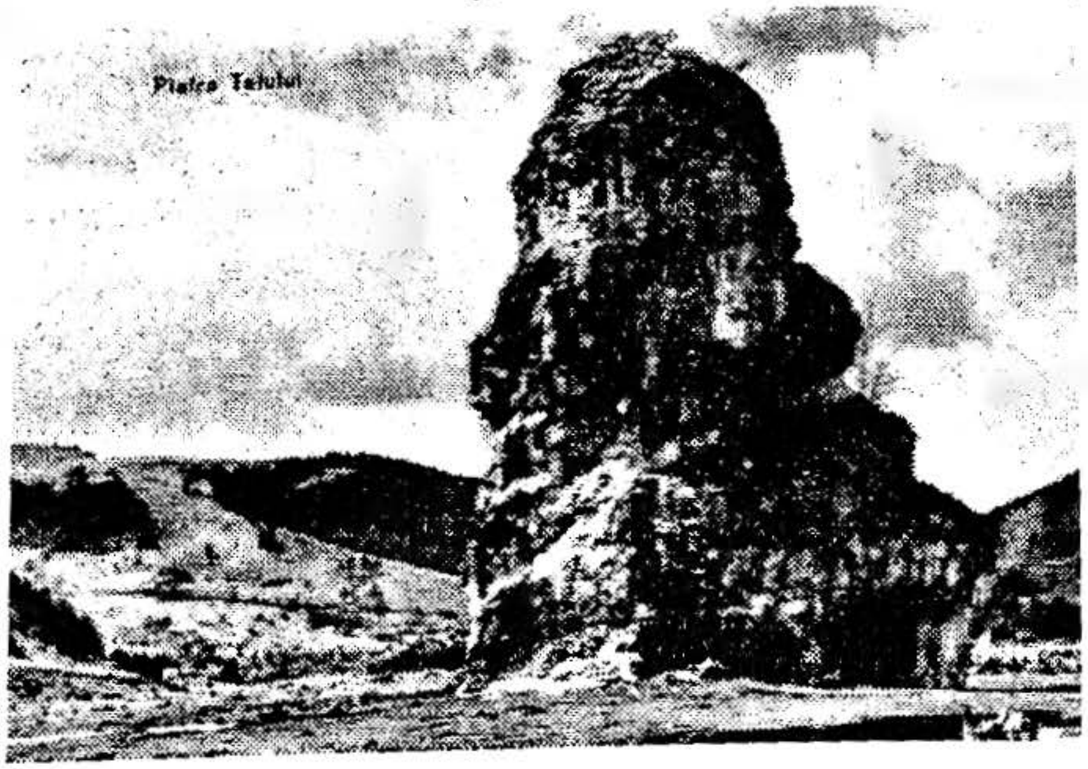

Megalitul Piatra Teiului aflat la confluența
Văii Bistriței cu Bistricioara

9.5 – Eminescu și binomul „Timp-Tei"

În lucrarea *„Eminescu o dell'Assoluto"*, Rosa del Conte a insistat asupra autohtoniei formației spirituale a poetului în tradiție și încă de prin 1964 Zoe Dumitrescu-Bușulenga vedea în Eminescu, lucru întrutotul exact: *„O personalitate etică de o uriașă forță, a cărei operă naște în cea mai mare măsură din necesitatea de a investi lumea cu valori, de a conferi o direcție și un scop multiplicității contradictorii a aparențelor"*.

Atât Rosa del Conte, cât și Zoe Dumitrescu-Bușulenga, au intuit mult mai bine decât alți critici de conjunctură că Eminescu avea tainice înclinații de ordin inițiatic, prezentând absconse ancorări în paleofolclor. Intuitive aceste ambe femei, ambe poetese, ambe „eminescologe" (atât cât trebuie!), ele „deslușind", ambele, o *„aceeași atitudine eminesciană plină de forță, de elanuri vitale ale tinereții* (v. perioada stejar-brad subl.n.) *care va contrasta atât de puternic cu aceea tristă, obosită, a maturității"* (v. perioada teiului subl.n.). Iar, Zoe Dumitrescu-Bușulenga mai adaugă, în plus (v. „Secolul XX" – 6/1964): *"... Însuși timpul va fi perceput într-un mod dramatic de Eminescu și va opera schimbări de stare filosofică după luptele și decepțiile existenței. Tristețea pierderii copilăriei, perceperea ireversibilității timpului, a depărtării prin vreme de iubită, a însingurării, acestea toate exprimate în poezia tristețelor filosofice târzii, când aproape toată lirica eminesciană capătă configurația unei dramatice meditații asupra timpului"*.

* * *

– **În concluzie**, am constatat suficiente argumente din care rezultă destul de clar că întocmai unei note proprii din anul 1870 (făcută pe marginea lucrării sale: *Strângerea literaturii noastre populare*) Mihail Eminescu – așa cum spunea – nu s-a mulțumit să vadă în basme doar basmele, în obiceiuri numai obiceiurile, în formă doar formele și în formule numai formulele; ci el, poetul nostru național, – întocmai cum teoretizase pe vremuri – chiar a și aplicat propriile-i cunoștințe de psihologie etnică, concretizate prin afirmația că: *„Formula nu e decât manifestațiunea palpabilă, simțită a unei idei oarecare"*. Ceea ce, dealtminteri, se vede în mod clar că a practicat prin respectiva transgresare a fitotemurilor populare, adică a bătrânelor eresuri animiste de la „eroicul" **Stejar** către „emblematicul" ***Tei sfânt și dulce*** al împăcării cu sinele.

Nota Bene: Analiza făcută în lumea fitotemurilor utilizate de Mihail Eminescu, ca și o eventuală motivație a transgresării de la stejar către tei – succint realizată în cele de mai sus și doar sub o primă formă, ne poate apare drept una dintre cercetările originale încă realizabile în atât de vastul univers eminescian în care, din păcate, mai plutește falsa idee că deja s-a spus totul. În viitor, există și multe alte posibile abordări. Exemplificăm:

– În primul rând ar fi de semnalat lucrarea *„Misterele gravurilor ediției Maiorescu – Simboluri criptice"* scrisă de un membru al societății „Getica", d-l Dan Toma Dulciu și apărută în anul 2008 la *Editura Universitară* București într-un tiraj așa-zis „de buzunar" (100 de exemplare!), necesitând o neapărată reluare „revăzută și adăugită". Deosebita acribie cu care ne-a obișnuit acest „cercetător-amator" (taxat, și el, protocronist) relevă un cert amestec a trei gravori care au realizat ediția princeps din decembrie 1883, dovediți prin anume semne și consemne ca implicând masoneria în respectiva acțiune. Poate că deoc întâmplător Titu Maiorescu, îngrijitorul voluntar al ediției (mason din 26.11.1866 în loja *Steaua României*), să-i fi numit tocmai pe acești gravori pentru realizarea respectivei lucrări –, desigur cruciale. Și poate, tot deloc întâmplător, atunci când Maiorescu i-a arătat poetului lucrarea, acesta nu i-a adresat mulțumiri. A examinat-o curios, atent și tăcut, după care i-a înapoiat-o fără nici un fel de aprecieri. Ceea ce l-ar fi îndreptățit ulterior pe Maiorescu să afirme că autorul a aprobat-o. Poate să fie adevărat, poate nu, dar sigur că Poetul a observat semnele masonice de pe copertă, precum și cele din interior –, deoarece era un foarte bun cunoscător al cifrărilor.

– În al doilea rând, ar merita să fie aprofundată respectiva implicare a lui Eminescu spre codificările în care d-l Dan Toma Dulciu, autor al unei lucrări aflată în manuscris, anume *„Scrierea Criptică"*, este un fin expert. Ar trebui amintit aici că Mihail Eminescu a încifrat chiar pe frontispiciul

cântecului de lume „Înger cu păr galben" (manuscrisul 2281, folio 69) cuvântul: ACINOREV. Tocmai forma răsturnată a cuvântului Veronica. După care mai urmează transcrierea basmelor „Miron și frumoasa fără corp", „Fata în grădina de aur" ș.a. De remarcat și faptul, oricine o poate constata, că în basmul *„Sărmanul Dionis"* prin motivul „cameri oprite" Poetul a sugerat că manualele astrologice trebuie deschise și descifrate într-un anumit fel, ceea ce arătase și M. Gaster, interpretând texte din cărțile populare cuprinzătoare de miracole. Dar, la Eminescu, așa-ceva venea din autohtonism!

* * *

Câteva aprecieri privitoare la despersonalizarea lui Mihail Eminescu

Trecem cu o condamnabilă și cu mult prea mare ușurință peste acțiunile de despersonalizare îndreptate împotriva Poetului nostru național –, dintre ele amintindu-le doar pe câteva:

– Numele său, Eminovici, modificat, fie chiar benefic, dar (atenție!) fără știrea titularului;

– Prenumele, Mihail, modificat (tot fără voia titularului!) de G. Călinescu, în Mihai (v. Silviu N. Dragomir în lucrarea *Un București mai puțin cunoscut*, cap. „Mihai, sau Mihail Eminescu?":);

– Data nașterii, 15.01.1850, în loc de 20.12.1849 (modificată tot împotriva acceptării titularului!);

– Cenzurarea întregii opere eminesciene în timpul acelei jumătăți de secol de dictatură comunistă;

– Întârzierea condamnabilă a volumului de *Scrieri politice* la o comandă dată din exteriorul țării;

– Crucea adăugată în anul 1990, tot fără voie (!?), pe monumentul inițial din Cimitirul Bellu;

– Însemnele masonice descoperite de curând pe ediția princeps (v. mai sus). Toate acestea, dar și multe altele, au fost impuse persuasiv de răuvoitori tocmai spre a scădea simțământul nostru național, deși acesta a fost dovedit, în timp, ca fiind hipertolerant.

Știm că marii bărbați ai spiritualității românești, precum: Eminescu, Hasdeu, Densusianu, Blaga, Eliade, Noica, Cioran, ca și alții, sunt în mod persuasiv „săpați" de anume fatidice „cârtițe" ce susțin permanent și persuasiv o păguboasă demitizare a valorilor noastre, desconsiderându-le. Acțiune antinațională care amintește propunerea unui oarece scriitor, Kurt Münzer, ce făcea parte dintr-o mișcare de o clară sorginte sionistă susținând și îndemnând la cumpăna dintre secole: *„Să ne strecurăm în sânul națiunilor, să descompunem rasele, să le necinstim și înfrângându-le puterea de rezistență să le răpim vlaga și să prefacem totul în putregai"* (v. *Der Weg nach Sion*).

Controversata fotografie realizată de către Octav Minar poetului M. Eminescu prin suprapuneri de imagini cu teiul din Copou

~1930

Copou, Iași – *Teiul lui Eminescu* ieri și azi

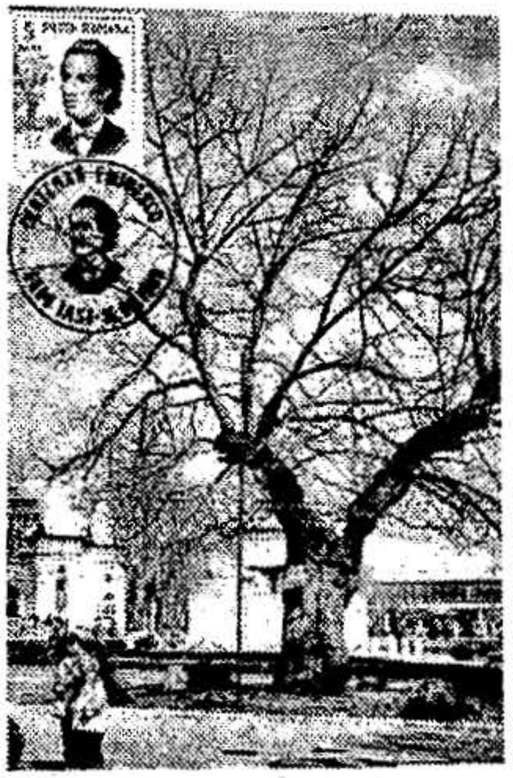

~1990

Capitolul 10

De-atunci și până astăzi colonii de lumi pierdute,
Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute
Și în roiuri luminoase, izvorând din infinit,
Sunt atrase în viață de un dor nemărginit.
(Mihail Eminescu – *Memento mori*)

Interviuri la „Masa Umbrelor"

Cu ceva timp în urmă, în perioada antebelică,
observațiile cerești deveniseră la noi foarte la modă.
Observatorul astronomic ***Amiral Urseanu*** *fusese dat în folosință încă din anul 1910, iar în 1913 „a fost dotat și cu un aparat fotografic special pentru fotografierea astrelor" (v.* ***Ziarul călătoriilor și al științelor populare*** *din 22 ianuarie 1913). Mai știm că, în anul 1912, existau deja în România 100 de membri ai societății astronomice franceze, în afara amatorilor neînregimentați*

Prin respectivii ani, zeci și zeci de astronomi amatori observau cerul cu lunetele lor mai mult sau mai puțin improvizate, făcând cercetări pertinente și adeseori comunicând constatările lor în mass-media. Ne reamintim că anul 1911 a prilejuit un fapt care nu prea era la îndemâna oricui și nici nu are loc chiar oricând. Astronomul bucureștean Ion Rosetti-Bălănescu a avut rara ocazie ca, într-o noapte din octombrie, să vadă evoluând concomitent, dar practic și simultan trei comete: **Quénisset** (evoluând în *Coroana*), **Beljawski** (Evoluând în *Fecioara*), precum și **Brooks**, care avea o coadă extrem de luminoasă înainte de răsăritul Soarelui și evolua în *Părul Berenicei* (v. Silviu N. Dragomir – *Marea eclipsă*, Ed. Enmar, București, 1999).

10.1 – Întâmplări astrale mai puțin obișnuite

Va trebui să-l mai mintim pe astronomul amator Dumitru Arpalescu din Giurgiu care a comunicat ziarelor că în noaptea de 18/19 august 1912 a observat la ora 2,30 un bolid ce emana o lumină roșiatică și „mergea dinspre apus spre răsărit cu zgomot", până ce a ieșit din câmpul vizual al observatorului respectiv, care a apreciat că avea o formă lunguiață cu dimensiunile evaluate la 45-50 / 7-10 m.

Tot într-o noapte din același an, dar la 25 noiembrie, țăranul Șomăcescu din Bobu-Gorj a observat la zenit, pe la ora 5,15, un mare bolid luminat galben care mergea spre nord-vest. După câteva secunde, mai spune martorul, bolidul ar fi explodat cu un zgomot ca al „unei detunături de pușcă". Comcomitent, un alt martor, Ioan G. Popescu din Pitești, confirma la rându-i ora trecerii bolidului, susținând că avea „diametrul aparent de ~ 8 cm". Piteșteanul a mai declarat că bolidul „era puțin mai mare decât planeta Venus", fără însă de a mai confirma și explozia susținută de Șomăcescu.

Mai amintim și că pe la începutul lunii ianuarie 1913, a fost văzut în zona Iași un bolid cu mersul lent și uniform ce înainta în direcția Podu Iloaiei – Hârlău. Cei care l-au văzut, foarte mulți, susțineau că prin uruit se asemăna cu un avion foarte mare și că dispunea de faruri rotitoare. Tunarii ieșeni, aflați la exerciții de tir, au început să tragă în bolidul care zbura destul de jos fără ca să arate că-i pasă cumva de mulțimea care, îngrozită, îi urmărea evoluția sa misterioasă.

Pe atunci, asemenea obiecte zburătoare neidentificate (numite azi OZN) încă nu ajunseseră la modă, iar astronomul bucureștean Victor Anestin, întrebat fiind, a declarat că în fapt ar fi vorba de... planeta Venus –, dojenind astfel presa: *Este umilitor să nu cunoști astrele cerului și să le ei drept aeroplane, sau cine știe ce altceva...*

Fraţii Ion şi Constantin Rosetti-Bălănescu,
astronomi amatori şi popularizatori de ştiinţă
făcând observaţii astronomice prin anul 1914

Anestin Victor (1875-1918). Ziarist român, popularizator al astronomiei, care în anul 1907 a fondat revista *Orion*, iar un an mai târziu a întemeiat *Societatea Astronomică Română*.

Astronomie, ştiinţă a naturii care studiază materia din univers, deci toate formele de corpuri cereşti, precum şi materia interstelară, sistemele de corpuri cereşti, dar şi universul luat ca un întreg.

Căpităneanu Constantin (1844-1895). Astronom şi geodez român care a instalat primele meridiane la Iaşi şi Bucureşti. Tot el a efectuat triangulaţia generală a României.

Coculescu Nicolae (1866-1952). Astronom şi profesor universitar, fondator în 1908 al *Observatorului Astronomic* din Bucureşti şi a participat la expediţii de observare a eclipselor totale de Soare.

Daimaca Victor (1892-1969). Astronom amator român care, în anul 1943, a descoperit două comete cu ajutorul unui simplu binoclu.

Luceafăr. Denumirea populară a *planetei Venus*, care este vizibilă atât dimineaţa (*Luceafărul de Dimineaţă*), cât şi seara (*Luceafărul de Seară*).

Teoharj Maria (1885-1975). Prima femeie astronom din România, profesoară care a efectuat observaţii asupra petelor solare, dar a studiat şi cometa Halley.

Vitez Ioan (1408-1462). Umanist transilvănean care a înfiinţat la Oradea primul observator astronomic de pe teritoriul de azi al României.

Hercule = Steaua către care merge Soarele în spaţiu.

Andromeda = steaua a din constelaţia Pegas.

Sirius = Câinele Mare (popular).

Mai mult, chiar *Societatea astronomică franceză* – prin marele său astronom Camille Flammarion – a publicat în buletinul de pe martie 1913 un comunicat prin care afirma că „avioanele misterioase" care au fost observate frecvent în acea perioadă deasupra Ucrainei şi Podoliei, zburând luminate şi dispunând de reflectoare rotitoare ce acţionnau pe timp de noapte, nu pot fi avioane austriece de spionaj ci... planeta Venus (iar!).

Bine-bine, veţi zice, dar tunarii armatei române nu prea pot nicicum să fie asemuiţi acelui ţăran Şomăcescu din Bobu-Gorjului, căruia i se păruse sieşi ceva ...cumva! Acelor servanţi tunari, trebuia cu siguranţă să le comande cineva pertinent armarea cu muniţie de război a pieselor grele de artilerie, iar telemetriştii – versaţi cu ţintele – trebuiau şi ei să materializeze nişte unghiuri şi niscaiva distanţe reale spre cineva sau (mă rog!) ceva concret –, iar toate astea fără a mai pune la socoteală că doar un superior competent şi convins de justeţea pregătirii tirului putea să aibă latitudinea de a da comanda finală: *Foc!*

O maşină de război, e totuşi o maşinărie complicată –, iar nicidecum o oarece joacă de-a împuşcatul stelelor (?!), fie ele chiar foarte apropiate de *Pământ*, precum e *Venus*...

Cât priveşte tandemul cunoscuţilor astronomi Anestin-Flammarion, parcă înţeleşi de pe atunci cu privire la un *panaceu* care să poată servi salvator întocmai acelui cunoscut „acar Păun" în mai toate cazurile rămase mereu neelucidate, mai degrabă ar trebui optat – probabil – pentru o primă punere a bazei internaţionale a aşa-numitei *Conspiraţia Tăcerii* de ceva mai târziu.

10.2 – Interviu la „Masa Umbrelor" cu un fost profesor din Vălenii de Munte

Literatura SF e uimitor de bogată privind obiectele zburătoare neidentificate –, asta datorându-se şi faptului

că respectiva literatură este prea puțin controlabilă, chiar dacă mereu și constant s-a străduit să rămână la limita credibilului oricăruia dintre noi.

Cum, spre finele istoriilor neelucidate pe care le-am încredințat tiparului, *m-am gândit să-i informez obiectiv* pe cititorii mei și *despre existența fenomenelor OZN de pe teritoriul patriei noastre* (v. „Prefața" profesorului univ. Florin Zăgănescu), am apelat la unul dintre cei mai buni prieteni, profesorul **Călin N. Turcu** din Vălenii de Munte (v. *Cazuri OZN în România*, Ed. Sincron, 1992), autorul primei lucrări cu date absolut certe și concrete care a fost publicată vreodată la noi în țară.

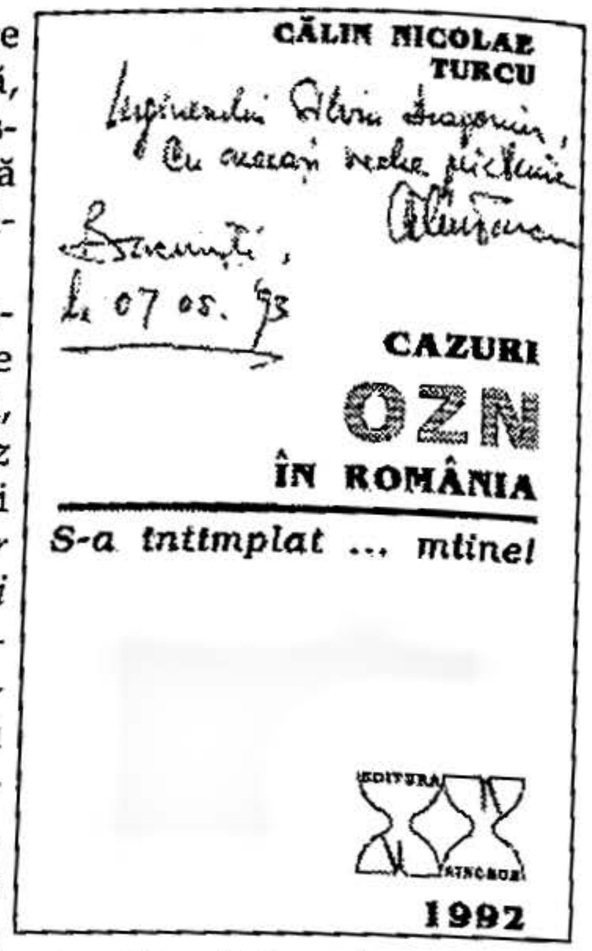

Pe „profesor" îl cunoscusem tangențial din cercetările întreprinse asupra megaliților –, studii pe care le efectuam simultan prin Carpați, dar fiecare în mod separat. La un moment dat mi-a propus telefonic să căutăm împreună un megalit pierdut undeva prin *Buceci* –, supranumit *Sfinxul de la Piatra Arsă*. Și, într-un miez de noapte, când tocmai eram pe cale să abandonăm cercetările, am reușit să găsim acel sfinx parcă uitat de lume. Apoi, împreună cu doctorul Iuliu Floareș din Piatra Neamțului, i-am propus eu să căutăm unul din megaliții care mi-au fascinat copilăria: *Masa lui Vodă* –, un „pietroi" care, cică, se afla pe un alt „pietroi". Și, visul copilăriei s-a concretizat, găsind pe una din Zboinele Vrancei (ori *ale Cașinului*) megalitul brâncușian

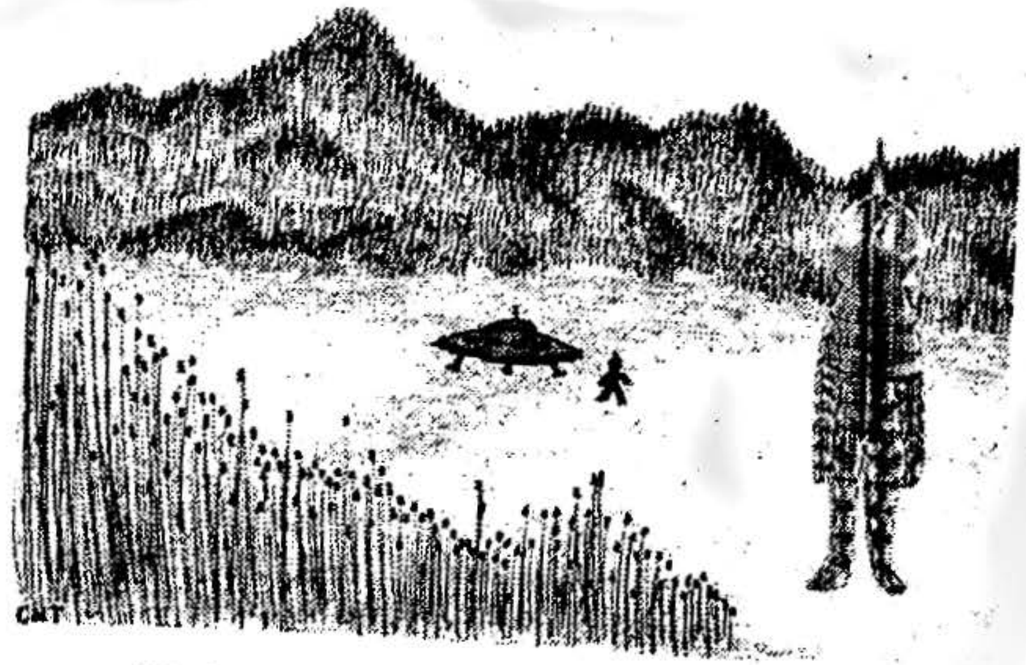

Din felicitările pe care profesorul Călin N. Turcu le concepea de sărbători (vezi semnătura CNT)

Masa lui Vodă, sau *Masa Șezii*. Am concretizat cercetările megalitice printr-o memorabilă conferință ținută la cercul de istorie veche *Deceneu* (Palatul Șuțu), atunci când am lămurit și povestea *Scrierii de la Pietrele Rotării*.

Materialul ilustrativ mi-a fost pus generos la dispoziție de prof. Călin N. Turcu.

Ulterior, am mai studiat împreună ultimul megalit din țara noastră, *Crucea Manafului*, precum și specificul satelor Bădeni și Ciuta, ale vestiților cioplitori în piatră buzoieni, ca și efectuarea a trei expediții la incredibilele vestigii rupestre din Munții Buzăului.

Cele ce urmează sunt, sigur, date certe și concrete, relatate de regretatul meu prieten.

Cazul Valea Plopului

Investigațiile făcute de profesorul Turcu au început la data de 29 noiembrie 1972. Era vorba de existența unor

urme evidente lăsate de un obiect zburător neidentificat care aterizase în afara zonei locuite a satului Valea Plopului, în punctul „La Odaie" (cota 520 m) –, ca și de prelevat probe ale solului ce fusese tasat, de măsurători, fotografii, schițe, rapoarte și declarații însoțitoare ale martorilor oculari ai aterizării. Ulterior, cercetarea a fost continuată și în zilele de 1 și 3 decembrie ale aceluiași an –, la ultima participând și Justin Virgilius Capră, cunoscut inventator, ce fusese trimis în mod special de scriitorul Ion Hobana. În total „profesorul" a făcut ~ 10 descinderi la fața locului, la a patra participând și un grup interdisciplinar de cercetători, format din 11 persoane: prof. Mircea Dumitrescu, metodist la *Casa de Cultură a Studenților* „Grigore Preoteasa" din București, Emilian Urse și Corneliu Lupașcu, din partea *Cinestudioului* „Al. Sahia", Clement Alecsandrescu, Justin Capră, Dan Conciatu, Mihai Gociman, Dan Mihăilescu și Gheorghe N. Popescu. Au fost repetate măsurătorile inițiale, fotografiile și s-a realizat un film cu caracter documentar numit „Quo vadis, homo?" care ulterior a obținut medalia de argint la festivalul național „Pelicula de aur", București 1973, ca și un prestigios premiu internațional la un festival al filmului documentar ținut în Italia, tot în 1973.

S-a confirmat o radiocativitate mare la fața locului, anume de 5 miliroentgeni pentru radiațiile Gamma emanate la fiecare două minute. Astfel, s-a întocmit în cazul Valea Plopului un dosar complet cu toate investigările făcute. Azi, dosarul e pierdut prin sustrageri sistematice efectuate de persoane necunoscute...

Era prima aterizare a unui OZN, ce fusese atestată științific în România. Data acelei aterizări: 2 ~ 6 septembrie 1972.

Interesant e faptul că pe acel mamelon, numit „La Odaie", pe care aterizase OZN-ul cu pricina, nu a mai crescut timp de patru ani absolut nici un fel de vegetație –, aceasta revenind la normal abia prin anul 1978.

Tot interesant și demn de semnalat mai este și faptul că în aceeași perioadă au mai fost semnalate încă alte două „fenomene luminoase nocturne" în zona Văii Teleajenului, fenomene cărora profesorul Călin N. Turcu le întocmise dosare la fel de amănunțite, așa cum numai el știa să o facă. Dar și în alte peregrinări ale sale, pe care le efectuase între timp, „profesorul" a mai aflat și alte câteva lucruri, destul de interesante la rându-le...

În primul rând, i s-a relatat că imediat după aterizarea OZN-ului – și chiar mai înainte de a-și fi început cercetările proprii – „La Odaie" venise un domn îmbrăcat în negru (iar nu „trei" astfel de domni, precum în romanele SF) care purta o geantă grea ce era plină cu tot felul de aparate. Acest personaj, făcuse tot în septembrie 1972, fotografii dublate de măsurători și determinări, despre care nimeni n-a spus nimic. Nimenea nu le revendică...

Un copilandru, un *martor tăcut*, îi relatase întâmplarea care anterior îi fusese ascunsă.

În al doilea rând, miliția nul comunei – pe care-l cam certase ulterior pentru faptul că nu asigurase paza locului aterizării acelui OZN – s-a cam „scăpat" mărturisindu-i, în mod indirect, că fusese chemat la Ploiești și dădăcit de superiori ca să nu se implice cumva în cercetări sau investigații, susținând sus și tare că nu vrea să aibă vreun amestec în acel eveniment, neexistând plângeri. Și, chiar nu erau...

Apoi, a mai aflat că prin anii 1958/'59, *Uzinele „1 Mai"* din Ploiești au încercat să exploateze petrol la Valea Plopului, dar lucrările au fost sistate brusc fiindcă zăcământul găsit era radioactiv, iar *viterita* găsită la fața locului (un

minereu calcaros, cu structură amorfă) absorbea ca un burete radioactivitatea uraniului natural, abundent pe acolo.

Peste toate, în vara anului 1987 prospecțiile geologice din zona Depresiunea Chiojd au fost reluate, unul din punctele de foraj fiind (ați ghicit!) chiar culmea „La Odaie"...

Și, poate tot atât de curios, ar mai fi și faptul că Vasile Cărăbuș, singurul martor ocular al aterizării OZN-ului, sau „omul cu farfuriile zburătoare" cum îl botezaseră localnicii, își cam „răsucise" mințile. Tocmai el, cel pe care profesorul Călin N. Turcu îl cam suspecta că nu-i spusese toate cele ce se petrecuseră în acea noapte a „stelei cu coadă" și bănuia că probabil se strecurase tăcut prin lanul de porumb până în livada cu meri de „La Odaie", mânat poate de curiozitatea de a vedea mai mult –, deoarece ca paznic de noapte trebuia să vegheze la tot și la toate... Să fi fost paznicul de noapte așa de marcat de cele văzute dar tăinuite, încât clacase psihic?

Și deloc neglijabilă ar fi și întâmplarea „profesorului", povestită chiar de el personal: *Într-o bună zi – cred că era pe la începutul verii lui 1973 – în curte au intrat doi indivizi, tineri, eleganți și foarte politicoși. Discuția a avut loc cam la jumătatea aleei de piatră ce duce de la poartă spre casă: „Bună ziua! Sunteți profesorul Turcu? Vă sfătuim să încetați orice fel de cercetare legată de Valea Plopului și să nu vă mai duceți acolo. Bună ziua!" Mi-au întors spatele, au ieșit tacticoși din curte, s-au urcat în mașină și au plecat...*

Regretatul meu prieten nu i-a mai văzut niciodată pe cei doi de atunci, dar nici nu le-a urmat „sfatul". A minimalizat întâmplarea, deși a fost puternic marcat de „procedură".

Dar, cu toatele au trecut...

Mai fusese el marcat și de faptul că *Centrul Științific OZN de pe lângă Casa de Cultură a Studenților* din București s-a „cam" desființat, prin simpla sa neglijare...

Marcat și de faptul că probele, fotografiile, ca și întreaga documentare a aterizării OZN-ului de la Valea Plopului au dispărut treptat și foarte dubios din seiful la care numai două persoane aveau cheia...

Tot marcat fusese și de misterioasa dispariție (practic imposibilă) atât a originalului, cât și a tuturor copiilor făcute după filmul documentar „Quo vadis, homo?", care rulase în mai multe orașe, printre care chiar și Vălenii de Munte, unde el însuși îl vizionase...

Marcat mai fusese Călin Turcu și de tăcerea editurii unde depusese „prima carte autohtonă de cercetare pur românească în domeniul obiectelor zburătoare neidentificate", lucrare dusă la bun sfârșit încă din anul 1987 cu o acribie care ar fi trebuit să conducă la recunoașterea ei pe plan internațional...

E drept că, acum, cu toatele au trecut! Chiar dacă un oarece mister parcă tot mai plutește pe undeva, prin aer...

Profesorul Călin Turcu va rămâne și pe mai departe drept cel mai versat cercetător român al ozenologiei din spațiul nostru, studiind – cu o acribie profesională pe care nu am mai întâlnit-o nicicând și niciunde – absolut toate cazurile care i-au stat la îndemână. Am continuat și peste ani să ne împărtășim reciproc opiniile, respectându-le, chiar dacă nu întotdeauna ele au fost în concordanță. Amintesc cazul Bâlea-Lac, în care am căutat să-l conving să studieze paralel posibilitatea remanenței prin Munții Făgărașului a unui relict umanoid de tipul *omul pădurii* (semnalat de Al. Odobescu în a doua jumătate a secolului al XIX-lea în Munții Buzăului – „yeti" care s-a refugiat ulterior în Munții Coziei și poate, să fi rămas undeva și pe parcurs). Opinia mea a înregistrat-o zâmbind, dar nedându-i curs...

DORU DAVIDOVICI

Lumi galactice

colegii mei din neștiut

EDITURA ȘTIINȚIFICĂ ȘI ENCICLOPEDICĂ

Referenți științifici:
Col. dr. ing. FLORIN ZĂGĂNESCU
ALEXANDRU MIRONOV

10.3 – Interviu la „Masa Umbrelor" cu un fost pilot de vânătoare bucureștean

În toamna anului 1986 s-a tipărit la București, iar apoi s-a pus în vânzare prin librării, cartea locotenent-colonelului Doru Davidovici, unul dintre cei mai vajnici piloți de încercare ai aviației noastre militare. Lucrarea văzuse „lumina tiparului", dar asta nu însemna că ea trebuia neapărat să și fie pusă „la vânzare" –, deoarece multe alte cărți, și ele deja tipărite, ajunseseră totuși *la topit* doar pentru simplul fapt că *nu corespundeau*, cumva, normelor comuniste. Or, micuța carte (v.) pe care Doru Davidovici o destinase „colegilor mei din neștiut" trecuse cu totul neobservată la supra-cenzură. Asta datorită atât rezonanței numelor referenților (Florin Zăgănescu & Al. Mironov), cât și faptului că autorul era un cunoscut militar de carieră. În plus, catalogarea ca „eseu literar- științific" afișată de *Editura Științifică și Enciclopedică*, nu trezise nici un fel de suspiciuni.

Trebuie să amintim că prin acei ani publicul cititor era altul și, uluitor, cartea s-a vândut fulgerător, practic în aceeași zi, chiar fără să se fi bucurat de vreo prezentare. Întocmai ca odinioară *Cazul Doamnei Predescu*, cartea lui Petre Bellu, sau *Casa cu perdelele lăsate*, albumul lui Ion Anestin. A mai fost prin acei ani și alt caz – aproape similar – al lucrării *Viața după viață* a lui Raymond Moody, dar acolo fusese vorba doar de anume dactilografieri clandestine. Ce s-o mai tot lungim –, atunci când „organili" s-au trezit, acei cretini nu mai aveau cum și ce să retragă din librării spre a da măcar o singură carte la *topit*... Este drept că o asemenea „greșeală" nu s-a mai întâmplat ulterior!

Cât despre împrejurările în care a murit colonelul Doru Davidovici (fusese post-mortem înaintat în grad) ele nu ne sunt cunoscute. Faptul că fusese înaintat în grad, nu spune prea mare lucru, deoarece sunt obișnuite astfel de

recunoaşteri post-mortem. S-a comunicat oficial doar că Doru murise: *în misiune*. Unii au susţinut că aviatorul murise în avion, la sol, într-o nefastă explozie. Dar, alţii şuşoteau că aviatorul *MIG 21* se aflase în misiune şi că ar fi deschis focul – cu muniţie de război – asupra unui OZN...

Mă gândisem iniţial că ar fi bine să mă adresez armatei cu un chestionar privitor la cauzele decesului, pentru a da cititorilor informaţii cât mai reale asupra morţii unui aviator despre care se spunea sec: „a murit eroic în misiune". Sigur că Doru Davidovici merita un asemenea adevăr, el care îndrăgise foarte mult adevărul în întreaga-i carieră. Însă, cunoscând felul mincinos şi evaziv în care autorităţile noastre (!?) dau răspunsuri la orice chestionare – fie din rea-voinţă, fie dintr-o total greşită secretomanie – în cele din urmă am renunţat, pentru ca să nu dau chiar eu girul unor stupide minciuni-şablon ale creierelor ce nu prezintă nici măcar acele circumvoluţiuni lăsate de urmele şepcii îndelung purtate...

Îmi reamintesc doar că în primăvara anului 1987, pe terasa unei cofetării de pe Şoseaua Pantelimon stătem şi împreună cu profesorul Călin Turcu în faţa unor farfuriuţe cu câte o felie de „tort din morcovi cu fasole" (poate că unii să fi uitat aşa-ceva, eu nu!), iar Doru Davidovici, aviatorul, motiva atracţia irezistibilă pentru fenomenologia OZN, prin redarea susţinerilor unui fost coleg: *Era aşa* – spunea acel coleg despre OZN-ul „lui" – *o sferă de lumină albă, cam cât o minge de baschet. O aveam pe radarul de bord la 15, 12, 10 km, dar o vedeam şi la ochi. Când au mai fost şase-şapte mii de meri până acolo, goneam în forţaj total şi dimensiunile sferei nu se modificau deloc. Aşa, cum mă tot apropiam, am avut dintr-odată senzaţia că ceva nu merge cum trebuie. Adică, deodată mi s-a făcut foarte cald în cabină şi radarul de bord parcă era bruiat, aveam paraziţi în căşti şi pe urmă nici radioul, nici radiolocatorul n-au mai funcţionat. Era din ce în ce mai cald, transpiram sub costumul*

special iar oxigenul din mască prinsese gust de metal încins. Şi când tabloul de bord a început să-mi joace în faţa ochilor, era aşa ca în acrobaţie când depăşeşti suprasarcinile admise şi câmpul de vedere se strânge înaintea apariţiei vălului negru. Eram moale şi ameţit, atârnând în chingi. Atunci am degajat şi am venit spre casă –, iar după ce am virat spre aerodrom, am avut din nou şi legătură radio, iar staţia radar a funcţinat din nou... Operatorii de radiolocaţie spuneau că OZN-ul părea ca un impuls de avion care stă pe loc, dar imediat a dispărut cu o viteză foarte mare. Spuneau ei că niciodată n-au văzut vreo ţintă dispărând cu viteză aşa de mare...

Şi Doru Davidovici a continuat:

„Bineînţeles că mie nu mi-a plăcut să constat că cerul planetei e brăzdat de aparate mai perfecte decât avionul meu de vânătoare, unele aparate bizare, ce funcţionau pe principii nici măcar bănuite. Şi mai era ceva, de data asta nu mai citeam poveşti preluate de prin ziare, ci mă întâlneam cu lucrurile întâmplate unui camarad de-al meu, de lângă mine, care nu mintea. Fapte care mi s-ar fi putut întâmpla mie. Şi mi-am dat seama că habar n-aveam ce să fac dacă vreodată aveam să văd vreun OZN în faţa avionului meu...

„Aveam un avion rapid, existau staţii radar cu distanţă mare de descoperire a inamicului –, aşa că atunci când unul din bizarele aparate avea să fie detectat, voi fi dirijat la el şi lucrurile se vor rezolva într-un fel sau altul, la faţa locului...

„Este dificil să judecăm lucrurile cu criteriile noastre terestre, pentru lucruri atât de străine nouă încât nici nu pot fi măcar bănuite... De aceea e foarte greu de răspuns chiar la întrebări firesti: Ce sunt OZN-urile? De unde oare vin ele? Cine oare le pilotează? Cum sunt oare propulsate? Şi, mai ales, de ce vin oare mereu, valuri-valuri?

În cele din urmă a apărut şi OZN-ul lui Doru Davidovici:

„Apoi am văzut și eu OZN-ul meu într-o noapte de decembrie. Am văzut un corp oval, cu mărimea aparentă a unui avion de vânătoare MiG-21, privit de la 3-4000 de metri...

„Eram suficient de familiarizat cu siluetele avioanelor civile, militare, zepeline cu rachete, meteoriți, fulgere globulare, planeta Venus, inversiuni de temperatură, stoluri de gâște, rațe și cam tot ce se mai pune în seama OZN-urilor. Știam cum arată o treaptă de rachetă întrând în atmosferă, ca și un satelit artificial –, dar ce am văzut eu atunci nu semăna nici cu una, nici cu alta. Nu semăna cu absolut nimic! Cunoșteam o grămadă de lucruri care zboară și pot păcăli un profesionist luându-l prin surprindere: elicoptere noaptea, sau un avion zburând la joasă înălțime și având forțajul cuplat, cu farurile aprinse –, dar corpul acela oval nu era nici elicopter, nici avion cu forțajul cuplat. Am alergat la punctul de dirijare, iar unul dintre băieții de acolo a râs: «Pun pariu că vine pentru OZN», n-am pus nici un pariu. Într-adevăr, pentru OZN venisem...

„Așa am obținut confirmarea radar a obiectului văzut. El încă traversa ecranul stațiilor de radiolocație zburând perfect rectiliniu, de la nord la sud, cu aproximativ 6.000 de km pe oră, la ceva mai mult de 70 de kilometri înălțime...

Eram trei inși pe o largă terasă bucureșteană, într-o splendidă seară de mai... Eram trei inși doldora de întrebări care fugeau mai tare, pe măsură ce părea că ne apropiam de ele... Eram trei inși – proveniți din sfere diferite de activitate –, dar bântuiți de veșnic chinuitoare întrebări... Trei inși care am fi vrut să rezolvăm probleme existențiale, dar nu eram prea lămuriți măcar de cele aflate înaintea noastră, la vedere: auzi! Tort din morcovi...

Iar tot într-o primăvară, după doar doi ani, primul dintre noi a pornit spre Necunoscut!

A fost Doru Davidovici...

Urmat apoi, la oarece distanță, de Călin N. Turcu...

10.4 – Călătorind pe *Tărâmul celălalt...*

Bunicul din Leorda Comăneștiului, mă trimitea odinioară la apa Urminișului, ca de pe puntea de la Văsiești să arunc pe pârâu cojile rămase de la ouăle de Paște *„Ca să afle și Blajinii de pe Cea' Lume că au venit Sărbătorile"*. Din aceleași motive, astăzi merg eu cu nepoții să aruncăm de pe podul Colentinei cojile de ouă roșii în apă. Și, mereu, tot așa...

Solomonarii s-au tot împuținat și-i bine să fim grijulii cu cei de pe *Tărâmul celălalt*.

De mii de ani se tot aud murmure venite de pe *Cea' Lume*

Basmele sunt pline cu evocări de personaje și întâmplări pătrunse până la noi din *Lumea de dincolo...* (v. S.N.D. *Enigme în jurul nostru* – „Basmele românilor nu sunt simple povești de adormit copiii" – Editura *Enmar*, București, 1998).

Din basmul: *Omul de pe tărâmul celălalt* (v. N. D. Popescu) ne-am trezit cu Strâmbă-Lemne, Setilă și Sfarmă-Piatră pe care i-a adunat chiar voinicul care a mers pe *Tărâmul celălalt*. Un alt voinic, Tudorel, îi poftește în alaiul său pe aceiași trei fârtați având puteri supraomenești, ceea ce le-a dat posibilitatea să coboare pe *Cea' lume* (v. Tudor Pamfile, în basmul *Tudorel*). Întâmplări curioase din mai multe basme au loc, de bună seamă, tot pe *Tărâmul celălalt* de vreme ce flăcăii se întorc în lumea aceasta, a noastră (v. Ion Pop Reteganul, în basmul *Pipăruș, Petru și Florea Înflorit*). Pe un unchiaș orb îl întâlnim într-un codru – probabil tot de pe tărâmul nostru –, de vreme ce se întâlnise cu zmei din „alte locuri" (v. Petre Ispirescu, în basmul *Poveste țărănească*). Iar tot același unchiaș ne apare și altădată localizat ca fiind de pe *Tărâmul cealălalt*, de bine ce *Era o pocitură de*

bătrân gârbovit, cocoșat, cu barba de-un cot și cu sprâncenele de-o palmă, de-i acopereau ochii cu totul, încât nu mai vedea (v. N. D. Popescu, în basmul *Fata din Dafin*). Și un alt bătrân cu chipul ciudat (iată că ni se descriu și asemenea „arătări") numit de astă dată *Tarta-Cot*, trăia prin *Ținuturile dracului* de pe *Lumea cealaltă* (v. L. Șăineanu – *Basmele românilor*).

Până și Făt-Frumos, ajunge – chiar și el – pe *Tărâmul celălalt* (v. *Tinerețe fără bătrânețe și viață fără de moarte*). O fată de împărat pleacă după Făt-Frumos numai după ce îi arse-se pielea de „porc" (aici: mistreț) și ajunge la o căsuță, aflată pe niște locuri unde *pasărea măiastră nu vine... necum om pământean. Tocmai pe Celălat tărâm* (v. basmul *Povestea Porcului*). Fata de împărat pătrunde în *Lumea cealaltă* unde caută o *Mănăstire de Tămâie*, deși *Sfânta Duminecă* o prevenise că: *Aici e capătul unei lumi necunoscute, încă și mie, iar oricât ai voi tu și oricine altul să mai meargă înainte de aici, este cu neputință*". După patru ani de peregrinări, fata acelui împărat ajunge *la gura unei anume peșteri* (v. unele similitudini cu Mircea Eliade, din cartea sa: *Pe strada Mântuleasa*) unde descoperă *Podul Minunat* (deci, „Calea"). Și fata își va purta sarcina, pruncul mult dorit, tot pe *Lumea cealaltă*, unde va naște în al... patrulea an (v. basmul *Porcul cel fermecat*, dar probabil că și aici denumirea de „porc" o ocultează din nou pe aceea de mistreț).

Până și obiceiurile nefirești și proscrise, precum beția, lăcomia, prea-curvia, clevetirile, ca și altele au „zburat" ca duhuri pornite din *Lumea cealaltă*, ne lămurește tot Ion Pop Reteganul în basmul său *Lupul cu cap de fier* –, mai precizând noi că relele au pătruns cu toatele: *de prin lacuri, fântâni sau peșteri*" (rog a se observa similitudinile la Mircea Eliade). Sunt multe, și aproape nenumărabile asemenea dese referiri despre *Un alt tărâm*, de dincolo, numit fie *Tărâmul celălalt*, fie *Lumea cealaltă*.

Dar, asemenea referiri vin ele cu toatele din fantasticele basme ale copilăriei noastre?

Și, oare, să vină ele numai și numai din basme?

Există români care au studiat *Lumea de dincolo*

Pe data de 21 mai 1991, la *Universitatea din Chicago*, a fost asasinat profesorul de istorie a religiilor Ioan Petru Culianu. Tânărul profesor român, în vârstă de 41 de ani, se dovedise un savant remarcabil și aflat în plină afirmare, având deja publicate peste 15 volume, precum și sute de articole de specialitate.

Acest tânăr savant, Ioan Petru Culianu, aflat în plină devenire (am putea spune și așa, deoarece existau încă multe așteptări de la el), abordase anterior extazele mistice care uneori pot fi provocate, iar alteori pot fi doar accidentale –, iar, ca urmare a modurilor respective de producere (fie la dorință proprie, fie la dorința divinității), i-au rezultat întotdeauna trei tipuri caracteristice, dar și foarte distincte, de experiențe extatice:

EAC – Experiențe în afara Corpului;
ELM – Experiențe la Limita Morții;
SMC – Stări modificate ale Conștiinței.

Aceste trei tipuri de abordare a călătoriilor posibile pe *Lumea cealaltă*, care au fost analizate de Culianu în lucrările sale dintre anii 1984 și 1991 (când a avut o perioadă de afirmare deplină), se adresau în mod special doar cercurilor universitare preocupate de istoria religiilor și de exegeza teologică –, aflate în Occident dar rupte de zona noastră est-europeană. Ar fi vorba de lucrările:

– *Experiénces de l'extase*, Payot, Paris, 1984, 218 pagini, tradusă în Italia 1986, Grecia 1986;

– *Éros et Magie à la Renaissance*, Flammarion, Paris, 1984, 418 pagini, tradusă în Italia și Anglia, 1987 –, ambele prefațate de Mircea Eliade care a murit în anul 1986. Profesorul Mircea Eliade abordase șamanismul mai ales din

perspectiva „tehnicilor arhaice ale extazului", făcând varii excursuri în etnologia românească.

Din păcate ciracul său, tânărul savant Petru Culianu, s-a ferit să abordeze modalitățile în care au fost imaginate călătoriile pe *Lumea cealaltă* în vasta teogonie a spațiului carpato-danubiano-pontic, deși sigur era documentat în respectivul domeniu al religiei geto-dace, precum și în mitologia sau paleofolclorul românesc. Pentru o comparație în ceea ce privește *Istoria etnologiei române*, lucrarea fusese deja închegată prin anii 1975-1980 de Romulus Vulcănescu, urmată fiind de exhaustiva *Mitologie Română* (v. Editura Academiei, 1985). E drept că timp încă mai era și pentru abordări est-europene, deoarece pe Ioan Petru Culianu îl mai așteptau încă ani buni de studii și pentru zona noastră...

Cercetările respectivului savant român nu pot fi comprimate în cunoscutul tip *digest*, astfel că ne vom rezuma doar la câteva punctări reprezentative – urmând ca cei interesați să-și procure pentru studiu lucrarea originală –, noi asigurându-i că „profesorul" pornise foarte metodic în excursul său: 1) *Plecarea în călătorie*; 2) *Călătoria propriu-zisă*; 3) *Descrierea lumii de dincolo* și 4) *Întoarcerea din călătorie*.

Toate fazele excursurilor conduse în lumile pluri-dimensionale au fost urmărite cu o acribie total ieșită din comun de către Petre Culianu care susținea:

„Pentru toată lumea, inclusiv pentru oamenii de știință, spațiul cu mai mult de trei dimensiuni rămâne, dacă nu un construct matematic, cel puțin un concept teoretic abstract. Unii îl folosesc în teoriile lor pentru a justifica tot ce este de neînțeles, tot ce se referă la spiritism, parapsihologie, puteri extrasenzoriale etc. Spațiul n-dimensional a devenit un fel de depozit comod și supraaglomerat, în care aruncăm toate ignoranțele și neputințele noastre. Cert e faptul că nu putem înțelege și nici măcar intui un astfel de spațiu, pentru că – fiind extrasenzorial – nu-l putem percepe...

„Pentru a examina veridicitatea celor pretinse de exploratorii altor lumi... întrebarea care se pune... poate fi formulată astfel: care este realitatea acestor lumi pe care nenumărați oameni pretind că le-au vizitat? Sunt ele părți ale universului nostru fizic? Sunt universuri paralele? Sunt universuri mentale? Și în toate aceste cazuri, cum au reușit oamenii să ajungă la ele?

„Localizarea și proprietățile „spațiului mental" sunt probabil cele mai provocatoare enigme cu care au fost confruntați oamenii din cele mai vechi timpuri...

„Așa cum va deveni evident în curând, cel mai larg spectru posibil de căi și modalități de acces în alte lumi apare chiar în relatări, dar interpretările lor diferă mult. În timp ce vrăjitoarea pretinde că zboară la sabat călare pe o coadă de mătură, observatorul care o privește pe furiș pe gaura cheii pentru a afla ce se petrece (există astfel de relatări încă din secolul al XV-lea), putea să o vadă întinsă pe pat într-un somn agitat, iar un inchizitor sceptic, sau un adept al magiei naturale, putea explica viziunea ei ca o SMC (stare modificată a conștiinței) provocată de absorbția cutanată a unei substanțe halucinogene"...

Ne întrebăm – și vă propunem să vă întrebați și dumneavoastră – cum oare ar fi raționat Culianu în fața multora dintre exemplele de analiză cvadridimensională în acele cazuri de transformare a cuiva în propria sa imagine, în oglindă –, relatate ca aparținătoare numai celei de a

patra dimensiuni și analizate de celebrul Charles Howard Hinton (1853-1907), dacă s-ar fi făcut o paralelă între asemenea situații halucinante, față de acea bizară poezie eminesciană „Vis", care a fost scrisă prin anul 1876, pe vremea când susținătorul descorporărilor –, dar și precursor al cosmologiei lui Einstein (este vorba, desigur, de Mihail Eminescu, acesta având pe atunci doar 23 de ani):

„Prin tristul zgomot se arată
Încet, sub văl, un chip ca-n somn,
Cu o făclie-n mâna slabă –
În albă mantie de Domn.
Și ochii mei din cap îngheață
Și spaima-mi seacă glasul meu.
Eu îi rup vălul de pe față ...
Tresar – încremenesc – sunt eu."

Cartea lui Hinton (*Scientific Romances* = Povestiri științifice) a fost scrisă între anii 1884-1886, iar lucrarea de căpătâi (*A New Era of Thought* = O nouă eră a gândirii) a apărut în 1888 –, față de ultima, care e controversată și azi (*The Fourth Dimension* = A patra dimensiune), pe care a publicat-o în 1904, fiind reeditată și în 1906, 1912 sau 1921.

Păcat că Ioan Petru Culianu nu a dorit să se ancoreze și în spațiul est-european...

Însă, chiar și anume cazuri de premoniție pot fi, și ele la rându-le lămuritoare. Citez mai departe:

„De-atunci, ca-n somn, eu umblu ziua
Și uit ce spun adeseori:
Șoptesc cuvinte neînțelese
Și parc-aștept ceva – să mor?"

„Interferența constantă a lumii interioare cu cea exterioară este incertă modului nostru de a fi. Astfel, unele dintre călătorii sunt relatate ca având loc „cu trupul", altele „în spirit",

iar altele – precum aceea a apostolului Pavel la cer – în mod necunoscut:

„Gala Galaction traduce astfel: «Cunosc un om întru Cristos, care, mai înainte cu paisprezece ani – dacă a fost cu trupul, nu știu; dacă a fost afară din trup, nu știu, Dumnezeu știe –, a fost răpit până în al treilea cer. Și știu despre acest om – dacă a fost cu trupul, dacă a fost fără de trup, nu știu, Dumnezeu știe – că a fost răpit în rai și a auzit cuvinte de nespus, pe care nu-i este iertat omului să le rostească»...

„Unele călătorii, probabil cea mai mare parte, conduc la tărâmul morților sau într-o zonă a acestuia, altele în lumi noi, în timp ce altele dezvăluie lumi invizibile care se intersectează. Unele sunt în spațiu, altele sunt în timp, iar altele sunt atât în spațiu cât și în timp...

Cercetătorul român a analizat și cartea lui Raymond Moody (*Life after Life* = Viața după viață), în cadrul căreia a făcut precizări asupra acelor „sunete însoțitoare", ca și a celebrei „judecăți".

Spre final, Ioan Petru Culianu mai trage încă o serie de interesante concuzii, printre care: *„Într-un anume sens, întotdeauna va fi o dimensiune care duce către necunoscut, iar asta și pentru că orizontul acestuia se mișcă odată cu orizontul științei și nu este niciodată depășit de el"*. Pentru ca apoi să încheie:

„Această carte este concepută ca o trecere în revistă pe criterii spațio-temporale a călătoriilor în alte lumi și de aceea ea nu ajunge la o concluzie anume. Cu toate acestea... toate tradițiile studiate în ea prezintă un număr de trăsături fundamentale comune. În primul rând, este credința într-un «suflet liber», care supraviețuiește după moarte, ca fantomă. Pe de altă parte, în anumite condiții, acest suflet se poate separa de corp și poate vizita lumea fantomelor. Unele dintre situațiile în care se poate produce separarea sunt: leșinul, visul, experiențele la limita morții, stările de alterare a conștiinței prin intermediul halucinogenelor și prin deprivare senzorială sau, dimpotrivă, prin bombardament senzorial"...

„Originea călătoriilor în «Lumea de dincolo» *ar putea să aibă rădăcini paleolitice, iar călătoriile noastre în alte lumi pot duce la universuri paralele și la tot felul de lumi posibile, sau chiar imposibile...*

„În același timp, nici o credință veche referitoare la alte lumi nu a fost până acum complet abandonată; fiecare având încă cel puțin un număr restrâns de adepți...

10.5 – Taina sfârșitului

Studiul ultimei lucrări de Ioan Petru Culianu (*Out of This World. Otherwordly Journeys from Gilgamesh to Albert Einstein*, tradus cam abrupt prin: Călătorii în lumea de dincolo) nu are darul să te facă mai fericit sau să te încânte prin prezentarea vreunui fel de „extaz" care să te farmece cumva, ținând seama de sinonimia extaz = farmec. Întrebările pe care și le pune cititorul – și nu sunt puține – ridică răspunsuri adeseori aiuritoare chiar prin acea „unitate în diversitate" foarte des subliniată de autor. Mai mult, chiar prezentarea făcută de prefațator, Andrei Oișteanu, te poate bulversa pur și simplu.

Lansarea lucrării în lipsa graniței certe între *antum* și *postum* te cam fac să pregeți...

* * *

Când am lăsat din mână cartea lui Culianu, gândul mi-a zburat fără să vreau la poetul-filosof Mihail Eminescu, acela care făcuse referiri la motanul-tovarăș al controversatului său personaj Dionis (chinuit de ideile tenebroase ale existenței transcendentale), pentru că acea pisică-medic aplecându-se spre creierul unui geniu decedat, tocmai căuta în fosforul acestuia esența filosofiei. Culmea e că, după moartea autorului pe 16 iunie 1889, dintr-o crasă indolență, creierul ce-i fusese prelevat Poetului pentru analize să

fie uitat, neglijent, pe pervazul unei ferestre, astfel că a fost mâncat, întocmai ca în roman, de o... pisică!

Să fie vorba oare de simple întâmplări?

Pare că astfel s-ar vedea mult prea simplist lucrurile...

* * *

Ioan Petru Culianu, asasinat pe 21 mai 1991, organizase și condusese în zilele de 16-17 mai un seminar având o tematică evident premonitorie: *„Alte tărâmuri. Moarte, extaz și călătorii în lumea de dincolo în știința contemporană"*. Cartea respectivă era chiar în acele momente sub rotativă la editura *Shambhala* din Boston și urma să apară într-o lună. Autorul a cerut editurii câteva exemplare drept semnal și, cu câteva ore înainte de a fi ucis, a expediat un exemplar Gabrielei Adamesteanu, în țară, cu dedicația: *„Out of This World. Cu drag și mulțumiri ... Ioan, Chicago, 21 mai 1991"*. Sinistru!

Era chiar data asasinatului. Cartea zbura spre țară exact în timp ce autorul pleaca „în afara acestei lumi". Un ultim „semnal" de la omul din „lumea de dincoace", venit ca un prim mesaj de la călătorul spre „lumea de dincolo" (v. Andrei Oișteanu). Ei bine, în cele din urmă cartea ajunge la destinație abia după moartea autorului, precum „icoana stelei ce-a murit". Era o carte care se născuse odată cu moartea autorului...

Viața noastră e într-adevăr plină de coincidențe –, dar, parcă nici chiar așa...

Nota Bene: Spre a încheie periplul propus celor pe care i-am invitat la masa umbrelor, ne vom reîntoarce la Poet, pe care l-am invocat în *motto*-ul de la începutul capitolului.

Mihail Eminescu pare că-și închipuise, prin acei ani 1872-'73 – e drept, literar vorbind – că, în fapt, era propriul său personaj: *Sărmanul Dionis*.

Acel călugăr Dan, convins de puterea cărții magice a evreului Ruben – care în realitate era Diavolul –, a căutat să treacă într-o altă existență și în alte spații, declamând la rându-i anume formule magice, astfel că ar fi izbutit ca propria-i umbră să-i țină loc atât în spațiu cât și în timp, iar el, împreună cu Maria, iubita sa, se pomenește într-o clipă în Lună, acolo unde a reușit să clădească doar prin puterea gândului cele mai fantastice palate –, iar întreg Pământul, cu toată viața popoarelor de pe dânsul a reușit să-l prefacă într-un simplu bob de mărgăritar.

Dionis-Dan a ajuns ca prin simplu cuget să capete de la îngeri absolut ori ce dorință își propunea. La final, ajungând să se creadă ca fiind însuși Dumnezeu, a fost prăbușit în haos.

În povestirea lui Eminescu fantasmagoriile sunt galopante, dar nu intriga respectivă ne interesează, ci însăși glosarea de la finele eseului: *„Existența lucrurilor în timp și în spațiu este o simplă părere omenească. În realitate, tot ceea ce a fost și tot ceea ce va mai fi, – **este**, poate fi, într-o singură clipă, în fiecare clipă, în care timpul se fărâmicește în desfășurarea veșniciei vremilor; și tot ceea ce vedem risipit în nemărginirea spațiului, **se află**, se poate **aduna**, într-un singur punct, în orice punct al universului. Și, prin urmare, e cu putință ca omul să ajungă, prin oarecare mijloace – ca bunăoară cele astrologice – să trăiască în alte timpuri trecute sau viitoare și să poată străbate toate unghiurile universului..."*

(v. „Notiță critică" la
Sărmanul Dionis (Mihail Eminescu)

Capitolul 11

Găsești în lume oameni cu mințile oculte
Cari cunosc a lumii gândire de titan;
Să știi însă că oamenii în veci nu vor s-asculte
*Și-n basme au un nume: li zice **năzdrăvan**.*
La gânduri uriașe a lor minte-asudă,
Da' oamenii înconjor și nu vor să-i audă.
(M. Eminescu – *Povestea magului călător în stele*)

Cazul doctorului romașcan Leon Mirahorian

Fiind născut la Roman, într-o casă aflată chiar pe valul cetății de pământ cu palisade al vechii cetăți a lui Roman Vodă Mușat, încă din fragedă copilărie am prins un oarece gust pentru studiul protoistoriei desfășurate înaintea oricăror consemnări sau a oricăror scrieri –, sau chiar a unor fragmente putând veni din paleofolclor. Casa natală fiind situată în curtea unui internat cu elevi adunați din medii profund rurale, socotite adevărate nișe sociologice, am avut de-a face în mod direct cu fenomenul somnambulismului, ce m-a marcat și m-a făcut să încerc aflarea, pătrunderea, a multor amănunte despre acea ocultă zonă crepusculară situată dincolo de frontierele științei și cunoașterii

Dar, studiind apoi cursurile reale ale unor licee teoretice din provincie și capitală, iar ulterior absolvind *Institutul Politehnic* bucureștean, unde am audiat profesori-savanți precum Grigore Moisil sau Remus Rădulet, m-am format totuși ca o persoană carteziană, departe de a admite fapte și întâmplări care sunt etichetate pur și simplu de-a valma

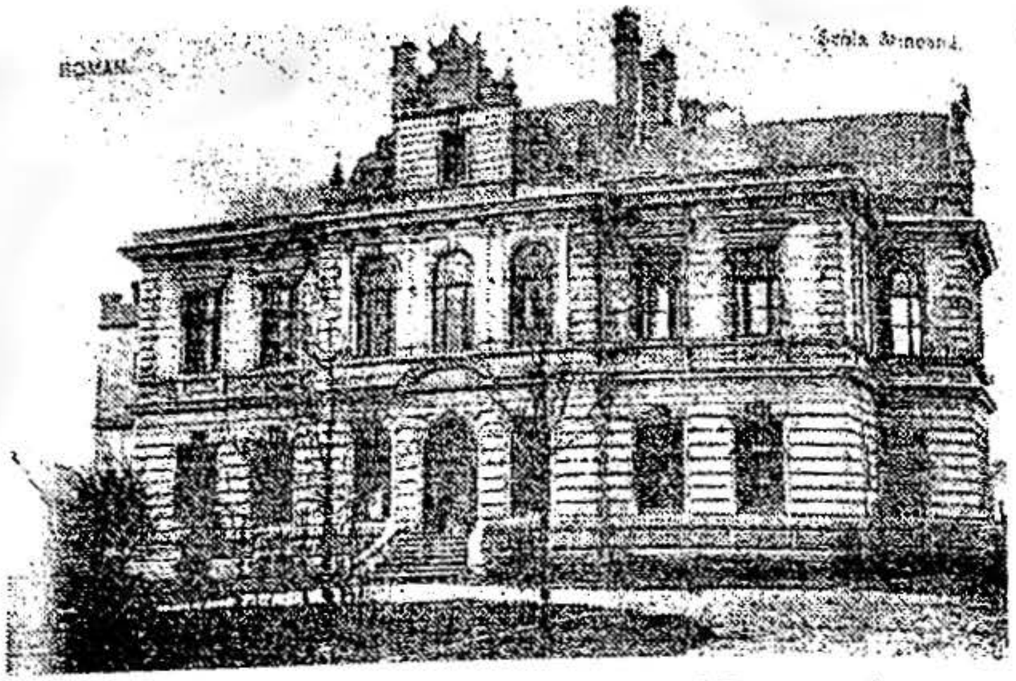

Fosta clădire *Școala armenilor* din municipiul Roman, la parterul căreia se afla locuința directorului ei, Manuel Mirahorian, tatăl doctorului Leon Mirahorian, născut aici
(mama sa, casnică, se numea Zabela Mirahorian)

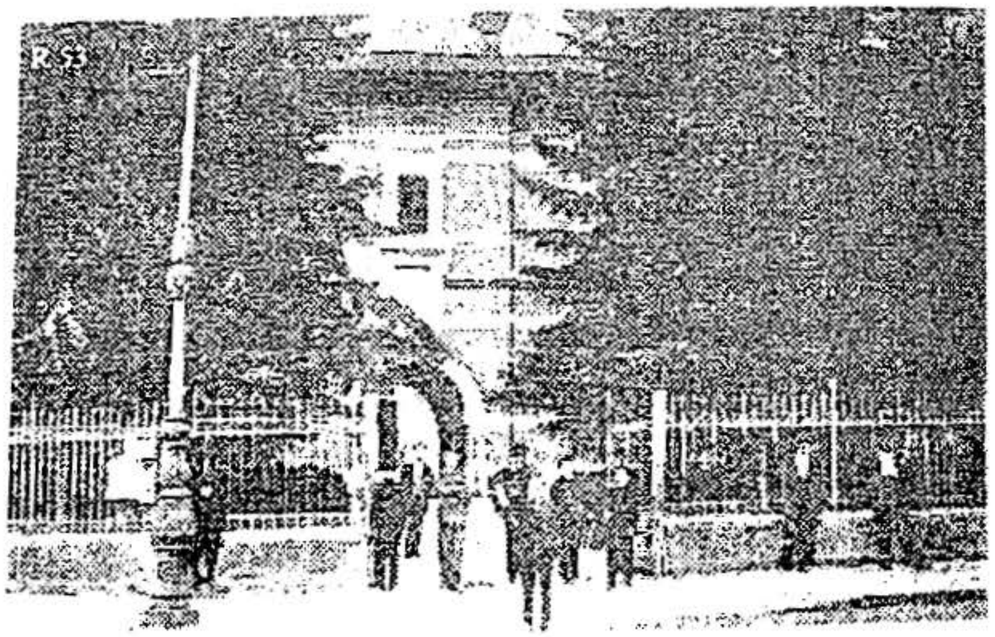

Clădirea *Seminarului „Sf. Gheorghe"* din Roman
Construcția *Seminarului* a început în anul 1887 sub îndrumarea marelui arhitect Alex. Orescu. De remarcat că această instituție a fost cea de a doua școală secundară din Moldova acelor ani

în așa-zisul „domeniu al paranormalului" –, destul de mediatizat în ultimul timp. Am fost însă, foarte atent –, nimic mai mult. Acest lucru a înseamnat să nu-mi permit respingerea din capul locului a unor întâmplări sau alteori doar simple relatări, fără să caut să aprofundez respectivele fenomene care permit unor oameni ce posedă facultăți psihice necunoscute, misterioase, să genereze acele fenomene de neexplicat prin mecanica, fizica sau chimia obișnuită –, studiate în școală. Am notat totul și am căutat doar să-mi explic, prin ceea ce știam foarte bine, orice „fapt divers" întâlnit în viață. Culmea e că din-aproape-în-aproape am juns la o mare personalitate în domeniile *para*: un romașcan de-al meu! Un concetățean: **Doctorul Leon Mirahorian**. Și nu doar că eram concetățeni, însă chiar trăiserăm o vreme împreună, la doar câteva case distanță unul față de celălalt...

Acum însă, pentru a-l evoca corect și cât mai de înțeles pe acest doctor Mirahorian, unul dintre marii noștri precursori – voi încerca un cadru ceva mai amplu – fiind obligat să reiau câteva amintiri apăsătoare ale unor întâmplări oarecum malefice care mi s-au imprimat destul de pregnant în memorie; astfel că tot restul vieții am fost marcat de asemenea fenomene *para*, situate undeva la limitele dintre *psihologie*, ca știință, și *parapsihologie* așa cum s-a preferat în ultimul timp să fie numită *metapsihica* savantului francez Charles Richet.

11.1 – Un mediu prielnic somnambulismului

Am relatat deja că doar întâmplarea a făcut să mă nasc și să copilăresc în curtea unei destul de mari școli-internat, anume *Seminarul „Sfântul Gheorghe"* din Roman. Aici – în destul de rigida viețuire destinată pe vremuri elevilor interni – învățau câteva sute de tineri seminariști, viitori

preoți –, toți aceștia fiind proveniți majoritar din medii rurale moldovene, recunoscute ca fiind adevărate și pure nișe sociologice.

Erau băețandri (de 11-18 ani) extrem de puri și inocenți, deci foarte puțin afectați de bulversările inerente civilizației, obișnuiți încă de acasă să trăiască în comunități retrase, viețuind în plină natură, ducând un trai – am zice noi azi: *simplu și naturist*.

Probabil că, din cauza acestor condiții reliefate mai sus, unii dintre acei elevii interni aflați în plină creștere – dar, în mod special, noii veniți din primele clase – se dovedeau extrem de sensibili la desfășurarea *fazelor lunare*. Din totalul celor 2-300 de interni, în jur de 1% (deci, permanent cam 2-3 dintre elevi) prezentau evidente tendințe somnambulice – cu precădere în nopțile dominate de *Lună plină* –, manifestări care, este drept, cu timpul se mai disipau nițel, cu precădere în perioada de depășire a pubertății fiecăruia dintre elevi, pentru ca în cele din urmă să dispară – în mod practic aproape total – începând din perioada maturizării subiecților.

În schimb, dintre proaspeții veniți, alții le luau mereu și mereu locul în prima clasă de seminar –, astfel că manifestările de somnambulism se permanentizau. Numărul lor total, rămânea practic aproape aceleași, întocmai unui fenomen desfășurat prin sine. Ca fin cunoscător al tuturor fenomenelor înconjurătoare, știute-sau-neștiute, poporul i-a numit *lunateci* pe toți acești copilandri stăpâniți de somnambulismul nocturn.

* * *

Noaptea, somnambulii păşeau *lunatec* pe creste de acoperişuri... Unele imagini terifiante îmi revin din acele nopți cu *Lună plină*, când 2-3 elevi – în fapt copilandri de câte 11-14 ani – umblau pe acoperișurile seminarului,

îmveșmântați în lungile lor cămăși albe de noapte (așa cum se purta obișnuit pe atunci), într-un permanent și aparent haotic du-te vino . Mergeau, parcă printr-un fel de lunecare mecanică, înaintând cu o aparentă lejeritate pe cele mai înalte creste ale acoperișurilor aflate deasupra celor trei etaje ale școlii, cu un mers caracteristic, specific, parcă de factură robotică, absolut inconfundabil în acest caz al *lunatecilor* –, mulți dintre ei păstrând brațele îndreptate mai totdeauna *spre înainte*, de parcă-și pipăiau cu ele fiece pas, chiar dacă țineau ochii larg deschiși.

Noi, ceilalți puști, ieșeam în curtea internatului pentru a-i urmări pe prietenii sau colegii noștri, rămânând totuși atrași de un asemenea spectacol de adevărat exhibiționism, deși rămâneam îngroziți și înnebuniți de spaimă, Țin minte că pedagogii – probabil deja obișnuiți cu asemenea fenomene permanent repetate de-a lungul anilor și oarecum rămas stăpânit de ei – ne șușoteau fiecărora dintre puștii din curte să nu-i strigăm cumva pe somnambulii aflați sus și, în mod special, să nu le pronunțăm numele. Astăzi cam bănuiesc justificarea prevederii cu pricina –, deoarece se pare că ea ar fi fost legată de o nefericită întâmplare petrecută cu ani în urmă când unul dintre somnambuli, strigat pe nume, ar fi ieșit accidental din transă, trezindu-se brusc pe culmile năucitoare și absolut înspăimântătoare ale acoperișurilor. Probabil că urmările au fost total tragice pentru acel adolescent somnambul, astfel că ele au marcat profund – și pentru mulți ani ulterior – întreaga comunitate școlară.

Participarea noastră la acele „spectacole" ale somnambulilor seminariști, deși se transforma uneori într-o rumoare persistentă, nu a condus niciodată la accidente, ea fiind anulată prin faptul că atenția *lunatecilor* nu este deloc acuitizată –, comportamentul acestora fiind întocmai persoanelor care pare că ar dormi în continuare...

Somnambulii nu aud și nu văd decât ceea ce intră în preocuparea propriilor vise.

Știu din memorie că am analizat asemenea realități și că – a doua zi după asemenea întâmplări – tăbăram imediat cu toți prietenii asupra acelor lunateci care se dovediseră „activi" peste noapte, adresându-le întrebări și cerându-le ultimativ anumite precizări nu doar de fond, ci și de detaliu. Dar, curiozitatea noastră a rămas în mod permanent nesatisfăcută. Subiecții nu reușeau niciodată să-și mai amintească ceva din stările somnambulice prin care trecuseră, în chiar noaptea anterioară. Ba, mai mult, dacă insistam, începeau să aibă impresia că hotărîserăm în colectiv să ne batem joc de ei, sfătuindu-ne în secret să-i exasperăm printr-o permanentă agasare –, în virtutea acelor jocuri copilărești pe care le practicam în epocă: anume susținerea în comun a unei aberații dinainte convenite...

Culmea realității e că niciodată nu am sesizat la acei colegi somnambuli, reveniți acum în stare de veghe, nici un fel de tulburări psihice sau chiar dezordini fizice –, de orice natură ar fi fost acestea. Erau, cel puțin aparent, de o aceeași structură psihofizică ca noi toți ceilalți, nereușind vreodată să bănuim cumva de unde le venea acea dexteritate de perfecți gimnaști de care, totuși, dăduseră dovadă în acele memorabile nopți stăpânite plenar de astrul nocturn –, când cu ochi imobili – parcă de nevăzători – se plimbau pe înaltele acoperișuri.

Mai adaug doar că pedagogii-supraveghetori, întotdeauna în număr de 3-4, cunoscând tendința *lunatecilor* de a se urca pe acoperișurile internatului în acele nopți când astrul nopților strălucea din plin, încuiau preventiv nu doar ușile dormitoarelor, ci și toate chepengurile de acces pe acoperișuri, sperând să-i rețină în dormitoare pe somnambuli sau, măcar pe coridoare, unde exista totuși un oarece control asupra adolescenților. Totuși, zadarnice rămâneau toate strădaniile –, deoarece copilandrii somnambuli dovedeau o ușurință deosebită în a ghici orice fel de intenții tainice de

îngrădire, precum și toate opreliștile puse la cale de pedagogii școlii în acest scop.

* * *

Pentru unii, începutul zilei este noaptea. Se mai obișnuiește și azi să se admită – precum ziceau cei vechi – că oamenii deodată cu deșteptarea matinală din fiece zi, s-ar naște din nou –, cel puțin din anumite puncte de vedere. Iar asta fiindcă în trecut, venind chiar din credințele vechilor popoare cum ar fi mitologia celților – dar și a geto-dacilor cu care celții au conviețuit aproape jumătate de mileniu – zilele evoluau întotdeauna sub puternicul însemn al nopților care erau considerate, deci, dominante. Ele, doar nopțile – se credea în antichitatea antecreștină – că ar constitui adevăratul început al zilei, al Luminii. Tot așa după cum, prin similitudine, la unele populații protoistorice, iernile – anotimpul dominat de lungile nopți – determinau începutul ciclurilor agrare anuale. Apar astfel stranii, dar certe valențe simbolice (inutil-util), asupra cărora nu insistăm, cel puțin în materialul de față, dar care relevă importanța majoră pe care oamenii foarte vechi o dădeau nopților, acel timp „inutil" al odihnei –, iar prin extindere, fazelor astrului său nocturn, dominant: *Luna*.

Ar mai fi de adăugat că somnambulismul, boala nopților cu Lună plină, e semnalat încă din copilăria omenirii și anume cu referiri certe în cel mai vechi manuscris sanscrit indian, anume „Codul lui Manus" –, unde, prin extensie, e făcută și o descriere a unui somnambulism „diurn", de un tip cert hipnotic.

Mai amintim un caz, ajuns celebru prin relatarea lui Titu Maiorescu într-o conferință despre somnambulismul nocturn, ținută în anul 1883 la *Ateneul Român*. Este vorba de un paraclisier din Râmnicu Vâlcea, care în nopțile cu Lună plină se urca în turla bisericii satului și toca încontinuu –, fără ca dimineața să-și mai amintească ceva. Dar și

fără a lua în seamă, deci fără a recunoaște, orice apostrofări ale consătenilor care cu toții îl considerau ... strigoi!

* * *

Unde apelăm pentru lămuriri și pe cine să credem?. Nu am reușit să înțeleg cum se face că somnambulii cu care am discutat – foarte mulți, de altminteri – nu-și mai amintesc absolut nimic din cele văzute și trăite „pe viu", sau, mă rog, în acea stare de aparentă veghe. Asta, mai ales că ei păstrează ochii permanent deschiși în timp ce fac asemenea echibiții pe acoperișuri. Or, se pare că în realitate, ochii, nu sunt în funcția lor anatomică pe care le-o cunoaștem din școală: aceea de filtrare a imaginilor prin creier, deci și respectiv prin memorie –, ci ar fi posibil să fie subordonați doar *sistemului vegetativ*: un alt fel de „vedere", precum ai numai în anumite vise.

Ar mai trebui reamintit și un citat latin, de mare audiență, care vine oarecum în sprijinul aserțiunii anterioare: *„Ochii nu pot greși dacă sunt conduși de minte"*. Dar, se pare că nu mintea, deci creierul, îl ghidează pe somnambul, ci unele mișcări reflexe dictate de facultăți instinctive. În somnambulism, ca și în vis, se exercită desigur și o activitate plastică a imaginației, cu o singură diferență: de la vis ne rămân adeseori unele amintiri, fie ele fragmentare, pe când de la somnambulism nu ne va rămâne absolut nimic. Nici cea mai mică amintire!

Se impune, deci, ideea că nu creierul at fi acela care ar conduce, sau măcar ar filtra imaginile preluate de la ochii somnambulilor, ci că ar fi vorba de cu totul alți „ochi", neștiuți nouă. Și, că doar creierul, acest formidabil calculator cu memorie, e acela care ar permite acțiuni posibil să fie decuplate din memorizare într-un mod absolut automat și imediat după trezire. Deoarece trezirea din starea de somnambulism nu e deloc similară aceleia din vis –, așa cum am spus-o deja. Culmea e că în vis, uneori chiar ne dăm

seama că visăm, probabil ca un fel de eliberare a unor facultăți superioare. În somnambulism, nu!

Pentru a avea un răspuns competent la o asemenea întrebare nu este mult prea greu. Dacă nu avem pe raftul din bibliotecă lucrarea *Sic cogito*, în care Bogdan P. Hasdeu dă o explicație, chiar dacă nu verosimilă în totalitate, cel puțin plauzibilă și justificabilă unor anume concepte, putem merge până la o bibliotecă publică să o împrumutăm...

Nu uităm că Mircea Eliade afirma despre autorul lucrării *Sic cogito* (v. Editura *Junimea*, Iasi, 1987) că acesta era perfect integrat în tradiția enciclopedică românească, urmând lui Dimitrie Cantemir, Gheorghe Lazăr, Ion Heliade Rădulescu, Alexandru Odobescu, Ion Ghica, Mihail Eminescu și, la rândul său fiind secondat de marele Nicolae Iorga. *„N-a fost numai cel mai învățat dintre toți fiii neamului nostru – dar a fost poate singura minte universală a secolului al XIX-lea"*. Or, enciclopedistul Hasdeu explică în mod clar diferența dintre ochii anatomici și „ochii" acelor subiecți aflați în anume stări, zise paranormale. El, Hașdeu, reîncarnare a înțeleptului Khaladan, era unul dintre inițiați.

* * *

Susținerile savantului Bogdan Petriceicu Hasdeu. „Ca și somnul propriu-zis, somnambulismul ar fi tot un vis, dar un vis în care trupul nu rămâne pe loc, nemișcat, sau aproape nemișcat, ci este silit să se târască după suflet. Și, susține în continuare savantul: Fără a greși, există o desmărginire și aici, căci altfel n-ar fi vis – însă o desmărginire împiedicată ... pe când sufletul visează, trupul umblă fără a simți nimic, întocmai ca și cum ar fi rămas în pat –; deși în pat n-a putut să rămână, deoarece somnambulii își urmează cu îndârjire sufletul.

„*Lunatecul*, cum e numit în Moldova, se scoală din pat, iese din odaie, străbate în mod miraculos afară, apoi se urcă

pe casă, fie ea oricât de înaltă și se plimbă liniștit, fără nici o sfială pe margine sau chiar sus pe coama acoperișului; acolo unde, la lumina zilei – nicidecum noaptea – n-ar cuteza să urce și să pășească chiar un pompier obișnuit cu hăurile de sub el. În această primejdioasă plimbare, somnambulul poate fi cu ochii deschiși sau închiși. Totuna. Chiar dacă subiecții au ochii deschiși, totuși ei sunt sticloși și fără de viață, fără a clipi, pieduți în ațintire, astfel că – orice s-ar pretinde – ei văd tot ceea ce trebuie să vadă – *dar, văd nu cu ochii trupului, ci cu totul altcumva* (subl. n.). Până și picioarele somnambulului nu se mișcă întocmai ca în stare normală, ci ele alunecă într-un chip cu totul ciudat, încât s-ar putea spune că membrele sale au o mișcare la fel ca sub impulsul unui resort. Același automatism poate fi găsit și în mișcarea mâinilor sale.

„Și tocmai de aceea, în somnambulism, *desmărginirea* fiind îngreuiată, lipsește acel element de fericire prin care se caracterizează visul normal: din contră, somnambulul pare că ar fi mereu în suferință...

Cheia susținerilor lui Bogdan Petriceicu Hasdeu, constă tocmai în acest interesant concept al *desmărginirii*, al *mutării de simțiri* –, concept care, pe atunci, era propriu și inovator în domeniu. Dar, pentru a aprofunda mai bine problema de față, ar trebui să recitim integral și cu atenție lucrarea acestuia: *Sic cogito*.

Nota-Bene: Dicționarul Enciclopedic *(vol. 6, p. 479) explicitează cuvântul „Somnambulism" astfel:* Executarea automată, cu ochii deschiși și cu o privire fixă, a unor acte coordonate (frecvent plimbare nocturnă), în timpul somnului natural sau provocat prin hipnoză, de care individul nu-și amintește la trezire. Se înregistrează îndeosebi la copii (fără a indica o stare patologică); în majoritatea cazurilor dispare la adolescență". *Somnambul = lunatec = ~ noctambul.*

În schimb, cel mai avizat tratat de psihiatrie, am numit: Vademecum în psihiatrie *(Constantin Gorgos, București, 1985), deși promite în* prefață *o tratare exhaustivă* („aceste zone mai adumbrite sunt puse sub lupa atentă a observației și sunt prezentate cititorului împreună cu dezbaterile vii care le însoțesc"), pasează promisiunile făcute și, practic, nu abordează problemele legate de somnambulism. În capitolele: „Conștiința și tulburările ei" *(Depersonalizarea, Tulburările somnului și visului, Derealizarea ș.a.)*, „Percepția și tulburările ei" *(Agnoziile, Iluziile, Halucinațiile ș.a.)*, sau „Psihoterapia" *(Terapii sugestive și hipnotice)*, nu se fac nici un fel referiri și nu se dau terapii directe.

Alte câteva detalieri mai pot fi însă selectate și din alți autori:

D.A. Băleanu (preot – 1937), *Studiul viselor și al somnambulismului privit din punctul de vedere filosofic și teologic;*

Scarlat S. Demetrescu (profesor – 1936), *Visele și mecanismul producerii lor*, într-o prelegere ținută la "Analele Române". Autorul pornește de la afirmația că omul real este format din: spirit, prespirit și corpul fizic, iar visele se împart în: 1)Vise izvorâte din impresii zilnice; 2)Vise provocate de abaterile funcționale ale organismului (între ele intră și somnambulismul); 3)Vise de sorginte pur spirituală, care se subîmpart în: a – Vise reproducând diferite călătorii ale spiritului; b – Viziuni din viața altor reîncarnări; c – Vise ale unor întâmplări viitoare și d – Vise de contact cu persoane dispărute.

Din literatura generală mai rezultă unele specificări privind problema în cauză:

– Somnambulii nu aud și nu văd decât ceea ce le intră sub incidența viselor aflate în plină desfășurare;

– În accesele de somnambulism, subiecții execută anumite acte fizice pe care în starea de trezie sigur că nu le-ar putea executa;

– Activitatea plastică a imaginației se exercită atât în vis, cât și (probabil) în somnambulism – așa cum spuneam și mai înainte – diferența ar fi că din vise ne pot rămâne adeseori și unele amintiri, pe când din starea de somnambulism absolut nimic;

– Somnambulismul natural se manifestă mai întotdeauna în anumite momente de tulburare din perioada pubertății;

– Somnambulii zăresc obiecte care, în stare normală – prin depărtarea la care se găsesc, ori prin acoperire sau ecranizările care le ascund – rămân neștiute în stare de trezie. Nu se cunoaște, însă, până unde se întinde acest domeniu de percepere în transă;

– Este posibil ca supranaturalul să nu intre în domeniul somnambulismului și toate observațiile să-și găsească explicații prin considerarea somnambuluismului ca o oarece formă patologică a somnului: inițial natural, apoi deviat – din anume cauze – într-o stare pur și simplu morbidă. Ca să nu mai luăm în seamă forme mai puțin ortodocse, așa cum ar fi cântatul la diferite instrumente, continuarea unor acte de îndeletnicire curentă ș.a.

În orice caz, curioasă și tainică pare să fie lumea somnului –, o lume în care trăim un sfert din viața noastră. Tărâmuri misterioase și evenimente ciudate se învălmășesc împreună cu un popor de alte curioase și ireale imagini izvorâte, cu toatele, dintr-o lume crepusculară ce ni se dezvăluie mai ades în nopțile cu Lună plină, dar „plină" și de acele necunoscute tenebre ale repausului nocturn –, atunci când unii adolescenți au o chemare de a se înălța către astrul nopții –, în fapt îngropându-se într-o lume a lor proprie, încă neștiută nouă...

11. 2 – Maestrul King era un as al paranormalului sau al prestidigitației?

În partea a doua a copilăriei mele petrecute la Roman, pe la începutul celei de a doua conflagrații mondiale, un

nume se găsea pe buzele tuturor puștilor din țară, al căror idol devenise un prestidigitator: Maestrul King.

Niciodată nu am știut cu precizie dacă „Maestrul" era un oarece prestidigitator, abil și virtuos, ori un mediu hipnotizator, clarvăzător, telepat sau magician. În fapt, nici azi nu prea știu căreia dintre acele categorii să i-o consider ca fiindu-i definitorie. Cred, mai curând, că ar merita să-i atribui totalitatea însușirilor parapsihologice –, căreia ar trebui să i le adaug și pe acelea de iscusit și perfect iluzionist, memorizator și prestidigitator.

În orice caz, chiar și după desfășurarea unor întâmplări memorabile derulate timp de ~ 70 de ani care au trecut de la acele vremuri – printre care un război mondial și câteva devastatoare schimbări de orânduiri sociale –, încă mi-a rămas persistentă amintirea acelui personaj, fascinant punctată prin câteva întâmplări legate de persoana sa. Asta deoarece întâmplările petrecute odinioară în orașul meu natal – deși erau evenimente simple, din cotidian si fără *bătaie lungă* – frizau totuși nebănuitele frontiere ale cunoașterii.

* * *

Spectacol nu tocmai școlăresc, la Roman. Prin anul 1940 a sosit în orașul Roman, într-un turneu care devenise ciclic, *Maestrul King*, polonez de neam, pe atunci un faimos prestidigitator și hipnotizator, recunoscut chiar pe plan mondial pentru atractivele-i spectacole complete. Numele și-l luase, probabil, de circumstanță.

Dintre cele două spectacole pe care le-a dat în orașul meu natal, primul a fost în matineu, la sala de festivități a *Seminarului Teologic*, unde au avut acces toți elevii din localitate. Atunci, am văzut pentru prima dată desfășurarea unui adevărat și complex spectacol de prestidigitație, alternând permanent cu numere de memorizare și calcul instantaneu, ca și de clarviziune –, precum și câteva ușoare ședințe

de hipnotism asupra cărora *Maestrul King* nu avea voie să insiste prea mult, spectacolul respectiv adresându-se în mod special elevilor, iar regulamentele fiind mai rigide pe acele vremuri. Trebuie totuși de menționat faptul că exercițiile de memorizare și de hipnotism – realizate cu noi elevii – nu aveau cum să fie trucate, deoarece *Maestrul King* sosise în oraș chiar în dimineața aceleiași zile, iar interlocutorii erau elevi interni, prieteni cu noi și imposibil de contactat în prealabil.

Privitor la calculele matematice instantanee, ele erau prezentate de maestru și doar controlate de noi. Ca experiențe dedicate hipnotismului, atunci am văzut pentru prima oară la lucru un adevărat profesionist –, din păcate fără putința unei demonstrații mai ample față de cele ce-i erau permise prin înțelegerea avută, în avans, cu inspectoratul școlar local.

* * *

Spectacolul desfășurat pentru „lumea bună". În seara aceleiași zile, Maestrul King a mai susținut încă un spectacol – așa-zis de gală – la sala *Trianon*, unde iluzionistul s-a desfășurat în voie, arătând protipendadei orașului tot ceea ce știa și putea să facă. Ca elev, fusesem într-atât de entuziasmat de toate cele văzute la matineu, încât pentru a merge la reprezentația care ne era interzisă nouă, școlarilor, am riscat o aspră pedeapsă cu eliminarea pentru câteva zile din liceu.

Însă, respectivul *spectacol de gală* a meritat cu prisosință riscul cu pricina...

* * *

Hipnotism sau somnambulism în grup? Am asistat pentru prima oară, prin acel an 1940, la un nemaipomenit

eveniment, anume hipnotizarea în grup a unei întregi asistențe formate din aproximativ 250 de persoane –, performanță care nicidecum nu ar putea fi la îndemâna oricărui „circar". Că s-a dovedit într-adevăr așa, se poate proba și prin faptul că un asemenea spectacol nu a mai fost repetat la noi în țară de către altcineva –, nici până atunci și nici după aceea.

Astfel de iluzionări în grup, sau ședințe colective de hipnotism – ori, cum doriți să le spuneți dumneavoastră, dar întotdeauna prezentându-se ca adevărate halucinații în masă – se constituie, cred, în cele mai surprinzătoare simptome ale unei stări de somnambulism colectiv provocat –, ele fiind un apanaj doar al unora dintre marii șamani asiatici.

Bref, ele sunt foarte rare și puțin practicate în Europa. E drept că – iar asta am aflat-o abia ulterior – iluzii de băutură, mâncare, mirosuri ș.a. au mai fost provocate cu aproape același succes și de către alți mari iluziniști-hipnotizatori europeni precum Heidenhaim și Weinhold, dar și de alți câțiva răzleți experimentatori de pe continent –, însă nu în mari spectacole publice și de răsunet.

Foarte mari specialiști în astfel de probe, rămân numai șamanii orientali specializați.

Mărturisesc faptul că *Maestrul King* ne-a oferit un spectacol pe cinste, bine conceput și gradual în desfășurarea sa. Astfel, după obișnuitele numere de memorizare ori de prestidigitație cu scoaterea din joben a trandafirilor sau a iepurașilor de rigoare – care îndeobște fac deliciul marelui public obișnuit – a urmat partea a doua, cu: sugestionare, hipnotizare directă și, mai ales de *somnambulism colectiv provocat*.

Trec peste unele obișnuite sugestionări ale întregii asistențe, precum că batistele ne-ar mirosi așa după cum doream fiecare dintre spectatori (chiar așa a și fost!). Trec și peste alegerea persoanelor mai ușor de hipnotizat, prin cunoscutul îndemn de a ne strânge puternic degetele ambelor

mâini împreunate, pentru ca apoi să încercăm să ni le eliberăm la semnul expres al Maestrului (chiar așa s-a și întâmplat!) –, după care, aceia care nu au reușit să și le desfacă au fost invitați pe scenă pentru virtuosul număr de hipnotizare clasică, dar individuală, la care au participat cei 5-6 subiecți astfel selectați și aduși pe scenă –, oferindu-ni-se un spectacol absolut total pentru un asemenea gen. Dar, gen de spectacol care știam că poate fi la îndemâna mai multor asemenea *maeștri* –, unii români.

Însă numărul final a fost absolut uluitor, depășind tot ceea ce ne puteam noi închipui.

Maestrul King ne-a întrebat ce am face și cum am reacționa dacă în sala de spectacol ar năvăli o întreagă hoardă de șoareci ori șobolani. Desigur că toata asistență a râs amuzată și a primit – mai în glumă mai în serios – provocarea. Până și femeile, cele care de obicei sunt mai reticente atunci când aud câte ceva despre rozătoare, râdeau copios și afirmau zgomotos că nu ar fi nicicum deranjate de eventualii chițcani. Ei bine, lumina s-a diminuat puțin-câte-puțin, maestrul a ridicat bagheta în sus și, la un semnal al său, au început să năvălească în sală mii și mii de șoareci, care au pornit zgomotoși să ni se urce pe picioare, pe haine, pe mâini, ajungând până și în păr. Ei bine, pur și simplu, întreaga sală parcă înnebunise. Ni se băgau scârboasele rozătoare pe cracul pantalonilor, pe sub fuste, pe sub gulerul cămășii și ni se agățau chiar prin păr. Tot chițcăind înnebunitor, ni se atârnau cu zecile de haine –, încât zadarnic încercam cu disperare să-i îndepărtăm, ori să ne apărăm lovindu-i și scuturându-ne prin practicarea unor mișcări bruște și dezordonate, spre a-i îndepărta.

Sala *Trianon* se umpluse de tropăituri și țipete –, ba, chiar de chiotele devenite asurzitoare ale femeilor. Asistența, parcă intrase într-un necontrolat delir.

Eu, singurul care nu eram în nici un fel sensibil la rozătoare, deoarece ajunsesem să prind șoarecii cu mâna liberă prin subsolurile internatului, având totodată o fire curioasă

și pozitivistă, mi-am revenit curând din transă, în mod cu totul neașteptat și cam...straniu. Anume, m-am trezit urcat pe scaun, dovedit fiind – la rându-mi – de mulțimea chițcanilor. Care, de fapt, nici nu erau! Și, de acolo de sus am asistat cu uimire și absolut perplex, la acel număr memorabil în care toată lumea se lupta cu șoareci... inexistenți!

Fizionomia, mimica și gestica spectatorilor confirmau în mod indubitabil o bsolut de certă senzație, care fusese sugerată ca invazie de rozătoare. Ei bine, atunci, în acele clipe am constatat că spectatorii nu rămăseseră în realitate liniștiți pe scaunele lor, având vreo activate numai în subconștient, prin simplele halucinații impuse telepatic. Ei trăiau la un mod absolut real respectivul moment, participând direct la acțiune –, fiecare în modul său specific și personal. Se atinsese, cu siguranță, o treaptă superioară a „hipnozei", deoarece halucinațiile comportamental caracteristice văzului, auzului și pipăitului fiecăruia dintre subiecți, se adăugau complementar la sugestia general exprimată și impusă de cel care declanșase acțiunea dictată: *invazie de șoareci!*

* * *

Mereu cu un pas în urma adevărului. Această demonstrație a *Maestrului King* față de o masă foarte eterogenă, de circa 250 de subiecți, asupra cărora cu siguranță că nu ar fi putut interveni nici personal și nici în parte, nu o pot chiar astăzi s-o atribui pur și simplu doar hipnozei –, fără a bănui și oarece legături cu ocultismul (!). Pentru că, într-o hipnoză simplă, clasică, se stabilește o legătură directă între hipnotizator și mediu. Or, în acel caz de la Roman, timpul și amploarea desfășurării spectacolului excludea posibilitatea unor contacte directe cu sutele de oameni, mulți dintre ei aflați spre fundul sălii, la 50-60 de metri de scenă, îndeobște situați în semiîntuneric și prezentând

priviri în nici un fel posibil să fie captate direct de către hipnotizator.

Pe de altă parte, am constatat personal că subiecții nu au rămas pe locurile lor, în stare pasivă și participând doar în subconștientul propriu la acțiunea sugerată –, așa cum s-a dovedit în unele cazuri din India, când *camera ascunsă* a dovedit că în scenarii similare subiecții au rămas pe locurile lor –, iar toată agitația fusese doar o pură ficțiune. Realizați, rogu-vă, că toți spectatorii de la Roman au trebuit să-și aranjeze ținuta la plecare: bărbații îndreptându-și cravatele și băgându-și jenați cămășile în pantaloni, iar femeile netezându-și de zor fustele șifonate, pieptănându-se și aranjându-se consternate, oarecum pe fugă...

De aceea, părerea mea personală ar fi că *Maestrul King* a apelat atunci la un fel de somnambulism anume: unul direct, personal, aflat poate nativ în fiecare dintre noi, deci la un *somnambulism de grup*, provocat deliberat și posibil numai prin mijloacele oculte.

Pe de altă parte, literatura de specialitate s-a dovedit extrem de săracă în tratarea unor asemenea cazuri de cădere totală și colectivă într-un fel de „transă globală".

Astfel, ***ipoteza simpatiei***, care e susținută în principal de către dr. Hans Schmidkünz (*Psychologie der Suggestion*, Stuttgart, 1892, pp.216). În lucrarea respectivă se afirmă că: *„Există stări în care deosebitele energii psihice se găsesc accentuate... printr-o stare asemuitoare somnului, dar pricinuită în mod artificial. În asemenea cazuri, deosebitele energii psihice sunt prefăcute în sensul hotărât de hipnotizator"*. Acest autor susține că „acțiunea de comunicare", deci *decizia*, ar fi ea însăși de o anume factură hipnotizatoare, deși e introdusă pe calea obișnuită a sugestiilor verbale –, dar ea putând fi indusă și prin acțiune directă de-la-spirit-la-spirit; iar uneori – dar ceva mai greu de realizat – chiar prin simple acțiuni mentale susținute de la oarecare depărtare. Poate, tocmai de aceea, mă tot gândesc și acum, ar fi fost necesară *acceptarea*

spectatorilor – solicitată de *Maestrul King*. Și, poate că, un rol l-a avut acest *accept total* cu care a fost primit jocul maestrului, cu destul de puține rezerve în ce le privește și pe spectatoarele-femei față de rozătoare... Și, atenție, prin asemenea elemente cu implicații directe în ocultism, autorul acestei teorii se apropie de *mesmerism*, devansând (cum tocmai raționăm și noi) zona hipnozei clasice.

Ar mai exista ***ipoteza conștiinței duble***, care a fost susținută cam într-o aceeași epocă de mai mulți savanți, precum: H.A. Taine (*De l'Intelligence*), Pierre Janet, Max Dessoir (*Das Doppel Ich*), A. Moll ș.a. Adepții ei s-au cantonat în literatura extazului, deci a somnambulismului de tip arhaic, practicat încă din protoistorie. Asemenea stări sunt considerate ca fiind exemplificări ale extazului, prin acea pătrundere a *voinței extatice* de *către voințe penetrante*, pătrunzătoare, care se alipesc la o a doua conștiință a subiecților, în general deosebită de aceea din toate zilele. Deci în asemenea cazuri, se susține că ar fi vorba de o a doua personalitate a subiecților. Dar, ambele ipoteze pot fi și contopite...

Cu toate încercările de elucidare, fenomenul din 1940, de un tip ocultic de mare grup, se sustrage și astăzi studiului, rămânând ca o exemplificare menită parcă doar să ne aiurească, să ne înspăimânte – fără să reușim, nicicum, să-i dăm cumva de capăt.

Și, pentru că mă feresc să aplic foarte comoda concluzie conform căreia *„Ceea ce nu înțelegem înseamnă că nu există"*, am făcut și un discret sondaj printre cunoștințele mai în vârstă. Rezultatul a fost surprinzător, confirmându-mi-se veridicitatea amintirilor.

Astfel, maestrul Barbu Cioculescu și-a reamintit, la rându-i, de o ședință practic similară din acei ani, dar care se desfășurase la liceul *Gheorghe Lazăr* din Capitală. De asemenea, un fost coleg de școală romașcană, medicul veterinar Constantin (Tică) Cocăneanu, mi-a confirmat și el că a asistat prin anul 1940 – pe vremea când era elev intern la

liceul militar *Ştefan cel Mare* din Cernăuţi, refugiat vremelnic la Piteşti – la un spectacol al aceluiaş *Maestru King* –, precizând că şi acea reprezentaţie dată într-un alt oraş decursese într-un mod aproape identic cu memorabilul spectacol pe care-l văzusem şi eu, odinioară, la Roman.

* * *

Paranormalul faţă cu maşina de război germană. Demonstraţia făcută atunci de *Maestrului King* la Roman, dar nu numai, a certificat cu o deosebită intensitate, e drept, de o factură cu totul personală, unele posibilităţi latente de a realiza o supunere oarbă a unei întregi asistenţe la anumite ordine induse –, comandate dinafară. Fapt dovedit practic şi prin multitudinea formelor de supunere de tip mecanic a tuturor celor prezenţi, care fiind *comandaţi*, au devenit fiecare – la rându-i şi fără voia sa – un simplu executant la o dispoziţie a *comandantului*, deci a celui care dictează.

Mă întreb, iar unii chiar şi-au pus încă de pe atunci întrebarea, dacă nu carecumva (ipotetic vorbind) ar fi fost posibilă o catastrofă în caz că spectatorii ar fi purtat pistoale asupra lor şi li s-ar fi ordonat să tragă, să ucidă!

Ei bine, un asemenea aspect al problemei se pare că nu a rămas fără a fi luat în colimator de anumite servicii secrete, fapt care a avut unele urmări asupra restului vieţii *Maestrului King* –, consecinţe dezvoltate în lucrarea mea *Incursiuni în paranormal* (v.). Toate astea se întâmplau cam la un an după ce „omul-cu-inima-de-fier", (Reinhardt Heydrich, şeful *Gestapoului* german), arătase interesul acelui *Sichercheltsdienst* (S.D. = Serviciul secret german) faţă de însuşirile dovedite de *Maestrul King*, ale cărui şedinţe bazate pe ocultismul de grup făcuseră înconjurul Europei Centrale, uluindu-i pe toţi şi deja intraseră în vizorul *Schutz-Staffel* (zisa: S.S. = Poliţia militarizată a Germaniei hitleriste).

Acel Heydrich spera să facă un util cadou lui Adolf Hitler, care deja dovedise (v. cunoscutul episod din sala sporturilor de la Breslau) că ar avea unele însuşiri paranormale de inducere oarbă a propriei voinţe asupra mulţimilor hipnotizate în grup –, înzestrare ce, însă, ar mai fi trebuit niţel canalizată şi, poate, chiar perfecţionată...

Astfel că după ocuparea Poloniei, Heydrich hotărîse deja că Maestrul King va trebui arestat imediat după ce se va întoarce acasă, pentru a fi dus la Berlin unde era posibil să pună în slujba conducătorilor celui de al treilea Reich doveditele însuşiri ale sale de halucinaţii colectiv induse (= *ordonate*).

Însă, *Maestrul King* nu a mai ajuns în slujba răului. Deşi a fost arestat de Gestapo în timp ce se întorcea în patrie dintr-un turneu făcut în străinătate (poate chiar acela din România, unde tocmai îl văzusem) –, precum şi după o uluitoare evadare spectaculoasă, a prins un ultim avion spre Anglia, unde ulterior, prin anul 1960, a şi murit.

Iar peste întreaga activităţi desfăşurată de uluitoarea personalitate a celui care a fost *Maestrul King* s-a aşternul un implacabil colb al uitării...

11.3 – Domesticirea paranormalului: vindecările doctorului Mirahorian

Paranormalul e adeseori înhămat la teleguţa unor neaveniţi, ori profitori, dar trebuie să recunoaştem că însuşi împenetrabilul totalitarism comunist a fost uneori ocolit, ba am spune chiar ridiculizat, sub însăşi tutela celui mai specializat for de sănătate din România.

Astfel că, în plin materialism dialectic ce-şi etala peste tot şi peste toate miasmele-i rău mirositoare, deci prin acei tulburi ani 1955, a început să funcţioneze la Spitalul Colţea din Bucureşti – pe tăcute şi fără vâlvă, pentru a nu trezi

suspiciunile unor politruci – o secție, e drept destul de redusă dar prevăzută cu cabinete de sine stătătoare, unde întregul cortegiu al manifestărilor de tip paranormal să fie înhămat la carul benefic al unora dintre cele mai avizate încercări umanitare de însănătoșire a bolnavilor care aveau absolută nevoie de o alinare a suferințelor –, altfel imposibil de ameliorat prin cunoscutele proceduri așa-zis clasice. Să încercăm, acum, o explicitare a afirmațiilor făcute.

Nu știu și nici nu am putut afla cum de s-a reușit ca în acele vremuri apăsătoare și dominate de un obscurantism total, s-a găsit totuși un fel de înțelegere (să-i spunem de factură subterană) care și-a propus aplicarea însușirilor paranormale de care dispuneau unele cadre medicale românești, ajunse însă de notorietate mondială. Curajul acceptării în mod tacit a unei asemenea situații de către colegii din restul corpului medical, absolut de neimaginat chiar și astăzi, a reușit să aducă alinare multora dintre suferinzii de boli ajunse netratabile prin mijloace clasice. Prin tratamente mai puțin ortodocse, majoritatea au fost redați societății –, astfel că au primit pe fișa de externare încurajatorul verdict: *Normal*. Reamintesc faptul că atunci, Spitalul Colțea era socotit un fanion al medicinei românești.

Astăzi, spre stupefacția mea, amintirea respectivei secții nu se mai păstrează la Colțea, unde nu am reușit să obțin nici măcar un document spre a lămuri, sau doar a încerca să reconstitui echipa temerară care a activat în acele vremuri destul de tulburi.

Precizez faptul că secția PARA-PSI de la Colțea activa din plin prin anii 1955.

* * *

„Fiți îndrăzneț în ipoteze și scrupulos în experimente!". Prin anul 1971, pe vremea când practicam mai mult literatura de sertar, anume documentări de care aveam

neapărat nevoie pentru o monografie a orașului natal mi-au condus pașii până la doctorul Leon Mirahorian, un profesor universitar, adevărată legendă vie printre cei care se ocupau de studiile paranormale.

Simplul fapt că fusese într-o corespondență asiduă cu marele savant francez de talie mondială, profesorul Charles Richet, era suficient pentru a-l recomanda cu căldură în ceea ce privește seriozitatea dovedită în tratarea problemele *parapsihice* –, pe atunci încă numite *metapsihice*. Iar îndemnul pe care doctorul Mirahorian îl primise de la savantul francez, preluat în subtitlul de mai sus, i-a fost ca o călăuză până la moarte regretatului medic, pe care – ambii, romașcani fiind – am avut plăcerea și onoarea de a-l cunoaște personal, adeseori vizitându-l la el acasă, lângă *Institutul de Medicină* din București, pe strada Carol Davilla, anume la nr. 87.

* * *

Un impresionant *Curriculum Vitae*. Medicul Leon Mirahorian, pe care îndrăznesc să-l consider cel mai mare specialist de la noi în domeniile PSI, avea la acea dată un impresionant *curriculum vitae*. Voi cita doar unele atribute care mi s-au părut ceva mai relevante pentru lucrarea de față.

S-a născut la data de 23 noiembrie 1895, în orașul Roman, pe atunci capitală a județului cu același nume. După terminarea studiilor medii pe care le-a absolvit la liceul „Roman Vodă", a plecat la Iași pentru a se înscrie la Belle Arte –, asta deoarece avea un deosebit talent la desen. Însă, dintr-o pură întâmplare, a fost influențat de un coleg și prieten care tocmai dădea examen la medicină –, astfel că în ultimul moment s-a răzgândit cu totul. S-a înscris și el la Medicină, iar apoi absolvind facultatea respectivă din Iași –,

s-a mutat la Cluj, unde prin anul 1925 a obținut titlul de *Doctor în medicină și chirurgie*.

Între timp, proaspătul medic Leon Mirahorian – descoperindu-și anumite valențe native – se lansase într-o serie de studii de specialitate cu privire la sugestie, hipnoză și telepatie, toate strădaniile sale culminând cu o conferință de răsunet despre *Magnetismul uman*, prelegere foarte mult apreciată de îndrumătorul său, profesorul-doctor Ion Minea.

Manifestarea respectivă, care a avut loc pe data de 22 mai 1925, a constituit un mare impact în lumea noastră medicală, dar nu numai. Conferința amintitiă a fost exemplificată prin două experiențe – ambele de hipnoză – dintre care una de *hipnoză directă*, iar cea de a doua de *hipnoză provocată de la distanță*.

Cazurile care au fost puse în discuție atunci la Cluj, încă din 1922, dublate de experimente lămuritoare, au fost înscrise ulterior în patrimoniul terapeutic universal.

Apoi, prin anul 1926, Leon Mirahorian s-a afirmat plenar prin crearea primei *Societăți de științe parapsihologice din România*.

Tot el a ținut peste 200 de conferințe având, de asemenea, o largă audiență la public –, prin asemenea comunicări popularizându-se intens punerea în practică a unor *noi metode terapeutice în medicina modernă*, anume *sugestoterapia, hipnoterapia, psihoanaliza*, dar și altele. Între timp, își mai găsea și răgazul de a participa activ la majoritatea congreselor internaționale de specialitate din epocă.

A fost unul dintre membrii foarte activi ai mai multor societăți științifice naționale, precum și membru de onoare al altor asemenea societăți din străinătate.

S-a numărat – iar faptul este deosebit de notabil –, printre celebrii membri permanenți ai *Comitetului Internațional de Cercetări Psihice de la Paris*.

* * *

Experimentele parapsihologice de la Spitalul Colțea. Într-o întâlnire-preambul pe care am avut-o pe data de 2 martie 1971, doctorul Leon Mirahorian mi-a susținut și a demonstrat cu vehemență că hipnoza și sugestia trebuie să fie mânuite și aplicate întotdeauna numai și numai de către medicii specialiști, singurii care presupun garanția morală a unor practici din domeniul PSI –, pentru că, doar astfel utilizarea modalităților respective ar putea să fie făcută spre/pentru binele oamenilor. Deci, fiind ferite de orice impostură. După care am fost invitat la o serie de exemplificări practice, prin asistare directă la ședințele desfășurate în cabinetul său permanent de la Colțea.

Dintre cazurile în speță, două m-au impresionat într-un mod cu totul deosebit, deși pe atunci eram un tânăr destul de teribilist și – din păcate – încă nu puneam prea mare preț pe acele realizări din domeniul paranormalului. Eram doar receptiv, pregătit și dispus de a înțelege acea nebuloasă multitudine de fenomene pe care încercam să le pritocesc prin bruma cunoștințelor căpătate într-un învățământ cu aplicații real-științifice.

Precizez, pentru acele două cazuri-școală pentru care l-am asistat la Colțea pe marele medic, că pasiunea doctorului Mirahorian consta în mod concret prin a încerca să corecteze cu puterile sale, paranormale, de care dispunea în mod evident, orice fel de grele și nefaste comportamente –, altminteri imposibil de corectat!

Primul caz a fost al unui tânăr mitoman care mințea de stingea. Mințea acel om de înghețau apele și atunci când avea unele interese, dar și alteori când nu ar fi fost cazul. Deseori, doar de dragul de a minți. Ajunsese o pacoste pentru cei din jurul său –, ba, adeseori chiar și pentru el însuși. Minciuna devenise ca o adevărată boală...

În ședința pe care i-a administrat-o medicul cu ajutorul sugestiei hipnotice – cu mine de față fiind –, pentru a da greutate spuselor sale, ori poate pentru a mă impresiona (gândeam eu, pe atunci), doctorul Mirahorian a luat „rețe-tarul" și cu foile fluturânde l-a lovit peste mână pe tânărul mincinos, aflat în transă, adresându-i-se pe un ton autoritar că-l va urzica întotdeauna și mereu atunci când va mai spune minciuni –, chiar dacă el nu va fi personal acolo. Însă, partea interesantă, care m-a lăsat pur și simplu *bouche-bée*, ca la dentist, a fost aceea că antebrațul tânărului s-a bășicat imediat, întocmai ca după o... urzicătură reală! Cunoșteam bine în ce constau urzicăturile, așa că nu puteam fi prea ușor păcălit –, dar, pe atunci, habar nu aveam că te poți *urzica* și cu niște biete file de carnet.

În fișele reportajului am consemnat în mod sec doar cazul în speță, la modul său real, adăugând în subsidiar la note că ar fi trebuit să fotografiez „plaga" pentru ca nu cumva medicul să mă fi sugestionat la rându-i și pe mine –, anume că aș fi *văzut* cu totul altceva față de realitate. Astăzi, când revăd acele însemnări, îmi vine să zâmbesc amintindu-mi de propriile suspiciuni. Normale, aș zice, la primele întâlniri cu paranormalul...

Al doilea caz a fost tot al unui tânăr ce era apelpisit de viață, fără voință și bântuit de gânduri sinucigașe. Medicul l-a hipnotizat, i-a indus apoi o stare de rigiditate cataleptică și l-a așezat orizontal între două speteze de scaun (de parcă ar fi fost un băț sau o simplă mătură cu coadă). Apoi a început să acționeze verbal asupra pacientului spre a-i induce stări pozitiv-volitive, însoțite de o personalizare progresivă. Toate bune, gândeam eu, la fel de suspicios, dar de ce o fi fost nevoie de o asemenea așezare, realizată similar ca la experiențele făcute pe scenele de o anume proastă factură de către „circarii" hipnotizatori de duzină, din oarece motive – gândeam eu – pur publicitare?

Să fi dorit oare cu ori ce preț doctorul să mă epateze?

Nu era vorba de așa ceva –, iar toate astea le-am constatat mult mai târziu...

11.4 – Câteva considerente privindu-l pe doctorul Mirahorian

În mod clar, oricât de surprinzător ar putea să ne apară cortegiul fenomenelor hipnotice – iar asta mai cu seamă pentru nespecialiști, printre care pe atunci mă număram și eu – simptomele, ca și rezultatele, își pot găsi mai întotdeauna explicații în domeniile fiziologiei și ale psihologiei –, chiar dacă, uneori, ceva mai greu de stabilit pentru aceia din afara problemelor în cauză.

Bref –, peste ani, suspiciunile mele s-au estompat, iar astăzi regret nespus că nu am încercat să pătrund cu mai multă încredere în ***mirifica*** lume pe care în mod sigur o stăpânea doctorul ***Mirahorian*** și a cărei ușă doar îmi fusese întredeschisesă, tocmai parcă spre a mă invita la inițiere (să fie oare cu totul întâmplătoare utilizarea aceleiași rădăcini: ***mir*** –, din ambele noastre nume, cu semnificația de „mir" = pace, liniște, înțelegere?).

Privitor la **primul caz** care m-a surprins la experiențele de la Colțea, acela al tânărului urzicat pe antebraț cu produsele inofensive ale fabricii de hârtie *Letea*, ulterior am luat cunoștință prin consultarea literaturii de specialitate că însuși cercetătorul Lehmann observase, în cazuri practic similare de excitare sensorială externă, că ar fi posibile apariții ale unor reflexe vaso-motoare care – o afirmă și alți specialiști – pot conduce la îngrămădirea sângelui în partea sensorială corespunzătoare localizării excitației (*Die hypnose und die damit verwandten normalen Zustande*, Leipzig, 1890, pp. 27).

Asta, însă nu înseamnă că vă puteți apuca să distrugeți caietele de școală ale copiilor dumneavoastră, tot încercând

să-i urzicați cu ele –, la o atare experiență trebuind neapărat și o oarece stare, dar, mai ales, un anume doctor Mirahorian...

În cel de **al doilea caz**, acela al tânărului tratat pentru fortificare volitivă, se pare că tot specialiștii aveau dreptate, eu aflându-mă în postura elefantului intrat într-un magazin de finețuri... Este ca și sigur că doctorul Leon Mirahorian putea să-și trateze acel pacient fie și întins cu mult mai comod pe canapeaua sa de consultație, decât să-l sprijine precum ca pe un par între spetezele a două scaune. Dar, în literatura de specialitate am găsit – tot ulterior și chiar în mai multe rânduri –, specificația expresă cum că ar exista unele certe indicii care recomandă o mai bună tratare sub o stare de totală rigidizare a mușchilor și, ca urmare, poziția putând avea anume rezultate mai sigure și mai lesnicioase asupra psihicului uman.

* * *

Din cazuistica marelui practician. Pentru exemplificarea diversității cazurilor rezolvate de-a lungul vieții de către doctorul romașcan Leon Mirahorian, am ales doar câteva situații dintre cele care mi s-au părut mai relevante în speță –, deci printr-o certă folosire a însușirilor sale paranormale.

Bâlbâiala foarte accentuată a unui soldat, pe numele său Ion Vereș, unul din cazurile native care erau, deci, considerate nevindecabile. Cazul l-a determinat pe atunci tânărul aspirant Leon Mirahorian, care activa în primul război mondial la un spital al unui corp de armată, să încerce un tratament de natură parapsihologică prin aplicarea câtorva ședințe de hipnoză care au condus la un rezultat cu totul remarcabil: *Vindecare completă!*

Respectivul caz a avut un răsunet nemaipomenit fiind comentat până și pe front, deși – o recunoștea chiar medicul

în cauză – calea fusese anterior deschisă prin experiențele marelui neurolog, profesorul dr. Gheorghe Marinescu, eminent elev al lui Charcot –, iar asemenea experiențe fiind ulterior continuate și de alt mare și ilustru psihiatru, prof. dr. Alexandru A. Obregia, unul dintre marii psihiatri ieșeni din perioada interbelică.

Demonstrarea penetrării undelor telepatice prin barajele de plumb. Dacă, există baraje impermeabile undelor electromagnetice, prin care s-a demonstrat că nu pot trece nici măcar undele magnetice statice și nici undele radio, doctorul Leon Mirahorian a dovedit printr-un experiment românesc faptul că undele telepatice nu pot fi supuse nici unui fel de asemenea baraj. Demonstrația a fost făcută de doctorul Mirahorian printr-o celebră experiență care a avut loc, în octombrie 1955, la spitalul Colțea din București.

Pentru respectiva demonstrație, o pacientă a fost închisă într-o cutie-cușcă de tip Faraday, căptușită 100 % cu plumb, subiectul fiind supus – în mod controlat – hipnozei prin telepatie. Ca referenți științifici au fost: academicianul doctor Basil Theodorescu, conferențiarul doctor S. Ciorapciu, conferențiarul doctor C. Păunescu, iar ca șef de lucrări a fost numită doctorița Viorica Stănescu-Boerescu. Supervizarea respectivului experiment a fost realizată de doctorul Paul Florescu.

Trebuie arătat că respectiva experiență a interesat într-un foarte înalt grad și oficialitățile medicale americane care dețineau o prioritate – pe atunci, ca și acum – în studierea telepatiei. Cât despre sovietici, aceștia erau – oricum – prezenți...

Anestezia telehipnotică a fost inițial experimentată tot la București pe data de 14 octombrie 1957 printr-o spectaculoasă *premieră mondială!* Experiența s-a derulat de această dată la Spitalul Pantelimon și condusă de la distanță de către același doctor Leon Mirahorian, sub supravegherea

profesorului Ioan Nenițescu, directorul *Institutului de Fiziologie Normală și Patologică al Academiei*, precum și de profesor doctor D. Timuș.

Pentru realizarea experimentului, o echipă de chirurgi a realizat, în condiții optime, o operație dificilă de toracoplastie –, anestezia realizându-se pe cale telehipnotică de la o distanță de 16.000 de metri (în zbor de pasăre, deci în linia dreaptă) între sursa de emanație hipnotică și sala de operații. Rezultatul a fost consemnat prin referatul înaintat doi ani mai târziu, în anul 1959, la *Congresul Internațional de Parapsihologie de la Bologna* (Italia).

Ei bine, abia în ultimii ani, înalte foruri științifice – precum Universitatea *Friedrich Schiller* din Jena – au concluzionat că, deși impulsurile durerii sunt resimțite de un organism uman aflat sub stare de hipnoză și ajung în continuare la creier –, analiza informațiilor acestuia poate fi întreruptă, astfel încât respectivele impulsuri primite la nivelul cortexului nu mai sunt sistematizate –, iar creierul refuză să mai emită semnalele de alarmă obișnuite în asemenea cazuri. Deci, astăzi s-a dovedit în mod științific, iar nu doar prin metodele empirice anticipate de doctorul Leon Mirahorian, că într-adevăr hipnoza poate acționa radical, întocmai unui puternic anestezic.

Un caz incurabil, luat cu totul la întâmplare, îl voi aminti pentru finalul acestor susțineri, doar pentru a ilustra înaltele calități parapsihologice de care dispunea celebrul doctor Leon Mirahorian –, precum și cunoștințele sale de medicină generală care-i permiteau în unele dintre cele mai grele situații (așa-zisele *cazuri declarate închise* chiar înainte de a se propune un tratament) să aleagă o soluție salvatoare. În cazul relevat, doar numai 16 ședințe i-au fost suficiente pentru a trata o fetiță de opt ani și jumătate, bolnavă de *encefalopatie infantilă congenitală*, care fusese declarată: *Incurabilă!* Deci, fără replică posibilă...

Picioarele acelui copil erau pur și simplu încâlcite, având labele înțepenite una peste cealaltă, ceea ce conducea la o țintuire totală și definitivă a întregului său corp în scaunul cu rotile. Crudul diagnostic al medicinei clasice (= *Pacient incurabil*) a început să se clatine după numai a cincea ședință, atunci când subiectul a reușit să miște – pentru prima oară în viață – ambele labe ale membrelor sale inferioare. Ei bine, după cele 16 ședințe, cât a durat tratamentul, anume către sfârșitul anului 1957, pacienta umbla singură!

După asemenea minuni – căci doar astfel pot fi considerate vindecările relatate – astăzi, la Spitalul Colțea, nimeni nu-și mai aduce aminte de un medic tăcut și onest, pe numele său Leon Mirahorian...

Nota Bene. În cele ce urmează, voi încerca să redau câteva din teoriile doctorului romașcan Leon Mirahorian privind comunicarea la distanță, precum și unele principii pe care le-am „prins" de la acest para-psihiatru cu care m-am întâlnit doar de câteva ori.

Capacitatea de a transmite mesaje de la un creier emițător la un altul receptor nu este specifică omului, ci ea poate aparține oricărei substanțe cerebrale. Chiar insectele pot să transmită și să recepționeze mesaje. Ca să nu mai vorbim de animale –, unul din exemplele tipice fiind delfinul (!).

De asemenea, trebuie avut în vedere că, în mod teoretic, orice creier uman are la dispoziția sa proprietatea de emisie-recepție, deci posibilitatea de a transmite și intercepta gânduri; tot așa după cum oricare om poate învăța vioara sau pianul. Sigur că cei dotați în mod special, îi vor întrece cu mult pe ceilalți –, asta făcând parte din regula jocului.

Pentru omul contemporan, telepatia apare întocmai unui dar înnăscut, deși – de fapt – ea reprezintă o însușire de ordin atavic; omul preistoric, după toate probabilitățile, având dezvoltată această capacitate într-un grad neînchipuit de ridicat. Se bănuiește că baza, sediul în care se află acestă

însușire, ar fi chiar emisfera dreaptă a creierului, deloc întâmplător botezată azi *„terra incognita"*, zonă care este posibil să fi jucat un rol foarte important la începuturile omenirii și, doar pe măsura dezvoltării vorbirii – în mod special a civilizației –, facultățile telepatice ale omului, concentrate aici, să fi degenerat progresiv prin neutilizare. Ce altceva ar putea reprezenta oare vechile expresii venite din preistorie și rămase încă uzuale până acum: *„Parcă mi-ai citit gândurile"*, *„Mi-ai luat vorba din gură"*, *„Gând la gând cu bucurie"* ș.a.

Cuvântul rostit, limbajul, a apărut ca o necesitate socială. Oamenii s-au apropiat, au început să trăiască în colectivități tot mai dezvoltate. Le era necesar un mijloc mai adecvat, mai ușor spre comunicare, mai rapid și mai accesibil pentru noul cadru creat. Așa că oamenii au renunțat progresiv la telepatie și au apelat tot mai mult la graiul sonor. Funcția creează organul. Facultatea de a transmite și a comunica la distanță gândurile – una din facultățile de bază ale biologiei creierului, inegalabil de perfectă – cu timpul s-a atrofiat și apoi s-a pierdut.

Telepatia e o însușire pe care toți oamenii o avem într-o stare mai mult sau mai puțin latentă –, deci ea apare ca fiind disponibilă și ar putea foarte bine să fie cultivată. Există în Asia regiuni în care comunitățile sunt foarte izolate din cauza distanțelor, adeseori deșertice, unde natura e foarte aridă, neprietenoasă, zone care au impus ca telepatia să fie utilizată și astăzi în mod curent. Există în Tibet, unele școli în care copiii sunt formați ca specialiști de comunicare telepatică, despre toate astea vorbind în mod explicit expedițiile organizate chiar în scopuri de cunoaștere.

Deci, omul este telepat prin naștere și menține această proprietate atâta timp cât e în viață. Pentru societatea modernă, persistă preponderent limbajul vorbit. Dar pentru viitor? Singură dezvoltarea științei va putea decide care va fi pentru acel viitor îndepărtat modalitatea de comunicare dintre oamenii aflați adeseori în anumite situații limită...

În mod cert considerăm – din păcate, din propria noastră experiență – că înainte de a ne pronunța și a da verdicte definitorii, ar fi bine să ne situăm într-o mai bună cunoștință de cauză. Este cu mult mai corect să nu ne pronunțăm orbește în domenii pe care nu le stăpânim. Nicidecum nu poate fi o rușine în a recunoaște deschis că nu știm totul despre complexul uman, ca și de posibilitățile naturii sale –, că adeseori ne aflăm în fața unor pete albe pe care doar puțini specialiști încearcă să le aprofundeze și să le elucideze –, iar ca urmare știința avansează încă teribil de greu în acest domeniu al metafizicii.

Terminând de așternut pe hârtie gândurile despre vechea mea cunoștință romașcană, am resimțit nevoia să dau o fugă pentru a revedea casa din strada Carol Davilla, unde a locuit doctorul Leon Mirahorian. Fiind în zonă, am făcut și o vizită maestrului Barbu Cioculescu. Acesta, mi-a mărturisit că îl cunoscuse la rându-i pe acest om deosebit – înzestrat cu însușiri paranormale – care-l vizita adeseori pe tatăl său, regretatul Șerban Cioculescu. Domnia sa, a mai ținut să adăuge la cele deja știute de mine, faptul că acest „vrăjitor", în sensul bun al cuvântului, era dotat și cu anume puteri bioenergetice de vindecare, pe care adeseori le și punea în practică; însă numai printre cunoscuții foarte apropiați. Poate că, deși ne împrietenisem, Leon Mirahorian nu mă considera un apropiat.

Cu siguranță că știa cu mult mai multe lucruri din domeniul paranormalului și, în orice caz, considera inoportun să mărturisească primului venit că sunt posibile unele sondări și chiar vindecări ale *organelor interne* prin simpla palpare a zonelor respective (v. spusele lui Barbu Cioculescu). Să nu uităm că pe atunci era incredibil de ușor ca pentru așa-ceva să ajungi să fii însu-ți anchetat în subsolurile... *organelor de interne*!

(Cu scuzele de rigoare pentru astfel de notări puțin cam... dezlânate. Fișele sunt de prin anul 1971)

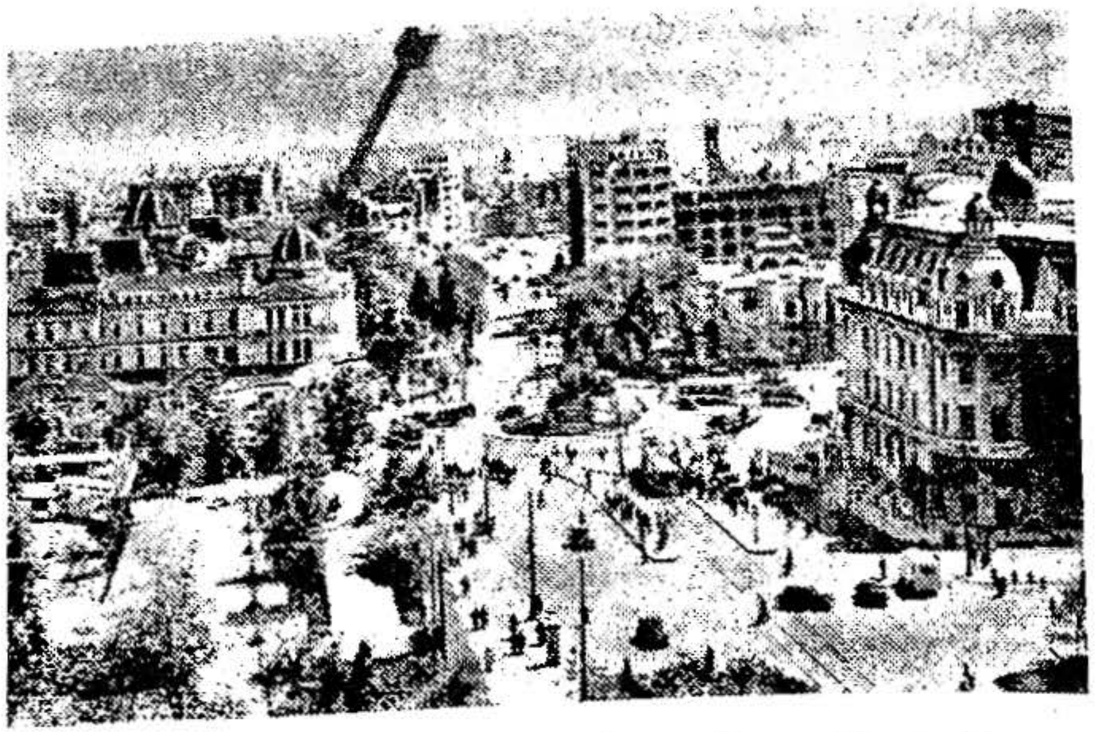

Spitalului Colţea, localul unde doctorul Leon Mirahorian îşi desfăşura celebre şedinţe de parapsihologie despre care astăzi nu se mai ştie nimic

Capitolul 12

Ostaşi, vă ordon: Treceţi Prutul!
(Comandant de căpetenie al Armatei,
General Ion Antonescu)

Transnistria, file de poveste

Niciodată graniţa noastră politico-administrativă dinspre Răsărit nu a corespuns cu o graniţă socio-culturală. Nici în cazul vechii graniţe istorice – trasată de-a lungul Nistrului şi Ceremuşului – ca pe vremea României Mari a regilor Ferdinand I şi Carol al II-lea. Către Răsăritul ţării există această zonă, Transnistria, locuită masiv de români şi cuprinsă între râurile Nistru şi Bug cu inserţii până hăt spre limanul Niprului, iar la Nord până către apa Niomjâi şi a Rovului.

Denumirea „Transnistria", de cancelarie, a fost propusă în perioada interbelică de publicistul Alexis Nour (1877-1939) şi a fost adoptată surprinzător de repede –, asta fiindcă definea o anume „ţară" (în sensul românesc, vechi, al cuvântului), dar pierdută către nesfârşita *stepă getică* (v. Strabon) şi apoi vânturată călare de tătari sau cazaci, acei oşteni başbuzuci ori achingii care trăiau fără soldă –, ci numai din jafuri şi prăzi. O ţară care avusese, desigur, un oarece nume, însă şi-l pierduse prin cotloanele unor vicisitudini ale istoriei.

12.1 – Românii de peste Nistru

Istoria consemnează că, în trecut, ambele maluri ale Nistrului fuseseră dens populate de români. Există multe

hrisoave prin care așa-numiții „boieri grăniceri" erau investiți de Domnitor să ia vamă de la podurile umblătoare aflate pe moșiile lor, sau chiar să dureze unele poduri stabile –, un semn cert că Nistrul era considerat o „apă românească".

La Dubăsari, la Tiraspol sau la Râbnița, predominau ca populație românii stabiliți pe acolo din moși-strămoși, în ciuda tuturor vitregiilor sorții.

„Dincolo de Nistru, satele românești se țin lanț, până departe spre răsărit, în vechile gubernii Podolia, Ecaterinoslav și Crimeea. De-a lungul malului stâng al Nistrului nu se aude decât limba română, de la Moghilău și până la Ovidiopol. E baza unui triunghi cu vârful ce depășește Bugul, până spre Nipru...

„În întregime, moldovenii din această regiune ocupă locurile cele mai bune de arătură din lungul apelor. Acest fapt dovedește vechimea românilor –, prin aceea că au fost fixați pe pământuri nelocuite la venirea lor...

„Numirile satelor sunt românești: Botoșani, Gavanosu, Vadu-Turcului, Doi-Bani etc. Chiar la 150 de kilometri de Nipru se află satul Glodoși, iar între Nistru și Bug satele Chișculung, Floarea ș.a.m.d. Există până și numiri de drumuri românești ca de exemplu „Șleaul Baciului", aflat între Dorota și Dubăsari" (v. Prof. Ion Simionescu).

Transnistrienii stăpânesc vetrele și ogoarele satelor după aceleași legi și datini românești. Întâlnești dincolo de Nistru aceleași hore, aceleași cântece și poezii populare, aceleași cimilituri, aceleași șezători și aceleași sărbători de iarnă.

Câți români de-ai noștri să fie, oare, pe aici?

Interesele politicii rusești, care au trucat întotdeauna catagrafiile, au făcut să nu putem ști niciodată cu precizie câți români sălășluiesc dincolo de Nistru. Singurul moment al adevărului a fost doar în prima fază a revoluției din 1917, când minciuna comunistă nu o luase încă pe urmele minciunii țariste. Atunci, au fost recenzați dincolo de Nistru 800.000 de români care au avut o reprezentare de 8 deputați în *Rada*

Centrală de la Kiev (un deputat la 100.000 de locuitori). Astăzi, după aproape un secol, numărul acestor români poate fi estimat doar la circa 1.200.000 de suflete –, chiar dacă recensămintele mint în continuare cu nerușinare, prezentând date falsificate în mod grosolan.

12.2 – Cine sunt, cu adevărat, „oamenii locului"?

Națiunea matcă a locuitorilor Transnistriei a fost și este de sorginte traco-geto-dacă. Prin secolul al XIX-lea, atunci când problemele de naționalitate au început să fie abordate într-un mod ceva mai științific (după părăsirea unor formule arbitrare: *L'Etat c'est moi!*), a mai persistat încă o vreme confuzia dintre alcătuirea națiunilor luată în sensul de constituire a statelor politice formate unitar în granițele lor firești, drept state naționale și suverane, ades confundându-se cu vechea noțiune de „nație", luată în sensul de geneză. Astfel că abia prin anul 1926 marele istoric Vasile Pârvan, scriindu-și lucrarea sa de referință, ***Getica***, nu a mai pregetat în a numi poporul deplin format în spațiul carpato-danubiano-pontic drept o „națiune getică" –, luată în ansamblul ei. Asta fiindcă „națiune" poate însemna axiomatic doar un popor deplin format, cu conștiință de sine și prezentând: origini comune, cu tot ceea ce leagă pe om de înaintașii săi; o limbă comună, moștenită de la străbuni; o credință comună, statornicită prin crez, ritualuri, datini și tradiții; cărora li se mai adaugă și un anume „fel de a fi", concretizat printr-un comportament cotidian specific, preluat de la antecesori și, apoi, transmis în mod ereditar urmașilor.

Așa se face că, tot încurcând lucrurile, în primele clase de școală învățam (prin dese confuzii făcute între noțiunile: popor = națiune = patrie = țară = stat) că „națiunea" mea

se formase în acel an 1918, odată cu *Marea Unire*. Apoi, imediat am învățat că națiunea (în fond, aceiași!) datează de ceva mai mult timp: din vremea când Cuza făcuse *Unirea Moldovei cu Muntenia*. Pentru ca, nu mult după asta, să aflu că noi durăm aici de prin secolul al XIV-lea, când a avut loc înființarea Țărilor Române ca state feudale –, pentru ca, în ultimii ani de școală, să mi se spună că noi ne-am format (iar !) încă de pe vremea romanilor, când aceștia învingându-i pe luptătorii geto-daci și țara rămânând fără bărbați, femeile învinșilor – drept mulțumire că romanii le uciseseră bărbații – s-au căsătorit cu învingătorii și au avut copii pe care i-au învățat limba romanilor. Noua limbă, latina, învățată în doar cei câțiva ani de întregul popor geto-dac (chiar și de cei fără contact direct cu ocupanții, deci trăind izolați până în creierul munților) cică ar fi limba noastră de azi. În acest caz unic în istorie ar rezulta că ea, româna, ar fi singura limbă „paternă" din lume (fiind preluată, peste noapte, de la tați), iar nu o limbă „maternă", ca de obicei.

Asemenea încurcături au loc doar pentru simplul motiv că istoricii nu recunosc niciodată că și ei pot greși, nestabilind anume reguli precise înainte de a se lansa în tot felul de ipoteze hazardate. Ca să nu-i mai punem în discuție pe politicienii care dau directive istoricilor cum anume trebuie relatat trecutul... Între timp, în școală se vorbește întotdeauna doar de țări, state și granițe, fără a se sufla un singur cuvințel despre națiuni –, cum ar fi mulțimea românilor aflați în jurul României –, dincolo de granițele actuale.

Dar, să urmărim cine sunt aceștia.

Izvoare rămase din protoistorie, atâtea câte au ajuns până la noi, susțin că – după glaciațiuni, după eventualul potop (cu pătrunderea oceanului planetar la Bosfor) și după mezolitic – pe toată zona carpato-dunăreană trăia o singură, mare și unitară populație, considerată ca fiind un presupus *imperiu al pelasgilor*. Pentru greci, pelasgii erau primii locuitori ai pământului (v. Herodot, *Istorii*, I/56). Respectivii pelasgi, deci

oamenii vechi, puteau fi așa-zișii *indoeuropeni*, dar și acea populație „Kurgan", cum o numea Marija Gimbutas orientându-se după mărețele lor movile ridicate pe mormintele marilor șefi-luptători. Mulți istorici consideră că în protoistorie ar putea fi luată în considerare și o anume continuitate de locuire, sâmburele ei păstrându-se în spațiul carpato-danubiano-pontic împreună cu o zonă înconjurătoare numită „Hiperborea" –, locuitorii acesteia fiind numiți hiperboreeni, deci oamenii din nord, din acea nebuloasă *„Țară a Crivățului"* (Boreas = Crivăț). Autorii greci le-au zis acestor hiperboreeni traci, menționând că fiecare dintre triburile acestora își spuneau altfel: unii *geți*, alții *moesi*, apoi *bessi, tribali, daci, tyrageți, carpi, masageți, costoboci, sciți* ș.a.m.d.

Diferitele denumiri pe care și le luau fiecare dintre acești autohtoni nu ar trebui să ne deruteze, fiind cunoscute peste 100 de astfel de comunități traco-geto-dace. În realitate, cu toatele formau și se înscriau într-un același spațiu-matcă. Istoricul A. D. Xenopol afirma că: *„Sciția, după Herodot (IV/21), este o regiune foarte întinsă, din care numai o mică parte cade pe țările ocupate astăzi de românii din stânga Dunării. Ea cuprindea și o mare parte din Rusia meridională, mărginindu-se spre răsărit prin fluviul Tanais (Donul) care o separa de sauromanți"*. Nici un istoric al antichității nu a reușit să facă o delimitare certă între sciți și traci. Ba, foarte des, cu toții erau echivalați până la a-i confunda total –, iar asta din cauză că mulțimea popoarelor nomade arătate în vechime ca ocupând vremelnic o parte dintr-un șes, ori podiș, se obișnuia să fie identificată printr-o așa-zisă „țară" a lor, deși ar trebui înțeles că zona respectivă era, în fond, doar cutreerată. Astfel, erau străbătute văile Istrului (Dunărea), Ordessos (Argeșul), Tiarantos (Siretul), Porata sau Piretus (Prutul), ca și Maris, care – atât după Herodot cât și după Strabon – ar putea fi... Oltul. Mai spune Herodot (v. IV/46, 47) că: *„Neavând nici orașe, nici sate, nici zidiri și carul fiind singura lor locuință, transportându-și casa lor oriunde le place,*

nenutrindu-se niciodată din produsele plugului ci numai din turmele lor, cum să nu fie ei neînvinși și pentru a zice astfel, de negăsit ? Toate aceste foloase le trag și de la țara lor cea plană, și mai găsesc și în fluviile ce o parcurg mijloace de apărare".

Deveniți excedentari, tracii (sau sciții?) au „roit" spre sud-vest unde înființaseră civilizația romană (~ 800 ani îH), apoi spre sud (~ 650 ani îH) în împărăția mezilor stăpânită 28 de ani, fiind menționați păsunând și în valea Iordanului unde au înființat, conform Bibliei, orașul „Schitopolis", deci un oraș al sciților (v. *Cartea Maccabeilor*).

„Sub acest strat rătăcitor al sciților, stăpâni, pe care mai ales îi au în vedere descrierile lui Herodot, trăiau și alte seminții de un același neam și de aceeași fire cu sciții și cărora, deci, li se pot aplica multe din spusele istoricului elin. Asemenea seminții erau însă așezate și statornice, și ele au putut deci transmite neamurilor următoare – care i-au înlocuit pe pământul acesta – elemente din viața scitică, așa că în firea de astăzi a poporului român s-au putut infiltra și picături din sângele întâiului strat de popoare pe care s-a înălțat națiunalitatea română, și în sufletul căreia pot încă răsuna acordurile sălbatice care-i încântau odinioară pe străbuni", ne spune istoricul A. D. Xenopol în *Istoria românilor din Dacia-Traiană* (v. vol. I, Dacia ante-romană, p. 32-33).

Poate asta să fie și cauza că românii de peste Nistru răspund, atunci când sunt întrebați asupra obârșiei lor, că ei ar fi: **români get-beget** (adică „rumân de-ai locului, chiar ai locului", asta deoarece și „get" în limba veche însemna tot localnic, iar particula „be" ar fi doar o simplă întărire afirmativă, în sensul de „întocmai"). *„Ca rezultat istoric sigur, cu toată puținătatea și imprecizia izvoarelor existente, putem afirma că cel dintâi strat de popoare pe care s-a așternut națiunalitatea română, au fost niște popoare de rasă arică din subîmpărțirea tracă a acestei rase"* (v. Vasile Pârvan, idem, p. 40).

Peste vechile popoare care trăiau dincolo de Nistru, în stepa getică, până către Bosforul Cimeric amintit de Herodot (v. strâmtoarea Precup dintre Marea de Azov și Marea

Neagră), s-au suprapus ulterior zeci de năvăliri ale popoarelor asiatice. Dar, ele doar au trecut (s.n.) fără să aducă modificări majore în structura localnicilor. Geneza oamenilor locului (acei atât de exact declarați „români get-beget") fusese deja formată și a rămas neștirbită timp de peste o mie de ani. Însă, din păcate, doar până la ultima năvălire a barbarilor, atunci când la Nistru au apărut ultimii dintre năvălitori: rușii!

Harta Republicii Moldova
după lucrarea: „Sub povara graniței imperiale" (București – 1993)

12.3 – Rusia, veșnic trădătoare!

Timp de două secole opinia publică românească a fost intoxicată cu informații false, adeseori chiar mârșave, având ca scop deznaționalizarea cetățenilor români din teritoriile vizate de expansiunea țaristă și ulterior sovietică (v. Transnistria, Basarabia și Bucovina), ajungându-se adeseori până la masacre și genociduri organizate împotriva connaționalilor noștri –, iar în contemporaneitate, timp de altă jumătate de secol, scopul programat al guvernelor moscovite a urmărit, prin slugile lor comuniste autohtone, chiar lichidarea fizică a tuturor adversarilor rusificării –, fie că aceștia erau reali, fie presupuși.

Spațiul disponibil nu ne permite să facem decât o punctare a acțiunilor întreprinse de ruși în direcția vechiului și mărețului vis al țarului Petru cel Mare: ***Marșul spre Bosfor!***

1656, rușii fac promisiuni deșarte, nicidată onorate. În primul tratat încheiat la Moscova de Moldova cu Rusia s-a stipulat prin articolul 4, privitor la cetățile moldave răpite de „păgâni", precum că țarul urma să-i ajute pe moldoveni, astfel ca: *„Cetățile acelea... să fie iarăși în hotarul țării noastre și în stăpânirea noastră* (a moldovenilor n.n.) *precum au fost dintru începuturi la Domnii vechi, înainte de a le fi luat turcii"*;

1699 – Pacea de la Karlovitz. Rușii ajung cu pretențiile lor până la Nistru și îi retrag pe tătarii stabiliți în Buceag, punându-le – achingiilor acestora – fluviul Nistru ca limită;

1711 – Tratatul de la Lutk. Dimitrie Cantemir Vv. încheie un tratat cu rușii pentru integritate teritorială, ca și o deplină autonomie a țării –, cu precizarea hotarelor dintre cele două țări: *„Râul Nistru, Camenița, Bender cu tot teritoriul Bugeacului, Dunărea"* ...

Cu toate acestea, între respectivul an 1711 și până în 1944, trupele rusești (iar mai apoi sovietice) au invadat teritoriile românești de 12 (douăsprezece!) ori.

1772, primul rapt teritorial din trupul Moldovei. Imperiul austriac încorporează prin *Pacea de la Iași* ținutul Cernăuților și o mare parte din ținutul Sucevei, înglobând cetatea de scaun și mormintele voievozilor noștri –, zonă numită din anul 1775, Bucovina;

Sub falsa lozincă a ortodoxismului e facilitată imperialismului rus subjugarea unor popoare creștine, începând cu Ucraina (anul 1654), iar apoi ocupându-se treptat și multe alte imense teritorii;

1791. La 29 decembrie, prin *Pacea de la Iași* încheiată de ruși cu imperiul otoman, Rusia anexează teritoriul dintre Bug și Nistru, situat la sud de râul Iagorlîk.

Aceasta ar fi data după care românii s-au retras administrativ cu totul din stânga Nistrului, renunțându-se la vechile posesiuni transnistrene ale moldovenilor, acestea fiind încorporate „legal" de acum încolo în Imperiului Rus și, deci: Prima oară când Moldova se învecinează direct cu Rusia, pe Nistru. Este data când noi am părăsit definitiv zona transnistreană (excluzând perioada 1941-1943). Falsa aserțiune, precum că românii nu ar fi stăpânit niciodată teritoriile din stânga Nistrului e, în mod evident, cu totul caducă.

1812, al doilea rapt teritorial din trupul Moldovei. Tratativele ruso-turce au răspăluit, prin *Pacea de la București*, jumătatea estică a Moldovei, granița fixându-se acum pe Prut. Rusia țaristă devenise cu timpul stat absolutist și militarist, fiind tot mai acaparator.

* * *

Pilonii desnaționalizării românilor incluși sub ocupație. Ideologia panslavistă cerea în mod imperios, în conformitate cu absolutismul țarist, rusificarea!

– La catagrafia din 1816/1817, din populația de 500.000, sunt declarați români 420.000;

– Este suspendată autonomia noii regiuni, Ținutul Basarabiei, inițial arondată cu toate ale sale așezăminte istorice, astfel că începând din anul 1828 s-a inaugurat „*Gubernia Basarabia*" –, din acel an cu mult mai ușor de rusificat;

– Treptat, într-un mod persuasiv și alert, sunt înlăturați funcționarii de etnie română și se exclude total, din întreaga administrație basarabeană, limba română;

– Astfel că, prin anul 1832, *Biblioteca Publică* din Chișinău – care deținea un portofoliu de ~ 15.000 volume – nu mai dispunea de nici o carte în limba română;

– Exodul autohtonilor basarabeni dincoace de Prut a generat un important și păgubitor absenteism –, având drept urmare ca pământurile „fugarilor" refugiați în Principate, la frații lor români, să fie puse imediat și în mod masiv la dispoziția unei încropite adunături de coloniști străini de toate națiile: ruteni, evrei, lipoveni, germani, greci, armeni, bulgari, găgăuzi (iar alteori francezi, sau chiar... elvețieni!);

– În anul 1850 se introduce din nou studiul limbii române în școli (erau, pe atunci doar ~ 300 de unități) –, însă limba română devenind doar... facultativă;

– Este generalizată utilizarea numai a limbii ruse în oficierea slujbelor religioase (1860);

– Este suspendată iarăși, „din lipsă de fonduri", predarea fie și facultativă a limbii române la *Seminarul Teologic* (1867);

– Episcopul Paul Lebedev, dependent de patriarhia moscovită, a ordonat închiderea a ~300 de biserici românești și a dispus (!) arderea vechilor cărților bisericești de cult (1871);

– În anul 1871, procentul populației românești scăzuse la 67,4 % (adică, 692.000 români);

– Este reorganizat serviciului militar din Basarabia, care devine obligatoriu și (între altele) era mai mult menit

să constrângă tineretul la învățarea forțată a limbii ruse (1874).

Cu toată luarea unor asemenea măsuri evident samavolnice, rusificarea basarabenilor a bătut și încă mai bate și astăzi pasul pe loc, deorece apărea evident refuzul populației autohtone în a-și însuși limba rusă –, ceea ce a condus la o eșuare permanentă a politicii de rusificare a populației românești. Iar asta fiindcă – ne simțim obligați să o reamintim – exprimarea naționalității se face în primul și în primul rând prin limbă!

Iar pentru că tot suntem la momentul unor sublinieri, reamintim și că un deosebit rol în această rezistență spirituală a românilor de peste Prut l-a jucat și *Biserica Ortodoxă Română* care a susținut prin marii erarhii luminați din țară – precum au fost episcopii romașcani Melchisedec și Visarion Puiu (vom vedea asta) –, unitatea noastră de neam.

Țările române cu cele mai largi și cele mai înguste hotare

12.4 – Realipirea Basarabiei

România Mare, unitate astfel numită după prima conflagrație mondială și încheierea păcii, a fost clădită pe o cumplită jertfă a poporului român.

Numai în perioada 1916-1919 am pierdut 2.330 de ofițeri și 217.016 ostași. Prin consecință, Statul Român a trebuit să întrețină de pe urma acestora un număr de 55.906 de văduve și 48.445 de orfani. Și pierderile populației civile au depășit 70.000 de victime, dintre care 2.438 în bombardamente, 1.446 uciși pe stradă de armatele de ocupație, iar restul fiind victime ale epidemiilor de război.

Nu a fost deloc ușor, ci de-a dreptul tragic!

Bolșevicii – ba, chiar și comuniștii români interbelici, acoliți acestora – și-au permis mereu să afirme în mod perfid și insidios că România-Mare ar fi luat ființă ca un stat total artificial, câștigat la masa tratativelor. Când, în realitate, noul stat s-a format pe sângele vărsat de cele peste 300.000 de victime din Vechiul Regat –, cărora trebuie să le adăugăm și numărul victimelor din noile provincii românești. Iar, dacă victimele României din primul război mondial pot avea un preț, atunci în respectivul preț a intrat și Basarabia...

Astfel că, măcar pentru Țară, jertfa depusă probabil că a meritat să fie făcută!

În ori ce caz, România-Mare nu a fost urmare a unui act politic arbitrar și unilateral, ci o acțiune conjugată, susținută în cadrul perfect legal al *Conferinței de Pace* de la Paris:

– La data de 9 decembrie 1919, în Sala Orologiului din Ministerul de Externe din Paris, România a semnat legal cu Austria *Tratatul de pace*, ca și *Tratatul minorităților*. Din partea noastră pacea a fost semnată de generalul Coandă, fiindcă Ion I.C. Brătianu se retrăsese la 2 iulie 1919 din *Conferință*, în semn de protest, deoarece *Consiliul Suprem* nesocotise prevederile anterioare tratatului de alianță (din anul

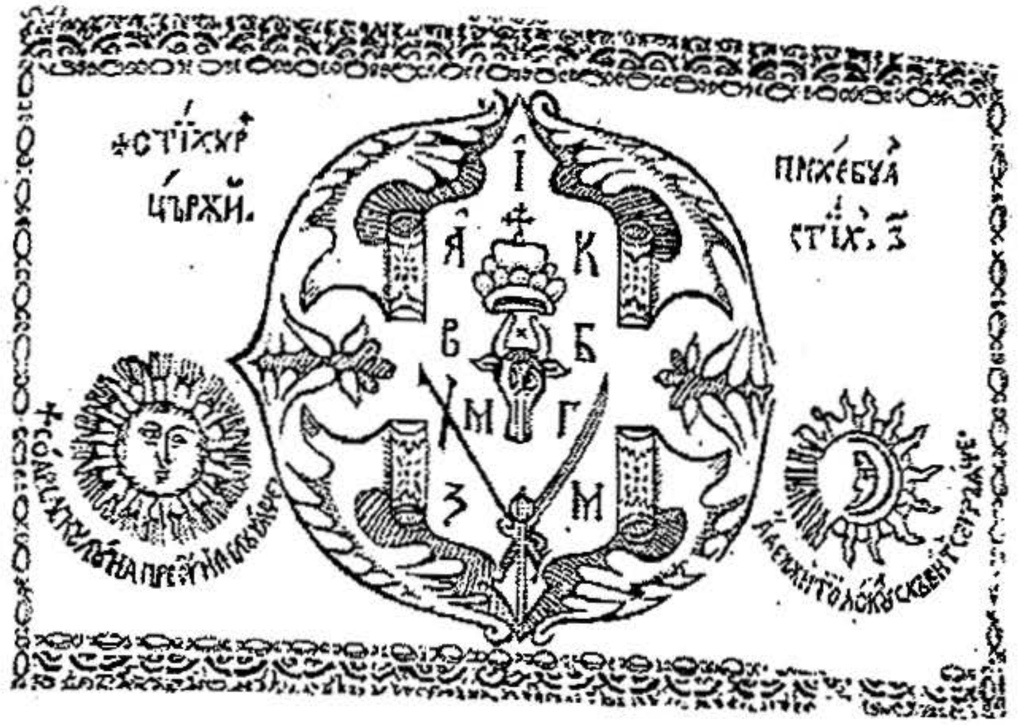

Stema „Guberniei Basarabia"
scrisă parțial în românește (dar cu litere chirilice!)

1916) impunând României condiții incompatibile cu demnitatea, neatârnarea și interesele ei economice și politice;

– La data de 4 iulie 1920, la Trianon, în Versailles, s-a semnat Tratatul de Pace dintre Ungaria și Puterile aliate și asociate. Din partea noastră tratatul a fost semnat de doctorul Ioan Cantacuzino, ministru de stat, precum și de Nicolae Titulescu, fost ministru;

– Din lipsa unui parteneriat serios de discuții și datorită evenimentelor revoluționare de acolo, problemele rusești au fost scoase, cu toatele, din programul Păcii de la Paris, astfel că Lloyd George, președintele consiliului suprem al *Conferinței de Pace*, în urma agitațiilor făcute în Occident (atât de rușii pro-țariști cât și de cei bolșevici), îi comunică la 3 martie 1920 primului-ministru Vaida Voievod faptul că guvernele aliate considerau că chestiunea basarabeană nu mai trebuie să rămână în suspensie fiindcă, spuneau

ei, *„Luând în considerație aspirațiile de ansamblu ale populației basarabene, caracterul moldovenesc al acelei provincii din punct de vedere geografic și etnografic, precum și argumentele istorice și economice, principalele puteri aliate se pronunță pentru aceste motive în favoarea reunirii Basarabiei cu România, reunire care a și fost formal proclamată de către reprezentanții Basarabiei...";*

– Drept urmare, pe 28 octombrie 1920, a fost semnat la Paris „Tratatul pentru recunoașterea unirii Basarabiei cu România", ca și recunoașterea suveranității acesteia din urmă asupra teritoriului basarabean cuprins între: *Prut, Nistru, Vechea graniță a Bucovinei și Marea Neagră;*

– Prin articolul nr. 9 al respectivului Tratat, s-a stipulat că părțile contractante vor invita Rusia să adere la acest tratat deîndată ce va exista un guvern rus recunoscut de ele, *„fiind bine stabilit că fruntariile definite de acest tratat, precum și suveranitatea României asupra teritoriilor pe care le cuprinde, nu va putea fi pusă în discuțiune".*

Dar, chestiunea Basarabiei rămâne până azi rana deschisă a unității noastre naționale!

Imperiile austriac, rus și turc ne joacă la cărți soarta

(Veche stampă alegorică arătând conflictele din epoca fanariotă)

Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească (R.A.S.S.M.). Pe data de 12 octombrie 1924 conducerea bolșevică a Rusiei a creat R.A.S.S.M. (= P.A.C.C.M., în litere chirilice), care a fost formată în stânga Nistrului din 11 raioane „ucrainiene" –, din care cinci – și azi „țară separată" – erau locuite, în mod compact, numai de români.

La fel de provocator, ca însăși înființarea artificială a unei astfel de noi „țări", capitala acelei republici a fost fixată... extrateritorial, anume la Chișinău, oraș aflat pe atunci în componența României –, marcându-se prin aceasta, în concepția comuniștilor de sorginte moscovită, *„Începerea eliberării Basarabiei"*. Însă, încurcați de propria lor greșeală, capitala în exercițiu a fost mutată – în cele din urmă, până prin 1929 – în localitatea Balta, pentru ca ulterior să fie din nou mutată la Tiraspol... Prin această sucită gândire a nesățioșilor bolșevici, se dorea în primul rând experimentarea unei teorii idioate: existența unei așa-zise „țări moldovenești", o alta decât cea românească, știută ca bine structurată, unanim recunoscută pe mapamond, și populată de un popor omogen. Pe de altă parte, în gândirea pseudosavanților de la Moscova și Chișinău, respectiva unitate de neam românesc îngreuna evident și printr-o limba comună cu restul țării – raptul teritorial al Basarabiei, precum și eventuala continuare a rusificării noului teritoriu capturat.

În fapt, ambele deziderate (de teritoriu și limbă, comune) au rămas valabile până azi.

РАСС МОЛДОВЕНЯСКЭ a fost dintru început principala pepinieră de cadre bolșevice pregătite în purul climat revanșard al unei dorite „eliberări" teritoriale, servind și drept cap de pod în acel mult sperat marș panslav spre Bosfor. Scursori ale unei vândute societății basarabene, precum Pavel Tcacenko și Vitali Iakovlevici Holostenko sau Cristian Racovski (găgăuz) asigurau legăturile și comunicarea dintre agenții bolșevici (cominterniști pregătind instituirea regimului sovietelor la scară planetară) care acționau

subversiv, total distructiv împotriva Statului Român, atât în teritoriu cât și la București, Iași, Chișinău sau Cernăuți. Obiectivul unor asemenea otrepe basarabene era foarte clar exprimat: *„Ocupându-ne de construcția națională aici, pe teritoriul actual al Republicii Moldovenești* (v. RMN = Republica Moldovenească Nistreană), *în nici un caz nu trebuie uitate perspectivele pe care le avem în Basarabia, deoarece frontiera noastră este Prutul, nu Nistrul. De aceea toată activitatea noastră în această sferă trebuie să fie construită astfel, ca să nu ne izolăm în teritoriul pe care îl avem acum, ci să ținem minte tot timpul că lucrul privind construcția culturală în viitor se va desfășura de asemenea și în rândul moldovenilor (și al altor naționalități) ce populează Basarabia...)"* (v. conferința lui V.I. Holoșenko din 1927). La aceeași conferință, delegatul Ucrainei adăugase o precizare: *„Cine ne poate garanta că mâine, în România, nu va fi revoluție? Cu ce vom pleca acolo? Sau noi vom sta cu mâinile în sân? Nu, va trebui să ajutăm!"* (v. G.I. Starîi).

În acest context politic din perioada interbelică, agenților străini – care acționau deschis împotriva țării noastre (v. „Procesul din *Dealul Spirei*" 1921) – li se permitea să-și urmeze studiile superioare în Capitală –, deși cu toții otrăveau conceptul de unitate națională prin popularizarea în rândurile tineretului român, colegii lor, a unor declarații făcute în genul: *„România este o unire artificială, nemotivată de condiții necesare economice, a diferite naționalități. Din război, România a ieșit ca un stat peticit, în care, în numele intereselor burgheziei române și în numele intereselor Antantei, sânt îngrămădiți într-o mare închisoare: moldovenii, ucrainenii și bulgarii basarabeni, ungurii și sașii Transilvaniei, sârbii și sașii Banatului, ucrainenii și polonezii Bucovinei, bulgarii și turcii Dobrogei"*.

Sau, și mai antinațional, mai dușmănos, precum:

„Burghezia română, în scopul justificării anexării banditești a Basarabiei, se străduiește să dovedească că moldovenii care formează majoritatea relativă a Basarabiei sunt români, în timp ce populația moldovenească ea singură se socotește și este chiar în

realitate o națiune deosebită, având propria sa cultură și care luptă împreună cu celelalte naționalități împotriva asupritorului lor național și de clasă" (din „Rezoluțiile adoptate la Congresul al IV-lea" al *Partidului Comunist Român*). Părere, desigur imdusă, unor comuniști, unor bolșevici de o joasă speță –, cu atât mai mult cu cât ei erau la acel congres reprezentanții românilor, iar asta se întâmpla în... România. Ăsta era, în fond, chiar mârșavul lor scop!

În schimb, e mai greu să înțelegem cum se face că pe teritoriul actual al țării s-a tolerat (de români) să fie ridicată statuia generalului rus Alexandr Vasilievici Suvorov care domină Drumul Național 2 –, străjuind de pe o poziție cheie drumul dintre Focșani și Râmnicu Sărat. Acest general străin, comandantul uneia din cele 12 ocupații militare ruse la noi, a învins pe apa Râmnei armata turcă –, prilej cu care a ucis și mii de ostași români (munteni și moldoveni) înrolați cu forța pe lângă armata otomană. Am cutreierat Anglia, dar n-am văzut vreun monument al lui Napoleon sau al unui alt francez. Am cutreierat Franța, dar n-am văzut vreun

22 iunie 1941 – Armata Română forțează Prutul
(Forcing a Cross over Prut)

monument de neamț (!). Am cutreierat Italia, dar n-am văzut nici sămânța vreunui monument de militar austriac. De fapt, nici nu poate fi de conceput vreun caz de ridicare a unui monument de militar care să fi ocupat o țară – ucigându-i pe locuitori ai acesteia – dar care ar adăposti simbolul asupritorului. Numai la noi, așa-ceva este posibil. Măcar dacă ar fi cosemnat în *Guinness Book* ! Nu spun că acea statuie trebuie distrusă. Ar fi chiar de nedorit, fiind reușită –, însă ea ar trebui vândută rușilor pe bani buni și poate că n-ar fi rău ca s-o înlocuiască pe aceea din Transnistria, unde același generalul rus mai arată și azi amenințător către munți, sugerând că buturuga mică, recte Transnistria, ar trebui unificată până la Carpați. Iar asta, bineînțeles (ca să nu fie ceartă între Chișinău și Iași), cu stabilirea viitoarei capitale la ... Tiraspol!

Ostași, vă ordon: treceți Prutul!. Declanșarea celei de a doua conflagrații mondiale pe data de 1 septembrie 1939 prin atacul Germaniei contra Poloniei, urmat imediat de declarațiile de război ale Angliei și Franței contra Germaniei la 3 septembrie 1939, precum și invadarea Poloniei de către Rusia pe 17 septembrie din același an, afectaseră major (cu toatele) situația geo-politică a României. Iată și motivația respectivă.

Uniunea Sovietică nu acceptase niciodată integrarea Basarabiei în hotarele României Mari. În atitudinea sa tranșantă în speță, putem observa doar o singură și posibilă oportunitate: În anul 1922 – încolțită fiind de războiul civil – Rusia s-a gândit să propună țării noastre un târg prin recunoașterea apartenenței Basarabiei la România, dar în schimbul renunțării de către aceasta din urmă la pretențiile tezaurului național (~ zece miliarde de dolari la acea dată) depus în anul 1916 spre păstrare la Moscova. Din păcate, românii nu au avut o viziune clară, de viitor –, așa cum de

22 iunie 1941- Militarii români trec Prutul
(Romanian troops cross the Prut)

"În clipele când trupele noastre trec Prutul şi codrii Bucovinei pentru a reîntregi sfânta ţară a Moldovei lui Ştefan cel Mare, gândul meu se îndreaptă către domnia voastră, domnule general şi către ostaşii ţării.

Vă sunt recunoscător domnule general, pentru că numai prin munca, tăria şi străduinţa domniei voastre, neamul întreg şi cu mine trăim bucuria zilelor de glorie străbună, iar ostaşilor noştri bravi le urez sănătate şi putere, ca să statornicească pe vecie dreptele graniţe ale neamului.

Trăiască în veci România! Trăiască viteaza noastră armată!"

Mihai I, telegramă adresată
generalului Ion Antonescu, la 22 iunie 1941

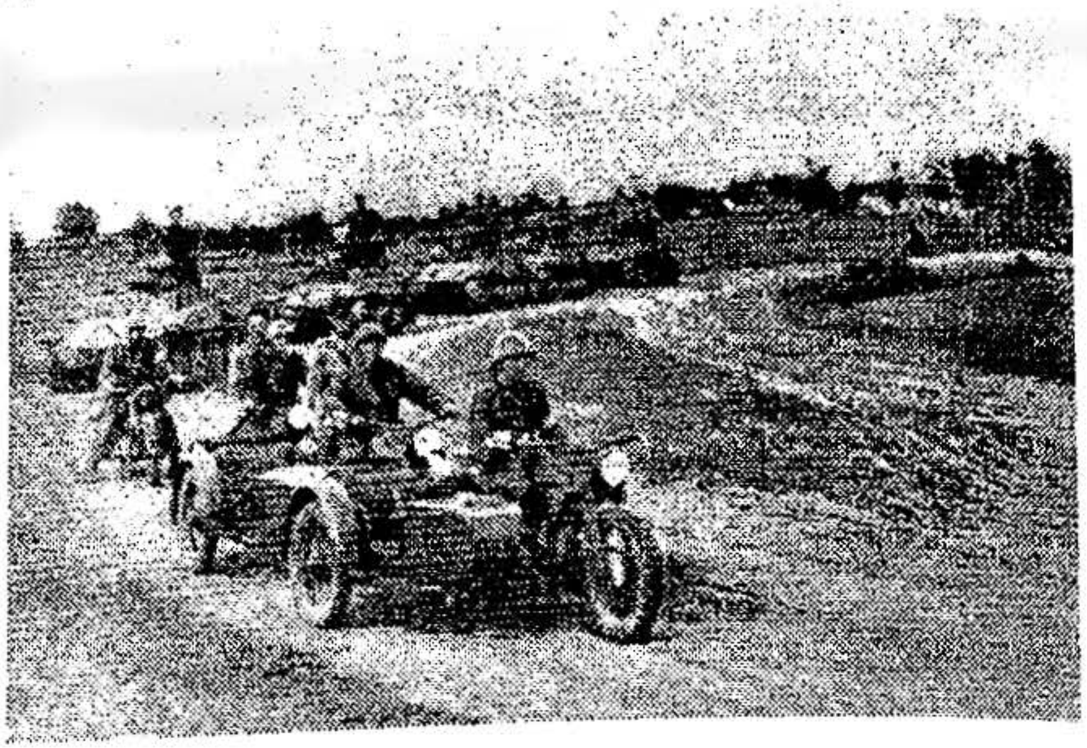

Coloană blindată spre noi poziții de luptă
(Armoured column on the Way to new positions)

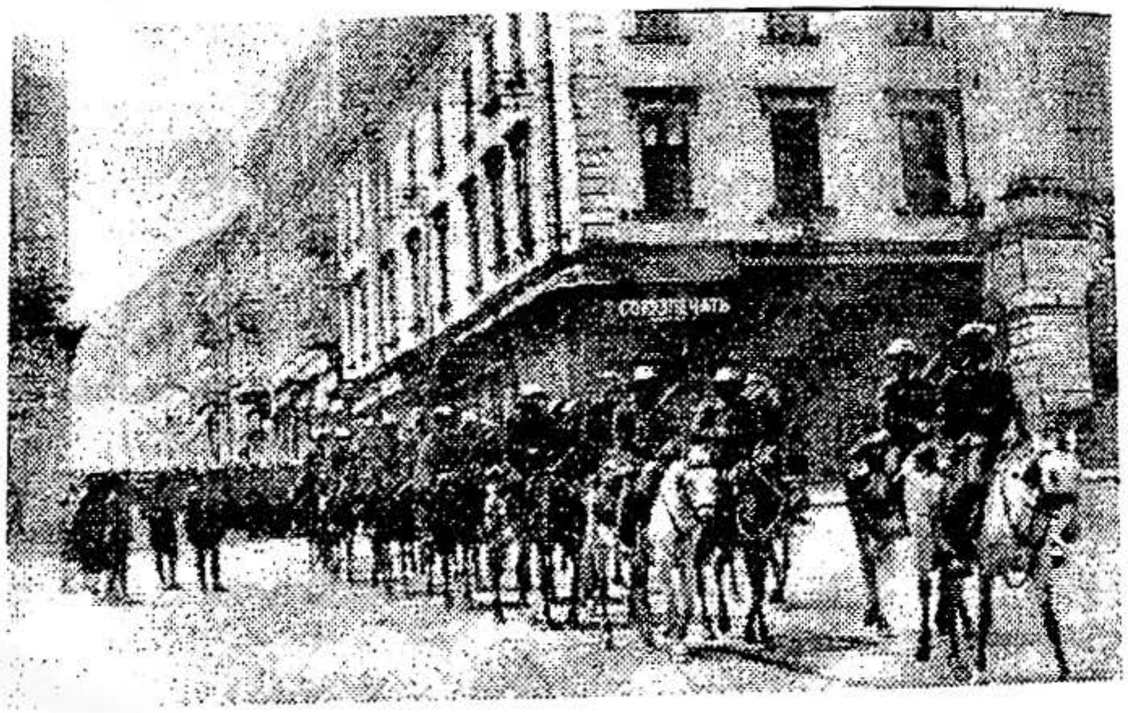

Unități române defilând prin Cernăuți
(Romanian troops marching Through Cernăutzi)

exemplu avuseseră americanii la propunerea de cumpărare a regiunii Alasca, iar acea oportunitate s-a pierdut...

Nu mai are rost să analizăm, acum, mentalitățile anilor 1922, pe acele vremuri când Nicolae Iorga clama asurzitor: *Să luăm Basarabia, dar fără basarabeni*! Iar, între timp, „prietenii" noștri de peste Nistru reveniseră, încetul cu încetul, la puterea lor antebelică de pe vremea țarismului și conjuncturile deveniseră cu totul altele...

– La data de 26/28 iunie 1940, ca urmare a acordului Hitler-Stalin din 23 august 1939, veșnic trădătoarea Rusie ne-a răpit Basarabia (44.500 kmp cu 3.200.000 de locuitori). Mai mult, ne-a răpit și Bucovina de Nord care niciodată nu fusese a Rusiei, împreună cu Ținutul Herța –, ultima halcă fiind smulsă trupului țării doar din oarece motive... estetice: un creion cu mult prea gros! Alți 6.000 kmp cu 500.000 de locuitori;

– La data de 30 august 1940, prin *Diktatul de la Viena*, România a pierdut și partea de nord a Transilvaniei –, asta însemnând 43.492 kmp cu 2.667.000 locuitori;

– La data de 7 septembrie 1940, prin Convenția de la Craiova, am retrocedat bulgarilor și Cadrilaterul (județele Durostor și Caliacra), deci: 6.921 kmp cu 410.000 de locuitori.

Astfel că, în circa o lună de zile am pierdut din teritoriul național: circa 100.000 kmp cu circa 7.000.000 de locuitori –, adică: circa 33 % din suprafața și populația țării !

România era îngenuncheată total și simpatia pentru Aliați nu-i mai folosea la nimic.

După înfrângerea și retragerea trupelor franco-britanice de la Dunkerque, am ajuns prin forța lucrurilor la discreția Axei –, fiind în mod practic aruncați în brațele Germaniei. Cum au decurs amănuntele, nu mai are acum prea multă importanță...

Astfel, la 23 noiembrie 1940 am aderat la Pactul Tripartit (așa-zisa: *Axă*). Pe 12 Iunie 1941, la München, a avut loc întrevederea Adolf Hitler-Ion Antonescu, hotărându-se

formarea grupului de armate *General Antonescu*, compus din armatele 3 și 4 române și a 11-a germană, stabilindu-se iminenta realipire a Basarabiei, Bucovinei și Ținutului Herța. În aceste condiții, pe 22 iunie 1941 la ora 3.15, Conducătorul statului a dat celebrul ordin:

„Ostași, vă ordon: Treceți Prutul !
Zdrobiți vrășmașul din Răsărit și Miazănoapte.
Dezrobiți din jugul roșu al bolșevismului pe frații noștri cotropiți. Reîmpliniți în trupul Țării glia străbună a Basarabilor și codrii voievodali ai Bucovinei, ogoarele și plaiurile voastre. Comandant de căpetenie al Armatei,
General Ion Antonescu.
22 iunie 1941".

Țara aderă la îndemn și la ora 11,30 românimea îngenunchează și se roagă victoriei...

Visarion Puiu (1879 – 1964)
Mitropolit al Bucovinei, Mitropolit al Odessei și Șeful Misiunii Bisericești din Transnistria

Mitropolitul Visarion Puiu e numit la 16 noiembrie 1942, de mareșalul I. Antonescu, șef al *Misiunii Bisericești Române pentru Transnistria* pentru:

† Visarion episcop de Hotin

„Organizarea bisericii și îndrumarea spirituală a populației dintre Nistru și Bug". Visarion Puiu a reorganizat cele ~ 2.000 de parohii, le-a asigurat cu preoți din țară, a înființat tipografia transnistriană, a editat revista *„Transnistria Creștină"*, a deschis două Seminarii pentru preoți, la Dubăsari și Odesa –, păstorind până la 14,12.1943. **A luptat neobosit pentru stăvilirea bolșevismului și reînvierea creștinismului**

(v. „Preoții satelor". Visarion Puiu, Episcopul Hotinului – reluare în anul 2009 de pr. Aurel Florin Țuscanu – Roman)

"În circumstanțele internaționale de azi pe ce ne putem sprijini situația noastră? Pe germani. Nu ne sprijinim pe Germania suntem sfârtecați...
Și dacă am fi pornit la luptă fără Germania, nu puteam lua Basarabia... Ar fi fost o dezonoare pentru noi să mă fi dus până la Nistru și să le fi spus nemților apoi «la revedere»."

Ion Antonescu,
5 septembrie 1941.

Generalul Ion Antonescu vizând Transnistria

12.5 – O tresărire de orgoliu: Transnistria

Dilema din 26 iulie 1941. La acea dată, *Grupul de armate „General Antonescu"* eliberase complet teritoriile românești până la vechile fruntarii, ocupând și stabilindu-se pe malul drept al fluviul Nistru, din nord și până la Cetatea Albă.

Atingerea granițelor firești, l-a făcut pe marele bărbat de stat Iuliu Maniu ca printr-o scrisoare adresată lui Antonescu să pună fireasca întrebare: *„Ar fi prea pretențios să credem că o continuare a războiului germano-rus ar depinde de colaborarea noastră, precum este nu mai puțin pretențios să proclamăm noi, România, război sfânt contra Rusiei pentru organizarea ei internă, de stat și socială. Războiul sfânt, militar și politic, să-l păstrăm pentru România Mare în toate provinciile. Nu avem nici un soldat român de sacrificat pentru scopuri străine. Trebuie să cruțam armata noastră pentru scopurile noastre românești, care sunt mult mai mari și de o tragică actualitate...".*

La rândul său, generalul Ion Antonescu îi răspunde lui Iuliu Maniu –, care insista în fond pentru eliberarea prioritară a Transilvaniei de Nord ce fusese ocupată de unguri: *„Istoria se scrie cu spada... Se înșală cine crede că ne-ar fi dat îndărăt cineva Basarabia și Bucovina dacă nu ne-am fi bătut pentru ele cu rușii... Pot să mă opresc la Nistru ? Pot eu să spun: Până aici ?! Ar fi o dezonoare pentru noi...".*

Ne abținem să emitem acum păreri asupra celor două tendințe din acel 26 iulie 1941. Erau alte gândiri, alte păreri, o altă situație... Până și țăranul român condamnă așa-ceva –, totul fiind concentrat în zicerea: *După război, mulți viteji s-arată!*

Ne simțim obligați, totuși, să consemnăm că până la Nistru pierduserăm 24.396 de ostași, în timp ce pentru întreaga campanie din Est am pierdut 624.740...

* * *

Naștere cu forcepsul. Generalul Ion Antonescu (avansat la gradul de mareșal pe 22 august 1941) a decis continuarea participării la operațiile militare din est, sperând că prin asta se vor creea unele premize mai sigure pentru eliberarea și a părții de nord-vest a țării, Transilvania, pierdută în acel îndoliat an 1940 prin *Diktatul de la Viena.*

Pe data de 19 august 1941, pe când se afla la Tighina, Conducătorul statului a iscălit *„Decretul nr. 1 Pentru administrarea civilă a Transnistriei"* –, numindu-l pe profesorul George Alexianu ca guvernator civil al respectivului teritoriu.

La 4 septembrie 1941, mareșalul Antonescu îi declară secretarului de stat Cordell Hull, printr-un interpus, că: *„România nu formulează nici un fel de revendicări teritoriale ... iar ocuparea anumitor zone se face din motive de necesitate strategică și colateral din cauza daunelor provocate de URSS în Basarabia Bucovina și ținutul Herța".*

Alexianu începe imediat o grea muncă de refacere, prin capacitarea și organizarea tuturor energiilor care ar fi putut conduce la transformarea și normalizarea vieții din noua provincie. În acest scop el apelează la cei mai buni, la cei mai destoinici și la cei mai dinamici specialiști români –, care erau liberi de alte contracte în acele vremuri de război.

Munca destoinicului colectiv ales de George Alexianu a întrecut toate așteptările. În mănunchiul de tehnocrați se număra tânărul inginer Kiriac Dragomir, agronom băcăuan, unul dintre unchii mei după tată. Cu toții s-au dedicat muncii, având rezultate pe măsură.

Întors după doi ani de pe front, mareșalul Ion Antonescu a rămas uimit de rezultatele „echipei Alexianu" –, care-și formase un fel de adevărat guvern în Transnistria, asigurând atât hrana trupelor de linie, cât și a celor de ocupație. Uluit de noua și înfloritoarea „țară", formidabil renăscută în plină conflagrație mondială, conducătorul Statului a dat un „Ordin de zi" prin care au fost citați pe națiune, printre alții: *„Agronomii îndrumători ai fermelor și livezilor de pomi roditori de sub conducerea d-lui Director al horticulturii, inginerul Kiriac Dragomir"* (v. Olivian Verenca, în *Administrația civilă Română în Transnistria"*, lucrare extrem de documentată, apărută la Chișinău în editura *Universitas* în anul 1993, pag.102).

În acel discurs al său din 11 iunie 1943, mareșalul a mai declarat: *„Faptele sunt cele care vorbesc și faptele dumneavoastră spun îndeajuns... Pentru această acțiune românească, sunt sigur că dl Alexianu va binemerita de la Patrie, ca toți bunii români".*

Iar, după mai puțin de doi ani, profesorul George Alexianu, fostul guvernator al Transnistriei, a „binemeritat" de la Patrie... execuția capitală!

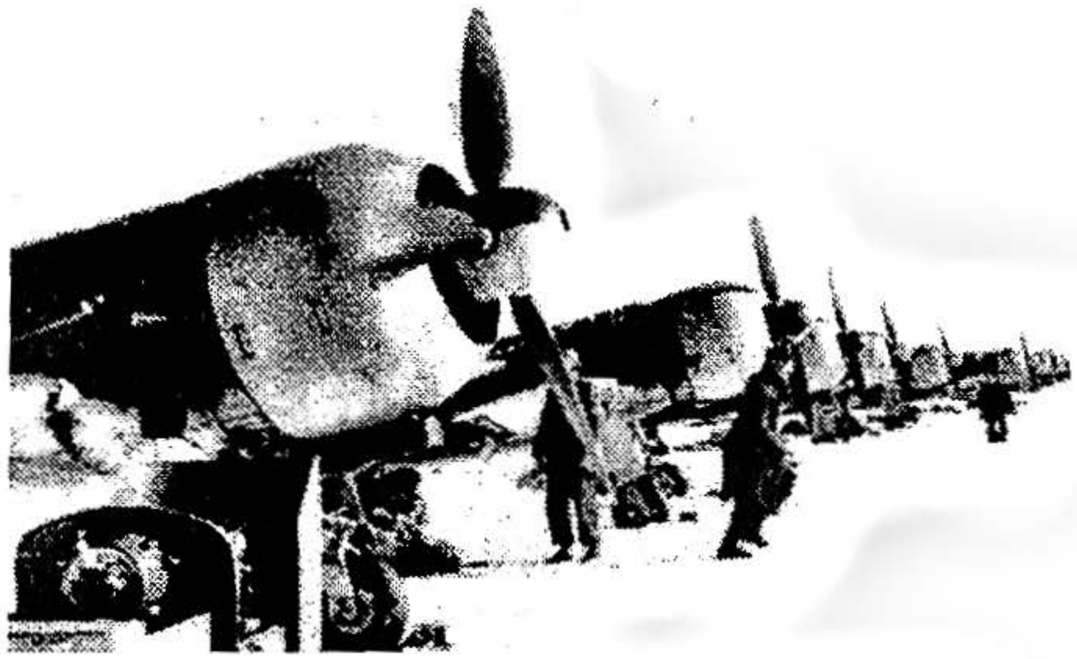

Gruparea Aeriană de Luptă, staționară în Transnistria, dispunea în 1941 de 253 de avioane, în majoritate IAR-81 C, de fabricație autohtonă

UNIVERSUL

M. S. Regele Mihai
și d. generał Ion Antonescu
au sosit la Cernăuți

„Plantația Eroilor" de la Dalnik. În București, pe strada Ghiocei, la nr. 26, a viețuit până în urmă cu puțini ani unul din ultimii supraviețuitori de atunci ai Guvernământului din Transnistria: agronomul Kiriac Dragomir (1910-1999), cel care – la rândul său – a „binemeritat" de la Patrie pentru serviciile aduse transnistrienilor o condamnare (e drept, doar administrativă) de cinci ani, pe care i-a executat la canalul Dunăre-Marea Neagră. Fusese cooptat de profesorul George Alexianu ca *Ministru al agriculturii, horticulturii, viticulturii și protecției plantelor* din *Guvernământul Transnistriei* și a lucrat pentru mormalizarea situației de acolo întreaga perioadă: 19 august 1941 – 29 ianuarie 1944.

De acest specialist, extrem de robace, ca și de o intempestivă inițiativă proprie, se leagă singura formă concretă de cinstire a memoriei tuturor celor mai mult de șase sute de mii de eroi români care și-au dat viața în teribila încleștare rămasă în istorie drept „**Cruciada împotriva bolșevismului**". E vorba de *„Plantația Eroilor"* de la Dalnik, o localitate aflată la doar câțiva kilometri de Odesa. Dar, să urmărim cum mi-a depănat amintirile sale inițiatorul și realizatorul acestui unic și original mod de cinstire a flăcăilor români care și-au jertfit viața lor neprihănită pe necuprinsele câmpii ale Rusiei.

Citez, în acest sens, un interviu din ziarul *Cotidianul* la data de 11.06.1997: *„Am fost adânc impresionat de mărețele încleștări ale Armatei Române, soldate cu victoria de la Odesa din 16 octombrie 1941 și, mai ales, cu luptele vitejești de la porțile ei: Dalnik-Tatarka-Moldovanka. Pierderile noastre, deosebit de mari, cifrate la ~ 90.000 de ostași (morți, răniți și dispăruți) m-au determinat ca, în primăvara anului 1942, să inițiez plantarea unei mari livezi cu pomi roditori, câte unul pentru fiecare flăcău român jertfit în floarea vieții pe acele tărâmuri străine.*

Exista pe atunci obiceiul ca fiecărui militar jertfit să-i fie pusă la căpătâi o cruce pe care să i se așeze casca sa. Dar, miile de morminte presărate de-a lungul stepelor rusești deja începuseră, încă din perioada războiului, să se piardă unul câte unul.

Atunci, ca inginer agronom, m-am gândit că doar pomii roditori plantați în memoria bravilor noștri ostași le-ar cinsti cum se cuvine jertfa lor supremă. Și cum la noi, pe valea Oituzului, se planta câte un pom la moartea tinerilor, m-am gândit să procedez întocmai.

Alexianu a fost de acord cu propunerea pe care i-am făcut-o și astfel, la Dalnik – ce devenise o adevărată emblemă supremă a sacrificiilor noastre – am plantat pe 200 de hectare nelucrate, năpădite de ierburi și holeră (holeră = scai „muscălesc") *un număr de peste 90.000 de pomi fructiferi, câte unul pentru fiecare suflet de viteaz pierdut în necuprinsa țară străină. Aud că și astăzi plantația de la Dalnik e pe rod și, poate, păstrarea ei perenă ar fi un semn de reconciliere națională între noi și ucrainieni.*

Însă, ceea ce m-a marcat îndeosebi a fost faptul că la inaugurarea festivă, fiecare personalitate a plantat – simbolic – câte un pom. Ei bine, pomii puși de mareșalul Ion Antonescu și de profesorul George Alexianu au fost singurii care nu s-au prins din toată livada de la Dalnik, prefigurând parcă împușcarea lor de comuniștii români la 1 iunie 1946, orele 18, la închisoarea Jilava –, deși anterior fuseseră judecați chiar de ruși la Odesa și fuseseră găsiți nevinovați –, cel puțin pentru episodul Transnistria".

Sunt lucruri care nu trebuie să fie uitate, deoarece guvernarea profesorului George Alexianu a fost benefică locuitorilor de peste Nistru, protejați după legile românești în fața unor excese –, dealtminteri inerente războiului.

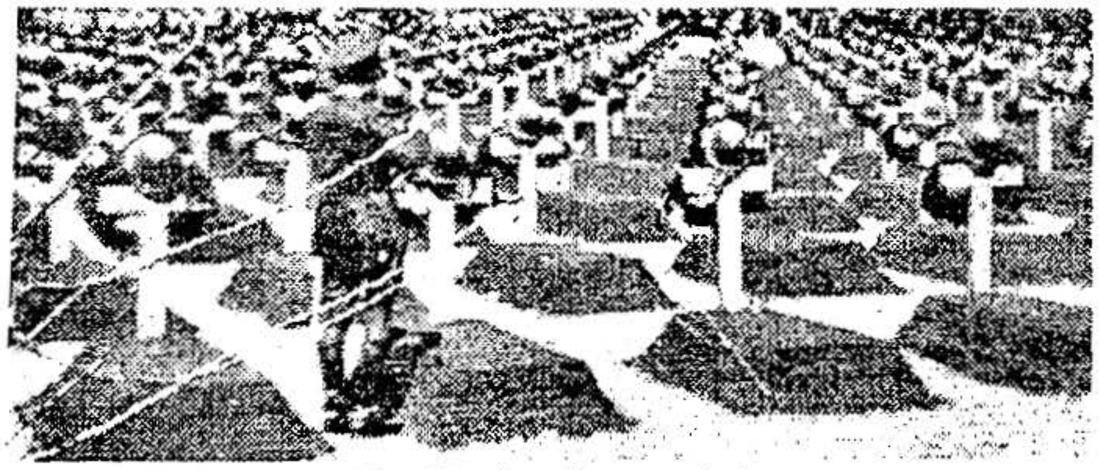

Cimitir al eroilor români

MEMENTO

În Campania din Răsărit am pierdut: 624.740 de ostași (morți, răniți și dispăruți) din care: 620.014 din trupele de uscat, 2.977 din aviație și 1.749 din marină.

România participase la dezrobirea Basarabiei, a Herței și a Bucovinei cu: 473131 ostași, anume: 402747 pe uscat, 56176 aviație, 14180 marină. Pentru teritoriului național pierduserăm 24.396 ostași, dintre care: 23.454 (în armata de uscat), 254 (aviație) și 688 (marină). Numai în marea și sângeroasa luptă de cucerire a Odesei am pierdut 90.000 de militari !

Nici unul dintre acești ostași-eroi români, floarea tinerimii noastre, NU MAI ARE ASTĂZI UN MORMÂNT AL SĂU !

După cucerirea Odesei, 16 octombrie 1941, înaltul comandament român nu a mai condus operații militare ca organ de sine stătător și nu a mai cunoscut planurile sau intențiile armatei germane în afara avertizărilor date anterior unor angajări de mari operații, iar după declanșarea contraofensivei de la Stalingrad, românii au fost lăsați la conducerea armatei doar ca: disciplină, administrație, organizare sau pentru instrucție și completări de efective, ori materiale de luptă. Camaraderești, ba chiar cordiale, la începutul *Războiului Sfânt*, relațiile militare dintre români și germani s-au deteriorat treptat, ajungând până la unele animozități fățișe.

Privitor la raporturile între armată și populație trebuie să evidențiem următoarele:

– Pe tot parcursul operațiunilor de război armata română nu a ridicat niciodată de la locuitori bunuri fără a plăti, sau fără să emită bonuri de rechiziție –, ulterior achitate. Încartiruirile s-au făcut doar cu *bilete de cartiruire*. S-a asigurat, pe cât posibil, hrană populației, iar pentru slujbele religioase au fost repartizați la biserici preoți militari. Invadând teritoriul nostru, Armata Roșie a nesocotit armistițiul din 23 August 1944 prin care țara noastră – întorcând armele contra trupelor hitleriste – devenise aliată *de facto* cu coaliția antigermană și s-a comportat precum cu o țară inamică. Trupele sovietice, adevărate hoarde ale cotropitorilor asiatici, au devastat orașele și satele din drumul lor, au ucis civili nevinovați,

au furat, au violat au incendiat. Raptul s-a desfășurat și pe o scară națională, prin preluări samavolnice de instalații, fabrici sau uzine, depozite de grâu, lemn, cărbune, petrol, armament (greu sau ușor) și culminând cu tezaurul României din depozitul-secret „Tismana", valorând peste zece miliarde dolari la cursul zilei, pornit pe urmele vechiului tezaur din 1916.

Notă: Prezentul capitol îl închin nepoților mei:
Toma, Tereza și Ioan,
spre aflarea adevărurilor
mai puțin știute
ale neamului acestuia!

Postfață

Evidența tripticului „Istorii neelucidate" apărut în colecția: MISTERELE UNIVERSULUI:

I – Istorii neelucidate:

1 – Megaliții carpatici;
2 – Brazda lui Novac;
3 – Strămoșii noștri oglindiți în Sfânta Scriptură;
4 – Crucea cu semilună;
5 – Insula Șerpilor – un ostrov românesc furat;
6 – Sacralitatea masivului Ceahlău;
7 – Unde e Kogaionon, muntele sacru al geto-dacilor?
8 – Iliada o sursă a protoistoriei poporului român;
9 – Bisericile rupestre din munții Buzăului;
10 – Problema paternității Monumentului de la Adamclisi;
11 – Taina înmormântării lui Ștefan cel Mare;
12 – Voroneț – o autohtonă academie a străvechimii spiritualității noastre.

II – Alte istorii neelucidate:

1 – Tulburătoarea taină a microliților;
2 – Basmul *Sarea în Bucate* vs drama *Regele Lear*;
3 – Legenda *Descălecării Moldovei* privită cu lupa și pusă sub bisturiu;
4 – Privind cu oarecare neîncredere spre *Columna lui Traian*;
5 – Suntem urmașii geto-dacilor de odinioară;
6 – *Călușarii* – un dans fantastic venit din adâncurile protoistoriei;
7 – Cine sunt *Junii Brașovului* și care le e sorgintea;
8 – Misterioasele subterane ale Bucureștilor;
9 – Petrache Lupu și minunile de la Maglavit;
10 – Metafora labirintului familiei cărturarului Miron Costin;
11 – Căutându-l pe Brâncuși prin Carpații României;
12 – Originea neamului românesc și a limbii noastre.

Cuprins

Introducere 7

Cap. 1. Draculea – istorii mai mult sau mai puțin elucidate 9
1.1 – Proveniența poreclei „Țepeș" 10
1.2 – Acuzația de vampirism, chiar nejustificată, nu e întâmplătoare 21
1.3 – Reconstituiri de vremuri revolute 28
1.4 – Câteva referiri istorice 35
Un scriitor clasic față cu vremea lui Dracula (35);
Spicuiri din „Hronicul" lui Șincai (39);
Atacul de noapte al lui Vlad Țepeș (42);
Cine-i învingătorul? (44);
Cine poate influența istoria? (45);
1.5 – Taina sfârșitului voievodului 46
A treia și ultima domnie a lui Vlad Țepeș (46);
Taina morții, decapitării și înmormântării lui Dracula (47);
Începutul sfârșitului (50);
Tradițiile pot fi invocate să țină loc, uneori, și de istorie (51).

Cap. 2. Lebăda – un simbol pierdut încă din protoistorie. 57
2.1 – Puțină istorie nu strică 58
Motivul respectiv, de regină a păsărilor, a fost utilizat încă din vechime (58);
2.2 – Lebăda paftalei din aur masiv a lui Vlaicu (Negru Vodă) de la Argeș 63
Orașul Curtea de Argeș (Urbs Argis) (63);
O mai veche atestare documentară a unei Valahii Negre – Ugro Vlahia (63);

Credința Egipteană = Credința pământeană – Thales » Pitagora » Zamolxe (65);
Începerea săpăturilor arheologice la biserica „Sf. Nicolae Domnesc (69);
Ciudățeniile unei lebede care nu prea avea ce să caute la curtea de pe Argeș (71);
Se impun unele concluzii și completări... (74);
2.3 – Adâncind simbolistica lebedei... 80
Simbolul lebedei e menționat și pe *actul de naștere al poporului român* (80);
Simbolul lebedei utilizat chiar din adânca protoistorie (82);
Simbolul lebedei a pătruns în arta contemporană (83).

Cap. 3. Pila profesorului Karpen față cu lămpile veșnice **90**
3.1 – Pila Karpen – o invenție care frizează domeniul imposibilului 90
Cine era profesorul Karpen? (91);
Fantasticul începe cu „Pilele lui Karpen" (93);
3.2 – Să fi redescoperit, oare, Vasilescu-Karpen tainele antichității?..... 95
Pila antică din Mesopotamia (95);
Electricitatea statică în antichitate (95);
Avalanșa unor informații despre lămpi veșnice (96);
3.3 – Un perpetuum mobile de gradul doi 98
Încheind povestea lămpilor veșnice (103).

Cap. 4. Pictograme la Colții Buzăului: *„Piatra cu Semne"* **106**
4.1 – Scurtă introducere în lumea scrisului 107
4.2 – Suporturi posibile pentru scriere 112

4.3 – Prezentarea generală pentru *Piatra cu Semne* ... 116
Grafia semnelor de la Colți (71).

Cap. 5. Enigma de la „*Pietrele Rotării*" 123
5.1 – Un romantism târziu... 123
Desfășurarea respectivului romantism (125);
5.2 – Zona Rotarea 127
Civilizația pietrei (131);
Urmărind încadrarea în zonă (131);
Pe-un picior de plai / Pe-o gură de rai... (133);
Marea dezamăgire (134);
5.3 – La Pietrele Rotării mai există, totuși, enigme... 136
Dum spiro, spero! (136);
Mitul unei populații dispărute (138)
Miturile primordiale (139)

Cap. 6. Paranormal la stânele din munții noștri ... 142
6.1 – Stâna la români 143
Stâna propriu-zisă (145);
6.2 – Din tainele ciobanilor. 150
„Oaia-i sfântă" (153);
6.3 – Jurăminte pentru păstrarea secretului stânei ... 157
6.4 – Un obicei ancestral: „Focul viu" 159
6.5 – Povestea lupului șchiop 161

Cap. 7. Nichifor Crainic a explorat *Lumea de dincolo* 164
7.1 – *Unde sunt cei care nu mai sunt?* 165
7.2 – *„Dincolo de viață și moarte"* 166
7.3 – Într-un București sordid apare clarvăzătorul Iosef Schmidt 167
7.4 – Un experiment-pilot, de spiritism, care i-a uluit pe contemporani 169
7.5 – Experimentul propus de filosoful-teolog Nichifor Crainic. 172

7.6 – Mareșalul Pilsudski s-a implicat, la rându-i, în par normal 176

Cap. 8. Ritualul urcării pe munte la geto-daci, carpi și români 179
8.1 – Urmele sacerdoților de odinioară 180
8.2 – Tradiția urcării pe munte la români 190
8.3 – Să coborîm mai adânc... 196
8.4 – Mușatin și codrul 198

Cap. 9. Reorientarea lui M. Eminescu printre totemurile arboricole 204
9.1 – Avem de-a face cu impresii de moment sau de anume aprofundări atavice? 205
9.2 – Câteva precizări privind totemismul arboricol în protoistorie 209
9.3 – Totemismul arboricol în Dacia 211
9.4 – O posibilă justificare privind momentul și motivul transgresării către tei 215
9.5 – Eminescu și binomul „Timp-Tei"..... 218
Câteva aprecieri privitoare la despersonalizarea lui Mihail Eminescu (221).

Cap. 10. Interviuri la „Masa Umbrelor" 224
10.1 – Întâmplări astrale mai puțin obișnuite 225
10.2 – Interviu la „Masa Umbrelor" cu un fost profesor din Vălenii de Munte 227
Cazul Valea Plopului (229)
10.3 – Interviu la „Masa Umbrelor" cu un fost pilot de vânătoare bucureștean 235
10.4 – Călătorind pe *Tărâmul Celălat*... 239
De mii de ani se tot aud murmure venite de pe *Cea' lume* (239);

Există români care au studiat *Lumea de dincolo* (241);
10.5 – Taina sfârșitului 246

Cap. 11. Cazul doctorului romașcan Leon Mirahorian 249
11.1 – Un mediu prielnic somnambulismului 251
Noaptea, somnambulii păşeau lunatec pe creste de acoperişuri (252);
Pentru unii, începutul zilei este noaptea (255);
Unde apelăm pentru lămuriri şi pe cine să credem? (256);
Susţinerile savantului Bogdan Petriceicu Hasdeu (257);
11.2 – Maestrul King era un as al paranormalului sau al prestidigitaţiei? 260
Spectacol nu prea şcolăresc la Roman (261);
Spectacol desfăşurat pentru „lumea bună" (262);
Hipnotism sau somnambulism în grup? (262);
Mereu cu un pas în urma adevărului (265);
Paranormalul faţă de maşina de război germană (268);
11.3 – Domesticirea paranormalului: vindecările doctorului Mirahorian 269
„Fiţi îndrăzneţi în ipoteze şi scrupulos în experimente!" (270);
Un impresionant Curriculum vité (271);
Experimentele parapsihologice de la Spitalul Colţea (273);
11.4 – Câteva considerente privindu-l pe doctorul Mirahorian 275
Din cazuistica marelui practician (276).

Cap. 12. Transnistria, file de poveste 283
12.1 – Românii de peste Nistru..... 283

12.2 – Cine sunt, cu adevărat, „Oamenii locului"? ... 285
12.3 – Rusia, veşnic trădătoare! 290
Pilonii deznaţionalizării românilor incluşi sub ocupaţie (291);
12.4 – Realipirea Basarabiei 294
Republica Autonomă Sovietică Socialistă Moldovenească – R.A.S.S.M. (297);
Ostaşi, vă ordon: *Treceţi Prutul!* (300);
12.5 – O tresărire de orgoliu: Transnistria..... 305
Dilema din 26 iulie 1941 (305);
O naştere cu forcepsul (306);
Plantaţia Eroilor de la Dalnik (309);
Memento (311).

Postfaţă. Evidenţa tripticului „Istorii neelucidate" 313

De același autor:

1 – Hipnotism și spiritism (1998);
2 – Enigme în jurul nostru (1998);
3 – Mistere (1998);
4 – Taine (1999);
5 – Marea eclipsă (1999);
6 – Incursiuni în paranormal (2000);
7 – Controverse (2001);
8 – Românii din jurul României (coautor – 2003);
9 – Ținutul Roman în iconografia vremii (2004);
10 – Amintiri din Piața Universității (2005);
11 – Țăranul român în cărți poștale ilustrate (coautor – 2005);
12 – Familia Regală în vechi cărți poștale ilustrate (coautor – 2006);
13 – Istorii neelucidate (2007);
14 – Un București mai puțin cunoscut (2008);
15/18 – Istoria filateliei românești (4 vol. <manufacturiere> 2008);
19 – Alte istorii neelucidate (2010);
20 – Istoria Cartofiliei Românești (2010);
21 – Draculea – istorii mai mult sau mai puțin elucidate (2010)

În pregătire:

22 – Dicționar de ciudățenii din/despre România (2011)